

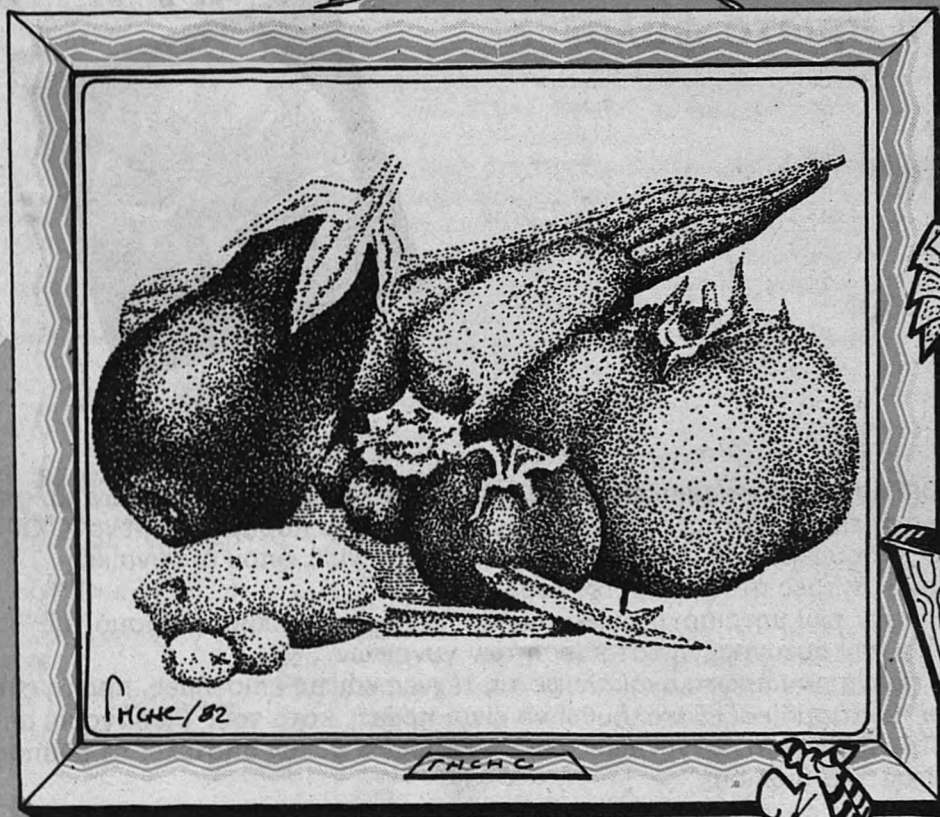
αντί

Περίοδος Β', τεύχος 211-212 Παρασκευή 6 Αυγούστου 1982

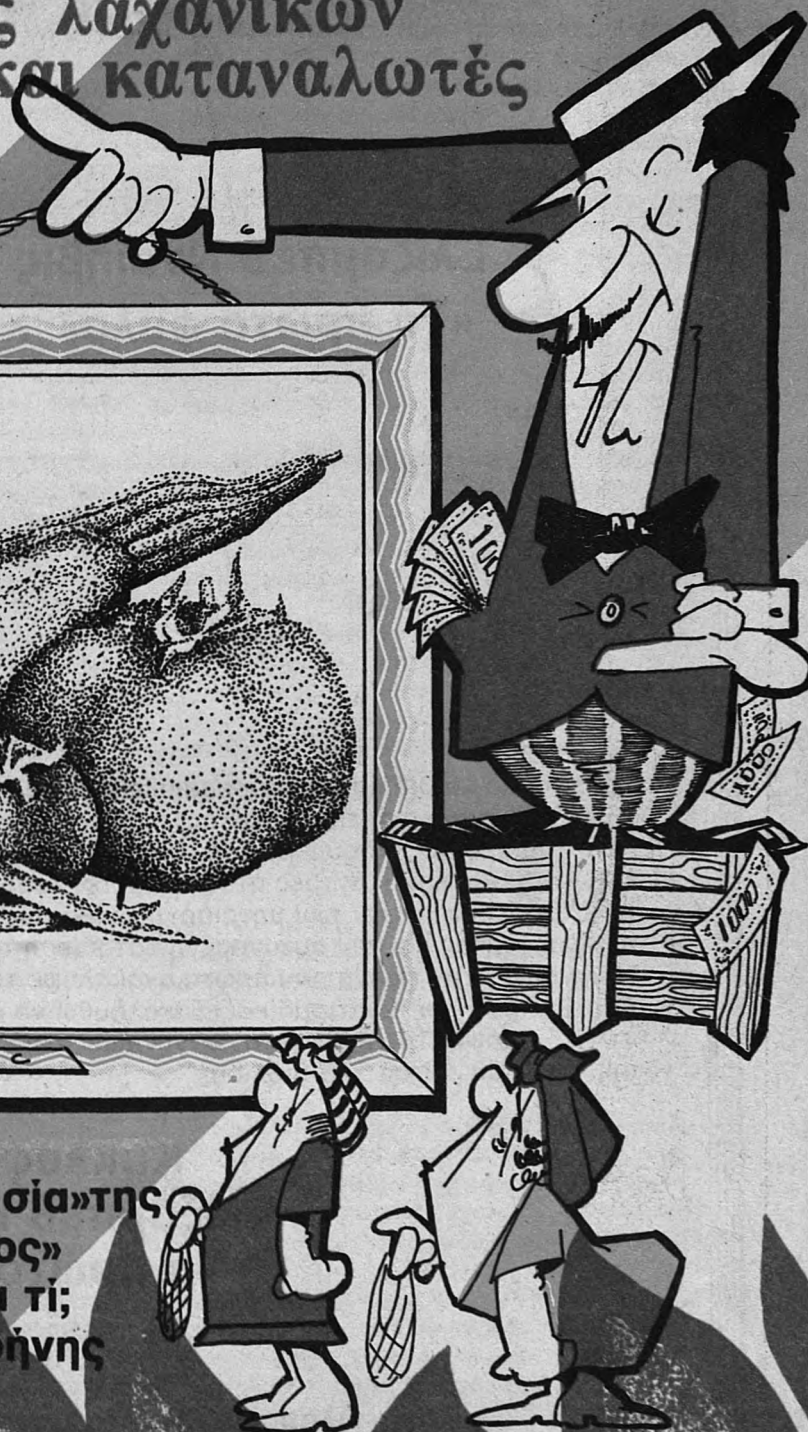
Δρχ.40

Κυκλώματα εμπορίας λαχανικών και καταναλωτές

- ΣΠ. ΛΙΝΑΡΔΑΤΟΥ:
ΠΑΣΟΚ — Ναι μεν αλλά...
- ΜΙΧ. ΖΟΥΒΕΛΟΥ:
Στρατιωτικός Νόμος

- Ε. ΚΡΙΑΡΑ:
Η γλώσσα-μας και η «προστασία» της
- ΠΑΣΚΕ: «Εσωτερική εγκύκλιος»
- ΜΠΑΪΓΚΟΝ: Σκοτώνει - αλλά τί;
- Πανευρωπαϊκή Διάσκεψη Ειρήνης

Διακοπές της πυρκαγιάς

ΑΝΤΩΝΗΣ ΛΙΒΑΝΗΣ ΚΑΙ ΣΙΑ «ΝΕΑ ΣΥΝΟΡΑ»

Σόλωνος 94, τηλ. 36.10.589 — 36.00.398

Κυκλοφορεί

**Ελίζαμπεθ Νταϊήβις
«Το πρώτο φύλο»**

Ένα μοναδικό βιβλίο που παρουσιάζει μερικά «αφυπνιστικά» δεδομένα βιολογικά, ο άντρας είναι για μεταλλαγή της γυναίκας, το χρωμόσωμα Υ είναι ένα παραμορφωμένο Χ. Οι αρχαίοι πολιτισμοί, όπως ο σουμεριακός, ήταν μητριαρχικές κοινωνίες, όπου οι γυναίκες κυβερνούσαν και οι άντρες ήταν υπηρέτες-τους...

Η κατάρρευση αυτών των μητριαρχικών κοινωνιών, σήμανε τον εκβαρβαρισμό της ανθρωπότητας και την αυξανόμενη καταπίεση των γυναικών.

Η γυναίκα ήταν εκείνη που πρώτη ανακάλυψε τις τέχνες και τις επιστήμες, πρώτη στην πορεία προς τον πολιτισμό και εξακολουθεί να είναι πρώτη, κατά τους βιολόγους, από φυσική άποψη. Το γεγονός ότι οι γυναίκες είναι «το πρώτο φύλο» αποτελεί το αναπόφευκτο συμπέρασμα αυτού του βιβλίου.

**Κυκλοφορεί
Ελίζαμπεθ Νταϊήβις
«Το πρώτο φύλο»**

**Πληροφορίες - Παραγγελίες:
Αντώνης Λιβάνης «Νέα Σύνορα»
Σόλωνος 94, Τηλ. 36.10.589 - 36.00.398**

Περίοδος Β'
Χρόνος 9ος
Τεύχος 211-212

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
Αθήνα 601
Τηλ: 7232.713 - 7232.819

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

ΑΝΤΗΝΩΡ: Οι φωτιές, τα «τελάρια» και οι δημοτικές εκλογές	4
ΑΝΤΙ-ΘΕΣΕΙΣ	6
Γ. ΜΑΤΟΡΙΚΟΥ: Τουρισμός αλά-καρτ	8
ΕΠΙ ΤΟΥ ΔΑΚΤΥΛΙΟΥ:	9
ΣΠ. ΛΙΝΑΡΔΑΤΟΥ: Ναι μεν, Αλλά ..	10
Π. ΛΙΝΑΡΔΟΥ-ΡΙΛΜΟΝ: Ο πειρασμός της λιτότητας	13
ΡΕΠΟΡΤΕΡ: ΠΑΣΚΕ-οδηγίες προς συνδικαλιζόμενους	14
ΕΡΕΥΝΑ	
ΣΤ. ΚΟΥΛΟΓΛΟΥ-Γ. ΦΛΩΡΟΥ: Καταναλωτές-Χονδρέμποροι-Κυβέρνηση	16
ΜΙΧ. ΖΟΥΒΕΛΟΥ: Το σπαθί του Δαμόκλη	20
— Εγκαينιάστηκε η «Κόκκινη γραμμή»	22
— «Οι πονηριές του ΑΝΤΙ» και οι Μπετόδουλοι του «Ριζοσπάστη» ..	23
ΣΤ. ΚΟΥΛΟΓΛΟΥ: Το πράσινο Bay-gon	24
Ε. ΚΡΙΑΡΑ: Η Γλώσσα-μας και η «προστασία»-της	26
Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ: Εκκλησιαστικές Σχολές Βελλάς και Χανίων-Διάλογος	30
ΣΤ. ΚΟΥΛΟΓΛΟΥ: Πανερωπαϊκή Συνδιάσκεψη Ειρήνης	32-37
Β. ΔΡΟΥΚΟΠΟΥΛΟΥ: Σκωτία	38
ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	50
ΜΙΛΤΟΥ ΣΚΟΥΡΑ:	51
ΕΛΕΝΗΣ ΧΑΡΑΤΣΗ: Ένας μήνας Λατινικής Αμερικής στο Βερολίνο ..	52
Γ. ΛΕΩΤΣΑΚΟΥ: Από το Ηρώδειο στην Πεντέλη	54
ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΤΙΚΗ	
(Έλντεν Φραντζί: Ν. Βαγενάς)	57
ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ	58
ΔΙΑΛΟΓΟΣ	60

ΕΞΩΦΥΛΛΟ: ΓΗΣΗ

ΔΙΑΚΟΠΕΣ...

Το επόμενο τεύχος του ANTI θα κυκλοφορήσει μετά από 4 εβδομάδες, την Παρασκευή 3 Σεπτεμβρίου. Όπως συνήθως αυτή την περίοδο το ANTI διακόπτει για ένα δεκαπενθήμερο.

Πάντως τα γραφεία-μας θα παραμείνουν ανοιχτά τον Αύγουστο για την εξυπηρέτηση των αναγνωστών εκείνων που εννοούν να παραμείνουν στην πόλη.

ΦΥΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Μικρές αμφιβολίες πρέπει να υπάρχουν πως οι πυρκαγιές της Αττικής και όλης της χώρας είναι έργο εμπρηστών. Τα στοιχεία τα οποία παρέθεσε ο κ. Δροσογιάννης για την ταυτόχρονη εμφάνιση των εστιών δεν είναι παρά η τεχνική επικύρωση όσων ο κοινός νους και το λαϊκό ένστικτο είχαν αποκτήσει ήδη σαφή αντίληψη και βεβαιότητα.

Άλλωστε η φωτογραφική επανάληψη της περσινής εικόνας, δεν είναι παρά μια πρόσθετη απόδειξη όχι μόνο ότι πρόκειται περί εμπρησμού, αλλά και περί των ίδιων εμπρηστών, των ίδιων εγκεφάλων και εκτελεστών που προωθούν σταθερά τα εγκληματικά σχέδιά-τους.

Είναι δύσκολο να δεχτεί κανείς πως τα ελληνικά δάση γίναν ξαφνικά περισσότερο εύφλεκτα από το καλοκαίρι του '74, όταν και άρχισαν να παρουσιάζονται οι συχνές μεγάλες, με πολλές εστίες, πυρκαγιές. Όπως είναι δύσκολο να δεχτεί ο κοινός νους ότι ειδικά μετά απ' αυτή τη χρονολογία έγιναν πιο δραστήριοι οι οικοπεδοφάγοι, ή πολλαπλασιάστηκε ο ρόλος του τυχαίου παράγοντα.

Το μόνο που μπορούμε να δεχτούμε είναι πως οι δυνάμεις που απομακρύνθηκαν από το προσκήνιο τον Ιούλιο του '74, επιμένουν στη διατήρηση της παρουσίας-τους από το παρασκήνιο, με τη μόνη μέθοδο που γνωρίζουν, δηλαδή το έγκλημα που είναι και η αποκλειστική πρόσβαση-τους στην Εθνική ζωή.

Βέβαια, δεν είναι καθόλου εύκολο να επισημάνει κανείς τον ακριβή μηχανισμό συνωμοτικών ομάδων, πολυπειρών και με ξένη τεχνολογία υπονόμευσης και αποσταθεροποίησης. Ούτε είναι ακόμα οι αστυνομικοί μηχανισμοί, παρα τις ουσιαστικές μεταβολές που συνέβησαν στους κόλπους-τους, τα καταλλήλιστα εργαλεία για την ανακάλυψη και συντριβή των εστιών της ανωμαλίας.

Χρειάζεται η ολόπλευρη λαϊκή επαγρύπνηση, χρειάζεται η πολιτική εκείνη συμπαράταξη, που θα συγκρατήσει τα αποτελέσματα της εμπρηστικής δράσης μόνο στο επίπεδο των φυσικών καταστροφών και είναι θετικό, ότι λαός και πολιτικές δυνάμεις αντέδρασαν με τέτοιο τρόπο, ώστε να μην είναι δυνατό να «αξιοποιηθεί» η εγκληματική δράση των εμπρηστών.

Από μια άλλη σκοπιά, όμως, δεν είναι δυνατό η χώρα-μας να τελει υπό τη Δαμόκλειο σπάθη ξένων και ντόπιων υπονομευτών. Δεν είναι επιτρεπτό η πολιτική-μας ζωή να βρίσκεται στη διακριτική ευχέρεια των υποπροϊόντων του εθνικού-μας βίου, των επιπλεόντων στοιχείων του βόθρου της 21ης Απριλίου και των πατρώνων-της.

Θά 'πρεπε λοιπόν να σημειωθεί, πως οι ενέργειες αποσταθεροποίησης επιχειρούνται, διότι μικρή σταθεροτητα διαθέτει ο ελληνικός κρατικός μηχανισμός. Στη συγκεκριμένη περίπτωση της αντιπυρικής προστασίας, η υποδομή, οι διαθέσιμες δυνάμεις και ο συντονισμός των μέτρων είναι πολύ υποδεέστερα των πραγματικών αναγκών και του μεγέθους των κινδύνων.

Από τις αντιπυρικές ζώνες και την έγκαιρη αποψίλωση των πευκοδασών μέχρι τον εξοπλισμό και την επάνδρωση της Δασικής Υπηρεσίας, της πυροσβεστικής, τον αριθμό και τις δυνατότητες των πυροσβεστικών αεροσκαφών, σε όλους τους τομείς η κατάσταση είναι σε επίπεδο αισθητά υποβαθμισμένο σε σχέση με το μέγεθος του έργου και την πρόκληση που αντιμετωπίζει η χώρα.

Ακόμα κι να υποτεθεί ότι η φύση δεν γινόταν το μέσο για την αποσταθεροποίηση της κοινωνίας και της πολιτικής, και πάλι τότε η πολιτεία έπρεπε να αγωνιά για τη φύση. Γιατι με τη μετατροπή-της σε καμμένη γη φτωχαίνει απελπιστικά η ζωή-μας. Με επιπτώσεις μακροπρόθεσμες εξίσου αρνητικές, με όσες από άλλους δρόμους επιδιώκουν οι εμπρηστές.

αντι

Οι φωτιές, τα «τελάρια» και οι δημοτικές εκλογές

ΟΠΩΣ, ΑΚΡΙΒΩΣ, και πέρσι — ίδιο μήνα, ίδιες μέρες, κοντά στην «επέτειο» της 4ης Αυγούστου — οι εμπρηστές συνέχισαν, ανενόχλητοι, το έργο-τους: Κατάφεραν, μέσα σ' ένα μόνο εικοσιτετράωρο, ν' αποτεφρώσουν 70.000 περίπου στρέμματα, από την ήδη φτωχή και αποσαρκωμένη ελληνική χλωρίδα.

ΑΝ ΘΑ ΠΙΣΤΕΨΟΥΜΕ τον υφυπουργό Άμυνας Α. Δροσογιάννη, η κυβέρνηση «δεν αιφνιδιάστηκε» από τους εμπρησμούς, γιατί σχεδόν τους α ν ά μ ε ν ε . «Οι υπηρεσίες ασφαλείας — είπε — είχαν, από μέρες, πληροφορίες ότι, πιθανότατα τον Αύγουστο, ακροδεξιά και φασιστικά στοιχεία θα παρέδιδαν και πάλι τα προάστια της Αθήνας και την Αττική, στις φλόγες»... Αλλά αν οι υπηρεσίες διάθεταν τέτοιες πληροφορίες, τότε θα έπρεπε ήδη να είχαν πάρει τα κατάλληλα μέτρα. Και, προπαντός, θα έπρεπε ήδη να είχαν καλέσει το λαό σε επαγρύπνηση — κάτι, ατυχώς, που δεν έγινε. Αποτέλεσμα: Το περσινό «πράσινο Ρώσταχ», να επαναληφθεί και φέτος. Και το «Βήμα», εφημερίδα έντονα φιλοκυβερνητική, να υποχρεωθεί να υπενθυμίσει ότι για την πρόληψη και την καταστολή των πυρκαγιών, αποφασιστική είναι η ενεργητική συμπαράσταση του κοινού — «συμπαράσταση που προϋποθέτει την πλήρη και συνεχή πληροφόρησή-του για τις κινήσεις και την ταυτότητα των εχθρών του ελληνικού δάσους, εχθρών δικών-του, εχθρών του λαού».

«Ιδιώνυμο αδίκημα» ο εμπρησμός;

ΩΣΤΟΣΟ, σε σύγκριση με πέρσι, υπάρχει μια ουσιαστική διαφορά, σε ό,τι αφορά τη συνειδητοποίηση του εγκλήματος και την κατεύθυνση των ερευνών. Πέρσι, ο τότε πρωθυπουργός κ. Γ. Ράλλης λ.χ., είχε εμφανισθεί περίπου σ' ένα ρόλο υποπυραγού... Και σε μια «κλειστή» συνάντησή-του με τους εκδότες των εφημερίδων, δεν παρέλειψε να εξηγήσει ότι οι περισσότερες πυρκαγιές οφείλονται είτε σε αναφλέξεις από καλώδια της ΔΕΗ, είτε σε δράση κάποιων οικοπεδοφάγων, είτε (τελευταία και απίθανη περίπτωση!) σε στοιχεία που απεργάζονται την αποσταθεροποίηση. Με τον κ. Ράλλη όμως, είχε διαφωνήσει ο τότε αντιπρόεδρος — και «δεύτερος πόλος εξουσίας» — κ. Ευ. Αβέρωφ, που φόρτωσε τις φωτιές σε κάποιους «αναρχικούς-νυχιλιστές». Γι' αυτό, και η γραμμή που διοχέτευσε στα σώματα ασφαλείας και τις καταδυκτικές αρχές, ήταν : Στραφήτε προς την Αριστερά! Με τον κ. Αβέρωφ όμως, δεν συμφώνησε — ποτέ δεν λείπει ο Μάρτης από τη σαρακοστή... — ο τότε υπουργός Γεωργίας, κ. Θ. Κανελλόπουλος: «Θεωρώ απίθανο — είχε δηλώσει — να είναι οι πυρκαγιές έργο εξτρεμιστών της άκρας Δεξιάς ή της άκρας Αριστεράς»... Και ο χορός, κρατούσε καλά.

ΑΛΛΑ, ΣΗΜΕΡΑ, με την κυβέρνηση της Αλλαγής, τα πράγματα εμφανίζονται διαφορετικά. Γιατί όλοι οι ενδιαφερόμενοι υπουργοί (Γεωργίας, Κ. Σημίτης, Εσωτερικών, Γ. Γεννηματάς, Δημοσίας Τάξεως, Γ. Σκουλαρίκης, Δημοσίων Έργων, Α. Τσοχατζόπουλος, Άμυνας, Α. Δροσογιάννης, κτλ.), μαζί και ο πρωθυπουργός Α. Παπανδρέου και ο αρχηγός ΓΕΕ-ΘΑ, ναύαρχος Ντεγιάννης, συμφωνούν ότι οι φωτιές ήταν αποτέλεσμα π ρ ο μ ε λ ε τ η μ έ ν η ς ε ν έ ρ γ ε ι α ς , «εγκλημα κατά του λαού και του έθνους».

ΑΚΡΙΒΩΣ γι' αυτό όμως, οι ευθύνες της κυβέρνησης διαγράφονται βαρύτερες: Όχι μόνο ν' ανακαλύψει και τιμωρήσει πα-

ραδειγματικά τους εμπρηστές, αλλά και να πάρει δραστικά μέτρα, για την αντιπυρική, επιστημονική προστασία των δασών. Δεν είναι δυνατόν — έγραψε η «Καθημερινή» — να καίγεται, κάθε χρόνο, επί εννέα τώρα χρόνια, η μισή Ελλάδα, και να μην ανακαλύπτεται τίποτε. Σε σημείο που κοντεύουμε να κατατάξουμε τις πυρκαγιές στα φυσικά φαινόμενα...

Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ κυβέρνηση όμως, αρνείται την κατάταξη αυτή. Και επειδή την αρνείται, επειδή οι πυρκαγιές «δεν μπαίνουν κάτω από τον οδοστρωτήρα του μικρομματικού παιχνιδιού» (έστω και αν οι δημοτικές εκλογές είναι εν όψει...), η κυβέρνηση καλείται ν' αντιμετωπίσει το πρόβλημα των πυρκαγιών σε βάθος: Πώς και γιατί δεν δικάστηκαν ακόμη, οι ελάχιστοι εμπρηστές που πιάστηκαν πέρσι; Πώς συμβαίνει, παρά τη ρητή συνταγματική διάταξη, να έχουν οικοπεδοποιηθεί καμένα δάση; Και πώς, αφού οι υπηρεσίες ασφαλείας «είχαν σχετικές πληροφορίες», δεν κινήθηκε αστραπιαία ολόκληρος ο κρατικός μηχανισμός, για να σταματήσει το εγκληματικό χέρι των λογής φασιστοειδών; Η κυβέρνηση λέει τώρα — το υπαινίχθηκε το βράδυ της περασμένης Δευτέρας, ο κυβερνητικός εκπρόσωπος, Δημ. Μαρούδας — ότι προτίθεται να φέρει στο θερινό τμήμα της Βουλής, με τη διαδικασία του «κατεπείγοντος», νομοσχέδιο που θα χαρακτηρίζει τον εμπρησμό «ιδιώνυμο αδίκημα», με ποινές που θα φτάνουν μέχρι και ισόβια. Αλλά στις περιπτώσεις αυτές, είναι προτιμότερο τα έργα να προηγούνται των λόγων. Και η κυβέρνηση για μια ακόμη φορά θα διαψεύσει τις προσδοκίες του λαού, αν δεν φέρει αμέσως το νομοσχέδιο αυτό, στην εθνική αντιπροσωπία. Τα εγκλήματα κατά του έθνους, συνεπάγονται και αντίστοιχες ποινές.

Από τη «μάχη των τελάρων»...

ΟΙ ΟΠΟΙΕΣ πυρκαγιές όμως, δεν αναστέλλουν τη ζωή που προχωρεί! Έτσι, από χτες Πέμπτη, άρχισε η «μάχη των τελάρων», μια σκληρή αναμέτρηση ανάμεσα στην κάστα των χοντρέμπορων και την κυβέρνηση, στην πραγματικότητα ανάμεσα σε μια κοινοπραξία κερδοσκοπών που, επί χρόνια τώρα, λυμαίνεται την αγορά, και τον κόσμο των παραγωγών-καταναλωτών-απλών εργαζόμενων, που, τούτη την ώρα, συμπαρατάσσονται με την κυβέρνηση, σε μια κοινή προσπάθεια, ν' αλλάξει το σημερινό αναχρονιστικό — και εκμεταλλευτικό — σύστημα εμπορίας των οπωροκηπευτικών. Από την άλλη, ο υπουργός Εθνικής Οικονομίας, Γερ. Αρσένης, ετοιμάζεται να εξαγγείλει, μέσα στην ερχόμενη εβδομάδα, το νέο πρόγραμμα οικονομικής πολιτικής της κυβέρνησης (ο ίδιος μιλάει για «πλαίσιο οικονομικής πολιτικής»), με κύριους στόχους την κάμψη του πληθωρισμού, τον περιορισμό της ανεργίας και την αύξηση των επενδύσεων.

ΓΙΑ ΤΟ ΝΕΟ αυτό οικονομικό πρόγραμμα, οι πληροφορίες είναι αντιφατικές. Μερικοί πιστεύουν ότι αυτό καθαυτό το πρόγραμμα θα εκφράζει τη νέα, διαφορετική πολιτική βούληση της κυβέρνησης, με στόχο την ενίσχυση του δημόσιου τομέα. Άλλοι όμως επιμένουν ότι κύριο χαρακτηριστικό του νέου προγράμματος, θα είναι «τα ανοίγματα προς την ιδιωτική πρωτοβουλία», προκειμένου να εξευμενισθούν οι βιομήχανοι, οι οποίοι δεν συγχωρούν στην κυβέρνηση μέτρα όπως είναι ο φόρος ακίνητης περιουσίας, ο φόρος της υπεραξίας ή η περικοπή της αφορολόγητης κράτησης για εξαγωγές.

... στη μάχη των δημοτικών εκλογών

ΠΕΡΑΝ, ΟΜΩΣ, από τη «μάχη των τελάρων» και τους προβληματισμούς του κυβερνητικού οικονομικού επιτελείου, υπάρχει και η μάχη των δημοτικών εκλογών. Και τα μεν πολιτικά κόμματα, έδωσαν, μέσα στο δεκαπενθήμερο αυτό, νέους (συμπληρωματικούς) πίνακες υποψηφίων δημάρχων που θα υποστηρίξουν στις εκλογές αυτές. Την περασμένη Τρίτη, μάλιστα, έδωσε την πρώτη συνέντευξη Τύπου, στη «Μ. Βρετανία», ο υποψήφιος της Νέας Δημοκρατίας για το δήμο της Αθήνας, κ. Τζ. Τζανετάκης. (Ο πρώην υπουργός επέμενε ότι κατεβαίνει, στις δημοτικές εκλογές σαν «ανεξάρτητος» και ότι η «ανεξαρτησία»-του αυτή θα φανεί από τα ονόματα που θα περιληφθούν στο συνδυασμό-του. Όσο για την υποστήριξη που του παρέχει η Νέα Δημοκρατία, «χαιρείται», φυσικά, γι' αυτήν, «όπως θα χαιρόταν αν την υποψηφιότητά-του υποστήριζαν το ΠΑΣΟΚ, το ΚΚΕ και το ΚΚΕ Εσωτερικού»).

ΩΣΤΟΣΟ, κύριο γεγονός του δεκαπενθημέρου στο μέτωπο των δημοτικών εκλογών, ήταν, ασφαλώς, η προσπάθεια ΠΑΣΟΚ και ΚΚΕ — ύστερα από τη συνάντηση Παπανδρέου-Φλωράκη... — να βρουν κάποια «βάση συνεργασίας», για ν' αποτραπεί η «μετωπική αναμέτρηση», ιδιαίτερα στις μεγάλες πόλεις, ανάμεσα στα δυο αυτά κόμματα. Η προσπάθεια δεν ήταν άσχετη με τη γενικότερη ανησυχία που διακατέχει την κυβέρνηση για το «τί της επιφυλάσσει το ΚΚΕ» τον Οκτώβριο-Νοέμβριο, μετά το πέρας των δημοτικών εκλογών, όταν η όλη εισοδηματική πολιτική της κυβέρνησης θα τεθεί υπό αμφισβήτηση, από ένα ολοένα ογκούμενο διεκδικητικό κίνημα, στους κόλπους του οποίου το ΚΚΕ εξακολουθεί να διαθέτει ισχυρές προσβάσεις. Πολύ περισσότερο όταν η κυβέρνηση φρόντισε, από τώρα, να διαμηνύσει, «προς όλους τους ενδιαφερομένους», ότι δεν πρόκειται να ικανοποιήσει διεκδικήσεις «έξω από την εισοδηματική-της πολιτική» (που διαμορφώνεται, όμως, ερήμην των «ενδιαφερομένων»...) και ότι όλοι οι διαθέσιμοι πόροι της οικονομίας, θα ριχτούν στη μεγάλη μάχη των επενδύσεων...

ΠΑΡΑ ΤΙΣ γενικότερες αυτές — από κυβερνητικής πλευράς — εκτιμήσεις η προσπάθεια για κάποια «βάση συνεργασίας» ΠΑΣΟΚ-ΚΚΕ, αποδείχτηκε ατελέσφορη, σε ό,τι αφορά, τουλάχιστο, τους μεγάλους δήμους, καθώς το ΚΚΕ «επέμενε» — αυτό υποστηρίζουν, τώρα, στελέχη του ΠΑΣΟΚ — στα καπελώματα και τους ηγεμονισμούς-του.

Οι «χαρτορίχτρες» και οι βάσεις

ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ εβδομάδα που κύλησε, ανακοινώθηκε, ανάμεσα στα άλλα, και η ετοιμότητα της ελληνικής πλευράς ν' αρχίσει, μέσα στον Αύγουστο, διαπραγματεύσεις με την Ουάσιγκτον, για τις βάσεις. Πλην, ο κυβερνητικός εκπρόσωπος θεώρησε υποχρέωσή-του να προειδοποιήσει τον Τύπο ότι δεν θα πρέπει να το πάει — σαν τις χαρτορίχτρες... — στις εικασίες και τις εικοτολογίες και ότι «καλό θα είναι να περιμένει, πάντοτε, τις επίσημες κυβερνητικές ανακοινώσεις»... Αλλά, απειθές-στατος, πάντοτε, ο Τύπος, έσπευσε να πει το μακρύ και το κοντό-του: Ότι οι Αμερικανοί θεωρούν λ.χ. σαν εξαιρετικά «βραχύβια» μια συμφωνία για τις βάσεις, ισχύος 12-15 ετών — όπως προτείνει η ελληνική πλευρά... Ότι προσφέρουν, σαν «οικονομικό συμπλήρωμα» για τις βάσεις, ποσό 50-60 εκατομμυρίων δολαρίων, έναντι των 300 που ζητάει η ελληνική πλευρά. Ότι... Αλλά για τις βάσεις υπάρχει, μπροστά-μας, «στάδιον δόξης λαμπρόν»! Η πληροφόρηση, από τις στήλες του «ΑΝΤΙ» δε θα λείψει...

ΑΝΤΗΝΩΡ

Διεθνής Θεατρική Συνάντηση '82

Γυναικεία Εκφραση

6 Αυγούστου-7 Σεπτεμβρίου 1982

ΘΕΑΤΡΟ ΑΒΕΡΩΦ

Λ. Κατσώνη 28-30

Τηλ. 64.68.064

ΟΡΓΑΝΩΣΗ: ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΣΥΝΤΕΧΝΙΑ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

Κεντρική διάθεση: «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»
Τηλ. 729.237 - 732.819

Η ΑΛΛΗ ΕΠΙΤΑΕΤΙΑ

ΣΥΛΛΟΓΗ
ΜΕ ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ
ΙΩΑΝΝΟΥ

ΑΠΟ ΤΟ 74 ΟΣΤΟ 81

6 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1945

Στις 6 Αυγούστου 1945 γύρισε στη Χιροσίμα η πιο αποφασιστική σελίδα στην ιστορία της ανθρωπότητας. Για πρώτη φορά ο άνθρωπος ξεπέρασε τα σύνορα της αυτοπροστασίας του είδους του. Δημιούργησε τις προϋποθέσεις για τη μετατροπή του πλανήτη σε μια άδεια από ζωή σφαίρα, που θα περιστρέφεται αιώνια στην αδιάφορη απεραντωσύνη του σύμπαντος.

Ο άνθρωπος, το πιο θαυμαστό, αλλά και το πιο επίφοβο ον που δημιούργησε η φυσική εξέλιξη, δεν ένωσε καν τη φρίκη της Χιροσίμα και του Ναγκασάκι σαν ανασταλτικό στοιχείο των επιλογών-του. Αντίθετα, πολλαπλασίασε τις προσπάθειες για την αύξηση και την τελειοποίηση των πυρηνικών όπλων. Σ' Ανατολή και Δύση η πυρηνική ισχύς θεωρείται η βασική παράμετρος κάθε αμυντικού δόγματος και η κύρια μονάδα μέτρησης της επιβολής κάθε υπερδύναμης.

Είναι φανερό πως οι παρούσες δομές εξουσίας, η φύση και η έκταση των παγκόσμιων ανταγωνισμών, δεν επιτρέπουν ιδιαίτερη αισιοδοξία, ότι οι κυβερνήσεις των υπερδυνάμεων θα προχωρήσουν με τη θέλησή-τους σε ένα γενικευμένο αφοπλισμό.

Η μόνη ελπίδα της ανθρωπότητας για να αποφύγει τη φρίκη ενός πυρηνικού ολέθρου είναι η διατήρηση της μνήμης και η δραστηριοποίηση των λαών, πέρα από κυβερνήσεις και σκοπιμότητες υψηλής πολιτικής.

Η μνήμη-μας ως είναι το ρημαγμένο Ναγκασάκι και η ισοπεδωμένη Χιροσίμα. Οι άμορφες μάζες, οι εξαερωμένοι άνθρωποι, οι επιπτώσεις που μέχρι σήμερα θανατώνουν την τρίτη γενιά των επιβιωσάντων είναι μια διαρκής υπόμνηση της ανεπίστρεπτης καταστροφής που περικλείει η πυρηνική ισχύς.

Η δραστηριοποίηση των λαών, είναι ο μόνος ορατός δρόμος για ένα πρακτικό αποτέλεσμα στον έλεγχο και την κατάργηση των πυρηνικών όπλων. Το Κίνημα Ειρήνης που ξαναφουντώνει με πολυμορφες εκδηλώσεις στην Ευρώπη επηρεάζει την Αμερική και που επιδράσεις-του αναφαίνονται και στην Ανατολική Ευρώπη είναι η πιο σπουδαία και ιστορικά η πιο σημαντική κίνηση μετά τον Β' παγκόσμιο πόλεμο.

Στην Ελλάδα, χώρα που ένας πυρηνικός πόλεμος θα σήμαινε την ολοσχερή εξάφάνισή-της, το κίνημα ειρήνης είναι ανεπίτρεπτα υποβαθμισμένο σε σχέση με όσα διακυβεύονται.

Η αδράνεια-του σήμερα αποτελεί το τίμημα του αύριο. Αν πιστεύουμε το «ποτέ πια Χιροσίμα», πρέπει να το φωνάξουμε κιόλας, πρέπει να το κάνουμε πράξη...

ΑΜΗΝΗΣΙΑΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ...

Υπάρχουν πολλοί τρόποι για να φθείρει κανείς ένα πολιτικό καθεστώς. Αλλά δεν υπάρχει πιο επικίνδυνη φθορά από την εσωτερική διάβρωση που δημιουργούν τα λάθη, οι παραλείψεις, η έλλειψη πολιτικού κριτηρίου, η έλλειψη ήθους Αλλαγής. Σε πολλούς τομείς της δημόσιας ζωής παρουσιάζεται μια οπισθοδρόμηση σε σχέση με το κλίμα των πρώτων ημερών της εκλογικής νίκης της 18ης Οκτώβρη. Υπουργοί είναι δυσπρόσιτοι στο κοινό, ένα λεπτό νήμα διακρίσεων ψώνεται από τον πολιτικό και την οργανωμένη κοινωνία προς το κράτος και την πολιτική εξουσία.

Μικρή εκδήλωση αυτής της νοοτροπίας είναι ο αποκλεισμός των δημοσιογράφων από την αμεσότητα που προσφέρει η συνεδρίαση του Υπουργικού Συμβουλίου (δεν επιτρέπεται πια η είσοδός-τους στον προθάλαμο καν του πολιτικού γραφείου ή στο Μέγαρο Μαξίμου).

Μεγάλη όμως, επικίνδυνη, και μακροπρόθεσμα εξαιρετικά επιβλαβής για το κόμμα που κυβερνά είναι η τακτική το κλίμα και η ποιότητα της ύλης που χαρακτηρίζει τα δελτία ειδήσεων και των δυο καναλιών.

Υπάρχουν μέρες και φορές, που αν έλλειπαν τα εξωτερικά γεγονότα, οι πυρκαγιές ή τα δυστυχήματα, τα δελτία ειδήσεων δεν θα ήταν παρά η σύνοψη των δελτίων τύπου των διάφορων Υπουργείων. Και το πιο απωθητικό είναι ότι οι δραστηριότητες Υπουργών που ανακοινώνονται, τις περισσότερες φορές δεν ξεφεύγουν από τα όρια της πιο ρουτινιέρικής καθημερινότητας

της διοίκησης.

Τι νόημα έχει για παράδειγμα η είδηση ότι ο κ. Τρίτσης θα επισκεφθεί τους τάδε νομούς και θα μελετήσει θέματα της αρμοδιότητάς ΥΧΟΠ; Τι ενδιαφέρει αυτή η «είδηση» το πανελλήνιο, πλην των συγκεκριμένων νομών; Και άλλωστε γιατί θα πήγαινε ο κ. Τρίτσης για τουρισμό ή ούτως ή άλλως για να «μελετήσει» θέματα της αρμοδιότητάς-του; Επομένως η «είδηση» δεν είναι με κανένα τρόπο είδηση. Δηλαδή, φθείρει όχι μόνο τον κ. Τρίτση, αλλά την ΕΡΤ και την αξιοπιστία γενικότερα του κυβερνητικού έργου.

Είναι το ΠΑΣΟΚ — αν η μνήμη-μας δεν μας απατά — που καυτηρίαζε τη χρήση των μέσων μαζικής ενημέρωσης από τη «ΝΔ» σαν μηχανισμό προβολής του κυβερνητικού έργου. Ποιοι λόγοι αντέστρεψαν τους όρους της κριτικής και δημιουργούν τη σημερινή αμνησία;

Ή μήπως πρέπει να πιστέψουμε ότι η εξουσία έχει τους δικούς-της νόμους, κοινούς για όλα τα καθεστώτα; Τότε όμως δεν έχει νόημα να στρατεύονται οι άνθρωποι για «Αλλαγή», αν το αποτέλεσμα κάθε αλλαγής είναι να συμβαίνουν τα ίδια πράγματα για διαφορετικούς απλώς ανθρώπους...

ΟΤΟΕ, ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΚΑΙ ΞΕΝΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

Η δυστοκία στην υπογραφή της συλλογικής σύμβασης των τραπεζικών, δυστοκία που οφείλεται στην άρνηση των ξένων τραπεζών να δεχθούν τη συμφωνία ΟΤΟΕ-Σοφούλη της 7.7.82, πέρα από το ότι φωτίζει μια πτυχή δυσάρεστη για όλους και ιδιαίτερα για την Κυβέρνηση, εγκυμονεί για το μέλλον νέες αναταραχές στον τραπεζικό χώρο.

Η δυσάρεστη πτυχή είναι ότι η άρνηση των ξένων τραπεζών να υπογράψουν τη συλλογική σύμβαση θυμίζει ωμά ότι μετά τις 18 Οκτώβρη δεν άλλαξε αυτόματα η δυναμική των πραγματικών κοινωνικών συσχετισμών στον τόπο-μας. Το πολυεθνικό τραπεζικό κεφάλαιο εξακολουθεί να θεωρεί σαν φέουδο-του και την Ελλάδα και τους 2 1/2 χιλιάδες Έλληνες που εργάζονται σε ξένες τράπεζες.

Κι αν ακόμη όμως η συλλογική σύμβαση της ΟΤΟΕ τελικά καλύψει τυπικά και τις ξένες τράπεζες, δεν είναι καθόλου σίγουρο ότι η εφαρμογή της σύμβασης θα είναι ομαλή. Στην πορεία, οι ξένοι τραπεζίτες θα επιχειρήσουν να πάρουν πίσω από τους εργαζόμενους ό,τι τους έδωσαν στα χαρτιά με τη συλλογική σύμβαση. Κάτι τέτοιο είναι βέβαιο ότι δεν θ' αφήσει την ΟΤΟΕ με σταυρωμένα χέρια. Μήπως θα πρέπει από τώρα η κυβέρνηση να ετοιμάζεται για ένα θερμό φθινόπωρο στις ξένες τράπεζες; Ή να το προλάβει, αν θέλει;

ΠΑΡΑΦΩΝΙΕΣ (1)

Σε σχόλιό-της στην «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ» της 27.7., η Ρ.Ψ. (Ρίτα Ψαθά), ασκεί κριτική στο ΑΝΤΙ για την «αποκάλυψη» της ποιητικής δραστηριότητας του κ. Πέτσου. Η κριτική είναι ευπρεπής στις γενικές-της γραμμές, έτσι ώστε να ακούγονται ακόμα βαρύτεροι ορισμένοι χαρακτηρισμοί που περιέχει: π.χ. «ο συντάκτης-του, με ανώνυμη γενναιότητα...», «επιχειρεί να εξευτιλίσει και αυτή (την ποιητική συλλογή) και τον δημιουργό-της». Τέλος, η κ. Ρίτα Ψαθά καταλήγει με το ερώτημα γιατί τάχα η «ανακάλυψη» της ποιητικής δραστηριότητας του κ. Πέτσου έγινε ακριβώς τώρα και όχι πριν την αναδόμηση, ας πούμε, — υπονοώντας προφανώς ή κάποια ευτελή σκοπιμότητα εκ μέρους του ΑΝΤΙ, ή μια θρασυδειλή επίδειξη επί «πεσούσης δρυός»...

Ας πιάσουμε ένα-ένα τα σημεία της κριτικής και όχι μόνο αυτά... Για την «ανώνυμη γενναιότητα» πρώτα απ' όλα, που θα ήταν βέβαια επονειδιστή, αν ίσχυε έστω κατ' ελάχιστο. Στο ΑΝΤΙ όμως, η έλλειψη υπογραφής σε κάποιο άρθρο είναι πολύ συνηθισμένη και — τις περισσότερες φορές — εκφράζει την καταρχήν συμφωνία όλης της συντακτικής επιτροπής γύρω από το θιγόμενο θέμα, πράγμα που ισχύει στην περίπτωση-μας... Πράγματι, οφείλουμε να ομολογήσουμε ότι ο κ. Πέτσος δεν βρήκε ούτε ένα εραστή των στιχουργμάτων-του ανάμεσά-μας, χωρίς βέβαια να ξέρουμε αν αυτό οφείλεται στη δική-του ή τη δική-μας άγνοια της ποιητικής τέχνης...

Θα μπορούσε όμως να ισχυριστεί κανείς ότι το θέμα δεν είναι ποιητικό αλλά πολιτικό; Όμως το ΑΝΤΙ απ' ότι θυμόμαστε, είναι

το μ ό ν ο έντυπο της Δεξιός ή της Αριστεράς που άσκησε συγκεκριμένη πολιτική κριτική στον κ. Πέτσο (που τον χαρακτήρισε «απαράδεκτο») και τις απόψεις του, τονίζοντας ότι «διέψευσε (με τις δηλώσεις του) όλο το πλαίσιο αρχών και θέσεων που το ίδιο το ΠΑΣΟΚ έχει επεξεργαστεί». Όλα αυτά τις 5 Μάρτη του '82 (τχ. 200 του «ΑΝΤΙ»), σε κριτική που γράφτηκε μάλιστα απ' αφορμή συνέντευξής του κ. Πέτσου στην «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ»...

Θα θέλαμε λοιπόν να επιβεβαιώσουμε μέσω της μνήμης στην κ. Ρ.Ψ. ότι το ΑΝΤΙ μάχεται από θέσεις και με τόλμη πάντοτε, όπως το έχει αποδείξει επί τόσα χρόνια και όπως η περίπτωση Πέτσου το επικυρώνει και πάλι — ότι εμείς δηλαδή ασκούσαμε κριτική στον κ. Πέτσο, την ώρα που αποτελούσε «χαϊδεμένο παιδί» και της «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑΣ» αλλά — κατά έναν ενδιαφέροντα τρόπο — όλων των εφημερίδων της Δεξιός, ενώ είχε «διπλωματική» μεταχείριση από τα κομματικά όργανα της Αριστεράς.

Έτσι λοιπόν, είμαστε απόλυτα νομιμοποιημένοι να «ανακαλύψουμε» πάλι πρώτοι και τις ποιητικές του επιδόσεις, μια και πρώτοι — και μόνοι — είχαμε διαφωνήσει με τις πολιτικές του πρακτικές και απόψεις.

ΠΑΡΑΦΩΝΙΕΣ (2)

Ασφαλώς οι αναγνώστες του καθημερινού Τύπου θα θυμούνται την επόμενη ημέρα της διαγραφής του κ. Γ. Πέτσου από το ΠΑΣΟΚ, λόγω των γνωστών του δηλώσεων, το ρεπορτάζ της εφημερίδας «ΕΘΝΟΣ» με πρωτοσέλιδο τίτλο «Δούρειος Ίππος ο Πέτσος». Ακολούθησε μήνυση του κ. Πέτσου, και σύμφωνα με το δημοσίευμα του «Έθνους» με τίτλο «Η αλήθεια

Δεν βρισκόμαστε λοιπόν εμείς σε παραφωνία με τον εαυτό-μας αλλά σε συμφωνία θέσεων και στάσεων πριν καταπέσει, όχι βέβαια κάποια «δρυς» αλλά ο κ. Πέτσος...

Ενώ βέβαια, και όχι από ευθύνη της κ. Ρ.Ψ. παραφωνίες πρέπει να αναζητηθούν μάλλον στην ίδια την «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ». Γιατί, αν δεν κάνουμε λάθος, ο κ. Πέτσος υπήρξε προεκλογικά τακτικός αρθρογράφος αυτής εφημερίδας της ενώ είχε μια γενικά ευμενή μεταχείριση, είτε μέσω σχολίων, είτε μέσω του τρόπου παρουσίασης των ενεργειών του, είτε μέσω κατάλληλα παρουσιασμένων συνεντεύξεών του.

Και ενώ αυτή ήταν η σχέση του κ. Πέτσου με την «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ» μετά την πτώση ή την έκπτωσή του, είναι η «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ» πάλι που ανακαλύπτει, όχι μόνο τις ασυμφωνίες του κ. Πέτσου, αλλά τις επαφές του «στο πατάρι» με τον γνωστό χουντικό κ. Θεοδωράκοπουλο, σε πρωτόσέλιδα φωτογραφικά ρεπορτάζ και μεσοσέλιδα με λεπτομερή καταγραφή κινήσεων και ενδεχομένων.

Γαι να επιστρέψουμε λοιπόν στην ποίηση σε μια παλιότερη αλλά επίκαιρη εκδοχή της, ας δανειστούμε από τις Γραφές μια διδαχή: «Μη (βιάζεστε να) κρίνετε, ίνα μη κριθήτε».

για τον κ. Πέτσο», (28.7.82), ύστερα από συνάντησή του τ. υφυπουργού με συντάκτη της εφημερίδας, ιδού η «πραγματική» αλήθεια:

Το «Έθνος» — παρόλη την αντίθεσή του με τις πρόσφατες δηλώσεις του κ. Γ. Πέτσου στην Έδεσσα και στον Τύπο — είναι, ωστόσο, υποχρεωμένο να δηλώσει:

Το περιεχόμενο του επίμαχου δημοσιεύματος απηχούσε τις απόψεις ορισμένων κομματικών παραγόντων του ΠΑΣΟΚ οι οποίες δεν σημαίνει απαραίτητα πως υιοθετούνται απ' αυτήν.

Το «Έθνος» θεωρεί υποχρέωσή του να εκφράσει προς το Βουλευτή του Ν. Πέλλας κ. Γιώργο Πέτσο τη λύπη του για το ατυχές συμβάν, δεδομένης μάλιστα της αμοιβαίας εκτίμησης που υπάρχει εκατέρωθεν.

Μετά λοιπόν την «αποκατάσταση» Πέτσου και «δεδομένης» της αμοιβαίας εκτίμησης που υπάρχει εκατέρωθεν» και αφού τα περί «δούρειου ίππου» απηχούσαν «απόψεις ορισμένων κομματικών παραγόντων του ΠΑΣΟΚ» που δεν «υιοθετούνται απαραίτητα» από την εφημερίδα προκύπτουν οι παρακάτω ελλογες απορίες για το «Έθνος», λαμβανομένων υπόψη και των δηλώσεων του κ. Γ. Πέτσου.

Ή ότι οι «απόψεις ορισμένων κομματικών παραγόντων» και οι φορείς-τους, ταυτίζονται με τα περί «σκοτεινών μηχανισμών», περί «πιεζόμενων υπουργών» και περί «ατόμων αμφίβολης ηθικής υπόστασης» που είπε ο κ. Πέτσος στην Έδεσσα, οπότε αναγνωρίζεται ότι οι καταγγελίες του είναι σωστές.

Ή ότι το «Έθνος» αναγνωρίζει το δίκαιο του κ. Πέτσου, «παρ' όλη την αντίθεσή του με τις πρόσφατες δηλώσεις του στην Έδεσσα και στον Τύπο» και έπρεσε θύμα «απόψεων ορισμένων κομματικών παραγόντων του ΠΑΣΟΚ, οι οποίες δεν σημαίνει πως απαραίτητα υιοθετούνται», οπότε θα πρέπει να πληροφορήσει σχετικά τους αναγνώστες του.

Ή ότι το «Έθνος» θέλει να μας πει πως αυτά τα απαράδεκτα σχόλια του σχετικού δημοσιεύματός του που δικαίως προξένησαν την οργή του κ. Πέτσου δεν ανήκουν στο ίδιο, αλλά στο ΠΑΣΟΚ, έστω «απηχούν απόψεις ορισμένων παραγόντων», οπότε το «Έθνος» δεν έγραψε τη δική του άποψη για το θέμα, αλλά την άποψη του ΠΑΣΟΚ ή των «ορισμένων παραγόντων» οπότε οφείλει να εξηγήσει στους αναγνώστες του αν είναι κομματική εφημερίδα του ΠΑΣΟΚ ή έστω «ορισμένων κομματικών παραγόντων του ΠΑΣΟΚ» και ποιών.

Ή ότι, ή ότι, ή ότι... Αλλά τρέχα-γύρευε με το «Έθνος» και τον κ. Γ. Πέτσο...

ΤΙ ΕΜΑΣ ΦΟΒΙΖΕΙ...

Στη στήλη «Στασεις» της Κυριακάτικης «ΑΥΓΗΣ» της 1ης Αυγούστου, με τίτλο «Τι μας φοβίζει» και υπογραφή «Ω», αναπτύχθηκε η πιο εκλεπτυσμένη μέχρι τώρα κριτική για την παρουσίαση των ποιητικών επιδόσεων του κ. Πέτσου. Αυτό που «φοβίζει» τον «Ω» είναι πως το ΑΝΤΙ διακρινεί την αντίληψη ότι είναι εις βάρος της σοβαρότητας ενός πολιτικού ή ενασχολησή του με την τέχνη.

Ταυτόχρονα, στο ίδιο κομμάτι καταμαρτυρείται ότι το δημοσίευμα του ΑΝΤΙ ενέχει τη λειτούργια και τη μέθοδο του «φακελώματος», ότι η πρόθεσή του ήταν χλευαστική νεανικών αμαρτημάτων κτλ.

Υποθέτουμε πάντως, παρά τις διάσπαρτες αιχμές του κειμένου πως ο κυρίως ψόγος βρίσκεται στην τάχα, «αγοραία» αντιμετώπιση του κ. Πέτσου απ' το ΑΝΤΙ και στη διαιώνισή του απαράδε-

κτου διαχωρισμού ανάμεσα στην τέχνη και την πολιτική και τη δυνατότητα του πολιτικού να νομιμοποιεί το σύνολο των ενδιαφερόντων και ευαισθησιών του και δημόσια.

Πριν απαντήσουμε «επί της ουσίας» θα μας επιτρέψει ο άγνωστός-μας «Ω» κάποιες χρήσιμες διευκρινήσεις επί των στοιχείων. Αναμφίβολα το ΑΝΤΙ δεν θα είχε τη «σκληρότητα» να παρουσιάσει την ποίηση του κ. Πέτσου αν επρόκειτο απλά «για τους ανώριμους ή και ανόητους ακόμα στίχους», όπως αναγνωρίζει και ο «Ω», των εφηβικών του ανησυχιών. Η νδημοποίηση-μας προέρχεται από το γεγονός ότι ο ίδιος ο κ. Πέτσος αντιλαμβάνεται την ποίησή του ως «κτῆμα ες αεί της τέχνης, μια και χαρίζει μέχρι σήμερα το βιβλίο του σε γνωστούς και φίλους και πολιτικούς οπαδούς του. Εφόσον λοιπόν ο ίδιος αναγνωρίζει την ωριμότητά του στις εφηβικές ήδη επιδόσεις

του, δεν είχαμε εμείς κανένα λόγο να αμφισβητήσουμε τη διάρκεια — και την ποιότητα — της αυτογνωσίας του.

Όσον αφορά τώρα τη βασική «μομφή» πως διαχωρίζουμε την τέχνη από την πολιτική και συμβάλλουμε στη διαιώνιση μιας βάνουσης αντίληψης περί πολιτικού-«τεχνοκράτη» της πολιτικής, θα ισχυριζόμαστε μάλλον ότι στο κείμενό-μας συνέβη το ακριβώς αντίστροφο. Ότι φανερώσαμε δηλαδή τη στενότητα γνώφεια τέχνης και πολιτικής όπως τις συναιρεί ειδικότερα ο κ. Πέτσος, που μετέχει και των δύο...

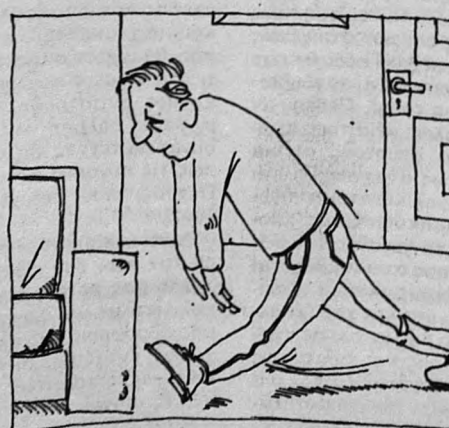
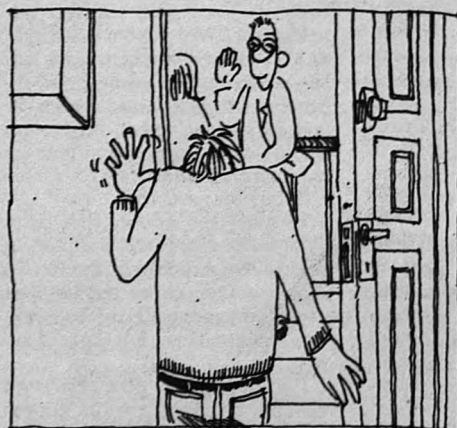
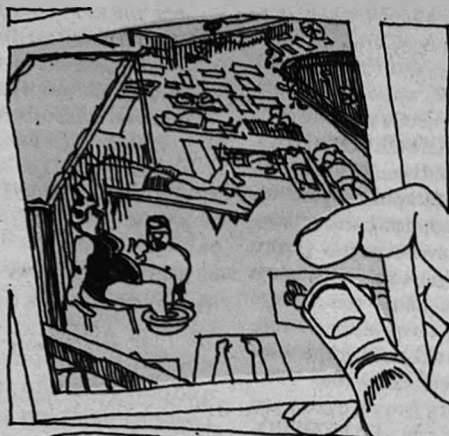
Διότι εμείς κατ' αντίθεση ίσως με τον «Ω» δεν είδαμε ποτέ τη σχέση-μας με την τέχνη και την πολιτική με μια λογική κοινωνικής αβροφροσύνης αλλά σαν μαχόμενη ένταξη σε συγκεκριμένες κοινωνικές πολιτικές και πολιτιστικές συγκρούσεις.

Εμάς ο κ. Πέτσος μας είχε ήδη

φοβίσει σαν δημόσιος άνδρας. Ο κ. Πέτσος ο οποίος στυγνά κάλυπτε ηθικά τους καταπειστικούς μηχανισμούς του στρατού, λέγοντας το συγγενές με την ποίησή του: «ούτε καφόνια υπάρχουν, ούτε η Διοικητές των μονάδων γίνονται δυνάστες των στρατιωτών. Αντιθέτως υπάρχει μια πειθαρχία... Αν αυτή η πειθαρχία πολλές φορές παρεξηγείται και θεωρείται δυνάστευση της ελευθερίας είναι θέμα μιας υποκειμενικής σκληρής θεώρησης», είναι ο ίδιος ο κ. Πέτσος που βρίσκεται την συμπλήρωσή του στους ατάλαντους στίχους του.

Σε μια χώρα που κάποτε ευτύχησε οι τραγικοί-της ποιητές να εκλέγονται στρατηγοί, έπρεπε το αρχαίο κλέος να το συνδέσουμε με τη σύγχρονη θλίψη του ποιητή-Υφυπουργού Εθνικής Αμύνης.

Για μας λοιπόν φίλε «Ω» είναι φανερό. Σοφοκλή ζητάμε και όχι Πέτσο...

Γιώργος Ματορίκος

ΤΟΥ ΔΑΚΤΥΛΙΟΥ

ΙΟΥΛΙΟΣ. Τον αποχαιρετήσαμε. Ο μήνας που τιμούμε την «αποκατάσταση της δημοκρατίας στον τόπο που γεννήθηκε». Δηλώσεις, συγκεντρώσεις, δεξιώσεις. Δεξίωση στον κήπο του Προεδρικού Μεγάρου. Τα όργανα παίζουν «ελαφρολαϊκά». Τα χείλη εκφράζουν ευχές και χαρές. Και οι λαχανοπροκολλάκιδες. Ιούλιος. Πράσινες καρπούζοφλουδες, με ίχνη κόκκινου ψαχνού, επιπλέουν στα γαλάζια ακρογιάλια και λικνίζονται — από το αεράκι της εποχής — αγέρωχες και ανύποπτες. Ιούλιος. Γράφει, την τελευταία Τρίτη του μηνός, μια εφημερίδα: Ο κ. Ντίνος Μακρόπουλος τοποθετείται διοικητής του ΟΤΕ σύμφωνα με διασταυρωμένες πληροφορίες των «Νέων». Ο κ. Ντίνος Μακρόπουλος είναι διευθυντής μεγάλης ξένης εταιρείας στην Αθήνα και είχε εκδηλωθεί έντονα κατά της χούντας στην περίοδο της δικτατορίας. Δεν θα αντέξω. Θα εκδηλωθώ.

ΙΟΥΛΙΟΣ. Ο μήνας που θυμόμαστε την «αποκατάσταση της δημοκρατίας στον τόπο που γεννήθηκε». Τον Ιούλιο («Δεν κρατήθηκε άνοιξη την Ντόιτσε Βέλε»), τον Νοέμβριο («Τα έβλεπα τα καυμένα τα παιδιά από το τρόλεϊ») και τον Απρίλιο («Αχ, πώς μας πιάσανε στον ύπνο» αυγαταινει η συλλογή-μου με δόξες εσχάτοαντιστασιακών. Έγραφε λ.χ. τον Νοέμβρη του 1977 προεκλογικό φυλλάδιο του υποψήφιου βουλευτή του ΠΑΣΟΚ — και τον επόμενο χρόνο δημοτικού συμβούλου — στην Αθήνα κ. Σπύρου Τσίριμπα, «(...) Στη διάρκεια της δικτατορίας μετετέθη δυσμενώς στη Σύρο, γνωστό τόπο εξορίας των αντιστασιακών». Και έναν Ιούλη μου διηγήθηκε φίλος καλός και γνωστός: «Μου λέει η ζαδέλφη-μου: — Εμάς που μας απέλυσε η Χούντα... Την διακόπτω: — Εσάς; Με κοιτάζει φαρμακερά: — Ναι εμένα. Δεν με απόλυσε εμένα η Χούντα. Δεν κρατήθηκε: — Για στάσου βρε κορίτσι-μου. Τον Απρίλη του '67 όταν εγώ έφευγα για τη Γυάρο σ' άφησα δημόσιο υπάλληλο. Δημόσιο υπάλληλο σε βρήκα πάλι όταν γύρισα το '70 από τη Λέρο. Το '73 πήρες προαγωγή και μετάθεση. Δεν

ήθελες να φύγεις από την Αθήνα και παραιτήθηκες. — Δεν παραιτήθηκα. Όπως αναγνώρισες και μόνος-σου, υποχρεώθηκα να παραιτηθώ. Αυτό δεν ισοδυναμεί με απόλυση; Δεν με απέλυσαν; Τι να σου πω βρε Αμαλία; — Να μου πης; Τι να μου πης εσύ, ένας αναθεωρητής...».

ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΙΑΚΟ. Αγχολυμένοι απο τη «μαζική αιμοδοσία» και αποενοχοποιημένοι από την «ογκώδη συγκέντρωση στα Προπύλαια και την πορεία προς την διπλωματική αντιπροσωπεία του Ισραήλ» επανακτήσαμε τον ύπνο-μας. Ησυχάσαμε. Η αντίδραση, άλλωστε, σ' ένα επαναλαμβανόμενο ερέθισμα — λέει και η ψυχοφυσιολογία — γίνεται βαθμιαία ασθενέστερη. Πόσοι είμαστε σε θέση τώρα πια να παρακολουθήσουμε και να απαριθμήσουμε τους βομβαρδισμούς, τις εκεχειρίες, τις αυστηρές σοβιετικές προειδοποιήσεις, τις επαφές του Φιλίπ Χαμπίμπ, τις ανακοινώσεις αλληλεγγύης των «αδελφών» αραβικών κυβερνήσεων; Μέσα στην επανάληψη και τη ρουτίνα σημείωσα μια δήλωση του Μεναχέμ Μπέγκιν: «Το ότι συνεχίζονται οι διαπραγματεύσεις δεν σημαίνει ότι πρέπει να διακοπουν οι επιχειρήσεις». Πρόκειται για χρήσιμη συνταγή. Σε επίπεδο καταστολής φοιτητικών κινητοποιήσεων την εφάρμοζε με επιτυχία — την προπερασμένη δεκαετία στην Αθήνα — ο μεγαλασφαλίτης Τασιγώργος.

του Γιώργου Ματορίκου

ΤΣΙΜΠΗΜΑΤΩΝ
ΣΥΝΕΧΕΙΑ

Είτανε, ας πούμε, επικεφαλής της αστυνομικής δύναμης που είχε κυκλώσει τα Προπύλαια. Στα Προπύλαια γίνονταν συγκέντρωση, που θα εξελίσσονταν σε πορεία. Μια επιτροπή πήγαινε στον Τασιγώργο και ζητούσε την διάνοξη του αστυνομικού κλοιού. Ο Τασιγώργος συζητούσε ήρεμα και συνόδευε την ομιλία-του με επίσης ήρεμες κινήσεις των χεριών-του, ενώ τα πόδια-του έριχναν ασταμάτητα κλωτσιές στα καλάμια του συνομιλητή-του. Διαπραγματεύσεις, διαπραγματεύσεις και επιχειρήσεις, επιχειρήσεις.

Η ΑΤΤΙΚΗ στις φλόγες. Οι εμπρηστές καταζητούνται. Οι εμπρηστές ασύλληπτοι. Στο μεταξύ εγώ επισήμανα στην εφημερίδα «Εστία» ένα φλογερό επιστολογράφο φυσιολάτρη:

Αγαπητή «Εστία», Όταν προ καιρού ηγγέλετο η μεταποίησης του Ριζαρίου ερειπίωνος εις αθηναϊκόν πάρκον, η πόλις υπεδέχετο ένθους την αναψυκτικήν και δροσδεσαν αυτήν προοπτικήν. Ηγλαίσθη, τότε, το σχολάζον οικόπεδον με μερικά δενδράκια, εχλόασε και παρεδόθη εις την απειλητικήν ιδεάν της καθιδρύσεως Πολιτιστικού Κέντρου, ιδεάν ως γνωστόν άτοπον, σουλτανικώς υποστηριχθείσαν και επί τέλους ατονήσασαν επ' αγαθώ του Άστεως και του κοινού νου. Ούτω, το πάρκον της Ριζαρίου ή ούτως ειπείν το όνιμον αυτό λειβάδι ελυτρώθη από βεβαίαν τσιμεντοποίησιν, πληγνέν όμως εν τω μεταξύ υπό της μάστιγος του ποδοσφαίρου. Οι αποδυνάμειοι εις τας αγρίας τέρψεις της παράφρονος αυτής παιδείας, συγκεντρούμενοι εκεί, ρημάζουν με τα λακτισματά-των τους θάμνους ενώ υπό τους πόδας η χλόη πενθίμως αποφαλακρούται, ενιαχού δε υφίσταται και ριζικήν αποτρίχωσιν. Εννοείται ότι η σφενδονιζομένη μπάλλα απειλεί αδιακρίτως διερχομένους και περιπατητάς υποχρεουμένους, προς αρτιμελή διέλευσιν-των, να εφαρμόζουν σχηματισμόν ρωμαϊκής χελώνης. Δικαίωμα προσβάσεως έστω και εις το δημόσιον αυτό λειβάδι, έχουν επί τέλους και οι αντιπαθούντες το ποδόσφαιρον, είναι δε αδιανόητον να στερούνται τούτου δια την ασυδοσίαν και την προκλητικότητα ωρισμένων».

Μετά τιμής
Ευμόλπος Συναδηνός

Και για την αντιγραφή:

δακτυλιδόστομος

του Σπύρου Λιναρδάτου

Η «αναδόμηση» δημιούργησε ορισμένες ελπίδες, συγκρατημένες είναι αλήθεια, ότι μπορεί τώρα η κυβέρνηση της Αλλαγής να ξεπεράσει τις αρχικές-της αδυναμίες και να προχωρήσει στο έργο-της πιο συντονισμένα, πιο αποτελεσματικά, πιο αποφασιστικά, ιδιαίτερα στα οικονομικά όπου παρουσιάζονται και μεγαλύτερες δυσκολίες και αδυναμίες. Οπωσδήποτε, παρά τις εξωγενείς και εγγενείς δυσχέρειες, παρά τις παλινωδίες, παρά τις προχειρότητες και τις αρρυθμίες, παρά τους κάποιους κομματικούς εκτραχηλισμούς, τις μεγαλορρημοσύνες και τις εκδηλώσεις οίησης και αλαζονείας, αναμφισβήτητο είναι ότι η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ — με την προηγούμενη και με τη νέα σύνθεσή-της — πραγματοποιεί θετικό έργο στην κατεύθυνση του εκσυγχρονισμού και του βαθύτερου εκδημοκρατισμού της χώρας, που είναι απαραίτητες προϋποθέσεις για οποιαδήποτε παραπέρα πορεία προς σοσιαλιστικό μετασχηματισμό. Αυτό το θετικό έργο — με όσα «ναι μεν αλλά» και να θελήσουμε να συνοδεύσουμε την παραδοχή-του — και αυτή η κατεύθυνση καθορίζουν τη θέση κάθε προοδευτικού, κάθε δημοκρατικού αριστερού στο πλευρό του ΠΑΣΟΚ, στη δύσκολη και επίπονη πορεία-του, ως κυβέρνησης της Αλλαγής. Αυτό δεν αποκλείει όμως την πολεμική και την έμπρακτη υπονόμευση που στην ουσία γίνεται, όταν με προκάλυμα οποιαδήποτε θεωρητική κατασκευή ή προπαγανδιστικό σύνθημα («αγώνας για την πραγματική αλλαγή», «προϋπόθεση για την αλλαγή η οξύνση της ταξικής πάλης», κτλ.) βοηθάμε στα αποσταθεροποιητικά σχέδια των εχθρών της αλλαγής και του σοσιαλισμού.

Δεν βλάπτει ασφαλώς, για να ενισχύσουμε τις απόψεις που παραπάνω κάπως αφοριστικά διατυπώσαμε, να ξαναθυμίσουμε μερικά από τα μέτρα και τις θεσμικές αλλαγές που επιχείρησε ήδη η πρώτη ελληνική σοσιαλιστική κυβέρνηση. Πριν από αυτό όμως ίσως θα πρέπει να θυμίσουμε, ότι η ίδια η ειρηνική μεταβολή της 18ης Οκτωβρίου 1981 είναι μια κατάκτηση του λαού-μας και των πολιτικών-του εκπροσώπων. Ο πρωθυπουργός Ανδρέας Παπανδρέου το διατύπωσε αυτό πρόσφατα με τη δήλωσή-του για τα οχτώ χρόνια από την πτώση της δικτατορίας:

«Η αλλαγή που έλαβε χώρα στην πατρίδα-μας στις 18 του Οχτώβρη αποτε-

λει τρανή απόδειξη της εδραίωσης των δημοκρατικών-μας θεσμών».

Είναι ένας φόρος οφειλόμενης τιμής σε όλο τον δημοκρατικό κόσμο, στα κόμματα και, κατά πρώτο λόγο, στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας Κ. Καραμανλή που είναι αναμφισβήτητα μεγάλη η συμβολή-του στην εδραίωση της δημοκρατίας μετά την εφτάχρονη τυραννία των συνταγματαρχών.

Εκσυγχρονισμός και εκδημοκρατισμός

Ο ίδιος ο πρωθυπουργός και Πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ κ. Α. Παπανδρέου έχει επανειλημμένα τονίσει, ότι η πρώτη φάση της Αλλαγής έχει στόχο τον παραπέρα εκσυγχρονισμό και εκδημοκρατισμό της χώρας. Και η Ελλάδα αναμφισβήτητα έχει ακόμα ξεπερασμένες δομές και ανάγκη εκδημοκρατισμού σε πάρα πολλούς καίριους τομείς, όπως της Δημόσιας Διοίκησης, της Παιδείας, της Υγείας, του συνδικαλισμού της τοπικής Αυτοδιοίκησης κτλ., κτλ. Δεν είναι ασφαλώς τυχαίο ότι, στην ομιλία-του στο πρώτο υπουργικό συμβούλιο μετά την «αναδόμηση», ο κ. Α. Παπανδρέου δεν ανέφερε, ούτε μία φορά τη λέξη σοσιαλισμός. (Μίλησε μόνο για «σοσιαλιστική κυβέρνηση»). Χωρίς τον εκσυγχρονισμό και εκδημοκρατισμό και χωρίς τη σταθεροποίηση της οικονομίας, δεν μπορεί να προχωρήσει καμία χώρα, με ειρηνικά μέσα, με δημοκρατικές διαδικασίες και τη λαϊκή συναίνεση σε σοσιαλιστικό μετασχηματισμό. Δεν είναι τυχαίο, ότι και στη Γαλλία, χώρα με μικρότερο πληθωρισμό, πολύ πιο στέρεη και ανεπτυγμένη οικονομία πολύ δυνατότερο συνδικαλιστικό κίνημα και χωρίς σοβαρά προβλήματα εθνικής ανεξαρτησίας και εδαφικής ακεραιότητας, δίνεται τώρα κυρίως έμφαση στην σταθεροποίηση της οικονομίας με την κινητοποίηση και της ιδιωτικής πρωτοβουλίας και πολύ λίγος λόγος γίνεται για σοσιαλιστικό μετασχηματισμό «εδώ και τώρα». (Βλέπε και σχετικό άρθρο του Μ.Ν. Ράπτη, στο «Βήμα», 25 Ιουλίου). Και ασφαλώς η εθνικοποίηση περιορισμένου αριθμού επιχειρήσεων και τραπεζών δεν αποτελεί από μόνη-της σοσιαλισμό.

Μέσα σε αυτά τα πλαίσια, δηλαδή, στο αν προωθεί τον εκσυγχρονισμό και τον εκδημοκρατισμό, θα πρέπει βασικά να κριθεί η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ. Θα αναφέρουμε μόνο ενδεικτικά μερικά από τα κυβερνητικά μέτρα. Και, πρώτα από όλα, η αναγνώριση της εαμικής ε-

θνικής αγτίστασης δεν αποτελεί μόνο πράξη ιστορικής δικαιοσύνης, αλλά και μέτρο που προωθεί την εθνική συμφιλίωση (στο βαθμό βέβαια, που δεν χρησιμοποιείται από την αδιάλλακτη Δεξιά ή την, με οποιαδήποτε ταμπέλα εξτρεμιστική Αριστερά ως ευκαιρία για την αναζωπύρωση παλαιών παθών) και δημιουργεί όταν μάλιστα συνδυάζεται με τον ελεύθερο επαναπατρισμό των πολιτικών προσφύγων, την κατάργηση των διακρίσεων και των φακέλων, ένα νέο πολιτικό κλίμα. Και συμβάλλει αποφασιστικά στην επούλωση παλαιών τραυμάτων στον εθνικό κορμό. Βέβαια, θα πρέπει να παραδεχτούμε, ότι, μετά τη μεταπολίτευση, ύστερα από τις τραυματικές εμπειρίες της εφτάχρονης δικτατορίας, με την ισχυρή παρουσία του προοδευτικού κινήματος, αλλά και χάρη στις ευρωπαϊκές επιλογές του Κ. Καραμανλή, έγιναν σημαντικά βήματα και από τις πρώτες μεταπολιτευτικές κυβερνήσεις στο δρόμο της εθνικής συμφιλίωσης και της κατάργησης των διακρίσεων. Αλλά όλα αυτά έπαιρναν τη μορφή, λίγο-πολύ, παραχωρήσεων ενός κράτους που παρέμενε μονοκομματικό, με κυρίαρχη και επίσημη ιδεολογία την αντικομμουνιστική, εκείνη των νικητών του Εμφυλίου Πολέμου. Τώρα, η εθνική συμφιλίωση και η κατάργηση του χωρισμού των πολιτών σε κατηγορίες ολοκληρώνονται, επισημοποιούνται και θεομοποιούνται. (Από την άποψη αυτή, είναι βέβαια δίκαιες οι επικρίσεις και τα παράπονα, ότι καθυστερεί αδικαιολόγητα, η προώθηση των σχετικών νομοσχεδίων. Και δεν έχει πείσει η κυβέρνηση, ότι όλα τα άλλα νομοσχέδια που ψηφίζονται από τη Βουλή είναι πραγματικά πιο επείγοντα).

Δεν χρειάζεται να αναλυθεί η σημασία για τον εκσυγχρονισμό της χώρας και για τον εκδημοκρατισμό που έχουν μέτρα, όπως η ψήφος στα 18, ο πολιτικός γάμος, η κατάργηση της YENEΔ και οι σημαντικές βελτιώσεις και στα δύο κανάλια. Τουλάχιστον στα δελτία ειδήσεων και όχι μόνο σ' αυτά, η αποποινικοποίηση της μοιχείας, η προετοιμαζόμενη κατάργηση του ΑΝ 375 και άλλων κατάλοιπων του Εμφυλίου Πολέμου, όπως ανάγγειλε ο νέος υπουργός της Δικαιοσύνης Γ. Α. Μαγκκάκης. Το ίδιο αυτονόητο είναι η σημασία μέτρων, όπως οι αυξήσεις στους χαμηλόμισθους, η εξασφάλιση περιθαλψής για τους υπερήλικες, τους πολιτικούς πρόσφυγες και άλλες κατηγορίες του πληθυσμού που ε-

χουν ανάγκη προστασίας. Παρόλες τις τυχόν επί μέρους παρατηρήσεις, αντιρρήσεις και τα «ναι μεν αλλά...», κανένας ουσιαστικά δεν αρνείται, ότι η οικονομική ενίσχυση της Τοπικής αυτοδιοίκησης, η αποκέντρωση, η προσπάθεια για κινητοποίηση των δημοτών γύρω από τους δήμους και τις κοινότητες με τα συνοικιακά και νομαρχιακά συμβούλια, η πορεία προς την θεμελίωση και ολοκλήρωση της δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας αυτοδιοίκησης είναι καίριο για τον ουσιαστικό εκδημοκρατισμό της χώρας έργο που, χωρίς περιττές μεγαλοστομίες και χωρίς φαναρισμούς πραγματοποιεί το υπουργείο.

Μεγαλύτερες αντιδράσεις και αντιρρήσεις προκάλεσαν ο νόμος για το συνδικαλισμό (1264/82) και ο νόμος-πλαίσιο για τα ανώτατα ιδρύματα. Και ήταν φυσικό, αφού τα νομοθετήματα αυτά, πολύ περισσότερο από άλλα, θίγουν συμφέροντα και «κεκτημένα δικαιώματα». Στην πραγματικότητα όμως, παρά τις επιμέρους παρατηρήσεις, κανένας δεν αρνήθηκε, ότι αποτελούν, αν όχι ιστορικά, τουλάχιστο σοβαρά βήματα για τον εκσυγχρονισμό και εκδημοκρατισμό σε καίριους τομείς, όπως ο συνδικαλισμός και η Παιδεία. Και μόνο το γεγονός, ότι η δεξιά ηγεσία του ΕΚΑ «αγανάκτησε» γιατί υποχρεώθηκε τώρα να εγγράψει στη δύναμή-του πλήθος αποκλεισμένα σωματεία, αρκεί για να υπογραμμίσει τη σημασία και την αποτελεσματικότητα του νόμου για το συνδικαλισμό. Ο νόμος-πλαίσιο για την Ανώτατη Εκπαίδευση θα κριθεί, βέβαια στην εφαρμογή-του, αλλά ήδη και οι πιο αυστηροί επικριτές-του, αναγνωρίζουν, ότι τα περισσότερα από τα μέτρα που θεσμοποιεί (κατάργηση της έδρας, τομείς, μεταπτυχιακές σπουδές, συμμετοχή των φοιτητών κ.ά.) ήταν αναγκαία. Και συγκεντρώνουν την κριτική ή την πολεμικότητα στο αν μπορούσε να ήταν καλύτερος (και ασφαλώς μπορούσε), αν εξασφάλισε και σε ποιο βαθμό τη γενική συνείδηση των άμεσα ενδιαφερομένων, καθώς και στη διαφαινόμενη, κατά τη γνώμη-τους (ΕΑΓΕ κτλ.) τάση του ΠΑΣΟΚ για κομματικοποίηση της Ανώτατης Εκπαίδευσης.

Προχειρότητες και αδυναμίες

Δεν μπορούμε να πούμε ότι έχουν γίνει το ίδιο σοβαρά βήματα σε άλλους καίριους τομείς, στους οποίους επιβάλλεται και επιχειρείται ο εκσυγχρονισμός και ο εκδημοκρατισμός. Στη Δημόσια, διοίκηση, λόγου χάρη, παρά τους νόμους που ψηφίστηκαν και τους «κεραυνούς» κατά της Δεξιάς και της γραφειοκρατίας, δεν φαίνεται να έχει βελτιωθεί η κατάσταση, αν, από μερικές απόψεις,

δεν έχει, όπως υποστηρίζεται, επιδεινωθεί. Φυσικά, αυτή η ανατολίτικη πληγή της Ελλάδας, ο διογκωμένος από τη ρουσφετολογία και διαβρωμένος από τη ραστώνη και την εξαγορά κρατικών-της μηχανισμός, δεν θεραπεύεται από τη μία μέρα στην άλλη. Αλλά και δεν έχουν γίνει ουσιαστικά βήματα, παρά τις «φιλοτιμες προσπάθειες» του υπουργού Προεδρίας — τώρα υπερυπουργού — και του πεπειραμένου από τις υπηρεσίες-του και στη χούντα συμβούλου-του... Όλες οι πληροφορίες λένε, πως η ασυναρτησία σε αρκετούς τομείς του κρατικού μηχανισμού, έχει μεγαλώσει και από τις παρεμβάσεις άσχετων και ανίδεων φανατικών του κόμματος..., αλλά και το μπουκοτάζ αδιόρθωτων μανδρινών της Δεξιάς, που, παρά τις αδιάλλακτες κραυγές των αρμοδίων, εξακολουθούν να επιπλέουν... Αλλά και στον τομέα της Υγείας ενώ έχουν εξαγγελθεί πολλά — ορισμένα από τα οποία έχουν δημιουργήσει ανησυχία και αβεβαιότητα στους ενδιαφερόμενους — έχουν γίνει πολύ λίγα. Το ίδιο ισχύει βέβαια και για τα μεγάλα προβλήματα του περιβάλλοντος, το κυκλοφοριακό και των αυθαιρέτων...

Δεν πρόκειται βέβαια να κάνουμε εδώ μία πλήρη απογραφή των θετικών και των αρνητικών στοιχείων που παρουσιάζει η κυβέρνηση της Αλλαγής στο πρώτο εννεάμηνο. Ορισμένες τάσεις μόνο επισημαίνουμε. Και μία ασφαλώς επικίνδυνη και επιζήμια τάση που παρουσιάστηκε στην πρώτη κυβέρνηση Α. Παπανδρέου, τουλάχιστον όπως την εξέφρασαν μερικοί υπουργοί, είναι να εξαγγέλλονται πολλά και μεγάλα, με αποτέλεσμα να προκαλούνται έντονες αντιδράσεις ή να δημιουργούνται μεγάλες προσδοκίες, και κατόπιν να ακολουθεί ο διάλογος με τους ενδιαφερόμενους, με συνέπεια να συρρικνώνονται τα μέτρα και τα νομοσχέδια στο μέτρο του «εφικτού». Αυτή η τακτική δείχνει έλλειψη ικανοποιητικής επαφής με τα πράγματα, προχειρότητα, ελλιπή μελέτη των μέτρων που αποφασίζονται. Αποκορύφωμα αυτής της αδυναμίας ήταν ο ΦΑΠ που κατέληξε στην κατάργηση, με δήλωση του Πρωθυπουργού από τα τηλεοπτικά μέσα, και του νόμου, που είχε ψηφίσει ήδη η Βουλή, και του υπουργού των Οικονομικών! Το θέμα δεν είναι αν έπρεπε να επιβληθεί φόρος ακινήτης περιουσίας που ισχύει στις περισσότερες δυτικές χώρες ή όχι αλλά αν η επιβολή του — όπως εξάλλου και η πάταξη της φοροδιαφυγής — χρειαζόταν τέτοια γενική αναστάτωση, τέτοιες τυμπανοκρουσίες, την πρόκληση τέτοιας ανησυχίας ακόμα και σε μικροϊδιοκτήτες και σε μεσαίους αγρότες και αν έπρεπε να φτάσουμε στο όψιμο, εξαιτίας σειράς

λαθών και αδεξιότητων να πληγεί το ίδιο το κύρος και η αξιοπιστία της κυβέρνησης και του κράτους.

Ας ελπίσουμε πως η «αναδόμηση» θα βοηθήσει στο να σταματήσουν τέτοια σοβαρότατα λάθη που τραυματίζουν την ίδια την ιδέα της αλλαγής.

Είναι αναμφισβήτητο, ότι οι υπερβολικές προσδοκίες που καλλιέργησε το ΠΑΣΟΚ για να κερδίσει τις εκλογές είναι μία από τις αιτίες των σημερινών δυσκολιών-του ως κυβέρνησης της χώρας. Ως ένα βαθμό, σ' αυτό οφείλεται χωρίς να παραγνωρίζονται και οι πολιτικές υποκινήσεις από τη δεξιά και την αριστερή αντιπολίτευση, και οι απεργίες ορισμένων από τους λιγότερο αδικημένους κλάδους εργαζομένων και ιδιαίτερα των τραπεζικών, που έπληξαν της συναλλαγής και γενικότερα την οικονομία της χώρας, σε μια κρίσιμη στιγμή της προσπάθειας για την ανάκαμψη και την αναζωογόνησή-της. Αλλά, όπως αποκαλύφθηκε, πίσω από τέτοιες εξελίξεις που πλήττουν την ίδια την κυβερνητική πολιτική και την πορεία προς την αλλαγή, βρίσκονται και λάθη, αδεξιότητες, απειρία, προσωπικές και παραταξιακές φιλοδοξίες συνδικαλιστικών και άλλων στελεχών του ΠΑΣΟΚ. Γενικότερα, έχει αποδειχθεί, ότι η αλαζονεία, η οίηση, ακόμα και ο καποραλισμός, η αδεξιότητα, η έλλειψη πολιτικής σκέψης, η βιασύνη για αναρρίχηση ορισμένων παλιών, αλλά και νεοφώτιστων, της τελευταίας ώρας, «αγωνιστών της αλλαγής», προκαλεί μεγάλη ζημιά στην κυβέρνηση και στην ίδια τη χώρα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα, πιο οικείο σε μας, είναι και οι άθλιοι αρχικοί χειρισμοί και οι άχρηστες, επιζήμιες και ανόητες επεμβάσεις στα συνδικαλιστικά των δημοσιογράφων, στις οποίες έπαιξε το ρόλο-του και ο υπερυπουργός Προεδρίας... Δεν είναι εξάλλου άγνωστο στους «παροικούντες την Ιερουσαλήμ», ότι οι γνωστές αδυναμίες των οργανώσεων του ΠΑΣΟΚ, οι κομματικοί σωβινισμοί και η προσωπικές φιλοδοξίες δημιουργούν δυσκολίες και στην ορθή πολιτική των ευρύτατων συνεργασιών που έχει χαράξει η ηγεσία του Κινήματος για τις δημοτικές εκλογές.

Γενικότερα είναι φανερό, πως η κυβέρνηση έχει ανάγκη να πλαταίνει και όχι να στενεύει το μέτωπό-της.

Να πλαταίνει και όχι να στενεύει το φάσμα των κοινωνικών και πολιτικών δυνάμεων που την υποστηρίζουν. Ορισμένοι υπεραδιάλλακτοι παράγοντες του Κινήματος, που έχουν καταληφθεί από την αλαζονεία της εξουσίας και ίσως ονειρεύονται ένα νέο, δικό-τους τώρα, μονοκομματικό κράτος, είναι ανάγκη να αντιληφθούν, ότι η αυτοδυναμία που

απέκτησε στις εκλογές της 18ης Οκτωβρίου 1981 το ΠΑΣΟΚ οφείλεται στη συναινεση ευρύτατων δυνάμεων του κεντρώου και του αριστερού χώρου, που, παρά τις οποιοσδήποτε επιφυλάξεις-τους για το πρόγραμμά-του (που ως ένα βαθμό εκφράστηκαν και στη διαφοροποίηση της ψήφου για το ευρωκοινοβούλιο), είδαν, ότι, με το συγκεκριμένο συσχετισμό των δυνάμεων, μόνο το κόμμα αυτό θα μπορούσε να εκτοπίσει τη Δεξιά από την εξουσία και να ανοίξει το δρόμο για την Αλλαγή. Από την άποψη αυτή, είναι σημαντικές οι προειδοποιήσεις και επισημάνσεις που έκανε ο υπουργός εσωτερικών Γ. Γεννηματάς στην τελευταία σύσκεψη των συνδικαλιστικών στελεχών. Ίσως οι επισημάνσεις και οι διαπιστώσεις αυτές να κάνουν και πιο φανερή την ανάγκη να αρχίσει αμέσως μετά τις δημοτικές εκλογές, η προετοιμασία του 1ου Συνεδρίου του ΠΑΣΟΚ, που εξάλλου είναι απαραίτητο να πραγματοποιηθεί σε όχι μακρινή ημερομηνία όχι μόνο για να υλοποιηθούν οι καταστατικές αρχές του Κινήματος, αλλά και να συνειδητοποιηθούν οι αυξημένες ευθύνες-του στις σημερινές δυσκολίες συνθήκες της πορείας προς την αλλαγή και το σοσιαλιστικό μετασχηματισμό της χώρας.

Περισσότεροι διάλογοι

Από τις εκλογές ακόμα του 1977, αλλά ιδιαίτερα ένα περίπου χρόνο πριν από την 18η Οκτωβρίου του 1981, ο Α. Παπανδρέου, αργά, αλλά σταθερά, έκανε αναπροσαρμογές σε διάφορες παλιότερες διακηρύξεις-του, τόσο στον εσωτερικό, όσο και στον εξωτερικό τομέα, διαχωρίζοντας τα οράματα από το άμεσα εφικτό αναθεωρώντας ορισμένες εκτιμήσεις-του για το ρόλο της Δ. Ευρώπης και επισημαίνοντας ιδιαίτερα τις δυσκολίες που θα συναντήσει μία κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ για την σταθεροποίηση και την αναζωογόνηση της οικονομίας.

Αυτές οι «αναθεωρήσεις», αναγκαίες από τα ίδια τα πράγματα, προκάλεσαν τις επιθέσεις από τα δύο ΚΚΕ και τις κατηγορίες για υπαναχώρηση και «στροφή προς τα δεξιά», πράγμα που μπορεί εύκολα κανείς να διαπιστώσει αναδιψώντας μερικά φύλλα της «Αυγής» και του «ΡΙζοσπάστη» μέσα στο 1981. Μπορεί κατά συνέπεια να πει κανείς, ότι, με την ψήφο-του της 18ης Οκτωβρίου του 1981, το 48% του λαού ενέκρινε αυτές τις αναπροσαρμογές, που αποτελούν μια προσαρμοσμένη στους διεθνείς και εσωτερικούς συσχετισμούς ρεαλιστική πολιτική. Είναι βέβαιο όμως, ότι σήμερα, που η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ αντιμετωπίζει και στον εσωτερικό και στον εξωτερικό τομέα τη σκληρή πραγματικότητα — και δεν χωρούν οι απλουστεύσεις του Τύπου, ότι για όλα τα δεινά της χώρας έφταιγε η Δεξιά, που ασφαλώς ευθύνεται για πολλά — χρειάζεται περισσότερη και ουσιαστικότερη επικοινωνία της κυβέρνησης της Αλλαγής με το λαό. Ορισμένοι προτείνουν συχνότερες εμφανίσεις του Πρωθυπουργού από την Τηλεόραση. Αλλά πολύ δημοκρατικότερο, αποτελεσματικότερο και ενισχυτικό του κοινοβουλευτισμού είναι όχι ο μονόλογος που κουράζει, αλλά ο διάλογος στη Βουλή. Η συχνότερη επικοινωνία-διάλογος του Πρωθυπουργού και των υπουργών με τους δημοσιογράφους και η τακτικότερη παρουσία του κ. Α. Παπανδρέου στο κοινοβούλιο — που, σύμφωνα και με τις δικές-του διακηρύξεις αποτελεί ένα από τα τρία βασικά θεμέλια της Δημοκρατίας — θα βοηθήσει στο έργο της αλλαγής.

Οι διάφορες φάσεις και στάδια της πορείας προς το σοσιαλιστικό μετασχηματισμό της χώρας δεν χωρίζονται με σινικά τείχη. Ορισμένα από τα μέτρα του εκσυγχρονισμού και του ουσιαστικότερου εκδημοκρατισμού της χώρας (π.χ. αποκέντρωση, λαϊκή συμμετοχή, ενίσχυση του συνδικαλιστικού κινήμα-

τος, αναμόρφωση της Παιδείας κτλ.) που επιχειρεί η κυβέρνηση θα αποτελέσουν, αν πετύχουν στην εφαρμογή-τους, τα βάρη για να προχωρήσει και να βαθύνει η Δημοκρατία σε μία πορεία προς το σοσιαλιστικό μετασχηματισμό της ελληνικής κοινωνίας που δεν μπορεί παρά να είναι μακρά και επίπονη. Έτσι — κλείνοντας την προσπάθεια αυτή για μία αποτίμηση του ως τώρα κυβερνητικού έργου — ξαναγυρίζουμε στις αρχικές-μας διαπιστώσεις, ότι, ενώ η κριτική προς την κυβέρνηση είναι χρήσιμη και αναγκαία, δεν νοείται πολεμική, υπονόμευση, ακόμα και ουδετερότητα από προοδευτικά κόμματα, οργανώσεις και άτομα απέναντι στην κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ. Όσοι πιστεύουν, ότι μπορούν κάποια άλλα — αριστερά ή κεντρώα — κόμματα ή νέα σχήματα να καρπωθούν και να «αυγατίσουν» με μία αποτυχία του ΠΑΣΟΚ κάνουν σοβαρό λάθος. Μόνο αν πετύχει, έστω και μερικούς από τους βασικούς στόχους-της η κυβέρνηση της Αλλαγής, μπορεί να γίνει ένα νέο ξεκίνημα για ένα ανώτερο στάδιο κοινωνικής οργάνωσης και νέας πολιτικής διαμόρφωσης στη χώρα-μας. Μία αποτυχία, ακόμα περισσότερο μία κατάρρευση της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ μόνο σε πιασδρομήσεις, αν όχι και σε εθνικές καταστροφές, μπορεί να οδηγήσει.

Αν όμως επιβάλλεται η συμπαράσταση και συμπαράταξη και από όσους δεν ανήκουμε στο ΠΑΣΟΚ, αλλά θέλουμε την Αλλαγή, ακόμα περισσότερο είναι απαραίτητο να συνειδητοποιήσουν οι ίδιοι οι πασοκικοί, όλοι, χωρίς εξαίρεση, και πριν από όλους τα στελέχη και τα μέλη του Κινήματος, αυτό που έχει τόσες φορές τονίσει ο ίδιος ο Α. Παπανδρέου: ότι είναι μεγάλη η ευθύνη-τους απέναντι σε τόσες γενιές ελλήνων που θυσιάστηκαν και αγωνίστηκαν για την Αλλαγή και το σοσιαλισμό και κυρίως απέναντι στις μελλούμενες γενιές και στο μέλλον του ίδιου του Έθνους...

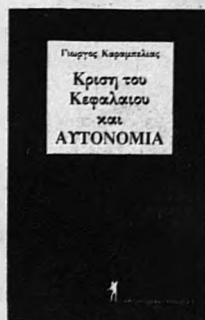

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΚΟΜΜΟΥΝΑ»

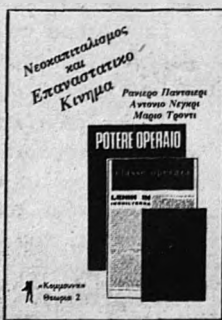
Σουλίου 9

Τηλ. 3602.952 και 3602.644

Κυκλοφορούν

Γ. ΚΑΡΑΜΠΕΛΙΑΣ
● Κρίση του κεφαλαίου και
αυτονομία

ΠΑΝΤΙΕΡΙ - ΝΕΓΚΡΙ
ΤΡΟΝΤΙ
● Νεοκαπιταλισμός και
επαναστατικό κίνημα

ΝΤ. ΚΟΤΠΙΕΡ Α. ΧΕΛΛΕΡ
● Οι ριζικές ανάγκες

● Καταλήψεις σπιτιών στη
Δυτική Ευρώπη

● Ο καταλήψεις
(Η εικονογραφημένη ιστορία των
καταλήψεων σπιτιών στη Δυτική
Γερμανία)

● Αγγλία: Η εξέγερση των
νέων
(από το Μπρίξτον στο Λίβερ-
πουλ)

Ο πειρασμός της λιτότητας του Πέτρου Λινάρδου-Ρυλμόν

Η 2η Συνδικαλιστική Συνδιάσκεψη του ΠΑΣΟΚ στις 24 και 25 Ιουλίου προσέφερε στην κυβέρνηση την ευκαιρία να δώσει μία πρώτη γεύση της νέας οικονομικής πολιτικής: οι δύο κύριοι ομιλητές, ο Γιώργος Γεννηματάς, υπουργός Εσωτερικών και μέλος του Εκτελεστικού Γραφείου του ΠΑΣΟΚ, και ο Γεράσιμος Αρσένης, υπουργός Εθνικής Οικονομίας, ανέπτυξαν το θέμα της συγκράτησης των μισθολογικών διεκδικήσεων μπροστά σε χίλιους συνδικαλιστές αρκετά πειθαρχημένους για να δεχθούν αδιαμαρτύρητα το μήνυμα, αλλά και αρκετά οραματιστές για να «καταχειροκροτήσουν» τη διαπίστωση του κ. Αρσένη ότι «η κυβέρνηση κέρδισε τον πρώτο γύρο της μετάβασης στο σοσιαλισμό»(!)

του Γιώργου Ματορίκου

από τα πλαίσια της εισοδηματικής πολιτικής, υποσκάπτουν τους μικρομεσαίους και ουσιαστικά εξυπηρετούν τα μονοπώλια». Μα αν εφαρμοζόταν η επίσημη εισοδηματική πολιτική με αυξήσεις γύρω στο 30 με 40%, αν υπολογισθούν και οι τιμαριθμικές αναπροσαρμογές, στις κατώτερες αμοιβές, αυτοί που θα «υπέφεραν» περισσότερο θα ήταν φυσικά οι μικρομεσαίοι που πληρώνουν ως γνωστό τις χαμηλότερες αμοιβές, και όχι τα μονοπώλια: τώρα αντίθετα δεν φαίνεται να υπάρχει κίνδυνος απ' αυτή την πλευρά!

ΤΟ ΟΤΙ η κυβέρνηση επικροτεί μία πολιτική λιτότητας που εκ των πραγμάτων εφαρμόστηκε στον ιδιωτικό τομέα,

δεν προκύπτει μόνο από την ερμηνεία του περιεχομένου των δηλώσεών-της για την εισοδηματική πολιτική. Προκύπτει επίσης από τις εκτιμήσεις-της για τις συνολικές εξελίξεις της οικονομίας, και από τις ίδιες τις εξελίξεις αυτές.

ΟΤΑΝ ο κ. Αρσένης θεωρεί ότι είναι επιτυχημένη η πρώτη φάση της κυβερνητικής πολιτικής και μάλιστα ότι έχει οδηγήσει στη σταθεροποίηση της οικονομίας, δεν μπορεί σοβαρά να στηρίξει αυτή την άποψη ούτε στην ανάκαμψη της παραγωγικής δραστηριότητας, ούτε στην αύξηση των επενδύσεων, ούτε σε κάποια συνολική αύξηση του βιοτικού επιπέδου των εργαζομένων, και μάλλον όχι στη βελτίωση των δημοσιονομικών που έχει προβλεφθεί με βάση πολύ μεγαλύτερα ποσοστά ανάπτυξης. Ο μόνος σταθεροποιητικός παράγοντας — τη σημασία του οποίου φαίνεται να εκτιμούν όλο και περισσότερο οι κυβερνητικοί υπεύθυνοι — είναι στην πραγματικότητα η συγκράτηση στον ιδιωτικό τομέα της αύξησης των αμοιβών, που είχε δύο ειδικές επιπτώσεις: αφενός επέτρεψε τη «σταθεροποίηση» δύο σημαντικών οικονομικών μεγεθών, του πληθωρισμού και του ισοζυγίου. Αν οι αμοιβές στον ιδιωτικό τομέα είχαν γνωρίσει μία απότομη άνοδο, η αντίδραση των επιχειρηματιών με επιτάχυνση του πληθωρισμού θα ήταν επίσης έντονη, όπως και οι επιπτώσεις στις εισαγωγές, που σήμερα συνεχίζουν να βρίσκονται υπό έλεγχο. Συγχρόνως όμως, πέρα από αυτές τις αμφίβολες «επιτυχίες», η συγκράτηση των αμοιβών επέτρεψε την πολιτική σταθεροποίηση του νέου καθεστώτος, προσφέροντας στην αστική τάξη — μονοπωλιακή και μικρομεσαία — την εγγύηση ότι οι νέες πολιτικές συνθήκες δεν οδηγούν στην αποφασιστική αλλαγή του οικονομικού και πολιτικού συσχετισμού δυνάμεων στον καθοριστικό για τον καπιταλισμό χώρο της παραγωγικής διαδικασίας.

Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ μπορεί να ονομάσει αυτή την «επιτυχία», «σταθεροποίηση», «τρίτο δρόμο», «προτεραιότητα του εθνικού συμφέροντος» και όπως αλλιώς θέλει. Το κακό όμως με αυτές τις «επιτυχίες» είναι ότι πρέπει να συντηρούνται, με βασικό προφανώς παράγοντα τη συγκράτηση των μισθολογικών αυξήσεων.

ΤΟ ΓΕΓΟΝΟΣ ότι ένα πολύ σημαντικό μέλος του ΕΓ και ο «πρώτος της τάξης» υπουργός κινητοποιήθηκαν για να κηρύξουν την εγκράτεια στα συνδικαλιστικά στελέχη του ΠΑΣΟΚ, σε μία συνδιάσκεψη που δεν μάθαμε να χρησίμευσε για τίποτ' άλλο, είναι από μόνο-του αρκετά χαρακτηριστικό. Χωρίς να παραβλέπουμε ότι τον κομματικό και υπουργικό ζήλο των ομιλητών παραμέρισε μία έστω και συνοπτική αναφορά — συνδικαλιστική συνδιάσκεψη ήτανε — στις συνθήκες εργασίας και ζωής των εργαζομένων αυτής της χώρας που σε οποιαδήποτε φάση του καπιταλισμού ή του σοσιαλισμού παράγουν τον πλούτο-της.

ΑΚΟΜΑ πιο αξιοπρόσεκτο όμως είναι ότι ενώ προφανώς τα αναγγελθέντα περιθώρια της εισοδηματικής πολιτικής δεν έχουν εξαντληθεί (για να αρχίσουν να «ξεπερνιούνται») για την πλειοψηφία των μισθωτών, αντί το γεγονός αυτό να επισημαίνεται, γίνεται το παν για να αποσιωπηθεί. Διότι, όπως είχαμε γράψει στο ΑΝΤΙ της 9ης Ιουλίου, τα διαθέσιμα μεγέθη για την εξέλιξη των λιανικών πωλήσεων, όσο και για την εξέλιξη της βιομηχανικής παραγωγής, δεν οδηγούν με κανένα τρόπο στο συμπέρασμα ότι είχαμε την αύξηση του εισοδήματος των μισθωτών που θα έφερνε φέτος η πλήρης εφορμογή του σχήματος της εισοδηματικής πολιτικής (ο κ. Αρσένης, άγνωστο με ποια στοιχεία, συνεχίζει να μιλάει για «μικρή άνοδο του βιοτικού επιπέδου των εργαζομένων»); και η μόνη ερμηνεία που μπορεί να δοθεί σ' αυτό το φαινόμενο είναι αφενός ότι δεν ολοκληρώθηκε παντού στο δημόσιο τομέα και στην κοινή ωφέλεια η εφαρμογή των διαφόρων αυξήσεων, αλλά κυρίως ότι δεν δόθηκαν στον ιδιωτικό τομέα οι αυξήσεις που προβλέπονται από την εισοδηματική πολιτική — δεν δόθηκαν δηλαδή σε 1.300.000 περίπου εργαζόμενους στη βιομηχανία και στο εμπόριο. Και μπροστά σ' αυτή την πραγματικότητα βρίσκονται οι συνδικαλιστές του ΠΑΣΟΚ. Ας αφήσουμε ότι ο κ. Γεννηματάς που γνωρίζει καλά την πολιτική του αντιμονοπωλιακού αγώνα, δεν φαίνεται να είναι αρκετά εξοικειωμένος με τα οικονομικά του μονοπωλιακού καπιταλισμού; «Διεκδικήσεις», είπε, «έξω

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΠΙΛΟΓΗ
ΧΑΜΗΛΟΤΕΡΕΣ ΤΙΜΕΣ

ΠΛΗΡΗΣ ΚΑΙ ΜΟΝΙΜΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΑΝΤΙΣΕΜΕΝΤΩΝ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ ΤΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ "Ελεύθερος Τύπος"

36-37-38

ΚΕΡΑΜΙΚΑ

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

Δημητρίου Γούναρη 30 Θεσσαλονίκη

ΣΤΑΧΥ

Ξάνθου 7 Κολωνάκι

ΠΑΣΚΕ: Οδηγίες προς συνδικαλιζομένους ...

του Ρεπόρτερ

Εκδημοκρατισμός

ή προς νέες μορφές κυβερνητικού συνδικαλισμού;

Βασικές κατευθύνσεις του ΠΑΣΟΚ στον συνδικαλιστικό χώρο και το μαζικό κίνημα καθώς και τα νέα καθήκοντα της οργάνωσης του Κινήματος και των συνδικαλιστικών-του στελεχών καταγράφονται χαρακτηριστικά σε ντοκουμέντο, αποσπάσματα του οποίου, παρουσιάζει στο τεύχος αυτό, το «ΑΝΤΙ».

Πρόκειται για μια εγκύκλιο της Επιτροπής Συνδικαλιστικού του ΠΑΣΟΚ, που εκπονήθηκε στα πλαίσια της πρόσφατης Συνόδου περίπου 1.000 συνδικαλιστικών στελεχών της ΠΑΣΚΕ, που έγινε στην Αθήνα, 24 και 25 Ιουλίου.

Σύμφωνα με πληροφορίες του «ΑΝΤΙ», το κείμενο αυτό έχει βασικούς συντάκτες τον γραμματέα της Επιτροπής Συνδικαλιστικού βουλευτή Αθηνών κ. Γεώργιο Δασκαλάκη (προσεχώς υφυπουργό Εργασίας) και το ηγετικό στέλεχος της ΠΑΣΚΕ κ. Ραυτόπουλο, γενικό γραμματέα της ΓΣΕΕ. Περιορισμένης κυκλοφορίας η καθοδηγητική εγκύκλιος, που ακολουθεί, δόθηκε σε συνδικαλιστικά στελέχη και οργανώσεις της ΠΑΣΚΕ, σαν κατευθυντήριος οδηγός για την δραστηριοποίησή-τους από το ερχόμενο φθινόπωρο — ιδεολογική, πολιτική και οργανωτική.

Η Συνδιάσκεψη αυτή, η οποία έγινε μετά την κυβερνητική αναδομήση έχει ιδιαίτερη σημασία. Πραγματοποιείται παράλληλα με την ανάθεση της οικονομικής πολιτικής της κυβέρνησης στο νέο υπό τον κ. Γερ. Αρσένη οικονομικό επιτελείο. Εντάσσεται στα πλαίσια των αναδιατάξεων και της ανασυστάσεως του πολιτικοσυνδικαλιστικού στελεχικού δυναμικού του ΠΑΣΟΚ ιδιαίτερα μετά τα κενά, αρκετά έντονα, στους πρώτους μήνες της κυβερνητικής θητείας του ΠΑΣΟΚ και τα κενά που δημιουργήθηκαν όταν τα στελέχη του κομματικού μηχανισμού κατέλαβαν, σχεδόν όλοι, θέσεις στην κυβέρνηση. Αποτελεί την πρώτη ουσιαστική παρέμβαση κυβέρνησης και κόμματος προς τα συνδικαλιστικά στελέχη, με στόχο το «μάζεμα» των συνδικαλιστικών οργανώσεων του ΠΑΣΟΚ, μπροστά στην ανάγκη να στηριχθούν τα αναμενόμενα οικονομικά μέτρα και η εισοδηματική πολιτική της κυβέρνησης.

Ο χαρακτηρισμός απεργιακών κινητοποιήσεων ως «απεργιών σκοπιμότητας», η έμφαση, αλλά σαφής ταύτιση της κριτικής προς την κυβέρνηση, με «αντιπασοκισμό» και υπονόμηση «του έργου και της πορείας της αλλαγής» είναι χαρακτηριστικά των απόψεων των συντακτών της εγκυκλίου. Είναι ευδιάκριτη ακόμα η αντίληψη για το ρόλο των ΤΟ και των ΚΟ σε σχέση με τους συνδικαλιστικούς φορείς. Αντίληψη η οποία ενδέχεται να οδηγήσει στην πράξη στην εφαρμογή αυτού ακριβώς για το οποίο κατηγορούνται άλλοι. Την μετατοπίση των ΤΟ, των ΚΟ, και

των συνδικαλιστικών οργανώσεων σε ιμάντες μεταβίβασης της κυβερνητικής πολιτικής στο συνδικαλιστικό κίνημα...

Είναι ευδιάκριτες επίσης απόψεις, παρά τις αντιθετες διακηρύξεις, για τις σχέσεις κόμματος-κυβέρνησης οι οποίες ταυτίζουν την κυβέρνηση με το κόμμα. Θα βρεθούμε μπροστά στο φαινόμενο να εκλείψει ο εργατοπατερισμός και να έχουμε στη θέση-του κοματοπατερισμό; Ο εκδημοκρατισμός του συνδικαλιστικού κινήματος δεν αρχίζει, ούτε τελειώνει για τον ΑΝΤΙ-330...

Το γεγονός της αντιμετώπισης της μαζικοποίησης των συνδικάτων ως θέμα εγγραφής μόνο νέων μελών και ει δυνατόν μελών και φίλων του κινήματος, είναι ενδεικτικό για το πώς τίθεται το θέμα της μαζικότητας των συνδικαλιστικών οργανώσεων. Αντίληψεις παρόμοιες όμως κάθε άλλο παρά συμβάλλουν στην ανάπτυξη αυτόνομου, μαζικού και ταξικού κινήματος. Το αντίθετο. Αποτελούν δείγματα αντίληψεων ελέγχου και κομματικοποίησης των συνδικάτων και εκφράσεις νέων μορφών κυβερνητικού συνδικαλισμού.

Η εγκύκλιος ως «δείγμα γραφής» σ' αυτό το ζήτημα δεν μας πείθει για το αντίθετο.

Η ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ:

«Αντικυβερνητισμός-αντιπασοκισμός και υπονόμηση»

Ο νόμος αυτός (ΑΝΤΙ-330) είναι καθοριστικός για την αναμόρφωση και την πορεία στο μέλλον του συνδικαλιστικού κινήματος για τον ρόλο που θα παίξουν οι εργαζόμενοι ως βασικός παράγοντας στην επιτυχία του προγράμματος της Αλλαγής. Ήδη, τόσο η Δεξιά και ο εργατοπατερισμός, όσο και οι «συνεπείς» συνδικαλιστές της ΕΣΑΚ-Σ και του ΚΚΕ, άλλοτε προχωρώντας παράλληλα, άλλοτε συνεργαζόμενοι αποκάλυπτα, προσπαθούν να αποπροσανατολίσουν, το συνδικαλιστικό κίνημα. Να το διασπάσουν και να χρησιμοποιήσουν ελεγχόμενα τμήμά-του σε κατεύθυνση αντικυβερνητική-αντιπασοκική και υπονομευτική του έργου και της πορείας της Αλλαγής. Για την επιτυχία της τακτικής αυτής χρησιμοποιούνται θεμιτά και αθέμιτα μέσα, από δίκαιες διεκδικήσεις των εργαζομένων ή στενά συντεχνιακά αιτήματα, ως την κακόπιστη κριτική, τη διαστρέφηση της αλήθειας και την προβοκάτσια σε βάρος του κυβερνητικού έργου. Τα παραπάνω διαπιστώθηκαν και στοιχειοθετούνται και από την τακτική-τους σε σχέση με το συνδικαλιστικό νομοσχέδιο.

Η Δεξιά και το μεγάλο κεφάλαιο, όπως είναι γνωστό, μόλις ανακοινώθηκε η κατάθεση του νομοσχεδίου στη Βουλή, με τη συνεργασία του φιλικού-τους Τύπου ξεσήκωσαν μια θύελλα «διαμαρτυριών», αποσκοπώντας να πανικοβάλουν τα μικρομεσαία εργοδοτικά

στρώματα. Παράλληλα ο μαξιμαλισμός της ΕΣΑΚ-Σ, εκφρασμένος με την υποκίνηση σκληρών και άσκοπων απεργιακών και άλλων εκδηλώσεων, υπονόμευε ώριμους και δικαιους διεκδικητικούς αγώνες. Τους έβαζε στο «ίδιο τσουβάλι» με τις «απεργίες σκοπιμότητας» κι από την άλλη έριχνε «νερό στο μύλο» της αντίδρασης «χτυπώντας» με ιδιαίτερη επιμονή εκατοντάδες μικροβιοτέχνες και επαγγελματίες, σε σημείο ώστε οι απεργίες στον τομέα αυτό να... τετραπλασιαστούν τους μήνες Απρίλη, Μάη και Ιούνιο, σε σχέση με τους περσινούς αντίστοιχους μήνες.

Τετραπλασιασμός των απεργιών!

«Ο μαξιμαλισμός της ΕΣΑΚ-Σ», όπως λοιπόν γράφει η εγκύκλιος της ΠΑΣΚΕ, ... έριχνε «νερό στο μύλο» της αντίδρασης «χτυπώντας» με ιδιαίτερη επιμονή εκατοντάδες μικροβιοτέχνες και επαγγελματίες, σε σημείο ώστε οι απεργίες στον τομέα αυτό να... τετραπλασιαστούν τους μήνες Απρίλη, Μάη και Ιούνιο, σε σχέση με τους περσινούς αντίστοιχους μήνες».

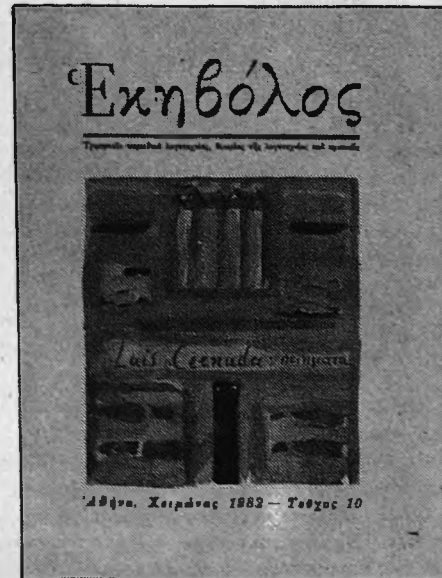
Πάλι καλά που έστω και μ' αυτό το συνοπτικό τρόπο αναγνωρίζεται ότι παρατηρείται τους τελευταίους μήνες μία έξαρση του απεργιακού κινήματος. Φυσικά, η ερμηνεία αυτής της εξέλιξης της κοινωνικής συγκυρίας με την «υπονόμηση» της ΕΣΑΚ-Σ εκτός του ότι υποτιμά σε εξοργιστικό βαθμό τους εργαζόμενους που αφορούν αυτές οι απεργίες, υπερτιμά συγχρόνως τη διάθεση του ΚΚΕ να κινητοποιήσει τους μισθωτούς κατά των μικρομεσαίων: η προβληματική του ΠΑΣΟΚ για τη συμμαχία εργατών και μικρομεσαίων κατά των μονοπωλίων προέρχεται αυτούσια από το ΚΚΕ, όπως εξάλλου η προσφυγή σε αστυνομικού τύπου αναλύσεις, και η αύστακτη υπονόμηση διεκδικητικών αγώνων όταν υπάρχει πολιτικός λόγος.

Αλλού βρίσκεται το πρόβλημα: ο μήνας του μέλιτος μισθωτών και μικρομεσαίων δεν μπορούσε παρά να λήξει με αφορμή τις μισθολογικές αυξήσεις. Αυτό που κάνει τελικά εντύπωση δεν είναι ότι η ΠΑΣΚΕ διαλέγει με ποιους θα πάει, αλλά η ευκολία ο κουνισμός με τον οποίο επωμίζεται τον ταξικό ρόλο της συγκράτησης των διεκδικητικών αγώνων.

Δεξιά και Αριστερά

Στη συνέχεια αναφέρεται ενδεικτικά σε αρθρογραφία στο «Ριζοσπάστη» όσο και σε δεξιάς εφημερίδες και συγκεκριμένα στην «Ακρόπολη». Τονίζει δε χαρακτηριστικά για τους στόχους των «δύο πλευρών»

Σκοπός και των δύο πλευρών είναι να απογοητεύσουν τους εργαζόμενους να πιστέψουν, δηλαδή, ότι αυτός ο νόμος δεν ανοίγει το δρόμο για την εξυγίανση και τον εκδημοκρατισμό

ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ • ΧΟΝΔΡΕΜΠΟΡΟΙ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ή ο καλός, ο κακός και ο άσχημος

ΣΤΗΝ έρευνα για τα οπωροκηπευτικά μας οδήγησε βέβαια η κλασική επικαιρότητα των κοινωνικών και πολιτικών συγκρούσεων: κυβέρνηση και μεσάζοντες σε μάχη μέχρις εσχάτων, είναι όπως και να το κάνεις θέμα πρώτης γραμμής...

ΣΤΗ διάρκεια της έρευνας όμως, και όσο σωρεύονταν τα στοιχεία, ανακαλύψαμε πως η προφάνεια της σκηνης κρύβει το πολύπλοκο βάθος της δράσης. Ανακαλύψαμε ότι η απλουστευτική καταγγελία περί «κακού χονδρεμπόρου» «μαφιόζου-νονού», αποπροσανατολίζει γύρω από την πραγματικότητα των αλληπάληλων συνενοχών, που καταλήγουν στη χαμηλή ποιότητα και την υψηλή τιμή των οπωρολαχανικών.

Η ΔΙΚΗ-μας έρευνα, σε όσο βαθμό μπορούσε να εξαντλήσει το θέμα έδειξε πως οι χονδρέμποροι δεν είναι καν η κορυφή του παγόβουνου: είναι απλά η πιο εκτεθειμένη στην κοινή θέα όψη του δύσμορφου κοινωνικού πλέγματος που ονομάζεται παραγωγή-εμπορία, και, — γιατί όχι; — κατανάλωση των αγροτικών προϊόντων.

ΥΠΑΡΧΟΥΝ και παραγωγοί-«νονοί» στους τομείς-τους. Υπάρχουν οι μικροπαραγωγοί (η πλειοψηφία ίσως), που στον αβέβαιο κόσμο-τους, τη μόνη βεβαιότητα την αντιπροσωπεύουν οι μεσάζοντες. Παραγωγοί, που η έλλειψη ορθολογισμού των καλλιεργειών, η εξάρτηση της τύχης του προϊόντος από τις καιρικές συνθήκες, η έλλειψη συλλογικότητας στην αντιμετώπιση των προβλημάτων-τους, η βαθιά δυσπιστία στο κράτος, τους κάνουν τη μια χρονιά θύμα του μεσάζοντα, την άλλη κερδοσκοπό της παραγωγής-του.

ΥΠΑΡΧΟΥΝ και παραγωγοί-έμποροι. Υπάρχει ο αμφίβιος κόσμος του τοπικού έμπορα, με ένα δίκτυο οικογενειακής πελατείας και τη δημιουργία παράξενων μικρών «συνεταιρισμών» εμπορίας.

ΥΠΑΡΧΟΥΝ οι εις την κοινή θέα μεσάζοντες της Κεντρικής Λαχαναγοράς.

ΥΠΑΡΧΟΥΝ όμως κοντά-τους, οι κοινοπράκτες πειρατές μεσάζοντες, που κανένα μαγαζί δεν τους στεγάζει, καμιά υπηρεσία δεν τους ξέρει, μέγα όμως όγκο προϊόντων διακινούν.

ΥΠΑΡΧΟΥΝ οι «λαϊκατζήδες», που ειδικεύονται στην εμπορία προϊόντων στις λαϊκές αγορές, που σπάνια είναι παραγωγοί, ενώ συνήθως αγοράζουν κατευθείαν από την παραγωγή, ή ίσως από τον τοπικό έμπορα και σπανιότερα από την Κεντρική Λαχαναγορά.

ΕΝΑΣ ολόκληρος κόσμος που οι νόμοι που τον διέπουν μοιάζει να μη σχετίζονται με εκείνους της θεσμισμένης κοινωνίας, ξεκινούν από τους φυσικούς νόμους, που καθορίζουν και το νόμο της προσφοράς και ζήτησης ενώ η παρέμβαση του κράτους, αστυνομικού και αγορανομικού χαρακτήρα καθώς είναι, μοιάζει με την επέμβαση μιας ασπιρίνης σε πνευμονία.

Η ΚΟΙΝΗ γνώμη παράλληλα, εθίζεται από τον Τύπο στην ευκολία των εξιλαστήριων θυμάτων. Σ' αυτή τη φάση είναι οι χονδρέμποροι οι αιρόντες τις αμαρτίες, ενώ κανείς δεν αναφέρει ότι η μεγαλύτερη επιβάρυνση της τιμής γίνεται συνήθως από τον χονδρέμπορο στον λιανοπωλητή...

ΟΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ-μας δεν έχουν καθόλου το νόημα μιας αποδοκιμασίας της κυβερνητικής ρήτηξης με τους χονδρέμπορους. Το αντίθετο μάλιστα. Πιστεύουμε ότι η ρήξη πρέπει να γενικευτεί ως προς το σύνολο των μηχανισμών που μετατρέπουν τη διαδικασία παραγωγής και διακίνησης των αγαθών για τον μεν παραγωγό σε μια φυσική και κοινωνική δοκιμασία, για τον δε καταναλωτή σε μια οικονομική ταλαιπωρία και σε ποιοτική υποβάθμιση των αναγκών-του.

ΑΠΟ ΜΙΑ άλλη σκοπιά η έρευνά-μας δεν είναι τίποτε άλλο από μια προσπάθεια διάσωσης της δυνατότητας κάποιας ψυχραιμής εκτιμήσεως των κοινωνικών και πολιτικών δεδομένων. Γιατι για άλλη μια φορά, και ο Τύπος, αλλά και τα κόμματα της Αριστεράς, χωρίζοντας τον κόσμο στους λίγους «κακούς» και στους πολλούς «καλούς» και «αθώους» δεν κατάφεραν παρά να συσκοτίσουν την αλήθεια και να βγάλουν έξω απ' το παιχνίδι τους καλούς και ενδιαφερόμενους, δηλαδή τους έλληνες πολίτες.

ΚΑΠΟΤΕ κάποιος πρέπει να ασχοληθεί με τους χονδρέμπορους της πληροφόρησης και τους μεταπράτες των κριτηρίων-μας...

ΕΡΕΥΝΑ: ΣΤΕΛΙΟΥ ΚΟΥΛΟΓΛΟΥ · ΓΙΑΝΝΗ ΦΛΩΡΟΥ

... και ο πόλεμος της ντομάτας

Ο «πόλεμος της ντομάτας», όπως χαρακτηριστικά ονομάστηκε το θέμα των τιμών στα οπωροκηπευτικά, το πρόβλημα της Λαχαναγοράς και των μεσαζόντων, δεν πρόκειται φυσικά να κρίνει την οικονομική πορεία της χώρας. Θα αποτελέσει όμως ένα από τα κρίσιμα στοιχεία από τα οποία θα εξαρτηθεί η αξιολογία της κυβέρνησης στον τομέα

τητές-της να πετύχει μια ριζική αλλαγή στο τρόπο διακίνησης και εμπορίας των αγροτικών προϊόντων, να τροποποιήσει δηλαδή σε πρώτη φάση τις λειτουργίες του σημερινού κυκλώματος, να περιορίσει την ασυδοσία των χονδρεμπόρων να αποκαταστήσει κανόνες υγιούς εμπορίου και να προχωρήσει παράλληλα στη λήψη μέτρων που θα μετατρέπουν τη ση-

είναι η πολιτικοποίηση της υπαρκτής «γκρίνιας» των εργαζόμενων, που δικαία, όταν βάζουν το χέρι στην τσέπη και δεν μπορούν να αγοράσουν 2 κιλά φρούτα σε λογική τιμή, αγανακτούν.

Το ΚΚΕ στηρίζει την πολιτική-του στη γενική θέση της «μάχης κατά της ακρίβειας». Με στόχο να προετοιμάσει το έδαφος για το ενδεχόμενο της επιλογής

των τιμών, αλλά και έναν από τους δείκτες σύμφωνα με τους οποίους θα κριθεί η εισοδηματική πολιτική.

Την ευθύνη από δω και πέρα την έχει η κυβέρνηση, η οποία θα εισπράξει ανάλογα και το πολιτικό κόστος ή το όφελος της τελικής έκβασης της «μάχης» στη Λαχαναγορά. Γιατί, όσο αληθινές είναι οι γνωστές διαπιστώσεις για την όλη λειτουργία του κυκλώματος των μεσαζόντων και το ρόλο των χονδρεμπόρων μέχρι τώρα, εξίσου σωστές και βάσιμες είναι οι ανησυχίες που προκύπτουν από την αδυναμία των συνεταιρισμών να αντικαταστήσουν άμεσα το υπάρχον κύκλωμα διανομής και εμπορίας των αγροτικών προϊόντων. Μέσα σ' αυτό το κλίμα, από τον τρόπο με τον οποίο καλλιεργείται στον Τύπο η σύγκρουση κυβέρνησης-χονδρεμπόρων, αλλά και από τα μέχρι τώρα κυβερνητικά μέτρα που αναφέρονται σε μια πλευρά του ζητήματος, η «μάχη» της Λαχαναγοράς γίνεται κατ' εξοχήν πολιτικό θέμα της επικαιρότητας με συνέπειες ενδεχομένως, απρόβλεπτες. Γιατί η «μάχη» αυτή δεν έχει να κάνει μόνο με τη συγκράτηση των τιμών και τον περιορισμό του κέρδους των χονδρεμπόρων, με μια δηλαδή στενά οικονομική λύση στα πλαίσια της τωρινής συγκυρίας, προβλήματα-αυξήσεις τιμών κτλ.— που θα μπορούσαν να συμβούν κάλλιστα, αν ήταν στην κυβέρνηση και το κόμμα της ΝΔ, το οποίο προφανώς άλλα θα έλεγε τότε για την... ντομάτα. Για την κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ όμως, το θέμα σχετίζεται με τις δυνατό-

μερινή δομή της διανομής και εμπορίας των αγροτικών προϊόντων, στην οποία οι αγροτικοί συνεταιρισμοί πρέπει να αποτελούν τη βάση. Και στην προκειμένη περίπτωση η κυβέρνηση κρίνεται και για τα άμεσα μέτρα, και για τα μακροπρόθεσμα αλλά και για τη συνολική αντίληψη-της και τους χειρισμούς που θα επιλέξει τελικά.

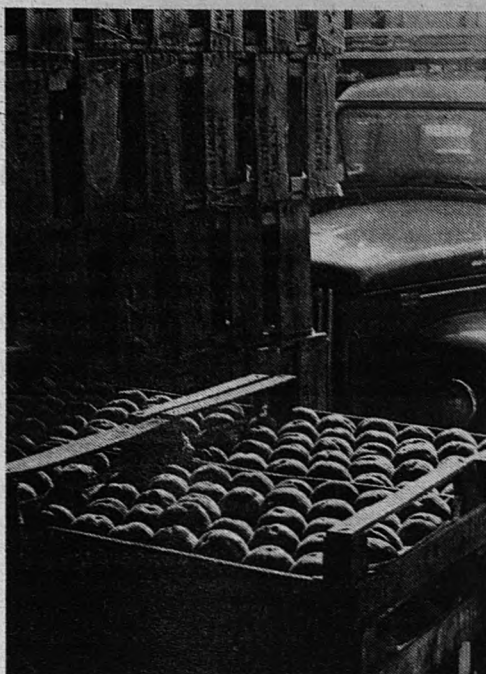
ΑΝΤΙΠΟΛΙΤΕΥΣΗ ΤΩΝ ΔΟΜΠΥ-ΣΥΓΚΥΡΙΑ ΚΑΙ Η ΚΡΙΤΙΚΗ...

ΤΗΣ ΝΤΟΜΑΤΑΣ

Αξίζει στην προκειμένη περίπτωση η επισημάνση στάσεων και πολιτικών τοποθετήσεων της αντιπολίτευσης. Η ΝΔ αρχίζει και διαμορφώνει μια στάση που βασίζεται στο περίφημο πια «καλάθι της νοικοκυράς» με στόχο να «πείσει» ότι στη διαχείριση αυτών των προβλημάτων υπήρξε ικανότερη από το ΠΑΣΟΚ και ότι οι δικές-της επιλογές στο μέλλον θα είναι αυτές που μπορούν να ξαναγεμίσουν το «άδειο καλάθι της νοικοκυράς». Η ιδεολογική και οικονομική της φιλοσοφία στηρίζεται στην υπεράσπιση της «Ελεύθερης αγοράς» και εκεί βασίζει την κριτική-της στο ΠΑΣΟΚ, που περιορίζει την «ιδιωτική πρωτοβουλία», θέλει «κολλεκτίβες», δεν δίνει «κίνητρα» κτλ. Στόχος η πολιτική φθορά του ΠΑΣΟΚ αλλά και η κάλυψη, ο προσεταιρισμός, η δημιουργία στενότερων πολιτικών και κοινωνικών σχέσεων με τα μικρά ή μεγάλα «λόμπυ» στο κύκλωμα που διαμεσολαβεί από τον αγρότη-παραγωγό στον αγοραστή-καταναλωτή των προϊόντων. Ακόμα στόχος της ΝΔ

μιας οικονομικής πολιτικής «λιτότητας» από το Φθινόπωρο, πεδίο χρήσιμο εν όψει δημοτικών εκλογών και απόλυτα ταιριαστό με τις γενικότερες αναλύσεις του ΚΚΕ περί ΚΜΚ (Κρατικομονοπωλιακού καπιταλισμού) και ΠΑΣΟΚ, αλλά καθόλου άσχετο με την αδυναμία χάραξης πολιτικής στο συγκεκριμένο θέμα και κάλυψης ορισμένων «λόμπυ» στο όλο κύκλωμα. Η στάση πάντως του ΚΚΕ στοχεύει να αφήσει την κυβέρνηση να βγάλει «το φίδι από την τρύπα» στη Λαχαναγορά, για να αντεπιτεθεί στο «μέτωπο της ακρίβειας» εντάσσοντας εκεί το συγκεκριμένο πρόβλημα. Κοντολογίς, η υπεράσπιση της «πραγματικής αλλαγής» την οποία το ΠΑΣΟΚ δεν προωθεί κτλ. κτλ. αλλά και ανάπτυξη «καλών σχέσεων» με το «μη μονοπωλιακό» τμήμα όσων απεργούν στη Λαχαναγορά χωρίς να ξεκαθαρίζει ποιά είναι η συγκεκριμένη θέση-του στο πρόβλημα, στις συγκεκριμένες διαμαρτυρίες των χονδρεμπόρων και στα συγκεκριμένα μέτρα της κυβέρνησης. Και «η πίττα ολάκερη και ο σκύλος χορτάτος», να η επιδίωξη του ΚΚΕ.

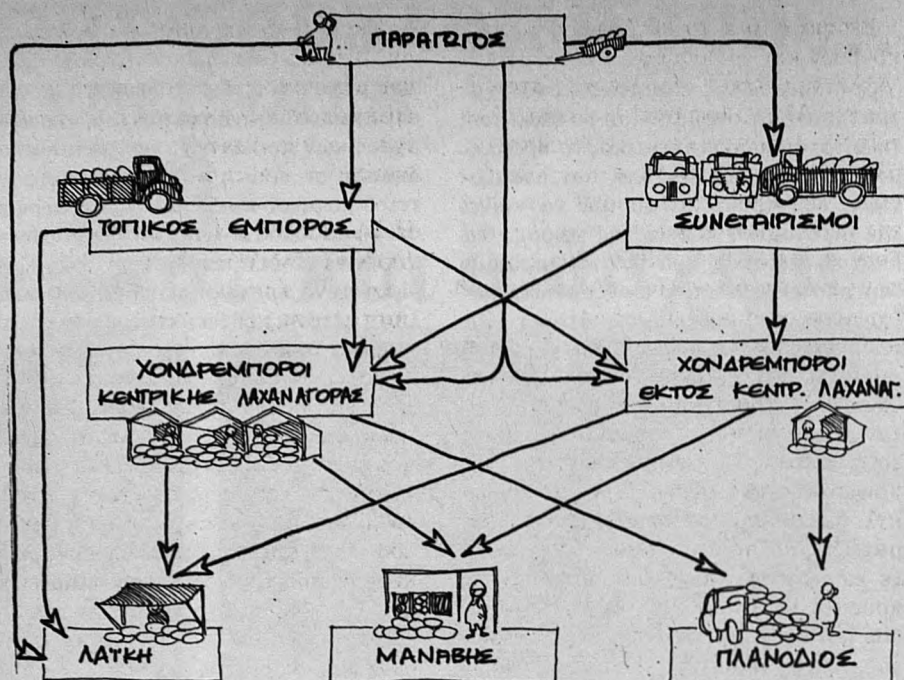
Από την πλευρά του Τύπου τώρα, ιδιαίτερα του συμπολιτευόμενου, το θέμα από πρόβλημα πολιτικής, διαχείρισης δηλαδή της λήψης μέτρων για το όλο θέμα από τη «σοσιαλιστική» κυβέρνηση έγινε θέμα τιμής. Σύγκρουση κυβέρνησης-χονδρεμπόρων στην οποία ο έντιμος — η κυβέρνηση πρέπει να «καθαρίσει» με τους Αλ-Καπόνε της Λαχαναγοράς.

Η ΛΑΧΑΝΑΓΟΡΑ - Ο ΑΓΡΟΤΗΣ ΚΑΙ Ο ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗΣ

Η μελέτη των κοινωνικών σχέσεων που διαμορφώνονται και διαμορφώνουν το κύκλωμα παραγωγή-εμπορία-λιανική πώληση των αγροτικών προϊόντων θα πρόσφερε συμπεράσματα πολύ αξιόλογα και χρήσιμα για τις κοινωνικές δομές της υπαίθρου και τις σχέσεις μεταξύ των αγροτών-εμπόρων και της λειτουργίας των συνεταιρισμών. Θα κατέρριπτε μύθους της Αριστεράς, φαντάσματα της Δεξιάς και θα όπλιζε την κυβέρνηση με στοιχεία για τη λήψη μακροπρόθεσμων αποτελεσματικών μέτρων. Δυστυχώς κάτι τέτοιο δεν έχει γίνει σε βαθμό που να επιτρέψει μια συστηματική ανάλυση της σύγχρονης ελληνικής γεωργίας και των σχέσεων που διαμορφώθηκαν και αναμορφώνονται διαρκώς στο κύκλωμα της παραγωγής και εμπορίας των αγροτικών προϊόντων. Περιοριζόμαστε λοιπόν στην «φωτεινή πλευρά» και σε όσα μέχρι τώρα είναι γνωστά ή φανερά για το πως λειτουργεί η «σκοτεινή πλευρά».

Υπάρχουν μικροί και μεγάλοι παραγωγοί. Παραγωγοί οργανωμένοι σε συνεταιρισμούς και παραγωγοί εκτός συνεταιρισμών. Αγρότες που για ορισμένα προϊόντα-τους υποχρεώνονται να πουλήσουν την παραγωγή-τους όσο-όσο στον μεσάζοντα και περιοχές που έχουν να επιδείξουν ένα από τα πιο υψηλά νούμερα στον κόσμο στην αναλογία κατοίκων-ιδιοκτητών αυτοκινήτων. Περιοχές που κάθε αγρότης έχει και τρακτέρ και περιοχές με εντατικές καλλιέργειες και σωστές αναλογίες σε μηχανικά μέσα. Αγρότες-ιδιοκτήτες γης που δουλεύουν και ζουν από αυτή και αγρότες-ιδιοκτήτες γης, που δουλεύουν ίσως

στην πόλη, έχουν και το μισθό-τους και πληρώνουν εργάτες να κάνουν όλες τις αγροτικές εργασίες. Αντίθετα από ό,τι πιστεύεται, η τέτοιου είδους αγροτιά οι «προνομιούχοι» αγρότες, «διαμορφώνουν» ή καλύτερα μετέχουν με έναν ιδιόμορφο τρόπο στη διαμόρφωση των τιμών, επεμβαίνοντας στην Κεντρική Λαχαναγορά. Πράγμα που συντελεί εν μέρει στην καθημερινή διαμόρφωση των τιμών, χωρίς ουσιαστικό έλεγχο και καμιά σταθερότητα.

Όπως φαίνεται και από τον πίνακα, ένα μέρος των πωλήσεων στην Κεντρική Λαχαναγορά, πραγματοποιείται στο όνομα των παραγωγών με τη μέθοδο της προμήθειας. Οι χονδρέμποροι δηλαδή «μεσιτεύουν» για λογαριασμό του παραγωγού με ένα ποσοστό 10-12%. Οι τελευταίοι, διαθέτουν επιλεκτικά συνήθως το προϊόν-τους σε 3-4 εμπόρους και συχνά εκεί που αρχίζει η ντομάτα να πουλιέται από την πρώτη προσφορά 60 το κιλό φθάνει με την προσφορά τις 75., ύψωση τιμής όπου το ίδιο συνένοχοι είναι έμπορος και παραγωγός...

Οι τοπικοί έμποροι διακινούν το μεγαλύτερο μέρος της αγροτικής παραγωγής. Αποτελούν το μεγαλύτερο τμήμα των μεσαζόντων, κερδοσκοπούν σε βάρος των αγροτών και διαμορφώνουν πολλές φορές κατά βούληση τις τιμές. Τροφοδοτούν ακόμα τις Λαϊκές χωρίς τιμολόγια, δηλαδή ανεξέλεγκτα και αφορολόγητα. Ενδεικτικά και χαρακτηριστικά πρέπει να σημειωθεί ότι οι Αγροτικοί Συνεταιρισμοί καλύπτουν μόνο περίπου το 5% του διακινούμενου όγκου προϊόντων μέσω της Κεντρικής Λαχαναγοράς Αθηνών.

Στη Λαχαναγορά τώρα υπάρχει το

χονδρέμπόριο. Πέρα όμως από τους χονδρέμπορους εκεί, υπάρχουν και οι εκτός λαχαναγοράς χονδρέμποροι, που ελέγχονται ακόμα λιγότερο.

Οι χονδρέμποροι στην Κεντρική Λαχαναγορά Αθηνών (Κ.Λ.Α.) είτε αγοράζουν και πουλάνε ή δουλεύουν με τη μέθοδο της προμήθειας (από τον παραγωγό ή τον τοπικό έμπορο). Η διακίνηση προϊόντων μέσω της ΚΛΑ από τους χονδρέμπορους αντιπροσωπεύει το 40% περίπου του συνολικού όγκου των διακινούμενων προϊόντων. Πρέπει να σημειωθεί ότι τα μέτρα της κυβέρνησης αφορούν μόνο αυτή την τελευταία πλευρά της διακίνησης.

Από τους 800 χονδρέμπορους της ΚΛΑ τον τίτλο του «κλασικού» μεγαλέμπορα με τα μεγάλα κέρδη, τις εξαγωγές κτλ., μπορούν να διεκδικήσουν γύρω στους 100. Άλλοι 200 μπορούν να χαρακτηρισθούν σαν μεσαιοί με υψηλά βέβαια κέρδη και οι υπόλοιποι είναι οι «μικροί» με απολαυές ενός υψηλού μισθού. Δεν πρόκειται περί «μαφίας» που αν εξολοθρευθεί θα λυθεί το πρόβλημα. Είναι ένας από τους κρίκους μιας αλυσίδας, η μέση ενός συστήματος που η συνολική-του υγεία δεν μπορεί να διασφαλιστεί από επί μέρους μέτρα.

Διαφορετικό είναι τώρα το κύκλωμα της λιανικής πώλησης. Αξίζει να σημειωθεί ότι μερικές φορές οι τιμές στην κατανάλωση αυξάνονται κατά 100% σε σχέση με αυτές που πωλούν οι χονδρέμποροι. Στους λιανοπωλητές τώρα υπάρχουν διακρίσεις. Οι λιανοπωλητές στη Λαϊκή Αγορά, οι πλανόδιοι, οι μανάβηδες, οι μικρομανάβηδες που δεν εφοδιάζονται από την ΚΛΑ αλλά από μεγαλομανάβηδες κτλ.

Βέβαια σ' όλο το κύκλωμα όλοι κάτι κρύβουν και — γιατί όχι; — «κλέβουν». Άλλη τιμή λέει ο μεσάζοντας στον αγρότη, άλλη γράφει στο τιμολόγιο, άλλη τιμή λέει ότι πουλάει ο χονδρέμπορος, άλλη λέει στον αγρότη κ.ο.κ. Και όλα αυτά συμβαίνουν χρόνια τώρα. Τα αίτια της τωρινής έκρηξης των τιμών δεν μπορούν να αναζητηθούν μόνο στο «λόμπυ» των χονδρεμπόρων. Πολλοί αγρότες και όχι μόνο οι «μικροί», μετά τις εκλογές θεώρησαν ότι φιλοαγροτική πολιτική σημαίνει αύξηση τιμών και πολλοί μεσάζοντες «μικρομεσαίοι» αντιλαμβάνονται κι αυτοί τον... σοσιαλισμό όπως τους βολεύει. Τα προηγούμενα στοιχεία κοινωνικής αντίληψης περί «αλλαγής» κτλ. δεν αρκούν για να ερμηνευθεί η αλματώδης αύξηση των τιμών. Ρόλο έπαιξε ειδικότερα και η διαμόρφωση της προσφοράς, αντιφατική λόγω του καιρού και της διαμόρφωσης της παραγωγής. Χαρακτηριστικό είναι αυτό που ακούσαμε στη Λαχαναγορά για το «Πασοκόσημο». Σ' όλο το κύκλωμα που εξετάζουμε η φοροδιαφυγή έδινε και έπαιρνε. Με την εκλογή της νέας κυβέρνησης και την εξαγγελία των μέτρων για τον έλεγχο της φοροδιαφυγής, το «ρίσκο» πληρώνεται με κάτι παραπάνω, που λέγεται «Πασοκόσημο»! Αν συνυπολογισθεί τέλος η αδυναμία του συνεταιριστικού κινήματος και η οργάνωση των συνεταιρισμών γίνεται φανερό ότι

το θέμα είναι περισσότερο πολύπλοκο απ' ότi εμφανίζεται και σίγουρα δεν είναι μόνο και μόνο η κάστα των χονδρεμπόρων στο κύκλωμα διακίνησης-εμπορία αγροτικών προϊόντων που δημιουργεί την αύξηση στις τιμές.

Η ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ - ΧΟΝΔΡΕΜΠΟΡΩΝ

Οι χονδρέμποροι εξαιτίας του ρόλου και της θέσης που κατέχουν στο όλο σύστημα, τροφοδοτούν τις αυξήσεις και καθορίζουν σε μεγάλο ποσοστό την τελική διαμόρφωση των τιμών. Και φυσικά κερδίζουν, αλλά και με τις σχέσεις που έχουν διαμορφώσει μέχρι σήμερα με το σύνολο του μηχανισμού της αγοράς ρυθμίζουν και αρκετές φορές επιβάλλουν την άποψή-τους. Εδώ η σύγκρουση κυβέρνησης-χονδρεμπόρων παίρνει και μια άλλη διάσταση. Κατά πόσο δηλαδή θα υποχωρήσουν από τα προνόμια-τους σε θέματα ρύθμισης τιμών και σχέσεων-τους με την αγορά πράγμα που τους φοβίζει, επειδή έτσι θα αναγκασθούν να μοιρασθούν αυτά τα προνόμια και με άλλους, χάνοντας από τη δύναμή-τους και από την πλευρά της κυβέρνησης κατά πόσο θα περιορίσει αυτές τις δυνατότητες για να μπορεί να ελέγχει περισσότερο την τελική διαμόρφωση των τιμών.

Οι χονδρέμποροι κήρυξαν την απεργία-τους. Η κυβέρνηση δήλωσε ότι θα λειτουργήσει κανονικά η αγορά. Όποια

και αν είναι η έκβαση της «μάχης», δεν θα λύσει τα προβλήματα. Η νίκη της κυβέρνησης θα είναι βέβαια μια «πολιτική νίκη», αλλά όχι και η τελική. Η μείωση της χονδρεμπορικής προμήθειας από 10 ή 12% σε 5 ή 7% θα έχει επιπτώσεις μόνο στη διατήρηση του σημερινού επιπέδου των τιμών, μιας και οι χονδρέμποροι ελέγχουν μόνο το 40% των διακινούμενων στη Λαχαναγορά προϊόντων. Μια ανακύκλωση όμως είναι πολύ πιθανή, αργότερα.

Η μάχη που καλείται να δώσει η κυβέρνηση είναι κατ' εξοχήν πολιτική η οποία πρέπει να δοθεί στο σύνολο των μηχανισμών διακίνησης και εμπορίας των αγροτικών προϊόντων. Η κυβέρνηση θα κριθεί από τα άμεσα μέτρα από την πολιτική που θα ακολουθήσει και από την γενικότερη αντίληψή-της σ' αυτό το θέμα. Οι χονδρέμποροι αποτελούν ένα από τα στοιχεία στο κύκλωμα των μεσάζοντων. Και επειδή η λειτουργία-τους, έξω από τους κανόνες του «υγιούς εμπορίου», δεν είναι αποτέλεσμα της «μαφιοζικής» νοοτροπίας-τους, που σε αρκετούς υπάρχει, πρέπει να επιμείνει στα ριζικά και μακροπρόθεσμα μέτρα.

Και από την πολιτική-της σ' αυτό τον τομέα δεν θα κριθεί μόνο η αξιοπιστία-της αλλά θα φανούν και οι δυνατότητές-της σε έναν τομέα κρίσιμο για την εισοδηματική και οικονομική-της πολιτική.

ΝΙΚΟΣ ΚΑΛΕΝΤΗΣ

Έμπόριον Βιβλίων - Εκδόσεις
Κολοκοτρώνη 15 - 1ος όροφος
Τηλ. 3234270 - 3235241

Α' Παιδικά βιβλία Δεληθανάση - Εικονογραφημένα

1) **ΤΟ ΠΕΙΡΑΤΙΚΟ** (Γιά Δημοτικό - Γυμνάσιο). Συναρπαστικές περιπέτειες χωρίς λόγια με εικονογράφηση του διάσημου MORDILLO. Δρχ. 250.

2) **Η ΚΙΒΩΤΟΣ ΤΟΥ ΝΩΕ** (Γιά παιδιά 5-10 ετών). Δρχ. 250.

3) **1, 2, 3... ΑΣ ΜΑΘΟΥΜΕ ΝΑ ΛΟΓΑΡΙΑΖΟΥΜΕ** (Γιά παιδιά προσχολικής ηλικίας). Δρχ. 250.

4) **14 ΠΟΝΤΙΚΙΑ ΚΑΙ ΕΝΑΣ ΠΟΝΤΙΚΟΚΥΝΗΓΟΣ** (Γιά παιδιά 3-8 ετών). Δρχ. 280.

5) **ΕΝΑ ΠΟΝΤΙΚΙ ΚΛΕΙΣΜΕΝΟ ΜΕΣΑ Σ' ΕΝΑ ΒΙΒΛΙΟ** (Παιδιά 3-10 ετών). Δρχ. 150.

Β' Λογοτεχνία.

Στη σειρά Λογοτεχνία Δεληθανάση διαθέτουμε:

α) Μανουέλ Σκόρσα **Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΓΚΑΡΑΜΠΟΜΠΟ ΤΟΥ ΑΟΡΑΤΟΥ**. Δρχ. 250.

β) Χουάν Ρούλφο **ΠΕΔΡΟ ΠΑΡΑΜΟ** Δρχ. 200.

● Κοντά στο σπίτι σας και δίπλα στο Λυκαθηττό λειτουργεί τό νηπιαγωγείο. «Τό άστεράκι».

- Μιά μικρή δαση μέσα στο τσιμέντο.
- Πρόγραμμα μελετημένο - Διδασκαλία και επίδερψη από έμπειρο προσωπικό.
- Παιχνίδι και μάθηση σ' ένα περιβάλλον φροντίδας και αγάπης γιά τό παιδί.
- Έλάτε νά γνωριστούμε και νά συζητήσουμε γιά τό παιδί σας.

Γκόλφο Π. Εύθυμίου

Βαλσαμάνος 4 και Άσκληπιού τηλ. 6447830 - 3635419.

Κυκλοφορούν 15 τόμοι

αντί

ΤΟ ΣΠΑΘΙ ΤΟΥ ΔΑΜΟΚΛΗ

Και ζήτησε λένε ο αυλικός να κυβερνήσει για λίγο. Η εξουσία σαν μέσο και σαν σκοπός τον έθελγε. Μέχρι που αντιλήφθηκε στην οροφή το αιωρούμενο σπαθί. Πελώριο, κοφτερό, απειλητικό στηριγμένο σε δυο λεπτές, σχεδόν αόρατες, ίνες. Τρομαγμένος παραιτήθηκε. Γιατί ήθελε να είναι κυβερνήτης αλλά χωρίς απειλές. Τώρα ο μύθος δεν λέει αν το σπαθί αυτό προοριζόταν πραγματικά για τον άρχοντα ή για άλλους, πράγμα πιθανότερο, μια και στο δικό-του κεφάλι δεν έπεσε ποτέ. Η μυθολογία δίνει, ανεξάρτητα από την όποια εξήγηση όμως του μύθου, ιδέες σε μια κατηγορία ανθρώπων, που αποζούν, ισχυροποιούνται ή σοβαροποιούν το ρόλο-τους δίνοντας συμβουλές ασφάλειας ζωής, θέσεως, πολιτεύματος και άλλες πολλές.

Εκείνοι που χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες (των προβλεπτικών αυτών ανθρώπων) είτε τους πιστεύουν είτε δεν αποκλείουν την πιθανότητα να έχουν δίκιο, και ακολουθούν τις εισηγήσεις-τους. Με την πάροδο του χρόνου νέα συμπληρωματικά μέτρα, δραστικότερα των πρώτων εφαρμόζονται αλλά και τα παλιά που δεν έχουν πια χρησιμότητα διατηρούνται. Έστω και εάν είναι άχρηστα. Έστω και αν μετακινούν το αιωρούμενο σπαθί πάνω σε ανύποπτους πολίτες — συνταγματικούς πολίτες — ισούς θεωρητικά, που δεν έχουν την ευχέρεια της παραίτησης όταν αντιληφθούν τον κίνδυνο. Με απλά λόγια στις 20 Ιουλίου του 1974, για τους γνωστούς λόγους, κηρύχτηκε γενική επιστράτευση. Οι πολλοί θα συνδέσουν την έννοια με μια πραγματική κατάσταση που σημαίνει ότι επιστρατεύονται «όλοι όσοι μπορούν να φέρουν όπλα». Και ότι μόλις απελύθησαν οι έφεδροι, αυτόματα έπαινε να υπάρχει. Θα ήταν και μια σωστή άποψη αν στον τόπο αυτό επιτρεπόταν — ανέκαθεν — στους πολίτες να συμπεριφέρονται φυσιολογικά. Αλλά και αν είχαν αποστρατευθεί όλοι — έφεδροι και μόνιμοι στρατιωτικοί — η γενική επιστράτευση, σαν νομική έννοια θα εξακολουθούσε να υπάρχει μέχρι να καταργηθεί το διάταγμα που την διέταξε.

Και εδώ παρουσιάζεται πάλι ο ρόλος των «ειδικών Συμβούλων». «Γιατί να καταργηθεί;» «Μα είναι μια κατάσταση ισοδύναμη με το Στρατιωτικό Νόμο». «υπερβολές. Ποιός άλλωστε θα το καταλάβει; Με τη διατήρησή-της θα προστατέψουμε τη Δημοκρατία από τους εχθρούς-της»!!!

«Ναι αλλά η Γενική Επιστράτευση, όπως η κατάσχεση πολιτορκίας, ο Στρατιωτικός Νόμος μπορούν να κηρυχθούν αμέσως μόλις υπάρξει ανάγκη. Ενώ με την παράνομη αντιδημοκρατική και αυθαίρετη διαβίωσή-της πλήττονται οι υπερασπιστές της Δημοκρατίας, έφεδροι και μόνιμοι». «Λεπτομέρειες» είπαν οι «ειδικοί σύμβουλοι» που μερικοί είχαν υπηρετήσει στην προστασία μιας ολόκληρης ποικιλίας... «Δημοκρατιών».

Οι «Λεπτομέρειες» όμως αυτές έφεφταν πάνω στα παιδιά-σου και σε σένα πολίτη α-ναγνώστη. Που δεν ήσουν εχθρός της Δημοκρατίας αλλά υπερασπιστής της χώρας «από

του Μιχάλη Ζούβελου
τ. Στρατιωτικού Επίτροπου

εσωτερικούς και εξωτερικούς κινδύνους». Και όταν έκανες πολεμικές ασκήσεις σε θαύμαζαν για την ποιότητά-σου, την γενναιότητα και την αρετή «αλλά συγχρόνως δεν σε θεωρούσαν ίσο με τους άλλους, και σε είχαν σ' ένα Δημοκρατικό Γύψο που δεν ξέρω αν σε ανακούφιζε, το ότι ονομαζόταν έτσι. Η μεταχείριση αυτή ήταν και η επιβράβευση της νομιμοφροσύνης-σου να καταταγείς στο Στράτευμα. Γιατί όντας «μικρομεσαίος» δεν μπορούσες να παραμείνεις στο εξωτερικό πέντε χρόνια, μετά τη λήξη της αναβολής-σου σπουδών, να φέρεις πλαστά πιστοποιητικά υ-ψηγεσίας ή καθηγεσίας να χαρακτηριστείς σαν μετανάστης-σπουδαστής στην Γερμανία! ή τμήμα «μιας ανώμαλης κατάστασης που πρέπει να τερματιστεί και πετώντας μερικά χιλιοδράχμα υπέρ του Μετοχικού Ταμείου Στρατού» να μην γευτείς ούτε την Γενική Επιστράτευση ούτε τους κινδύνους-της.

Εσύ λοιπόν που πήγες στρατιώτης «για να υπερασπιστείς την χώρα» από εσωτερικούς και εξωτερικούς κινδύνους (Αναγκαία η επανάληψη κατά την τακτική όλων των κυβερνήσεων) γρήγορα πληρωφόρηθηκες ότι όλα τα άρθρα του Στρατιωτικού Ποινικού Κώδικα είχαν διαφοροποιηθεί. ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΣΕΝΑ. Γιατί οκτώ χρόνια δεν έπιασαν κανένα από εκείνους που, τουλάχιστον οι «Ειδικοί Σύμβουλοι και οι Ειδικές Υπηρεσίες», παρουσιάζαν τις Μεγάλες Παρασκευές και κάθε 1η Ιουνίου να ετοιμάζονται για ρεσάλτα κατάληψης της εξουσίας. Οι μεμονωμένες περιπτώσεις αντιμετώπισθηκαν με άλλους Νόμους που είχαν στο μεταξύ ψηφιστεί. Έτσι που να παρουσιάζεσαι δύο φορές παράνομη η διατήρηση μιας Γενικής Επιστράτευσης. Η διαφοροποίηση αυτή μετέτρεπε τα πλημλήματα σε κακουργήματα και τις ποινές από φυλάκιση σε κάθειρξη, ισόβια και θάνατο. Έτσι: «βλάβη συγκοινωνιών»: θάνατος. Βλάβη πραγμάτων: θάνατος (Παραπέμφθηκαν τρεις στρατιώτες γιατί τους έκλεψαν τα όπλα!). Ανυποταξία: θάνατος (εκτός αν εξαγοράσεις!!). Λι-

ποταξία: θάνατος, Λιποταξία Αξιωματικού: θάνατος. Απειθεία: κάθειρξης. Ανυπακοή: θάνατος. Παράβαση στρατιωτικής εντολής: Κάθειρξης. Εγκατάλειψη θέσεως σκοπού: κάθειρξης. Κλοπή: (οποιαδήποτε) ισόβιος κάθειρξης. Εκμετάλλευση διαπιστευμένων: κάθειρξης. Και όλα αυτά δεν σε πολυενδιαφέρουν πολίτη που υπηρετήσεις ή εξαγοράσεις. Αλλά είσαι βέβαιος ότι είσαι πολίτης; Από τον καιρό της Ειρήνης είναι γνωστό, ότι πολλοί έφεδροι που εργάζονται σε τομείς βασικούς για την Εθνική Άμυνα, θεωρούνται αν και παραμένουν στη θέση-τους, σαν επιστρατευμένοι σε κατάσταση Γενικής Επιστρατεύσεως: Είναι στρατιώτες με πολιτικά και δεν τους καλύπτει η απαγόρευση παραπομπής πολιτών στα στρατοδικεία.

Πώς όμως δεν παραπέμφθηκαν μέχρι σήμερα; Πώς δεν είχαμε θανατικές καταδίκες; **Αντιτάσσοντας την παρανομία στην ανωμαλία**

Εδώ θα πρέπει να γίνει μια μεγάλη αναδρομή για να εξηγηθεί πώς τα στρατοδικεία έγιναν πάλι πανίσχυρα και μέσα ασκήσεως κυβερνητικής πολιτικής.

Ας παρακολουθήσουμε τη συζήτηση για το θέμα κατά την διαμόρφωση των διατάξεων του Συντάγματος του 1975. Είπαν τότε:

Μ. ΚΟΥΤΣΟΓΙΩΡΓΑΣ μαζί με άλλα, (Πρακτικά Σελ. 2478-2479) «Θα έπρεπε ενδεχόμενα να είμεθα περισσότερον τολμηροί, να ακολουθήσαμε και άλλα ξένα Συντάγματα και να εφθάναμε στο σημείο να μην έχουμε κανένα Στρατιωτικό Δικαστήριο...». Υπενθύμισε στη συνέχεια το Σύνταγμα του 1927 «κατά το οποίο και οι στρατιωτικοί ακόμη δεν υπάγονται στα δικαστήρια αυτά... Συνεπώς δεν πρέπει να αναφέρονται σαν Δικαστήρια γιατί τα αδικήματα που απομένουν είναι οι λιποταξίες... Που μπορούν να δικάζουν τακτικοί Δικασται, με καλύτεραν προσοχήν και καλύτεραν απονομήν δικαιοσύνης». (Δεν ξέρω αν ο Μ. Κουτσογιώργας μίλούσε τότε καθαρεύουσα ή ο στενογράφος... μετάφραζε έτσι!).

Και συνεχίζοντας, ο ίδιος, επικαλέσθηκε το άρθρο 10 της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του ανθρώπου «κατά το οποίοι όλοι οι άνθρωποι είναι ίσοι, και εν πάση περιπτώσει δεν θα υπάρχει η δυνατότης ένα δικαστήριο, στερουμένων των εγγυήσεων της Τακτικής Δικαιοσύνης, να προσβάλη την αξία του ανθρώπου... εν όψει της Στρατιωτικής-του Ιδιότητος!»

(Ακούγονται και διαβάζονται έξοχα! Επικρίνεται σ' αυτά ο Μένιος Κουτσογιώργας; Α ν ν α ι τ ι π ε ρ ι μ έ ν ε ι! Κανένα συνταγματικό Κώλυμα. Αρκεί να εισηγηθεί την ψήφιση του νόμου που προβλέπει το άρθρο 96. ή να δηλώσει ότι θα καταργηθούν τα στρατοδικεία και να κινήσει τη διαδικασία αναθεώρησης του άρθρου 110 του Συντάγματος. Και η πενταετία παρήλθε και εύκολα συγκεντρώνει την πρώτη πλειοψηφία των 180 βουλευτών τώρα για τη δεύτερη είναι άδηλο, αλλά δεν χάνεις τίποτα!

Μήπως δεν είπε ότι «οι στρατοδίκες υπάγονται στην Ιεραρχία. Δέχονται πιέσεις εκ μέ-

ρους των ανωτέρων-των που είναι μάχιμοι και τους προτείνουν για τον ανώτερο βαθμό;» (Αν φύγουν όμως ποιός θα εφαρμόζει τον Στρατιωτικό Νόμο; Όχι πολύ δύσκολο βέβαια γιατί οι πιέσεις αφθονούσαν και υπεραφθονούν και στην άλλη πλευρά της Δικαιοσύνης). Και επειδή, παρά την γνώμη-του ίσως, ψηφίστηκε ο Νόμος 566/77 που προβλέπει πάλι τη συγκρότηση έκτακτων Στρατοδικείων ενώ ο Μ. Κουτσόγιωργας είπε ότι δεν τα θέλει, ούτε εν πολέμω, ούτε εν επιστρατεύσει: «γιατί επιφέρουν τρόμον όχι μόνο στους Έλληνες αλλά και εις όλους τους πολιτισμένους ανθρώπους». Τι σκέπτεται για την κατάργησή τους;

Η γνώμη του Γ. Α. ΜΑΓΚΑΚΗ, σημερινού Υπουργού Δικαιοσύνης που ανήκε τότε στην Ένωση Κέντρου — Νέες Δυνάμεις, δεν ήταν πολύ διαφορετική, αλλά είχε συμβιβαστικές τάσεις. Πίστευε δηλαδή ότι η κακοδαιμονία προέρχεται κυρίως από την έλλειψη εγγυήσεων που έπρεπε οπωσδήποτε να δοθούν στους Στρ. Δικαστές «Η Στρ. Δικαιοσύνη έχει ελαττώματα που πονούν και βλάπτουν και θίγουν θεμελιώδη συμφέροντα. Όταν μιλάμε για άδικον κρίσιν λέμε είναι σαν την κρίσιν των Στρατοδικείων!... Ας μείνουν μόνο στην αρμοδιότητα των στρατοδικείων εκείνα τα αδικήματα που έχουν στρατιωτική υφή και τα οποία χρειάζονται ίσως μια ειδική νοοτροπία» (Πρακτικά Σελ. 2479-2480). Και πιο κάτω: «Διατί τα δικαστήρια αυτά τα λέμε ότι είναι όργανα σκοπιμότητος και όχι Δικαστήρια;». Απαντά στην ερώτηση, ζητώντας εγγυήσεις ανεξαρτησίας, (σύμφωνα με τροπολογία είκοσι βουλευτών της ΕΚ-ΝΔ) που να προβλέπονται από το Σύνταγμα.

Ο Υπουργός Δικαιοσύνης Κ. ΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ δέχεται να περιληφθούν οι εγγυήσεις στο Σύνταγμα αλλά η έναρξη ισχύος να γίνει με νόμο. Γιατί μεταξύ άλλων, «όπως είπε ο κ. Μπουρνιάς, δεν έχουμε στελέχη δια να επανδρώσουμε τα Δικαστήρια αυτά!», «Να εξαιρέσουμε όμως αμέσως τους ιδιώτες» (Τίποτα νέο. Είχαν εξαιρεθεί και με το Σύνταγμα του 27 και έμενε η κατασκοπεία). Ο σημερινός Υπουργός Δικαιοσύνης κ. Γ. Α. Μαγκάκης συνέχισε, αμειλίκτα «Αυτό το απειθάρχητο τμήμα της παραδόξου Δικαιοσύνης!! και τον παραδόξου Στρατεύματος, που θίγει τελικώς και τα δύο και λέγεται Στρ. Δικαιοσύνη θα του περάσουμε ένα χαλινάρι. Δηλαδή να γίνεται η σύνθεση από Δικαστικούς της Στρατιωτικής Δικαιοσύνης».

Ο Κ. Στεφανάκης συμφωνεί και σ' αυτό. Συνέχισε λοιπόν ο φίλος Γ. Α. Μαγκάκης: «Διότι πρόκειται περί μιας αφορισμόν καταστάσεως. Ο διωκόμενος από τη στρατιωτική Δικαιοσύνη να στερείται στοιχειωδών δικαιωμάτων υπερασπίσεως. Είναι δηλαδή ένα κομμάτι βαρβαρισμού εις μίαν πολιτισμένην πραγματικότητα. Ένα άλλο πρόβλημα είναι η Ανείρεση που είναι περιορισμένη και περιορίζεται τον έλεγχο του Αρείου Πάγου στις αποφάσεις των Στρατοδικείων. Και η έλλειψη πολιτικής αγωγής όπου το θύμα αδυνατεί να υπερασπίσει τα συμφέροντά-του ενώπιον των Στρατοδικείων». Ο Κ. Στεφανάκης συμφώνησε και πάλι! Ο Α. Κανελλόπουλος (τότε ΕΚ-ΝΔ) είναι απόλυτος: «είναι εντελώς περιττή η ύπαρξη Στρατιωτικής Δικαιοσύνης, και βλαπτική για την έννοια της Δικαιοσύνης, τους

πολίτες και τον Στρατόν... Και εάν δώσουμε ανεξαρτησία δεν υπάρχουν οι προϋποθέσεις, δεν υπάρχει το πνεύμα, δεν υπάρχει η εσωτερική ανεξαρτησία». Αλλά αφού η κυβέρνηση θέλει να παραμείνουν... «Να μη δικάζονται πολίτες στα στρατοδικεία. Να εξαιρεθούν οι στρατιωτικοί από αδικήματα που δεν είναι φύσεως Στρατιωτών. Οι εγγυήσεις για τους Στρατιωτικούς δικαστές να περιέχονται στο Σύνταγμα. Να καταργηθούν τα έκτακτα Στρατοδικεία». (Σελίδα 2484). Ο Κ. Κάπος (ΚΚΕ) κάνει την πρόβλεψη ότι ο περιορισμός της δια μεταγενεστέρου Νόμου ενάρξεως της συνταγματικής διατάξεως περί εγγυήσεων και ανεξαρτησίας λειτουργίας δεν δεσμεύει τον κοινό Νομοθέτη, και ζητάει Συνταγματική δέσμευση.

Στη θεωρητική αυτή συζήτηση ακούγεται και μια πρακτική πρόταση. Ο Γ. Χιονίδης (ΕΚ-ΝΔ) ζητά να τεθεί ένας χρονικός περιορισμός, έστω μια πενταετία, ώστε να δεσμευθεί η κυβέρνηση ότι θα φέρει προς ψήφιση τον Νόμο που θα ενεργοποιεί τη Συνταγματική διάταξη. Και ο Κ. Στεφανάκης (υπουργός Δικαιοσύνης) αισιοδοξεί ότι «όχι εντός της πενταετίας αλλά εντός του έτους θα έχει περατωθεί η εργασία!! (Σελίδα 2482).

Από τότε πέρασαν έτη επτά και ο Νόμος δεν έφτασε στη Βουλή. Ούτε από τη ΝΔ, ούτε από το ΠΑΣΟΚ, ούτε κανείς άλλος τον θυμήθηκε. Και όλα ξαναγύρισαν στο ίδιο αυλάκι. Που τώρα με τον Κουτσό Στρατιωτικό Νόμο δεν είχε ούτε τις ελάχιστες παλιές εγγυήσεις.

Ίσως στο να ξεχαστούν τόσο γρήγορα όλες αυτές οι ωραίες θεωρίες και η ομοφωνία των Κομμάτων συνετέλεσε το «Ρωμαιοκό Φθινόπωρο» του '75 που η Στρατιωτική Δικαιοσύνη απέδειξε ότι αν της αφαιρεθούν τα δεσμά ξέρει να δικάζει καλύτερα από κάθε άλλη Τακτική ή Ειδική. Αλλά μετά τη μεγάλη Δίκη η πολιτική εξουσία που οι αιώνιοι «Ειδικοί» της Σύμβουλοι της υπέδειξαν τον κίνδυνο, έσφιξε πάλι τα δεσμά. Και δεν αντεδρασε κανένα κόμμα. Αλλά πώς δεν έχουν επιβληθεί θανατικές ποινές, ρωτήσαμε πιο πάνω; Πώς δεν δικάστηκαν πολίτες;

Ας παρακολουθήσουμε μία Δίκη Στρατοδικείου. Μπορείτε να το κάνετε και εσείς μια μέρα για να πεισθίτε. Δικάζονται τρεις στρατιώτες. Ένας για λιποταξία δύο ετών, ο δεύτερος για το ίδιο αδίκημα αλλά για δυο ημέρες, και ο τρίτος γιατί μετά την εκτέλεση της σκοπιάς-του βγήκε στην πόλη. (Κάποιος σοφός Στρατιωτικός Δικαστής νομολόγησε ότι αποτελεί εγκατάλειψη φυλακής! Και ποιός να τον ελέγξει;) Ο Άρειος Πάγος μόνιμα κλείνει τα μάτια. «Η έλλειψη αιτιολογίας δεν αποτελεί λόγο αναιρέσεως (28/63), ούτε η μη παράθεση του άρθρου (143/67) ούτε η κακή σύνθεση του Δικαστηρίου (40/64) ούτε η έλλειψη ακροάσεως (36/69) ούτε η απόλυτος ακυρότητα (ΑΠ: 504/70) ούτε η παραβίαση της Δημοσιότητας (36/72) ούτε η παράλειψη απαντήσεως επί τεθέντων ζητημάτων. (28/63)». Και άλλα πολλά. Ότι υπάρχει ένα Σύνταγμα που υπερτερεί ενός Νόμου κανείς δεν το σκέφτεται.

Έχουν φθάσει λοιπόν οι στρατιώτες στο εδώλιο μετά μυστική ανάκριση χωρίς δικηγόρο ή και χωρίς ανάκριση, χωρίς δικαίωμα ε-

φέσεως κατά του βουλευμάτος και άλλες παρόμοιες εγγυήσεις. Προβλεπομένη ποινή για τις λιποταξίες Θάνατος. Εκτός λέει ο νόμος εάν πρόκειται για πολύ ελαφρές περιπτώσεις. Και η μεν των δύο ημερών ορθά κρίνεται σαν ελαφρή περίπτωση. Των τριών ετών; Αναγκαστικά θα κριθεί ελαφρά, γιατί αλλιώς πρέπει να λειτουργήσει το απόσπασμα! Στην εγκατάλειψη Φυλακής προβλέπεται κάθειρξη. Μα θα ξεσηκωθεί ο κόσμος αν μαθευτεί. Ας το φτιάξουμε λοιπόν αλλούως. Ο επίτροπος ρωτάει σιγά τον κατηγορούμενο «Τό 'ξερεις ότι έχουμε γενική επιστράτευση». «Όχι» απαντάει ο δασκαλεμένος κατηγορούμενος. Αυτό κατά την αναγκαστική νομολογία αποτελεί νομική πλάνη!! και έτσι του επιβάλλεται ποινή φυλακίσεως.

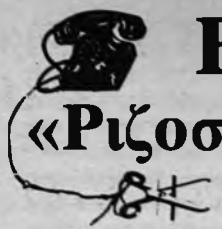
Υπάρχουν όμως και τραγωδίες. Σε έφεδρο Αξιωματικό επιβλήθηκε κάθειρξη 10 ετών (Με καμιά μεθόδευση δεν κατέβαινε η ποινή) για λιποταξία δύο ημερών με ελαφρυντικά! Δεν βρέθηκε ένας θαρραλέος Πρόεδρος να εφαρμόσει πιστά το νόμο να επιβάλει θανατική ποινή, και να κάνει τους αρμόδιους να καταργήσουν αμέσως τον Ελληνικό Στρατιωτικό Νόμο πριν το μάθει ΕΟΚ και Συμβούλιο της Ευρώπης και έχουμε πια συμπαράσταση... στη Δημοκρατική Ελλάδα. Για τους θεωρούμενους σαν επιστρατευμένους πολίτες κλείνουμε τα μάτια όταν απεργούν (Ανυπακοή) εκτελούμε τις εντολές της εκάστοτε κυβερνήσεως. Αυτά όλα τα απίστευτα συμβαίνουν σήμερα. Και 150.000 Δημοκρατικοί στρατευμένοι Έλληνες έχουν το σπαθί του Δαμοκλή πάνω από το κεφάλι-τους. Και μάθαμε πάλι στα Στρατοδικεία να είναι ανέλεγκτα και να παρανομούν γιατί έτσι αναγκάστηκαν. Και οι νεολαίοι-μας μετά τις πορείες για την Τουρκία, την Πολωνία (έγινε τέτοια); το Αφγανιστάν δεν έκαναν μια και για την Ελλάδα; Αυτούς θα αφορά αύριο. Και ας μην πουν ότι προστατεύουν τη χώρα από τα «σταγονίδια». Ο Δρακόντειος 774/78 ή αντιτρομοκρατικός καλύπτει όλες τις περιπτώσεις. Φτάνει να τους βρουν.

Και η πρόταση από αυτή την αγανακτισμένη ανάλυση, που προσπαθήσαμε να κρατήσουμε στα όρια της γενικής ευθύνης χωρίς αιχμές για κάποιον ιδιαίτερα, είναι καταργήστε αμέσως τη γενική επιστράτευση. Δεν είναι δυνατόν να υπάρχει στρατιωτικός νόμος σήμερα στην Ελλάδα.

Και κάτι ακόμα για να λειψουν οι δικαιολογίες. Η ηγεσία των Ενόπλων Δυνάμεων ήταν από καιρό και πιστεύω και σήμερα λόγω της προσωπικότητας των Ηγετών-τους υπέρ της καταργήσεως. Ποιός την εμποδίζει; Μήπως εκείνοι που κάθε 1η Ιουνίου παρουσιάζουν επιδρομές χωρίς κανείς να συλλαμβάνεται; Αλλά για την ενδιαφέρουσα αυτή περίπτωση και το ανοιγόκλειμα... του Κυπριακού Φακέλου, ίσως μετά το καλοκαίρι. Είναι σοβαρά θέματα και σήμερα δεν μιλήσαμε για τέτοια... Μόνο για τραγικά αστεία.

Μιχάλης Ζούβελος

Υ.Γ. Την ώρα που τελειώνει αυτό το άρθρο ξέσπασαν οι Αυγουσιτιάτικες πυρκαγιές που τις έβγαναν οι φαντάροι. Εκείνα που βάρουν ο Στρ. Νόμος έσωζαν ότι προσπαθούσαν να καταστρέψουν οι... ελεύθεροι!!! (Βλέπε και ΑΝΤΙ, τεύχος 163).

Εγκαινιάστηκε η κόκκινη γραμμή

«Ριζοσπάστη - ANTI»

Ο «Ριζοσπάστης» είχε καιρό να μας τηλεφωνήσει. Έτσι μείναμε λίγο έκπληκτοι, όταν 15 μέρες πριν, Παρασκευή μεσημέρι, μόλις είχε κυκλοφορήσει το προηγούμενο φύλλο του ANTI, ακούσαμε ότι ένας συντάκτης του «Ριζοσπάστη» ήταν στο τηλέφωνο.

Εικασίες και πρόχειρες προβλέψεις των παρευρισκομένων για το περιεχόμενο του τηλεφωνήματος. Μια γρήγορη ματιά στο φύλλο και βεβαιωνόμαστε ότι δεν υπήρχαν... αντικομμουνιστικές αιχμές.

— Θα μας προτείνει την υπογραφή μορατόριου Αντι-Ριζοσπάστη, λέει ο πρώτος.

— Όχι θα μας ζητήσει συνεργασία για τις δημοτικές εκλογές.

— Εμάς; Γιατί; Μήπως είμαστε ΚΟΔΗ-ΣΟ;

— Τότε θα διαμαρτυρηθούν για τη συνέντευξη Κηληδόνη.

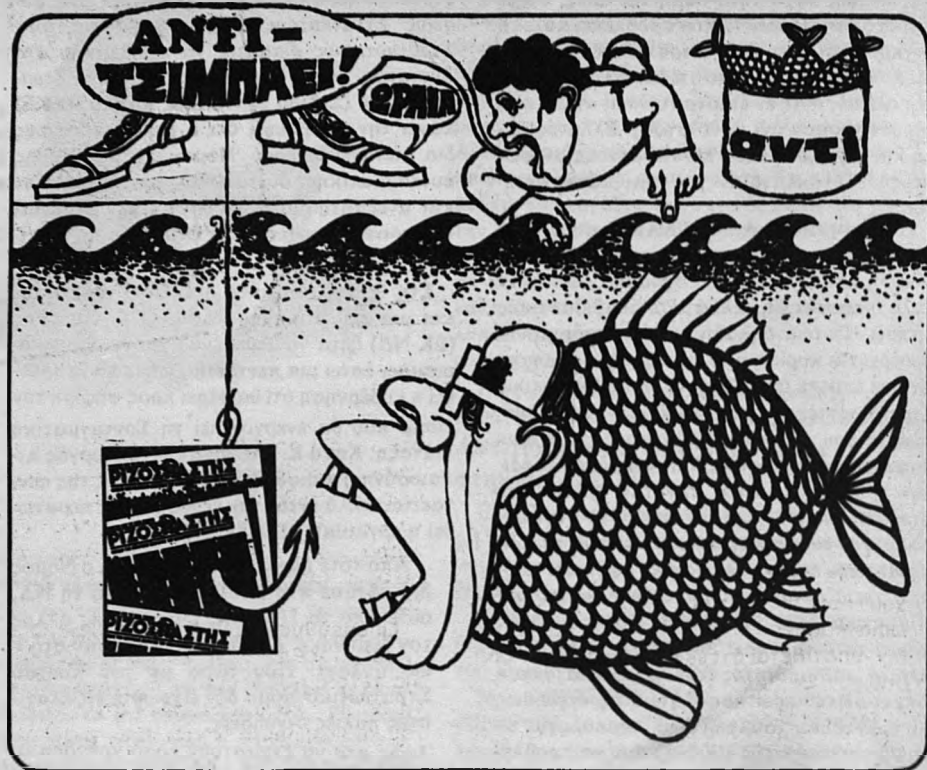
— Μα τί λές τώρα, ο Ράλλης έχει το πρόβλημα με τον Λουκιανό.

— Λες να κάνουν καμιά ελεύθερη έρευνα για τον «υπαρκτο σοσιαλισμό» και να ζητάνε τη γνώμη-μας;

— Ο Καλαϊτζής φταίει με αυτό το σκίτσο-του που έδειχνε τον Μαρξ σε διακοπές. Σας είπα εγώ να μην το βάλουμε. Πάει ποτέ ο Μαρξ διακοπές;

— Μπα, καμιά χάρη θα θέλουν, λέει ένας άλλος. Ίσως μας ζητήσουν να προσλάβουμε το γνωστό συντάκτη του «Οδηγητή», που είχε κάνει το ρεπορτάζ για το «ANTI-ΦΕΣΤΙΒΑΛ».

Αρχίζει η τηλεφωνική συζήτηση μεταξύ του διευθυντή του ANTI και του συντάκτη του «Ριζοσπάστη» και αρχίζουμε να καταλαβαίνουμε, πρόκειται για τη διαφήμιση του Ριζοσπάστη που καταχωρήσαμε στο προηγούμενο φύλλο. Οι παλιότεροι αναγνώστες-μας ίσως θυμούνται ότι υπήρχε συμφωνία για αμοιβαίες διαφημιστικές καταχωρήσεις, μεταξύ του ANTI και του «Ριζοσπάστη», της «Αυγής» και της «Εξόρμησης». Η τελευταία βάζει την διαφήμιση του ANTI όταν δεν το ξεχνάει, η «Αυγή» το κόβει πότε-πότε, όταν ο διευθυντής-της τσαντίζεται με κάποιο δημοσίευσμά-μας που αφορά τον ίδιο, και ο «Ριζοσπάστης» μερικά χρόνια τώρα μονομερώς έχει διακόψει την καταχώρηση της διαφήμισης του «ANTI». Εμείς συνεχίζουμε να

διαφημίζουμε και τις τρεις πιστεύοντας ότι οι αριστεροί πρέπει να διαβάσουν όλες τις αριστερές ή «αριστερές» εφημερίδες — και όχι μόνον αυτές.

Ακολουθεί ο εξής τηλεφωνικός διάλογος. (Παρατίθεται ακριβώς, χωρίς σχόλια, προσθήκες ή αφαιρέσεις):

ΡΙΖΟΣ: Δεν θέλουμε να ξαναβάλετε διαφήμιση του Ριζοσπάστη στο ANTI.

ANTI: Γιατί;

ΡΙΖΟΣ: Έτσι δεν θέλουμε και σας το λέμε για τελευταία φορά. Αν συνεχίσετε θα σας στείλουμε εξώδικο πρόσκληση.

ANTI: Δεν μας στέλνεται γραπτά την αίτησή-σας;

ΡΙΖΟΣ: Όχι. Για τελευταία φορά σας προειδοποιούμε.

ANTI: Άκου να δεις. Μην μας απειλείς εμάς. Εδώ δεν είναι «υπαρκτός σοσιαλισμός» να μας λέτε τι θα βάλουμε και τι όχι. Περιοδικό-μας είναι κι ότι θέλουμε το κάνουμε

ΡΙΖΟΣ: (Σιγή)... Μα...

ANTI: Άκου εκεί εξώδικο πρόσκληση. Ε, λοιπόν, εμείς θα συνεχίσουμε. Να πεις στον κ. Φαράκο να κάνει κουμάντο στην εφημερίδα-του. Δεν θα μας λογοκρίνετε εσείς. Εσύ είσαι σοβαρός άνθρωπος, πολιτικός συντάκτης... σε βάζουνε να λες τέτοια πράγματα!...

ΡΙΖΟΣ: (Φανερά εκνευρισμένος). Έλα μαωré αφού την βάζετε για να τσιμπήσετε

αναγνώστες από τον «Ριζοσπάστη».

ANTI: Μα τι λές τώρα. Αφού αυτοί που διαβάζουν τη διαφήμιση είναι δικοί-μας αναγνώστες.

ΡΙΖΟΣ: ...

ANTI: Θέλετε τίποτα άλλο;

ΡΙΖΟΣ: Όχι.

Εκτιμήσεις και σχόλια για τη συνδιάλεξη:

— Μα αφού αυτοί δίνουν διαφημίσεις του Ριζοσπάστη στις εφημερίδες του «Συγκροτήματος», και πληρώνουν κιόλας.

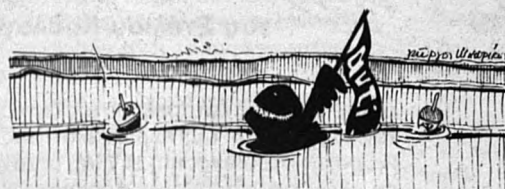
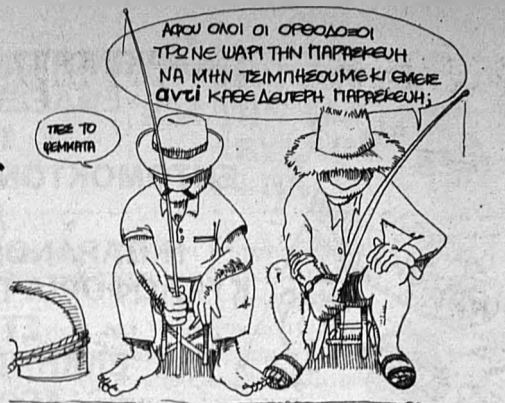
— Δεν κατάλαβες τι είπε; Αν διαφημίσεις τον Ριζοσπάστη τζιμπάς αναγνώστες, η ΕΡΤ τσιμπάει ακροατές, τα τρόλει τσιμπάνε επιβάτες, τα γήπεδα τσιμπάνε φιλάθλους. Γίνεται της... τσιμπιάς.

— Ε, τότε να τους βάζουμε την καταχώρηση και να τους δίνουμε και κάτι, προτείνει ο υπεύθυνος επί των πωλήσεων.

— Ας τους αφιερώσουμε μια δυο σελίδες, προτείνει κάποιος άλλος. Λες να τσιμπήσουνε;

ΥΓ. Ο συντάκτης του «Ριζοσπάστη» που μας τηλεφώνησε ήταν γνωστός στο ANTI από παλιότερα. Είχε ζητήσει να του στέλνουμε το ANTI στα γραφεία του «Ριζοσπάστη» για την ενημέρωσή-του.

Είναι καιρός, ορισμένα στελέχη του ΚΚΕ να συνειδητοποιήσουν ότι ο μεγαλύτερος κίνδυνος που απειλεί το κόμμα τους προέρχεται από τους ίδιους-τους τους κόλπους. Από εκδηλώσεις νοοτροπίας και πρακτικής, που, όχι μόνο δεν έχουν καμιά σχέση με την ιδεολογία τη θεωρία και τις παραδόσεις του κινήματος που υποτίθεται ότι εκφράζει, αλλά το οδηγούν σταθερά στην απομόνωση και τη γελοιοποίηση.

Μια τυπική εκδήλωση τέτοιου πνεύματος αποτελεί η ιστορία με τη ρουμπρίκα του «Ριζοσπάστη». Σε άλλη στήλη αναφέρεται το ιστορικό αυτής της παρουσίασης: ότι ξεκίνησε δηλαδή με μια συμφωνία αμοιβαιότητας, την οποία παρέβει από ένα σημείο και μετά ο «Ρ», αλλά όχι το ΑΝΤΙ.

Και ο μεν «Ριζοσπάστης» ποτέ δεν εξήγησε στους αναγνώστες-του γιατί «έκοψε» το ΑΝΤΙ. Εμείς όμως, συνεπείς στη θέση-μας για την ανάγκη του διαλόγου και τη νομιμοποίηση όλων των απόψεων και τάσεων της Αριστεράς, εξακολουθούμε να παρουσιάζουμε τις ρουμπρίκες τόσο του «Ρ» και της «ΑΥΓΗΣ» όσο και της «Εξόρμησης».

Εξακολουθούμε επίσης να πιστεύουμε

ότι όσο το πρόβλημα της Αριστεράς επιχειρείται να λυθεί με τον τρόπο της οργανωτικής επιβολής των απόψεων, μπορεί να έχουμε αναδιάταξη των ποσοστών επιρροής στα διάφορα τμήματά-της, διέξοδο όμως από την κρίση δεν θα έχουμε ποτέ.

Οι υπεύθυνοι του «Ρ» είναι προφανές ότι ούτε αισθάνονται, ούτε ενδιαφέρονται για τέτοια προβλήματα. Εντελώς, αντίθετα απ' ό,τι καταμαρτυρούν στο ΑΝΤΙ, αυτοί κυρίως διαπνέονται από μια λογική «μάρκετινγκ», αμερικάνικου τύπου και μάλιστα μονοπωλιακού χαρακτήρα.

Γι' αυτούς η πολιτική ταυτίζεται με τους νόμους της αγοράς, όπου πρώτιστο πρόβλημα είναι η επιβολή της «μάρκας», της «φίρμας».

Έτσι λοιπόν, όπως τα μονοπώλια καταδιώκουν δικαστικά όσους χρησιμοποιούν ή παραποιούν τα διακριτικά-τους σήματα, έτσι η εταιρεία «ΚΚΕ» ή «Ριζοσπάστης» καταδιώκει όσους ισχυρίζονται ότι ορισμένα ιδανικά δεν έχουν αποκλειστικούς, μοναδικούς και αυθεντικούς εκφραστές, αλλά αποτελούν πανανθρώπινο κτήμα.

Και το μεν κροκοδειλάκι «Λακόστ» μπορεί να κάνει εξώδικες προσκλήσεις και μη-

νύσεις στους ανταγωνιστές. Με ποιά εμπορική λογική όμως ο «Ριζοσπάστης», επιβάλλει μια τρομοκρατία σκέψης και δράσης στις προοδευτικές δυνάμεις;

Ή μήπως κι αυτός δρα ως εντόπιος εμπορικός αντιπρόσωπος κάποιου εξαγωγικού προϊόντος (αναφερόμαστε βέβαια στον «υπαρκτό σοσιαλισμό») έτσι ώστε να προετοιμάζει κατάλληλα το έδαφος για την εφαρμογή-του;

Εμείς πάντως, επειδή, ακριβώς μας αδιάζει το «μάρκετινγκ» σε όλες-του τις εκδηλώσεις, «αριστερές» και δεξιές, θα εξακολουθήσουμε να έχουμε στις στήλες-μας τις ρουμπρίκες του «Ρ», της «ΑΥΓΗΣ» και της «Εξόρμησης» σαν πρόταση-πρόκληση για ένα άλλο ήθος στην Αριστερά.

Το ήθος που επιβάλλει ο σεβασμός στις ιδέες-μας, που επιτάσσει η κρίση της παράταξής-μας.

Περιμένουμε από το «Ριζοσπάστη», τη λογική κατάληξη του δικού-του «μάρκετινγκ», την παραπομπή-μας δηλαδή στα «αστικά δικαστήρια» όπως ήδη μας έχει ανακοινώσει. Να θυμάται όμως τότε, πως από το μεγαλείο στο γελοίο μεσολαβεί μόνο μια συλλαβή...

Ας την εκφωνήσει λοιπόν...

«ΟΙ ΠΟΝΗΡΙΕΣ ΤΟΥ ΑΝΤΙ» ΚΑΙ ΟΙ ΜΠΕΡΤΟΔΟΥΛΟΙ ΤΟΥ «ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗ»

Πονηριές του «Αντί»

«Πρωτότυπη» μέθοδο αυτο-διαφήμισης, πίστεψε πως ανακάλυψε το «Αντί». Και την εφαρμόζει, καιρό τώρα, ελπίζοντας να φέρει αναγνώστες από το χώρο που συστηματικά συκοφαντεί και διαβάλλει. «Διαφημίζει» στις σελίδες του το «Ριζοσπάστη», προσπαθών-

τας να δημιουργήσει εντυπώσεις και για την «ποιότητα» του περιοδικού και για τις προθέσεις του. Ζήτησαμε από τον εκδότη του «Αντί» να σταματήσει αυτή η ιστορία. Αμερικάνικο «μάρκετινγκ» μπορεί να κάνει. Όχι όμως σε βάρος του «Εξοσπάστη».

«ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ» 23/7/92

ΚΑΘΕ ΠΡΩΙ

αφραζε
διαβαζε
διαδιδε

ΑΥΓΗ

Εξόρμηση

ΒΔΟΜΑΔΙΑΤΙΚΗ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΠΡΑΣΙΝΟ ΜΠΑΪΓΚΟΝ:

Ψεκάστε, αναπνεύστε τελειώσατε...

Είσαστε να παίξουμε το βρέξ-το και πάρτο;

Πηγαίνετε σ' ένα οποιοδήποτε μπακάλικο, φαρμακείο ή Super Market της γειτονιάς-σας και μεταξύ των άλλων αγαθών, θέλετε ν' αγοράσετε ένα Baygon για να εξολοθρεύσετε τις κατσαριδες ή τ' άλλα ενοχλητικά έντομα του σπιτιού-σας ή του εξοχικού-σας, αυθαίρετου.

Παίρνετε λοιπόν ένα πράσινο Baygon και προσπαθείτε να βρείτε τον αριθμό εγκρίσεως της κυκλοφορίας που πρέπει να συνοδεύει και ν' αναγράφεται στο οποιοδήποτε αντίστοιχο είδος από την ανώδυνη... πάνα των παιδιών μέχρι κάποιο επικίνδυνο υπνωτικό... για τη γιαγιά.

Αν στο πράσινο Baygon βρήτε την άδεια κυκλοφορίας, τότε αγοράστε-το. Παρότι το γνωστό εντομοκτόνο δεν είναι μα... πιπίλα αλλά ένα «παρασιτοκτόνο υγιονομικής σημασίας», που μάλιστα περιέχει συστατικά με ιδιότητες τοξικές για τον ανθρώπινο οργανισμό — πράγμα που άλλωστε παραδέχονται και οι ίδιοι οι κατασκευαστές-του — κυκλοφορεί ουσιαστικά παράνομα.

Η ειρωνεία είναι ότι αντί του απαραίτητου αριθμού κυκλοφορίας στο περιτύλιγμα του εντομοκτόνου αναγράφεται ότι κυκλοφορεί με βάση τον νόμο 721 του 1977. Και η ειρωνεία έγκειται στο γεγονός ότι ο νόμος αυτός, καταργούσε όλες τις άδειες που είχαν μέχρι τότε χορηγηθεί στα εντομοκτόνα, και όριζε διάστημα έξι μηνών για την έγκριση νέων.

Από το τέλος της προθεσμίας, τον Απρίλη του 1978, έχουν περάσει πάνω από 4 χρόνια. Στο διάστημα αυτό έχει ξεσπάσει ένας μυστικός πόλεμος για τη χορήγηση νέας άδειας, την απαγόρευση της κυκλοφορίας ή τον περιορισμό της δραστηρικής ουσίας του πράσινου Baygon. Μάχες έγιναν πολλές, επιστημονικές γνωματεύσεις και εισηγήσεις του αρμόδιου κρατικού συμβουλίου άλλαξαν, τροποποιήθηκαν ή αναιρέθηκαν με τη βοήθεια — όπως υποστηρίζουν γνώστες του θέματος — και, διεθνών επεμβάσεων. 4 χρόνια το πράσινο Baygon προϊόν της μεγάλης Γερμανικής Φαρμακοβιομηχανίας «BAYER», κυκλοφορεί προς δόξαν του ελληνικού δημόσιου ελεύθερα χωρίς άδεια, ενώ την ίδια στιγμή επιστημονικές ιατρικές έρευ-

νες διαπιστώνουν ότι η εισπνοή-του μπορεί να προκαλέσει σοβαρές αιματολογικές ανωμαλίες και καρκίνο του αίματος στα παιδιά.

Αρμόδιο όργανο για την έγκριση της κυκλοφορίας παρόμοιων σκευασμάτων — που τα δραστικά-τους συστατικά χρησιμοποιούνται σε μεγαλύτερες ποσότητες ως γεωργικά φάρμακα — είναι το ΑΣΥΓΕΦ. (Ανώτατο Συμβούλιο Γεωργικών Φαρμάκων). Το Συμβούλιο συγκροτείται από στελέχη του Υπουργείου Γεωργίας και του Γενικού Χημείου του Κράτους, καθηγητές της Ανωτάτης Γεωπονικής Σχολής και από ερευνητές του Μπενάκειου Φυτοπαθολογικού Ινστιτούτου, κρατικού φορέα, ερμόδιου μεταξύ των άλλων και για την εργαστηριακή μελέτη της τοξικότητας και γενικά των ιδιοτήτων και παρενεργειών των γεωργικών φαρμάκων.

Η «προνομιακή μεταχείριση» της BAYER

Στις διαδικασίες επανέγκρισης της άδειας κυκλοφορίας του πράσινου Baygon, οι έλληνες βιομήχανοι-κατασκευαστές παρόμοιων προϊόντων δέχθηκαν αδιαμαρτύρητα την προνομιακή μεταχείριση της γερμανικής Bayer. Συγκεκριμένα υποστηρίζεται ότι αν και το πρώτο από τα δύο δραστικά συστατικά (Propoxur-DDVP) του Baygon είναι τοξικότερο από τα δρώντα συστατικά που χρησιμοποιούνται στα ελληνικά προϊόντα, η ελληνική νομοθεσία δίνει τη δυνατότητα στο Baygon να περιέχει μεγαλύτερη ποσότητα Propoxur με αποτέλεσμα να είναι αποτελεσματικότερο από τα ελληνικά εντομοκτόνα, και συνεπώς εμπορικότερο.

Πράγματι με βάση τα Standards της Ελλάδας και πολλών χωρών της ΕΟΚ, το Baygon μπορεί να περιέχει propoxur σε περιεκτικότητα 2%. Πρέπει να σημειωθεί ότι η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας συνιστά τη χρησιμοποίησή-του σε ψεκαστικά διαλύματα σε περιεκτικότητα όχι παραπάνω από 1%. Παρόμοια γνωμάτευση έχει γίνει από την έγκυρη Αμερικάνικη Υπηρεσία Προστασίας του Περιβάλλοντος. Έ-

**ΚΑΡΚΙΝΟΓΟΝΕΣ
ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ
ΤΟΥ
ΕΝΤΟΜΟΚΤΟΝΟΥ
ΚΑΙ
Η ΠΑΡΑΝΟΜΗ
ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ-ΤΟΥ
ΣΤΗΝ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΑΓΟΡΑ**

του Στέλιου Κούλογλου

τσι οι Έλληνες κατασκευαστές ζήτησαν ή τον περιορισμό της περιεκτικότητας του Propoxur στο Baygon ή την ίση μεταχείριση όλων των παρόμοιων προϊόντων.

«Δεν υπάρχει προνομιακή μεταχείριση της Bayer μας είπε ο εκπρόσωπος-της κ. Μίντσιος με τον οποίο συζητήσαμε. Ας βάλουν και 4% δραστικό συστατικό στα προϊόντα-τους, ας παίζει το παιχνίδι με ίσους όρους. Δεν ξέρω τίποτα για περιορισμούς της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας. Ξέρω όμως ότι η τελευταία συνιστά... Propoxur στις χώρες όπου υπάρχει μεγάλο πρόβλημα ελονοσίας ή άλλων ασθενειών που μεταδίδονται με τα έντομα».

Οι «Ξένες πιέσεις»

Στην Ελλάδα βέβαια δεν υπάρχει ελονοσία, ανθεί όμως η «φαιδρά πορτοκαλέα». Λέγεται ότι από το 1977 το ΑΣΥΓΕΦ έχει αποφασίσει εννέα φορές για την τύχη του Baygon. Δεν είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε το ακριβές περιεχόμενο των αποφάσεων αυτών, που παραμένουν απόρρητες και στάλθηκαν κατά καιρούς στο Υπουργείο Γεωργίας για να υπογραφούν από τον Υπουργό. Ορισμένες πηγές, μιλούν πάντως για παρεμβάσεις ισχυρών ξένων κύκλων που ανέτρεψαν εισηγήσεις ή ανέστειλλαν αποφάσεις. Σύμφωνα με αποκλειστικές πληροφορίες, σε μία από αυτές, με ημερομηνία 12.4.79 το ΑΣΥΓΕΦ αποφάσισε να χορηγήσει άδεια κυκλοφορίας στο Baygon με την προϋπόθεση ότι η Bayer θα παρουσίαζε μια τοξικολογική μελέτη η οποία μέχρι σήμερα δεν έχει δοθεί.

«Εμείς δεν έχουμε παράπονα με το Υπουργείο Γεωργίας, αντίθετα συνεργαζόμεθα καλά, συνεχίζει ο εκπρόσωπος της Bayer. Έχουμε όμως διαφορές με τους επιστήμονες του Μπενάκειου Φυτοπαθολογικού Ινστιτούτου. Πού οφείλεται η στάση-τους; σ' ένα είδος επιστημονικού δογματισμού. Μας ζήτησαν να παρουσιάσουμε μελέτη για την από του στόματος τοξικότητα ενώ σ' όλα τα σχετικά προϊόντα μετρείται η αναπνευστική. Ζητήσαμε από ένα Ελβετικό Ινστιτούτο να την κάνει και έβαλαν τα γέλια. Αυτά τα πράγματα κάνουν την Ελλάδα διεθνώς ρεζίλι. Λένε ότι έχουν κάνει έρευνες για το Baygon αλλά στην πραγματικότητα δεν έχουν τα μέσα για να κάνουν κάτι τέτοιο. Οι μελέτες της

«LANCET»: ΕΝΤΟΜΟΚΤΟΝΑ ΣΥΜΒΑΛΛΟΥΝ ΣΤΗΝ ΑΠΛΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΙΜΙΑ

ΚΑΙ ΤΗΝ ΟΞΕΙΑ ΛΕΥΧΑΙΜΙΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Παραθέτουμε ορισμένα αποσπάσματα από τη δημοσίευση του «Lancet» για το Baygon και τα εντομοκτόνα με τα ίδια δραστικά συστατικά. Δεν γνωρίζουν άραγε οι αρμόδιες ελληνικές αρχές τις έρευνες αυτές που δημοσιεύθηκαν στο εγκυρότερο Ιατρικό Περιοδικό των ΗΠΑ;

Πιθανότατα να ληφθεί σαν επιχείρημα ότι πολλά προϊόντα θεωρούνται καρκινογόνα, και γιατί να μην είναι τα ανταγωνιστικά με το Baygon εντομοκτόνα; Για τα τελευταία δεν υπάρχουν — μέχρι σήμερα τουλάχιστον — ενδείξεις. Μήπως όμως θα πρέπει να ξεκινήσουμε «εδώ και τώρα» απ' αυτά που ήδη γνωρίζουμε; Γράφει λοιπόν το «Lancet»:

Αρκετά εντομοκτόνα οικιακής χρήσεως περιέχουν organophosphates όπως το malathion ή το dichlorvos (DDVP) και Carbamates όπως το Propoxur (Baygon). Εργαστηριακές μελέτες έχουν δείξει ότι αυτά τα εντομοκτόνα και τα παράγωγά-τους, μπορεί να προκαλέσουν αλλοιώσεις στον μυελό των οστών, να είναι Αιματοτοξικά-Λευχαιμογενετικά, αλλά αναφέρονται λίγες κλινικές περιπτώσεις αιματοτοξικότητας στους ενήλικες και καμιά περίπτωση για τα παιδιά.

ΑΣΘΕΝΗΣ	A	B	Γ	Δ	Ε	ΣΤ	Z
ΗΛΙΚΙΑ	4	11	2	7	12	11	3
ΦΥΛΟ	A	Θ	Θ	Θ	Θ	Θ	A
ΕΝΤΟΜΟ-ΚΤΟΝΟ	DDVP Propoxur	DDVP Propoxur	DDVP Propoxur	DDVP Propoxur	Malathion	DDVP Propoxur	DDVP Propoxur Pyrethrin
ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΕΚΘΕΣΗΣ	2 μέρες	1 μέρα	2 μέρες	1 μέρα	1 ώρα	2 λεπτά	1 μέρα
ΕΞΕΤΑΣΗ ΜΥΕΛΟΥ	απλαστική αναιμία	οξεία λυμφοπλαστική αναιμία	απλαστική αναιμία	απλαστική αναιμία	απλαστική αναιμία		απλαστική αναιμία

Τα τελευταία 8 χρόνια, εξετάσαμε 7 παιδιά που παρουσίασαν λειτουργική ανεπάρκεια του μυελού των οστών, λίγο μετά την έκθεσή τους σε εντομοκτόνο. Κανένα δεν είχε εκτεθεί σε chloraphenicol ή άλλους χημειοθεραπευτικούς παράγοντες, εντομοκτόνα organochlorine, Βενζένιο, ακτινοβολίες γάμμα ή άλλα γνωστά αιματοτοξικά. Όλα είχαν εκτεθεί στους οργανοφωσφάτες. Στις 6 από τις 7 περιπτώσεις, το DDVP συνδιάζονταν με το propoxur. Η διάρκεια της εισπνοής ποίκιλε από 2 λεπτά μέχρι 2 ημέρες. Ενώ οι γονείς των 5 ασθενών θυμόντουσαν μονάχα μια πρόσφατη ημερομηνία έκθεσης των παιδιών-τους στο εντομοκτόνο, όλοι βεβαίωσαν για τη χρήση των προϊόντων αυτών στο σπίτι-τους σε προηγούμενες περιόδους.

Κανένα μέλος από τις οικογένειες των παιδιών δεν είχε αιματολογικές ανωμαλίες, εκτός από μια γυναίκα στην οικογένεια του α-

σθενή Α που παρουσίασε νεφροπενία, 2 βδομάδες μετά τον ψεκασμό...

... Η εμφάνιση της λευχαιμίας σε αγρότες την περίοδο της αυξημένης χρήσης εντομοκτόνων, έχει αυξηθεί. Καλλιερητές μήλων παρουσιάζουν αυξημένο ποσοστό λευχαιμίας... Οι νέοι είναι πιο ευαίσθητοι σε μικρές δόσεις από τους ενήλικες.

Ενώ δεν μπορούμε να ισχυριστούμε με βεβαιότητα ότι η Απλαστική Αναιμία και η οξεία Λεμφοβλαστική Λευχαιμία στους ασθενείς που εξετάσαμε, οφείλονταν μόνο στην εισπνοή ενός διαδεδομένου εντομοκτόνου οικιακής χρήσης, οι κλινικές περιπτώσεις και οι πειραματικές ενδείξεις μας οδηγούν στην υπόθεση ότι τα εντομοκτόνα μπορούν να προκαλέσουν σπάνια σοβαρές αιματοτοξικότητες. Συνιστούμε εξαιρετικές προφυλάξεις στην χρήση αυτών των προϊόντων όπου υπάρχουν παιδιά». (Αύγουστος 1981)

Baygon, που έχει τεράστιες δυνατότητες έρευνας, αποδεικνύουν ότι δεν υπάρχει πρόβλημα. Τα ίδια ισχύουν και στις χώρες της Ευρώπης. Πώς στην Ελλάδα με τα ανύπαρκτα μέσα υποστηρίζουν ότι έχουν κάνει έρευνες; Πώς τις έκαναν με τρία ποντίκια;».

Οι καρκινογόνες ιδιότητες

Για την Ελλάδα ίσως έχετε δίκιο, είπαμε στον κ. Μίντσιο, αλλά υπάρχουν επιστημονικές έρευνες στην Αμερική που δίνουν ενδείξεις ότι η εισπνοή του Baygon, μπορεί να προκαλέσει ακόμα και καρκίνο του αίματος στα παιδιά. Ο εκπρόσωπος της Bayer μας απάντησε ότι δεν είχε υπόψη-του ούτε καν το δημοσίευμα του εγκυρότερου ιατρικού περιοδικού της Αμερικής παρότι έχει εδώ και ένα χρόνο ήδη δη-

μοσιευτεί, είναι γνωστό ότι στις συνεδριάσεις του ΑΣΥΓΕΦ, στις οποίες συμμετέχει σαν παρατηρητής, το σχετικό δημοσίευμα συζητήθηκε και ο ίδιος μας είχε λίγο προηγούμενα παραπονεθεί, ότι κατηγορείται και διασύρεται το προϊόν μιας μεγάλης εταιρείας, όπως η Bayer: «Παρουσιάζομαστε στην αγορά σαν απατεώνες και εγκληματίες που κυκλοφορούν φάρμακο με καρκινογόνες ιδιότητες χωρίς άδεια. Επιτέλους το ελληνικό δημόσιο ας πάρει μια απόφαση. Είχαμε πει το 1978 στον προηγούμενο αρμόδιου του Υπουργείου Γεωργίας:

— Πώς θα κυκλοφορήσουμε χωρίς άδεια; Θα μας κάνουν μηνύσεις από όλη την Ελλάδα. Και αυτός μας είπε. Άστους να κάνουν, θα παρέμβουμε εμείς, το Υπουργείο

και δεν θα πάθετε τίποτα.

Η παρανομία συνεχίζεται

Το ελληνικό δημόσιο συνεχίζει να «ταλαντεύεται» και μετά τον Οκτώβριο του 1981. Τα αρμόδια κρατικά όργανα βάζουν πρόστιμα στους φαρμακοποιούς επειδή χορήγησαν... ασπιρίνη χωρίς συνταγή, αλλά κάνουν τα στραβά μάτια για το Baygon που κυκλοφορεί χωρίς άδεια! Οι εταιρείες Προστασίας του Καταναλωτού κοιμούνται τον ύπνο του δικαίου σε συνθήκες σοσιαλιστικής ευφορίας. Και οι έλληνες καταναλωτές αγοράζουν αμέριμνοι το φάρμακο ψεκάζουν, εισπνέουν και κοιμούνται μακάρια αυτοί και τα παιδιά-τους περιτριγυρισμένοι από τις «θαυματοουργές» μυρωδιές-του.

ΚΑΘΕ ΔΕΥΤΕΡΟ ΣΑΒΒΑΤΟ

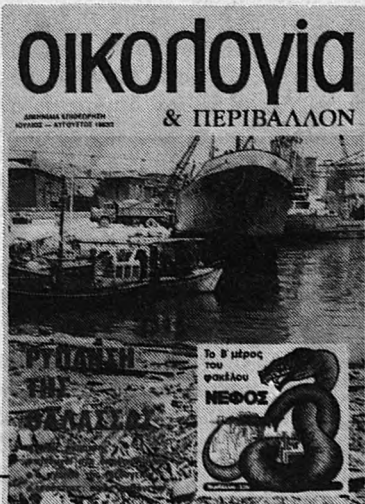
ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΚΗ ΣΗΜΑΙΑ

ΟΡΓΑΝΟ ΤΟΥ ΚΟ ΤΟΥ ΚΚΕ(μ-λ)

Σολωμού 5 τηλ. 36.15.579

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

Μ' ένα αποκαλυπτικό αφιέρωμα στη ρύπανση της θάλασσας. Και με άλλα περιεχόμενα, που ενδιαφέρουν τον συνειδητοποιημένο και προβληματιζόμενο αναγνώστη.

Η γλώσσα μας

και η «προστασία» της

του Ε. Κριαρά

Ο κ. Γιάννης Μ. Καλιόρης, που και άλλοτε έχει ασχοληθεί με θέματα του σύγχρονου γραπτού μας λόγου, δημοσίευσε πρόσφατα στο περιοδικό «Αντί» της 11 Ιουνίου 1982, τεύχ. 207, μακρότατο άρθρο τιτλοφορημένο «Γλώσσα και λαϊκισμός», όπου επανέρχεται σε γνωστές απόψεις του, που θα ήθελα στο άρθρο μου τούτο να τις συζητήσω.

Η πρόθεση του συγγραφέα διαφαίνεται αμέσως από τον τίτλο που έδωσε στο άρθρο του. Θα εξετάσει τη σύγχρονη γραπτή μας γλώσσα, την καθιερωμένη σήμερα δημοτική, ως εκδήλωση «λαϊκισμού», βλέποντας δηλαδή σ' αυτήν μια τάση που θα ζητούσε να την οδηγήσει σε λαϊκότερη χροιά. Θέλω ευθύς αμέσως να παρατηρήσω ότι, αν αυτό γινόταν — στο βαθμό που θα έπρεπε — κατ' αρχήν δε θα ήταν αθέμιτο· θα αποτελούσε μια κάποιαν επιστροφή προς τις ρίζες και τις πηγές. Φυσικά η πορεία κάθε τάσης, η εφαρμογή των ιδεών που γίνεται φορέας τους και η επιτυχία ή η αποτυχία της εξαρτώνται από τα μέσα που χρησιμοποιούνται και από τα αποτελέσματα στα οποία καταλήγει. Μια τέτοια τάση επιστροφής στις ρίζες και τις πηγές θα ήταν σ' εμάς, προκειμένου για τη δημοτική γλώσσα, δικαιολογημένη, νομίζω, αν λάβουμε υπόψη ότι η δημοτική που γραφόταν έως τελευταία από πολλούς και γράφεται και σήμερα είναι έκδηλα επηρεασμένη, όχι πάντα στο ζωντανότερο και το φυσικότερο, από την αρχαιότερη γλωσσική μορφή, που κυριαρχούσε σε πολλούς τομείς του εθνικού βίου. Φυσικό είναι ότι μια τέτοια τάση θα χρειαζόταν χαλιναγώγηση, όμως ψυχολογικά θα ήταν δικαιολογημένη. Γιατί από το ένα μέρος πρέπει να κρατήσουμε από την αρχαϊστική γλώσσα όσα μας είναι απαραίτητα για το νέο γραπτό μας λόγο και από το άλλο να απομακρύνουμε ή να αντικαταστήσουμε με δημοτικότερα λεξιλογικά κυρίως στοιχεία όσα μπορούν ακίνδυνα για τη γλώσσα μας να αντικατασταθούν.

Ο κ. Καλιόρης, όπως ξέρομε από προηγούμενα δημοσιεύματά του, ανατυπωμένα πρόσφατα στο βιβλίο του «Παρεμβάσεις», που δε μας απασχολεί αυτή τη στιγμή, δε συμφωνεί με την κατεύθυνση για την οποία κάνω λόγο. Γι' αυτό εκείνος, καθώς αρνείται στην ουσία τη διάκριση «καθαρεύουσα - δημοτική», όπως ανεδαφικά το αρνείται και ο πρόσφατα ιδρυμένος «Ελληνικός Γλωσσικός Όμιλος», χρησιμοποιεί γλώσσα που θα τη λέγαμε βέβαια δημοτική, αλλά με πολλά δάνεια και με μεγάλη επίδραση από την αρχαιότερη γλωσσική μορφή.

Αλλά ας δούμε αναλυτικότερα τις απόψεις του στο μνημονευμένο άρθρο του με τη σειρά που διατυπώνονται. Τα γενικά θέματα που απασχολούν τον κ. Καλιόρη είναι: 1) η δημοτική που «λαϊκεύεται» παίρνοντας συνάμα μορφή μεταφρασμένης καθαρεύουσας — θέμα βέβαια σημαντικότερο που αξίζει τη μελέτη μας· 2) ο «ψυχαναγκασμός», όπως τον ονομάζει, της ομοιοτυπίας (καλύτερα θα έλεγα της «μονοτυπίας»)· 3) η μονοτυπία που, κατά την παράτολμη γνώμη του, μας οδηγεί σε «λαθραίες ολοκληρωτικές τάσεις», όπως τις ονομάζει· 4) η «μεικτή» γλώσσα και το περιεχόμενο του όρου· 5) η διαφύλαξη των αποχρώσεων στη διατύπωση — θέμα και αυτό σπουδαιότατο·

6) η σημασία της γλώσσας· 7) η «ώρα της ευθύνης»· 8) οι έννοιες «πρόοδος» και «αντίδραση» και 9) οι πολιτικές προεκτάσεις και οι εφαρμογές τους.

Έρχομαι τώρα στα μερικότερα. Κάνει λόγο ο κ. Καλιόρης για «μείωση των αντιστάσεων και της αφομοιωτικής ικανότητας» της γλώσσας μας, ακόμη για την «εσωτερική της διάρρηξη» (σελ. 30). Θα ήθελα αληθινά να ρωτήσω: έχασε την αφομοιωτική της δύναμη η γλώσσα μας; μειώθηκε η δύναμή της για αντίσταση, έπαθε... «εσωτερική διάρρηξη»; Οι απελπισμένοι αυτοί χαρακτηρισμοί μόνο για εντυπωσιακά «επιτεύγματα ύφους» θα ήταν κατάλληλοι· τόσο είναι ανακριβείς. Ότι στη γλώσσα μας, όπως γράφεται σήμερα από ορισμένους ακατατόπιστους, που θέλουν να είναι δημοτικιστές, προβάλλουν κάθε τόσο σολοικισμοί, ξενισμοί, ανορθογραφίες, παρατονισμοί, απίθανα υβρίδια, άτοπες προσαρμογές, κακομεταχειρισμένοι όροι, δε θα το αρνηθούν εκείνοι που βασικό μέλημά τους είναι η γλώσσα μας, αυτήν φιλοδοξούν να μελετήσουν και να προστατεύσουν. Όμως γι' αυτή την κατάσταση δεν είναι υπόλογο κανένα γνήσιο δημοτικιστικό κήρυγμα, αλλά εκείνοι που κακομεταχειρίζονται τη γλώσσα. Ότι εξάλλου η «δημοτική» πολλών δεν είναι άλλο από κακομεταφρασμένη καθαρεύουσα, οι γνήσιοι δημοτικιστές το έχουν επανειλημμένα διαπιστώσει και καταδικάσει. Από το άλλο μέρος η άκαιρη και άτοπη «λαϊκευση» της δημοτικής γλώσσας — για να μεταχειριστώ τον όρο του κ. Καλιόρη — είναι επιζήμια· και κανείς λογικά σκεπτόμενος δεν τη δέχεται. Εκείνοι που χρησιμοποιούν άτοπα λαϊκότροπες ή και χυδαίες καμιά φορά λέξεις και εκφράσεις είναι στην ουσία άγευστοι από τα βασικά διδάγματα του δημοτικισμού, και του μετριοπαθούς και του πιο ολοκληρωμένου.

Αλλά, ενώ είναι ανάγκη να κακίσουμε αρκετά γλωσσικά παρπατώματα που κάθε τόσο ακούμε από τα ραδιοτηλεοπτικά μέσα, από το άλλο μέρος είναι μεγάλη υπερβολή να κάνουμε λόγο για «καταιγιστική παρέμβαση των ραδιοτηλεοπτικών μέσων και του ίδιου του κράτους, που έχουν πλήρως υιοθετήσει ένα ιδίωμα τεχνητό, χωρίς οργανικότητα και χάρη, διαποτισμένο από το πνεύμα ενός φτηνού λαϊκισμού». Η απάντησή μου είναι — και, νομίζω, δεν απέχει από την πραγματικότητα — ότι η γλώσσα των ραδιοτηλεοπτικών μέσων είναι γενικά ικανοποιητική. Τα παρπατώματα, σοβαρά κάποτε, οφείλονται σε άγνοια, καθώς και σε έλλειψη υπεύθυνης παρακολούθησης από τους αρμόδιους. Κάποιο «φροντιστήριο», που θα διαφώτιζε τους αδιαφώτιστους, θα ήταν πολύ χρήσιμο. Γιατί δε χρειάζονται συμπληρωματική εκπαίδευση σε ορισμένα θέματα που ανακινήθηκαν τελευταία μόνο οι εκπαιδευτικοί λειτουργοί μας, για τους οποίους προνοεί — όταν προνοεί — το κράτος. Και όσοι εμφανίζονται στην τηλεόραση και όσοι μιλούν από το ραδιόφωνο επηρεάζουν σε μέγιστο βαθμό με το παράδειγμά τους μεγάλες μάζες κοινού — και αυτό δεν πρέπει καθόλου να το υποτιμούμε. Ακόμη σωστό είναι ότι δε φτάνει να προσαρμόζουμε το λόγο μας στη δημοτική από άποψη μορφολογίας και λεξιλογίου μόνο, αλλά και από την άποψη της σύνταξης, που είναι

το πολύ σημαντικό.

Σχετικά τώρα με το θέμα του τονισμού των ουσιαστικών σε ορισμένες πτώσεις τους, που απασχολεί τον κ. Καλιόρη, πρέπει να ισχύουν όσα διδάξε ο Μανόλης Τριανταφυλλίδης στη Γραμματική του, που θεωρώ περιττό να τα αναφέρω την ώρα αυτή.

Ως προς τα επιρρήματα τώρα σε -ως και -α δεν είναι φυσικά ανάγκη να εξομοιωθούν όλα ως προς την κατάληξή τους με προτίμηση προς τη δημοτικότερη, που λήγει σε -α. Όπως όλοι ξέρομε, η ίδια κατ' ουσίαν λέξη άλλο σημαίνει, άλλη χρήση έχει με την κατάληξη -ως και άλλη με την κατάληξη -α. Έχω κάμει σχετικό λόγο στο βιβλίο μου «*Άρθρα και Σημειώματα ενός δημοτικιστή*» (σελ. 184), που το έχει υπόψη του ο κ. Καλιόρης. Με απασχολούν εκεί, εκτός από άλλα, και τα επιρρήματα: «*έκτακτα-εκτάκτως, ευχάριστα-ευχαρίστως, άμεσα-αμέσως, απλά-απλώς, πάντα-πάντως, τέλεια-τελείως*», κλπ. Το πρώτο επιρρημα σ' αυτά τα ζεύγη έχει πάντοτε διαφορετική σημασία από το δεύτερο. Υπάρχουν άλλα επιρρήματα, που μόνο με κατάληξη -ως απαντούν, όπως «*συνήθως, ευτυχώς, δυστυχώς, συνεπώς, σαφώς, επεικώς*» (προέρχονται από επίθετα σε -ης ή -ής) ακόμη το «*ιδίως, κυρίως*». Άλλα πάλι μπορούν στη νέα μας γλώσσα να χρησιμοποιηθούν με την ίδια σημασία και με τις δύο καταλήξεις: «*σπάνια-σπανίως, έγκαιρα-εγκαιρώς, πρόωρα-προώρως*», κλπ.

Γίνεται πράγματι μια παρεξήγηση σχετικά με τις επωνυμίες υπηρεσιών ή ιδρυμάτων που υφίστανται ακόμη με την αρχαϊστική επωνυμία τους. Εφόσον η «*Εφημερίς της Κυβερνήσεως*» εξακολουθεί να τιτλοφορείται αρχαϊστικά, πρέπει να σεβόμαστε τη γλωσσική διατύπωση του τίτλου. Παρόμοια είμαστε υποχρεωμένοι (τουλάχιστο εσώτοτο αλλάξει η επωνυμία) να λέμε και να γράφουμε «*υπουργείο εθνικής αμύνης*», «*συμβούλιο επικρατείας*» και τα όμοια. Όμως πρέπει να λέμε «*δελτίο ταυτότητας*» και «*επίδομα άδειας*» ή καλύτερα «*επίδομα της άδειας*» η δημοτική μας αγαπά την έναρθρη εκφορά γι' αυτό σωστό είναι το «*5 του Μάρτη*» και όχι «*5 Μάρτη*». Εδώ δεν πρόκειται καθόλου για όρους.

Ο κ. Καλιόρης με παρουσιάζει στο άρθρο του ότι τάχα προγράφω την αναφορική αντωνυμία «*ο οποίος*». (Σε παλιότερο άρθρο του όπου είναι αναλυτικότερος — και ακριβέστερος σ' αυτό το σημείο — αποδίδει την πραγματικότητα σχετικά με την άποψή μου). Πάντως γεγονός είναι ότι έχω γράψει ολόκληρο άρθρο στο περιοδικό «*Εποχές*», (43, Νοέμβρ. 1966, σελ. 411-416), τιτλοφορημένο «*Ζητήματα του γραπτού μας λόγου*». — Τα αναφορικά που και ο οποίος» και αναδημοσιευμένο στο βιβλίο μου «*Άρθρα και Σημειώματα ενός δημοτικιστή*». Στο άρθρο αυτό υποστήριξα συμπερασματικά ότι «*δεν πρέπει κατ' αρχήν να αποκλειστεί η χρησιμοποίηση του ο οποίος*». Μπορούμε να το χρησιμοποιούμε στις περιπτώσεις που υπάρχει πραγματικός κίνδυνος ασάφειας και δεν είναι εύκολο να την αποφύγουμε με άλλο τρόπο».

Ο κ. Καλιόρης ελέγχει καθετί αντικανονικό γραμματικά και συντακτικά που γράφεται από ακαταλόπιστους και το «φορτώνει στη ράχη» εκείνων που τους ονομάζει «*δογματικούς δημοτικιστές*». Αυτούς θεωρεί υπεύθυνους. Όμως οι ορθόδοξοι δημοτικιστές, οι σημερινοί, αγωνίζονται — όσοι αγωνίζονται — να κρατήσουν τη γλώσσα μας στο βασικό της χαρακτήρα και να μην την αφήσουν να αλλοτριωθεί περισσότερο από την ακόμη «*περιρρέουσα*» και εισδύουσα καθαρεύουσα. Και αγωνίζονται, πρέπει να αγωνίζονται εναντίον κάθε αντικανονικής παρέκκλισης. Βέβαια ιδιαίτερα στη μεταβατική ακόμη περίοδο που περνά η γλώσσα μας υπάρχει περιθώριο για εξέλιξη. Σήμερα όμως ανανήφοντας προτιμήσαμε (προτίμησε επιτέλους η πολιτεία) τη δημοτική γλώσσα ως βάση του σύγχρονου γραπτού μας λόγου και καθήκον έχομε να κρατηθούμε στα φυσιολογικά όρια των σωστών προθέσεων και επιδιώξεών μας.

Σχετικά με την πολυτυπία και τη διπλοτυπία δε θέτομε εμείς οι «*δογματικοί*» δημοτικιστές «*στενοκέφαλα*» τη «*μονομορφία*» ως ζήτημα αρχής και *terminus ad quem* προτείνοντας μια γλώσσα «*μονοκόμματα και συμπίεσμένη*». Προτεινομε απλώς μια γλώσσα ζωντανή και πειθαρχημένη σαν όλες τις γλώσσες του κόσμου που διαμορφώθηκαν σε κομψό και φροτισμένο γραπτό λόγο. Την «*ικμάδα των ανωμαλιών*» δεν τη θαυμάζομε. Τις ανωμαλίες τις δεχόμαστε, όπως τις δέχεται η ίδια η πραγματικότητα. Όμως δεν εκστασιαζόμαστε μπροστά στην Ανωμαλία!

Ο κ. Καλιόρης σε πολλά σημεία του άρθρου του μιλεί ή υπαινίσσεται «*γλωσσοπολιτικούς φανατισμούς*», «*ιδεολογικούς φορτισμούς και γλωσσοπολιτική εθελουφλία*» και τα όμοια. Ότι ένα προοδευτικό καθεστώς μπορεί να προτιμά ή να αποδέχεται αποκλειστικά τη δημοτική γλώσσα είναι φυσικότατο. Όπως φυσικό ακόμη ήταν, και μια κυβέρνηση συντηρητική να είναι υποχρεωμένη από λόγους «*εθνικής αυτοσυντήρησης*» να αποδεχτεί τη γλώσσα του λαού — γιατί ό,τι και να λέμε για τη γλώσσα του λαού πρόκειται και όχι των μανδαρινών, που κυβέρνησαν πνευματικά το λαό μας δεκαετίες και αιώνες. Δε νομίζω όμως ότι μπορούμε στη γλώσσα του λαού μας να δίνουμε χαρακτηριστικά που δεν έχει. Άλλο βέβαια είναι αν ορισμένοι πρόσφατοι οπαδοί μιας νέας πολιτικής κατεύθυνσης φιλοτιμούνται (συχνά άκαιρα και άτοπα) να γράφουν ή να μιλούν τη δημοτική και όντας απaráσκευοι (κρίμασιν οίς οίδε Κύριος!) διαστρέφουν ως ένα βαθμό τη γλώσσα μας. Το σωστό γλωσσικό κήρυγμα βρίσκεται πέρα από πολιτικά ελατήρια. Αυτό πρέπει να το παραδεχτούμε. Λίγο μένει να κατηγορήσει ο κ. Καλιόρης — ή μήπως την κατηγορεί κιόλας; — την επιδίωξη της σωστής, της πειθαρχημένης δημοτικής σαν καρπό αντιδημοκρατικών, ολοκληρωτικών, φασιστικών τάσεων! Το λέει ο κ. Καλιόρης. Ρέπομε προς μια «*ενότητα στιβαρή γύρω από μία*» (υπογραμμίζει ο κ. Καλιόρης) αρχή, προορισμένη να εξακτινωθεί σε πλήρες σύστημα για να εσωκλείσει, συμπιέζοντάς την, όλη την πραγματικότητα του οικείου τομέα.

Κατηγορεί πάντως ο κ. Καλιόρης ότι «*αυτή τη στιγμή (γράφει 10 Μαΐου 1982) τα ιδεολογικά ναυπηγεία του κράτους αναθερμαίνουν τους παλαιοδημοτικιστικούς μύθους συνδέοντάς τους με το αίτημα μιας ευρύτερης πολιτικής αλλαγής*». Λοιπόν πρέπει να πω ότι ύστερα από το τόσο επίμονο και μακρόχρονο ξεστράτισμα από το σωστό δρόμο, τη σωστή γλωσσική κατεύθυνση, απαραίτητο ήταν ορισμένοι ταγοί (λιγοστοί βέβαια στον τόπο μας) να αναβαπτιστούν στα νάματα κάποιου ζωογόνου δημοτικισμού ή, έστω, παλαιοδημοτικισμού' πάντως ενός δημοτικισμού που δε βρίσκεται μακριά από ό,τι γυρεύει η σύγχρονη πραγματικότητα και οι σύγχρονες δυνατότητες του λαού μας για αναγέννηση και αναδημιουργία. Μακάρι να σταθούμε άξιοι αυτού του προορισμού! Δεν έχομε εδώ να κάμομε με κανέναν «*ολέθριο πολιτικό αναχρωματισμό*». Αν η δημοτική γλώσσα λ.χ. γίνει δεκτή και επικρατήσει στη δικαιοσύνη, και η δικαιοσύνη θα κερδίσει και η πνευματική ζωή μας θα τονωθεί και ο λαός θα ωφεληθεί αισθητά.

Δεν υπάρχει, νομίζω, καμιά «*δογματοκομποπαγής*» δημοτική. Είναι πλάσμα αντιπολιτευτικής διάθεσης και εκείνο που υπάρχει καθόλου δε «*συσκοτίζει τον πλούτο της νεοελληνικής*»! Έχομε διακηρύξει ότι για μας παραμένει χρησιμοποιήσιμος ο πλούτος της αρχαϊστικής γλώσσας, στις περιπτώσεις φυσικά που χρειάζεται και όχι βέβαια όταν έρχεται ως αλλοιωτικός παράγοντας να αφανίσει και να αποχαρκτηρίσει τη δημοτική μας γλώσσα.

Ο κ. Καλιόρης μπαίνει και στο θέμα της «*μεικτής*» γλώσσας. Βέβαια πρέπει να έχομε υπόψη μας ότι άλλους ονόμαζε «*μειχτούς*» ο Ψυχάρης και άλλους ονοματίζομε με το ίδιο όνομα εμείς σήμερα. Το πράγμα δεν πρέπει να ξενίζει. Ο Ψυχάρης γύρευε το σχεδόν απόλυτο, που αποδείχτηκε απραγματοποίη-

το. Η καθαρεύουσα ενεργούσε και επενεργούσε αδιάκοπα πάνω στη γλώσσα μας, καμιά φορά την πλούτιζε, αλλά και τη νέκρωνε. Το ζήτημα είναι ως ποιο βαθμό και ως πότε θα αφήνομε να νεκρώνεται η γλώσσα μας. Μερικοί νομίζουμε ότι η βλαβερή αυτή επιδραση στο μέτρο βέβαια που είναι βλαβερή, πρέπει να σταματήσει και είναι σήμερα η κατάλληλη στιγμή που και η ελληνική πολιτεία αποδέχτηκε σε όλους τους τομείς του κοινωνικού και του πνευματικού βίου τη δημοτική γλώσσα — και όχι τη «μεικτή» ορισμένων «φωτισμένων» λογίων ή τη «μεικτή» των αδιαφώτιστων — πραγματικά αδιαφώτιστων νεόκοπων δημοτικιστών. Πρόκειται για ευχή που πρέπει να πραγματοποιηθεί για να λυθούν τα προβλήματα που μας άφησε το επαχθές γλωσσικό ζήτημα. Γιατί το γλωσσικό δε θάβεται οριστικά με την «ωραία» συμβουλή του κ. Καλιόρη. Και είναι η συμβουλή αυτή: να καταλάβουμε την «ομορφιά» που εμφωλεύει μέσα στην έκφραση: «όργανα μετρήσεως της ρύπανσης», να οικειωθούμε την αρχή του, την αρχή δηλαδή του ανακατώματος, για να υπάρξουν «ελπίδες να έχουμε κάποτε γλώσσα και όχι ζήτημα γλωσσικό» (σελ. 33). Πάντως ας πιστέψει ο κ. Καλιόρης ότι δε θα βρει πολλούς «αμιγείς» δημοτικιστές που θα γράψουν: «άκυρος ο νόμος περί απόλυσης κρατούμενων». Ο γνήσιος και ενσυνειδητός δημοτικιστής θα γράψει και θα πει: «άκυρος ο νόμος για την απόλυση των κρατούμενων». Η έκφραση, όπως την παραθέτει ο κ. Καλιόρης, πρέπει να είναι «κατασκευάσμα» (μεικτό μάλιστα κατασκευάσμα κακού δημοτικιστή).

Ο κ. Καλιόρης νομίζει ότι μπορούμε να κλίνουμε «του καθηγητή» και «του καθηγητού», όπως και ότι μπορούμε να λέμε «όργανα μετρήσεως της ρύπανσης». Όμως τέτοιο κλιτικό σύστημα δεν μπορεί να διδασχτεί στο σχολείο. Δε λυπάται το μαθητή ο κ. Καλιόρης;

Ας πιστέψει ότι δε χρειαζόμαστε «νέες οριοθετήσεις», γιατί οι οριοθετήσεις αυτές θα μας οδηγήσουν ξανά σε μια νέα καθαρεύουσα, από την οποία δε θα υπάρχει σωτηρία. Ξαναλέω ότι δεν αρνούνται οι γνήσιοι δημοτικιστές ότι η αρχαϊστική γλώσσα πρόσφερε στοιχεία γόνιμα και χρήσιμα για τη δημιουργία του γραπτού νεοελληνικού δημοτικού λόγου, ο ίδιος ο Ψυχάρης είχε δεχτεί και χρησιμοποιούσε άπειρα τέτοια στοιχεία, όμως αυτό δεν πρέπει να μας παραπλανήσει για να οδηγηθούμε στην άποψη ότι δεν υπήρξε ή δεν υπάρχει δημοτική και καθαρεύουσα, αλλά έχουμε ενιαία νεοελληνική γλώσσα. (Άλλοτε οι καθαρευουσιάνοι πίστευαν ότι δεν υπάρχει κοινή γλώσσα ότι υπήρχαν μόνο ιδιώματα και η καθαρεύουσα!). Μια άποψη σαν αυτή που υποστηρίζει ο κ. Καλιόρης κρύβει μέσα της υπολείμματα καθαρευουσιανισμού, όσο και αν οι οπαδοί τέτοιων απόψεων εμφανίζονται τη μια μέρα «λογικοί» δημοτικιστές, την άλλη άχρωμοι μεικτοί και όχι καθαρευουσιάνοι στο βαθύτερο είναι τους. Κατά τη γνώμη μου, που είναι σήμερα γνώμη πολλών, το κήρυγμα του δημοτικισμού υπήρξε μια μεγάλη αλήθεια που όσο κι αν με το πέρασμα του χρόνου πήρε μια διαφορετικότερη διαμόρφωση δεν έχασε ευτυχώς τα βασικά γόνιμά του στοιχεία, που ζωογονούν τις εθνικές πνευματικές δυνάμεις.

Ο κ. Καλιόρης διακρίνει σημασιολογικά τους τύπους «*βασιλεύς*, *βασιλέας*, *βασιλιάς*». Μια είναι η διάκριση μολαταύτα: ότι το «*βασιλεύς*» είναι αρχαίο και καθαρευουσιάνικο· οι τύποι «*βασιλέας*» και «*βασιλιάς*» δημοτικοί, ο δεύτερος δημοτικότερος — πιο προχωρημένος από τον πρώτο. Και όμως για τον κ. Καλιόρη «*βασιλεύς*» είναι ο επίφοβος αρχηγός κράτους και απρόσιτος μονάρχης. (Γιατί;) «*Βασιλιάς*» είναι το οικείο και κοντινό πρόσωπο του παραμυθιού, καθώς και ο αγαπώμενος από το λαό ή ο απομυθευμένος και αψηφόμενος κατά τον κ. Καλιόρη «*βασιλέας*» είναι όρος κατάλληλος για το θεσμό της βασιλευομένης δημοκρατίας. Η μόνη πραγματικότητα για μένα είναι ότι το «*βασιλιάς*» ταιριάζει σε οικειότερο ύφος, ενώ το «*βασιλέας*» σε αντικειμενικότερο, σε επιστημότερο. Το «*βασιλεύς*» πάλι δε χρειάζεται καθόλου στη σύγχρονη γλώσσα.

Ότι ορισμένες λέξεις που εμφανίζονται με δύο τύπους, τον αρχαϊστικότερο και το δημοτικό μπορούν να χρησιμοποιηθούν άλλοτε με τον ένα και άλλοτε με τον άλλο τύπο είναι βέβαιο και παραδεκτό. Η χρησιμοποίηση του ενός ή του άλλου τύπου αποβλέπει στη δημιουργία τέτοιου ή διαφορετικού ύφους κατά την περίπτωση. Άλλο χρώμα δηλαδή έχει η καθαρά δημοτική λέξη και άλλο η συνώνυμη, αλλά με διαφορετική χρήση αρχαϊστική. Φυσικά δεν το τηρούν αυτό όσοι (ανάμεσα στους νεότευκτους δημοτικιστές) δεν μπορούν ακόμη να οικειωθούν την ανάγκη να χρησιμοποιηθεί την κάθε φορά το ανάλογο ύφος.

Ότι τέρατα είναι το «*φόνος εκ πρόθεσης*» (αν ειπώθηκε η γράφηκε ποτέ), «*της συγγραφέα*» ή «*της συγγραφέας*», «*του ομιλούντα κινηματογράφου*», «*του διδάσκοντα καθηγητή*» δεν πρέπει κανείς να αμφιβάλλει. Ότι όμως τα «*επίδομα άδειας*» και «*επίδειξη δύναμης*» δεν έχουν τίποτα πεκτό θα το παραδεχτεί όποιος αισθάνεται την ανάγκη βασικών κανόνων στην οποιαδήποτε γλώσσα. Τα «*ανεξάρτητα προέλευσης, σφραγίδα νομιμοποίησής του, περιφέρεια νέας διοίκησης Πρωτεύουσας*» επιβάλλεται χωρίς άλλο να ειπωθούν: «*ανεξάρτητα από την προέλευση, σφραγίδα ότι νομιμοποιείται (ή νομιμοποιήθηκε), περιφέρεια τέρως διοικήσεως πρωτεύουσας*». Η τελευταία έκφραση θα μείνει αμετάβλητη, γιατί πρόκειται για επωνυμία υπηρεσίας. Ο εκλαϊκισμός που γίνεται με κάποια θυσία πρέπει να αποφεύγεται. Τα «*Ολυμπιακός Πειραιώς*», «*Πανεπιστήμιο Αθηνών*» και τα όμοια μπορούν να μείνουν αμετάβλητα, γιατί πρόκειται για επωνυμίες. Όταν όμως δεν επιθυμούμε να αποδώσουμε πιστά την επωνυμία, αλλά αποβλέπομε στο νόημα, μπορούμε εξαιρετα να πούμε και να γράψουμε ο «*Ολυμπιακός του Πειραιά*», και το «*Πανεπιστήμιο της Αθήνας*» (πάντα με το άρθρο). Η «*μερίδα του λέοντος*» μπορεί να μείνει σαν απολιθωμένη φράση, όπως σε άλλες γλώσσες έχουν μείνει άλλα ανάλογα με λατινική προέλευση. Το «*διακεκριμένος*» δε θα γίνει φυσικά «*διακριμένος*», ούτε ο «*εντεταλμένος υφηγητής*» (αν υπάρξει στο μέλλον!) δε θα λέγεται «*ενταλμένος*». Αλλά θα ήταν λίγο-πολύ κωμικά κατασκευάσματα που πρέπει να αποφεύγονται. Δε βρίσκειται μάλιστα μέσα στην πραγματικότητα όταν όλα αυτά τα κατασκευάσματα τα αποδίδει ο κ. Καλιόρης στην «*ισοπεδωτική μανία των νεοδογματικών*». Οφείλει να τα αποδώσει στους ακατατόπιστους δημοτικιστές.

Ο κ. Καλιόρης απελπίζεται για τη γλώσσα μας, όπως και τα ιδρυτικά μέλη νεοσύστατου γλωσσικού ομίλου. Θα παρατηρούσα ότι, αν φτάνει κανείς στον απελπισμό, αυτό σημαίνει ότι τα πράγματα πορεύονται «εις βάρος του»· ότι η κατάσταση σχεδόν δεν επιδέχεται ιατρεία. Δηλαδή πρέπει να δεχτούμε τότε ότι έχει δημιουργηθεί μια πλειονότητα ατόμων που δεν ακολουθεί τα διδάγματα εκείνων που απελπίζονται. Αυτό συμβαίνει; Εμείς πιστεύουμε ότι η γλώσσα μας έχει περιθώρια αντοχής. Το έδειξε σε σειρά αιώνων. Δεν έχει χάσει τις εκφραστικές και τις αφομοιωτικές δυνατότητές της. Άλλο είναι το ζήτημα ότι επιβάλλεται να αντιδράσουμε νηφάλια στην εισβολή ξένων αμετάφραστων ή κακομεταφρασμένων όρων και άλλων λέξεων.

Ποιός διαφωνεί με τον κ. Καλιόρη, όταν υποστηρίζει ότι «πρέπει να υπερασπίσουμε την αισθητική και τις αποχρώσεις της γλώσσας, που είναι οι αποχρώσεις του ίδιου του πνεύματος; Δε συμφωνούμε στον τρόπο, στη μέθοδο της υπεράσπισης ή, καλύτερα, διαφωνούμε σε τούτο: κάτω από ποιες προϋποθέσεις θα ασκηθεί η αισθητική μας επιδίωξη. Πρέπει να ξεκινήσουμε από τη γραμματική για να ακολουθήσει η αισθητική επιδίωξη ακι δε θα αγνοήσουμε τους γραμματικούς κανόνες για να δώσουμε τα πρωτεία στην αισθητική εις βάρος των κανόνων της γραμματικής. Τα πρωτεία αυτά θα ήθελε να αναγνωρίσουν ο κ. Καλιόρης, όμως τότε θα βαδίζαμε σε πολύ υποκειμενικό και επομένως πολύ ολισθηρό έδαφος. Ότι εξάλλου «οι λόγιες καταβολές της σύγχρονης ελληνικής... έχουν διαποτι-

σει τον ιδιωτικό και το δημόσιο λόγο» είναι βέβαιο. Μόνο που πρέπει να μην αφήσουμε τις λόγιες αυτές καταβολές να ξανανεκρώσουν τη γλώσσα μας με την υπέρμετρη επίδρασή τους επάνω της, τώρα μάλιστα που τη φέραμε τη γλώσσα μας στις τιμές του δημόσιου βίου. Όσο λιγότερο «λογιόμεικτη», όπως τη θέλει ο κ. Καλιόρης, είναι η γλώσσα μας τόσο το καλύτερο με το νόημα όχι του αποκλεισμού των απαραίτητων ή και χρησιμων απλώς γι' αυτήν λόγων στοιχείων.

Εμείς, αντίθετα από τον κ. Καλιόρη, δε βλέπομε κανένα ελπιδοφόρο γεγονός στην πρόσφατη σύσταση του «Ελληνικού Γλωσσικού Ομίλου». Η αντίσταση που αναπτύσσει με την ιδρυσή του — μολονότι θα υπήρχαν περιθώρια για χρησιμη και επωφελή δραστηριότητα — φοβούμαι πως θα αποδειχτεί αντίσταση κατά του γνήσιου δημοτικισμού· μια προσπάθεια για ανακοπή της πορείας προς την εξάπλωση του δημοτικισμού και στους χώρους όπου έως σήμερα δεν έχει επεκταθεί.

Δε θα παρακολουθήσω τις απόψεις του κ. Καλιόρη τις σχετικές με την «προοδευτικότητα» ή την «αντιδραστικότητα» των σημερινών τάσεων στα πλαίσια ή στα περιθώρια του δημοτικισμού. Δεν το θεωρώ απαραίτητο. Γιατί ο κ. Καλιόρης με τις παρατηρήσεις του μπαίνει σε πολιτική συζήτηση, που επιθυμώ να την αποφύγω.

Το συμπέρασμά μου είναι για μένα το ακόλουθο: επειδή το γλωσσικό μας ζήτημα δεν καταφέραμε να το λύσουμε τον καιρό που έπρεπε, αλλά αφήσαμε την καθαρρεύουσα περισσότερο να διαβρώσει τη δημοτικιστική ιδέα παρά να εμπλουτίσει όσο θα επιτρεπόταν το δημοτικιστικό χώρο, είμαστε σήμερα υποχρεωμένοι να καταβάλλομε ποικίλες προσπάθειες για να περισώσουμε ό,τι περισσότερο μπορούμε από τα στοιχεία εκείνα που είναι απαραίτητα για μια ομαλότερη και κανονικότερη αποκατάσταση της γνήσιας γλώσσας του λαού μας — γεγονός με σημαντικά επακόλουθα για την πνευματική πορεία του έθνους και για κάθε δημιουργία του.

Υστερόγραφο. Ξεκινώντας από τις γλωσσικές αποκλίσεις ανάμεσα στα γραπτά δημοτικιστών από διάφορες κατηγορίες θα μπορούσε να υποστηρίξει κανείς ότι δε διαφέρουν σε πολύ μεγάλο βαθμό αναμεταξύ τους τα κείμενα των πιο υπεύθυνων δημοτικιστών της μιας ή της άλλης κατηγορίας. Τόσο μας έχει διαποτίσει όλους μας η καθαρεύουσα άλλοτε ως «περιρρέουσα ατμόσφαιρα» και τώρα ως «διεισδύουσα»! Οι διαφωνίες μεταξύ των δημοτικιστών, όσο και αν είναι σοβαρές, εντοπίζονται σε ορισμένα επιμέρους κηρύγματα, που αφορούν σε λίγο-πολύ γραμματικά φαινόμενα ή στη χρησιμοποίηση ορισμένου λεξιλογίου. Φυσικά υπάρχουν συχνά διαφορές αισθητές στο επίπεδο της φραστικής κατασκευής. Από το άλλο μέρος γεγονός είναι ότι από τα κείμενα των υπεύθυνων δημοτικιστών της μιας ή της άλλης κατηγορίας διαφέρουν ουσιαστικά τα γραπτά των ακατατόπιστων και των ζηλωτών.

Έχω γι' αυτό τη γνώμη ότι κοινή προσπάθεια θα έπρεπε να είναι να καταποτιστούν οι ακατατόπιστοι και να προσγειωθούν οι ζηλωτές αντί να ασκείται πολεμική από τη μια μερίδα δημοτικιστών εναντίον της άλλης. Για να το πω αλλιώς, αντισυντηρητικότεροι δημοτικιστές (ας μου επιτραπεί να τους ονομάζω έτσι) να καταφέρονται κατά των «δογματικών» (όπως μας αποκαλούν), θα έπρεπε όλοι μας να αρχίσουμε (ή να συνεχίσουμε) παραγωγικότερα κηρύγματα ο καθένας για τα συγκεκριμένα στα οποία οδηγούν οι απόψεις του, να γίνεται σχετική συζήτηση — και ελπίζω η όλη ατμόσφαιρα να επιτρέπει τη συζήτηση — πάνω στα συγκεκριμένα θέματα όπου διαφωνούμε για να μπορέσουν και οι ακατατόπιστοι να κατατοπιστούν όσο γίνεται και οι ζηλωτές να προσγειωθούν παρακολουθώντας — το ευχόμεστε — τη συζήτηση και διαβάζοντας τα σχετικά δημοσιεύματα. Δε χρειάζονται κονταροχτυπήματα. Χρειάζεται πρακτική δουλειά!

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΤΟΧΑΣΤΗΣ

Τελευταίες εκδόσεις

Α' ANTONIO ΓΚΡΑΜΣΙ: ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ

Στο βιβλίο αυτό συγκεντρώνονται τα κείμενα πολιτικής - πολιτιστικής παρέμβασης του Αντόνιο Γκράμσι που δημοσιεύτηκαν στα σοσιαλιστικά έντυπα εποχής (*Avanti! Il Grido del Popolo, L'Ordine Nuovo*, κτλ.) την περίοδο 1916 - 1919.

Πρόκειται για κείμενα που αφορούν προβλήματα προλεταριακής ταχικής και στρατηγικής, συγκρότησης του νεαρού σοσιαλιστικού κινήματος σε σοβαρό εναλλακτικό πόλο, προβλήματα κουλτούρας και λαϊκής παιδείας ή και υπεράσπισης της ρώσικης επανάστασης από τις επιθέσεις των εχθρών-της. Τα κείμενα αυτά από τα πρώτα του Γκράμσι, αποτελούν, ουσιαστικά, την εισαγωγή για την ανάγνωση του υπόλοιπου έργου-του.

Ο τόμος αυτός είναι ο έκτος στη σειρά των έργων-του που κυκλοφορούν από το «Στοχαστή», στη σειρά της «Σύγχρονης Σκέψης».

Β' 25 + 6 ποιήματα σε μετάφραση Κ. Γ. Καρυωτάκη

Στον τόμο αυτό που κυκλοφορεί στη σειρά της «Ξένης Λογοτεχνίας», βρίσκονται συγκεντρωμένες όλες οι ποιητικές μεταφράσεις του μεγάλου-μας ποιητή. Όπως χαρακτηριστικά τονίζει ο Τίμος Μαλάκος «Για πολλές από τις μεταφράσεις του Καρυωτάκη θα μπορούσε κανείς να πει ότι είναι τα ίδια τα πρωτότυπα ή και μια άλλη-τους μορφή παραπλήσια που προηγείται κάποτε της τελειωτικής».

Ο θαυμασμός-μου γι' αυτές είναι τόσος, που δεν διστάζω καθόλου να υποστηρίξω πως ο τίτλος του ποιητή θα του ανήκε χωρίς άλλο κι αν ακόμη δεν έγραφε δικά-του ποιήματα, μα περιοριζότανε σ' αυτές μόνο».

Γ' ΜΙΧΑΛΗ ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΗ: Για την αυτοδιαμόρφωση επαναθεμελίωση της ελληνικής αριστεράς

Το βιβλίο αυτό του Μιχάλη Χαραλαμπίδη, είναι το πρώτο στη σειρά των *Σύγχρονων Ελλήνων Συγγραφέων* που περιλαμβάνει πολιτικά κείμενα, άμεσα σχετιζόμενα με την πολιτική συγκυρία και τα σημερινά προβλήματα του ελληνικού αριστερού - δημοκρατικού κινήματος.

Πρόθεση του συγγραφέα είναι, να θίξει με όρους πολιτικούς μια σειρά από τα μεγάλα προβλήματα που απασχολούν το ελληνικό αριστερό - δημοκρατικό κίνημα, συμβάλλοντας, κατά το μέρος-του, στη διαμόρφωση των όρων για έναν ουσιαστικό διάλογο που θα δώσει τη δυνατότητα στο να αναπτυχθούν και να αντιπαλέψουν οι διάφορες απόψεις και προβληματικές.

Με αυτή την έννοια νομίζουμε ότι η προσπάθεια αυτή θα πρέπει να ληφθεί σαν έναρξη και όχι σαν τέλος μιας διαδρομής. Σαν μια θετική πρόκληση για μιαν ουσιαστική συζήτηση πάνω στα κεντρικά εθνικά και κοινωνικά ζητήματα που απασχολούν το λαϊκό-μας κίνημα.

Αθήνα: Ιπποκράτους 6
Ε' όροφος, τηλ. 36.01.956

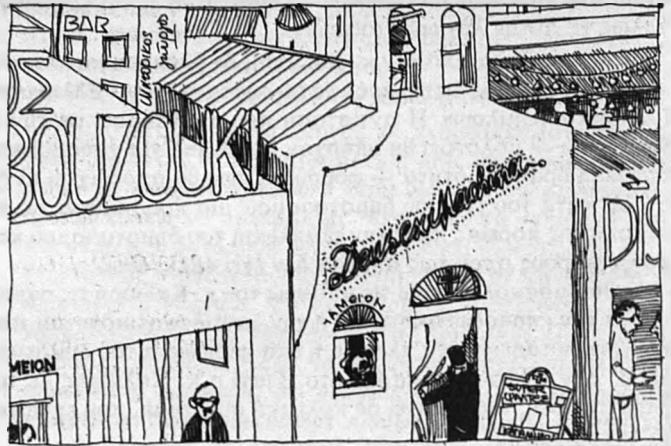
Εκκλησιαστικές Σχολές

• ΑΓΙΟΥ ΜΑΤΘΑΙΟΥ ΚΑΙ ΜΟΝΗΣ ΒΕΛΛΑΣ •

Προβλήματα διοίκησης και διαχείρισης

Το ANTI συνεχίζει σήμερα την εξέταση του πολύπλευρου θέματος της δημόσιας εκκλησιαστικής σχολής Κρήτης και της Σχολής Βελλάς και δημοσιεύει τα ακόλουθα κείμενα:

1. Στοιχεία, που αναφέρονται στη διαπίστωση σοβαρών ανωμαλιών στην οικονομική διαχείριση της σχολής Κρήτης.
2. Επιστολές προς το ANTI της επιτροπής Τύπου της μητρόπολης Κυδωνίας και Αποκορώνου, του κ. Αλ. Παπαδερου, ειδικού συμβούλου του υπουργείου Παιδείας και του κ. Γ. Μαραγκουδάκη, πρώην διευθυντή του ιδιαίτερου γραφείου του κ. Α. Βερυβάκη, νέα επιστολή της σχολικής εφορείας Βελλάς σε απάντηση δημοσιευμάτων του ANTI, (τχ. 208 και 209) του συνεργάτη-μας δημοσιογράφου Κώστα Β. Σακελλαρίου.
3. Απαντήσεις του συνεργάτη-μας στους παραπάνω επιστολογράφους.
4. Επιστολή του αρχιμανδρίτη κ. Χρυσόστομου Μαραγκουδάκη στην οποία δεν στάθηκε τεχνικά δυνατό να απαντήσει ο συνεργάτης-μας κ. Κ. Β. Σακελλαρίου που έλειπε σε άδεια. Η απάντησή-του θα δημοσιευτεί στο προσεχές τεύχος.

του Γιώργου Ματορίκου

Σοβαρές ανωμαλίες

Σοβαρές ανωμαλίες στην οικονομική διαχείριση της δημόσιας εκκλησιαστικής σχολής Κρήτης από τον υπεύθυνο διευθυντή κατά τα έτη 1971, 1973 και 1975 διαπιστώθηκαν κατά τη διάρκεια του οικονομικού ελέγχου της σχολής που διενεργούν από τις 5 Ιουλίου 1982 οι επιθεωρητές του υπουργείου Οικονομικών κ. Νικολ. Νοδaráκης και Βασ. Καλώστος. Συγκεκριμένα:

Σύμφωνα με το υπ' αριθμ. 1005/8.7.82 έγγραφο των δύο επιθεωρητών δημοσίων διαχειρίσεων διαπιστώθηκαν οι ακόλουθες ανωμαλίες:

- Λείπουν τα διαχειριστικά στοιχεία (γραμμάτια εισπράξεων, χρηματικά εντάλματα πληρωμής και λοιπά δικαιολογητικά) των ετών 1973 και 1975.
- Δεν έχουν καταχωρηθεί στο βιβλίο ταμείου (στη στήλη εσόδων) δύο γραμμάτια εισπράξεων συνολικού ποσού διακοσίων χιλιάδων (200.000) δραχμών.

Οι εκτεθείσες ανωμαλίες αναφέρονται σε χρονικές περιόδους, στις οποίες υπεύθυνος, ως διευθυντής της εκκλησιαστικής σχολής, ήταν ο τότε αρχιμανδρίτης και σήμερα μητροπολίτης Κυδωνίας και Αποκορώνου κ. Ειρηναίος Αθανασιάδης. Οι αρμόδιες δημόσιες υπηρεσίες ερευνούν για να διαπιστώ-

σουν:

- Πού βρίσκεται το διαχειριστικό υλικό των ετών 1973 και 1975.
- Πού διατέθηκε το ποσό των 200.000 δραχμών, που δόθηκε σαν επιχορήγηση από τη Μόνιμη Συνοδική Επιτροπή Εκκλησιαστικής Εκπαίδευσης με τα υπ' αριθμ. 1580/71 και 1864/29.11.71 έγγραφα-της στη σχολή, η οποία τα εισέπραξε με τα γραμμάτια εισπράξεως αριθμ. 5/8.11.71 και αριθμ. 6/4.12.71, αλλά αυτά, όπως προέκυψε από τον έλεγχο, δεν έχουν καταχωρηθεί στη στήλη των εσόδων του βιβλίου ταμείου της εκκλησιαστικής σχολής Κρήτης.
- Και μια τελευταία ειδήση του «ANTI», που αφορά την υπόθεση της εκκλησιαστικής σχολής Κρήτης. Ο υπουργός Παιδείας κ. Απόστ. Κακλαμάνης απέρριψε την πρόταση της σχολικής εφορείας της εκκλησιαστικής σχολής Κρήτης για να αποδεχθεί τη δωρεά της Μονής Αγίας Τριάδας (εκτάσεως 60 και πλέον στρεμμάτων) και με τον όρο η σχολή να μεταστεγαστεί από τον Άγιο Ματθαίο στην Αγία Τριάδα. Ο κ. Απ. Κακλαμάνης θεώρησε την δωρεά ασύμφορη — σύμφωνα με την εισήγηση της υπηρεσίας — και απέρριψε αντίθετη εισήγηση του «ειδικού» συμβούλου κ. Παπαδερου.

Κ. Β. Σακελλαρίου

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΤΗΣ Ι. Μ. ΚΥΔΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ:

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΚΥΔΩΝΙΑΣ & ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ

Χανιά 26 Ιουλίου 1982

Σχετικά με το δημοσίευμα που φιλοξενείτε στο περιοδικό-σας — τχ. 210/23.7.82 — για το Εκκλησιαστικό Λύκειο Κρήτης και τη Μητρόπολη Κυδωνίας και Αποκορώνου επιθυμούμε να σας πληροφορήσουμε τα ακόλουθα βασικά:

1. «Σκάνδαλο», στο οποίο έχει ενεργό ανάμιξη η Μητρόπολη Κυδωνίας και Αποκορώνου ούτε υπάρχει, ούτε «τεκταινείται». Υποθέσεις κακόβουλες μόνον γίνονται, οι οποίες δεν στηρίζονται σε αληθινά στοιχεία και δεν είναι αληθινές.

2. Δεν είναι αλήθεια ότι ο Μητροπολίτης Κυδωνίας και Αποκορώνου Ειρηναίος επι-

βουλεύτηκε ή επιβουλεύεται το οικόπεδο του Λυκείου στο οποίο αναφέρεστε. Αποδεικτικά στοιχεία υπάρχουν πολλά γι' αυτό. Όσα γράφονται στο δημοσίευσμά-σας είναι άσχετα με τις προθέσεις της Μητροπόλεως και του Μητροπολίτου-μας και ασφαλώς υπηρετούν άλλους σκοπούς.

3. Από τη Μονή Αγ. Τριάδος και τη Σχολική Εφορεία του Λυκείου και όχι από το Μητροπολίτη Ειρηναίο έγινε πρόταση στο Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, τον τελευταίο καιρό, να μεταστεγαστεί η Σχολή «σε όση έκταση γης χρειαστεί» (πραξ. Σχολ. Εφορείας 9/1981) στην περιοχή της Μονής. Το Υπουργείο είναι αρμόδιο και ελεύθερο να πάρει όποια απόφαση θέλει κατά την κρίση-του. Κανείς δεν κάνει κανένα εκβιασμό. Η Σχολή μπορεί να μείνει και στον

Αγ. Ματθαίο. Η Μητρόπολή-μας η ίδια δεν είναι αντίθετη και δεν την διώχνει. Φτάνει να κριθεί κατάλληλος ο τόπος από την αρμόδια Υπηρεσία και να μην απομακρυνθεί γενικά από την περιοχή Ακρωτηρίου.

4. Είναι γεγονός όμως ότι, όπου κι αν θα μείνει η Σχολή, χρειάζονται νέα κατάλληλα, πρόσθετα ή αρχικά κτίρια. Αν το Υπουργείο δεν δεχτεί την πρόταση της Αγ. Τριάδας, ως χρηματοδοτήσει το έργο με τα απαιτούμενα ποσά. Έτσι μόνον θα λυθεί το κτιριακό πρόβλημα της Σχολής, γιατί

5. Η Σχολή δεν έχει θέμα μόνον του οικόπεδου και της αντικαταστάσεως του Διευθυντού. Τα προβλήματά-της είναι πολλά και σε πολλούς γνωστά.

6. Δεν είναι αλήθεια ότι μόνον ο Διευθυντής της Σχολής φροντίζει να περισωθεί το

γνωστό οικόπεδο-της. Ο κ. Πεζανάκης, άλλωστε, έχει και εκείνος αποδεχτεί με πολλούς τρόπους τη μεταστέγαση της Σχολής στην Αγ. Τριάδα.

7. Η αξιολόγηση πάντως του κάθε Διευθυντού και των εκπαιδευτικών λειτουργιών της Εκκλησιαστικής Εκπαιδευτικής, είναι θέμα πρώτα και κύρια, της αρμόδιας Υπηρεσίας του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

8. Ούτε το Υπουργείο όμως, ούτε ο κ. Α. Παπαδερός, ο οποίος δεν γνωρίζουμε γιατί κατηγορείται, ευθύνονται για το οικόπεδο της Σχολής, γιατί δεν έχουν λάβει, ή τουλάχιστον δεν έχουν κοινοποιήσει μέχρι σήμερα

καμιά απόφαση που να παραβλάπτει τα συμφέροντα της Σχολής και του Δημοσίου.

9. Οι άνθρωποι που αποτελούσαν τη Σχολική Εφορεία, δεν παρασύρονται από τον Μητροπολίτη. Έχουν όλοι-τους προσωπικότητα και έγκυρη γνώμη, διατυπωμένη γραπτά.

10. Η πρόταση πάντως της Εφορείας για τη μεταστέγαση της Σχολής στηρίζεται στο γεγονός, ότι οι συνθήκες, που διαμορφώθηκαν στην περιοχή τα τελευταία χρόνια, με το άπλωμα της πόλεως των Χανίων και τις προοπτικές μελλοντικών εξελίξεων στον ευρύτερο χώρο του Νομού, είναι πολύ διαφορετικές σήμερα, από εκείνες που υπήρχαν στο πρόσφατο παρελθόν. Επίσης στηρίζεται στην καθαρή διάθεση να γίνει ό,τι πιο καλό για τη

Σχολή και το μέλλον-της.

11. Αν όμως ο χώρος της προτεινόμενης μεταστεγάσεως της Σχολής στην Αγ. Τριάδα είναι επικίνδυνος για τους μαθητές και δεν είναι για τους κατοίκους των γύρω χωριών (Καλόρουμα, Χωρδάκι κλπ.), από την παρουσία του Πεδίου Βολής Κρήτης και της Βολής-του, τότε ας μείνει στον ίδιο χώρο που είναι σήμερα, ή στον Προφήτη Ηλία, στο Οικόπεδο, ή οπουδήποτε αλλού στο Ακρωτήριο Χανίων.

Αυτά, κ. Διευθυντά,
σε πολύ γενικές γραμμές
Με ευχές

Η Επιτροπή Τύπου της Ι. Μητροπόλεως
Κυδωνίας και Αποκορώνου

και η ανταπάντηση του συνεργάτη-μας:

Α. Οι ανώνυμοι της επιτροπής Τύπου της μητρόπολης Κυδωνίας και Αποκορώνου και ο πίσω από αυτούς κρυπτόμενος «άγιος» Χανίων κ. Ειρηναίος ισχυρίζονται, ότι σκάνδαλο, στο οποίο έχει ενεργό ανάμιξη η μητρόπολη ούτε υπάρχει ούτε τεκταινείται και υποθέσεις κακόβουλες μόνο γίνονται, οι οποίες δεν στηρίζονται σε αληθινά στοιχεία και δεν είναι αληθινές.

Ωστόσο, αυτός ο ισχυρισμός είναι απόλυτα αβάσιμος κι ανακριβής, γιατί και σκάνδαλο — και μάλιστα πελώριο — υπάρχει και στοιχεια αναμφισβήτητα υπάρχουν σε βάρος του κ. Ειρηναίου, που, σε συνεργασία μ' άλλους, επιδιώκει να μεταστεγαστεί η εκκλησιαστική σχολή Κρήτης από τον Άγιο Ματθαίο στην Αγία Τριάδα, ώστε να κερδίσει η μητρόπολη Κυδωνίας και Αποκορώνου τον οικοπεδαγρό — χρυσάφι, που αποτελεί περιουσιακό στοιχείο της σχολής.

Β. Μάταια προσπαθεί η επιτροπή Τύπου κτλ. να συγκαλύψει το σκάνδαλο του δεσπότη και γράφει, ότι «δεν είναι αλήθεια ότι ο μητροπολίτης Κυδωνίας και Αποκορώνου Ειρηναίος επιβουλεύτηκε ή επιβουλεύεται το οικόπεδο του λυκείου» κι ότι «αποδεικτικά στοιχεία υπάρχουν πολλά γι' αυτό».

Κι αυτός ο ισχυρισμός της επιτροπής Τύπου κτλ. είναι απόλυτα ψευδής, γιατί από τα υπ' αριθμ. 1714/21.7.81 και 1268/14.6.82 έγγραφα της μητρόπολης Κυδωνίας και Αποκορώνου προς το υπουργείο Παιδείας, τα οποία υπογράφει ο ίδιος ο μητροπολίτης κ. Ειρηναίος Αθηναιάδης, αποδεικνύεται με αναμφισβήτητο τρόπο η πρόθεση του «α-

γίου» Χανίων να μεταστεγαστεί η δημόσια εκκλησιαστική σχολή Κρήτης από τη σημερινή-της θέση — στον Άγιο Ματθαίο — και να πάει στην Αγία Τριάδα, ώστε να χάσει η σχολή τον οικοπεδαγρό και να τον αποκτήσει η μητρόπολη Κυδωνίας και Αποκορώνου, σύμφωνα με τον όρο του δωρητηρίου συμβολαίου.

Γ. Απόλυτα ανακριβής είναι ο ισχυρισμός της επιτροπής Τύπου κτλ. ότι από τη Μονή Αγίας Τριάδας και τη σχολική εφορεία του λυκείου και όχι από τον μητροπολίτη Ειρηναίο έγινε πρόταση τον τελευταίο καιρό στο υπουργείο Παιδείας για να μεταστεγαστεί η σχολή, γιατί:

1. Ο «άγιος» Χανίων με έγγραφό-του προς το υπουργείο Παιδείας πριν από λίγο καιρό — στις 14 Ιουνίου 1982 — επανέρχεται δριμύτερος στο αίτημά-του για τη μεταφορά της εκκλησιαστικής σχολής, και

2. Στη συνεδρίαση της σχολικής εφορείας, όπου ο ίδιος είναι πρόεδρος, εκφράζει την αγανάκτησή-του, γιατί το υπουργείο Παιδείας δεν απάντησε ούτε στο έγγραφο της Μονής ούτε στο δικό-του.

Για την ενημέρωση της κοινής γνώμης δημοσιεύουμε το σχετικό απόσπασμα από την υπ' αριθμ. 9/1981 πράξη της σχολικής εφορείας. «Ο σεβασμιώτατος μετά έλαβε το λόγο και είπε ότι η καταληκτική αυτή προσφορά της Μονής, που μπορεί να δώσει τη λύση της στέγας του Λυκείου εκεί (στην Αγία Τριάδα) και την ανετώτερη λειτουργία του Γυμνασίου εδώ πρέπει να προσεχθεί και να προωθηθεί και απορεί πώς το υπουργείο δεν απάντησε ούτε στο έγγραφο της Μονής ούτε στο δικό-του».

Κ. Β. Σακελλαρίου

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΤΟΥ ΑΛ. ΠΑΠΑΔΕΡΟΥ:

Φίλε κ. Διευθυντά,

«Εβάσθουν το χατήρι-σου στην κεφαλή-μου απάνω», όπως λέμε στο νησί-μας. Τι να το κάμω το ακριβό τούτο χατήρι, τώρα που βλέπω το δημιουργικό ANTI-λόγο να υποχωρεί, όχι για πρώτη φορά, δυστυχώς, στο παρά-λογο και στην ανευθυνή σκανδαλοθηρία;

Όπως αντιλαμβάνεσαι, αναφέρομαι στο άρθρο «Κοινωνικοποίηση ή οικοπεδοποίηση της εκκλησιαστικής περιουσίας;» (ANTI 210/23.7.82, σελ. 20-22). Με την πεποίθηση, πως οι άμεσα ενδιαφερόμενοι θα απαντήσουν στο άρθρο και θα φωτίσουν όλες τις πτυχές του προβλήματος, περιορίζομαι σε μερικές παρατηρήσεις πάνω στους ισχυρισμούς, που αναφέρονται στο πρόσωπό-μου. Θά 'θελα όμως πιο μπροστά να σημειώσω, πως δεν αναγνωρίζω σε κανένα και πολύ λιγότερο στον αρθρογράφο, το δικαίωμα, να ενδιαφέρεται περισσότερο από μένα για την τροφή-μου Εκκλησιαστική Σχολή Κρήτης, για το παρόν και το μέλλον-της. Χρήσιμη για τους αναγνώστες-σας θα είναι ασφαλώς και η πληροφορία, πως οι ισχυρισμοί του αρθρογράφου εντάσσονται σε μια σειρά γραπτών και προφορικών επιθέσεων, με τις οποίες μεθοδεύει ο

αρθρογράφος τη σφοδρή πολεμική-του εναντίον-μου, από την ημέρα της επανόδου-μου στο Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, αυτή τη φορά με την ιδιότητα του Ειδικού Συμβούλου για τα Θρησκευματα. Είχα λόγους να αναμένω την ενεργό συμπαράστασή-του (ακόμη και με την καλόπιστη κριτική) στον ευαίσθητο αυτό τομέα. Θέλω ακόμη να ελπίζω, πως η πολεμική-του δεν αποβλέπει στην παρεμπόδιση των αλλαγών, που είναι επείγουσα ανάγκη να γίνουν στον τομέα που διακονώ.

Έρχομαι τώρα στους ισχυρισμούς του αρθρογράφου:

1. Καταλογίζει στο Υπουργείο αδράνεια και παραλείψεις, που έχουν, δήθεν, ως αποτέλεσμα, να «τεκταινείται» το... «σκάνδαλο» μεταφοράς της Εκκλησιαστικής Σχολής Κρήτης στη Μονή της Αγίας Τριάδας, με κίνητρο την ιδιοποίηση, από τη Μητρόπολη Χανίων, οικοπεδαγρού μεγάλης αξίας. Τολμά μάλιστα να διατείνεται, αυθαίρετα και αναληθέστατα, πως εγώ δήθεν «άναψα το πράσινο φως» και «στήριξα» επιδιώξεις, που θα ζημιώσουν τη Σχολή, έχοντας μάλιστα προς τούτο και «την κάλυψη του κ. Βερυβάκη». Πληροφορώ λοιπόν τους αναγνώστες-

σας, πως έγινε ακριβώς το αντίθετο: σύμφωνα με ρητή εντολή του Υπουργού κ. Βερυβάκη και ύστερα από μια πρώτη υπηρεσιακή ενημέρωσή-μου για το θέμα αυτό, μερμηύσαμε, ώστε να μη γίνει — και ξέρετε καλά ο αρθρογράφος πως δεν έγινε — καμιά ενέργεια προς την κατεύθυνση μεταφοράς της Σχολής. Πού είναι λοιπόν τα... φοβερά ντοκουμέντα, τα «επίσημα και αναμφισβήτητα στοιχεία», που επικαλείται ο αρθρογράφος, για να κατακεραυνώσει, σε ύφος ύπατου εισαγγελέα, τη συνωμοσία δεσποτάδων, υπουργών και συμβούλων;

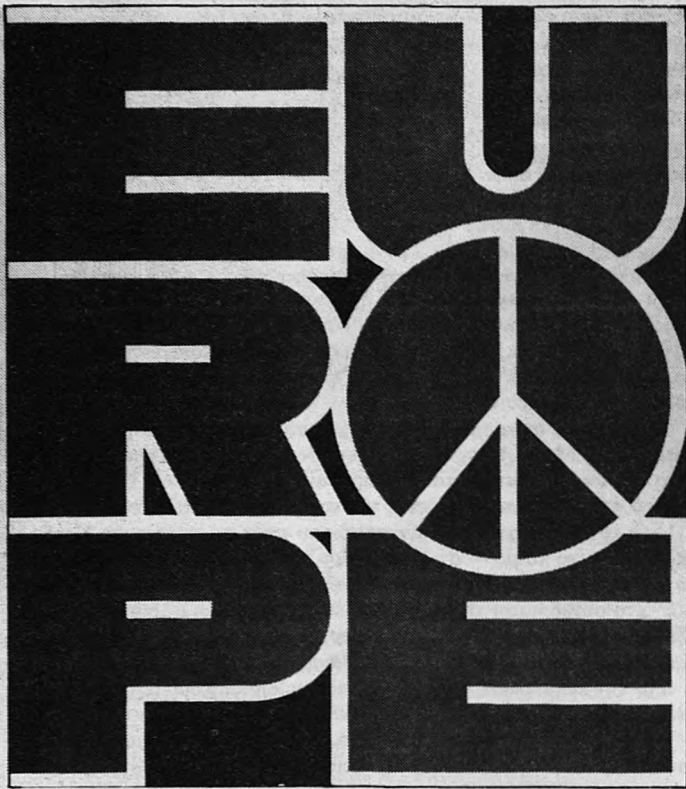
2. Ο παντογνώστης αρθρογράφος, ενώ φέρεται να γνωρίζει πολλά, δεν γνωρίζει προφανώς πολλά άλλα. Γιατί, αν τα γνώριζε, δεν θα έσπευδε, φαντάζομαι, να αποφαινόταν τόσο σίγουρα, για το ποιος προνοεί για τα συμφέροντα της Σχολής και του Δημοσίου και ποιος τα θέτει σε κίνδυνο, ποιος εφαρμόζει την κυβερνητική πολιτική και ποιος, «συμπολιτευόμενος» την αντιπολιτεύεται, ποιοι την επιβουλεύονται συστηματικά.

3. Από το παραπάνω άρθρο πληροφορούμαι πως έγινε κιόλας επιλογή νέου Διευθυντή της Εκκλησιαστικής Σχολής Κρήτης, με

Συνέχεια στη σελ. 44.

Τα κινήματα για τον πυρηνικό αφοπλισμό

ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΠΕΣΤΑΛΜΕΝΟ ΤΟΥ «ΑΝΤΙ»
ΣΤΕΛΙΟ ΚΟΥΛΟΓΛΟΥ

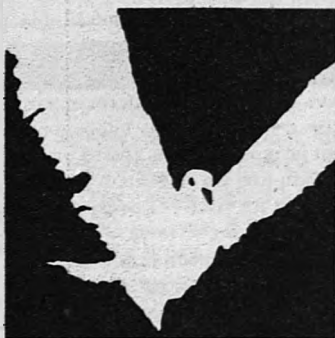

«Γεννήσαμε ένα παιδάκι» μας έλεγε πριν λίγες μέρες ο Κεν Κόουτς, ένας από τους πρωταγωνιστές του Πανευρωπαϊκού Κινήματος Ειρήνης «και τώρα πρέπει να δούμε τι θα το κάνουμε. Έχει πρόωρη ανάπτυξη, είναι ατίθασο και απαιτητικό και ξεπέρασε τις προσδοκίες όλων-μας». Η παρομοίωση αφορούσε το κίνημα για τον Πυρηνικό Αφοπλισμό που τα δύο τελευταία χρόνια εξαπλώθηκε με μεγάλη ταχύτητα σ' όλη τη Δ. Ευρώπη.

Η συζήτηση γίνεται στις Βρυξέλλες, στο περιθώριο της πρώτης Πανευρωπαϊκής Συνδιάσκεψης για τον Πυρηνικό Αφοπλισμό, που οργανώθηκε εκεί από την 1η μέχρι και τις 4 του Ιούλη. Η ιδέα προήλθε από την εκπληκτική και πρωτοφανή για τα ευρωπαϊκά δεδομένα επιτυχία των διαδηλώσεων του περασμένου φθινόπωρου, που έγιναν στη Βόννη, το Άμστερνταμ, στις Βρυξέλλες, στο Λονδίνο και στην Ρώμη. Ακολούθησαν τέσσερις προπαρασκευαστικές συσκέψεις και τη διοργάνωση ανέλαβε μια Επιτροπή, αποτελούμενη από προσωπικότητες όπως η βουλευτής του Ιταλικού PDUP-Μανιφέστου Λουτσιάνα Καστελλίνα, ο Ανατολικό-γερμανός Ρούντολφ Μπάρρο, ο Βρετανός Κεν Κόουτς, ο Ισπανός Μανουέλ Αθκαράτε, ο Κλώντ Μπουρντέ από τη Γαλλία και αρκετοί άλλοι. Στην Συνδιάσκεψη των Βρυξελλών πήραν μέρος πάνω από 600 αντιπρόσωποι από 24 χώρες, όχι μόνο της Ευρώπης, αλλά και της Ιαπωνίας ή του Καναδά και την παρακολούθησαν απεσταλμένοι από τον ΟΗΕ.

Η σύνθεση των αντιπροσώπων ήταν χαρακτηριστική του νέου κινήματος που ανθίζει στην Δ. Ευρώπη: πράσινοι και σκουώτερς από τη Δ. Γερμανία, αντιμιλιταριστές από τη Δανία, τέως καμικάζι και νυν ειρηνιστές από την Ιαπωνία, εκπρόσωποι της Εκκλησίας και του κατώτερου κλήρου, Ευρωπαίοι κοινο-

ΜΕΓ. ΒΡΕΤΑΝΙΑ: Η ΙΔΕΑ ΤΩΝ ΑΠΟΠΥΡΗΝΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΠΟΛΕΩΝ

**NUCLEAR FREE
LOCAL AUTHORITIES**

«Εμείς, οι κάτοικοι του Σίπενχαμ, ενός μικρού χωριού στα Νοτιοδυτικά της Αγγλίας, δεν θέλουμε εκατομμύρια κάτοικοι μιας άλλης χώρας, να πεθάνουν στο όνομά-μας. Εάν θέλουμε να προλάβουμε το πυρηνικό ολοκαύτωμα, πρέπει να αρχίσουμε από την περιοχή-μας».

ΟΛΑ ξεκίνησαν κι εδώ από την πρωτοβουλία δύο Δημοτικών Συμβούλων, του Σέφιλντ και του Μάντσεστερ. Τα Συμβούλια αυτά, που ελέγχονται στην πλειοψηφία-τους από το Εργατικό Κόμμα αποφάσισαν να κηρύξουν τις πόλεις και τις ευρύτερες περιοχές της δικαιοδοσίας-τους σαν «αποπυρηνικοποιημένες ζώνες».

ΣΕ ΔΙΑΣΤΗΜΑ μικρότερο από ένα χρόνο, 160 περίπου Δημοτικά Συμβούλια, μεταξύ των οποίων και αυτό του Λονδίνου, υιοθέτησαν την ίδια απόφαση.

ΜΕ ΒΑΣΗ αυτές τις αποφάσεις, απαγορεύεται η παραγωγή, μεταφορά διαμέσου της περιοχής και φυσικά η εγκατάσταση ατομικών όπλων και ακόμη η εγκατάσταση ή η λειτουργία πυρηνικών αντιδραστήρων.

«ΔΕΝ είναι μόνο τα Συμβούλια που ελέγχονται από το Εργατικό Κόμμα, που μπορούν να υιοθετήσουν αντίστοιχες αποφάσεις», θα υπογραμμίσουν οι υποστηρικτές της ιδέας στην Πανευρωπαϊκή Συνδιά-

σκεψη. «Υπάρχουν παραδείγματα όπου η εργατική πλειοψηφία αρνήθηκε την ψήφιση σχετικών αποφάσεων, ενώ αντίθετα τα δέχτηκαν πλειοψηφίες του Συντηρητικού Κόμματος. Όλα εξαρτώνται από την πίεση που θα εξασκήσουν οι ίδιοι οι πολίτες, με δημοσιεύματα, συλλογή υπογραφών, συγκεντρώσεις ή παραστάσεις στους Δημοτικούς Συμβούλους ανεξάρτητα από την κομματική-τους ένταξη».

«ΕΙΝΑΙ ένας νέος τρόπος να κάνει κανείς πολιτική», θα εξηγήσει μια αγωνίστρια του Πυρηνικού Αφοπλισμού. «Πρέπει να ξεκινήσουμε από τη βάση και τα προβλήματα του κάθε πολίτη. Προσπαθούμε να ξεπεράσουμε τον σκεπτικισμό του πληθυσμού για την αποτελεσματικότητα που μπορούν να έχουν οι ενέργειές-του, όπου το καταφέραμε, προκαλέσαμε διενέξεις μέσα στα πολιτικά κόμματα και δημιουργήσαμε συμμαχίες που ξεπερνούν τους παραδοσιακούς πολιτικούς και ιδεολογικούς διαχω-

ρισμούς».

ΜΕΤΑ από ένα διάστημα αμχανίας, η βρετανική κυβέρνηση ειδοποίησε τα Δημοτικά Συμβούλια, ότι οι αποφάσεις-τους ήταν αντίθετες στην κυβερνητική στρατηγική. Τρένα και αυτοκίνητα εξακολουθούν να μεταφέρουν με μυστικές αποστολές πυρηνικά όπλα, διασχίζοντας τις «αποπυρηνικοποιημένες» περιοχές. Έτσι ορισμένα Δημοτικά Συμβούλια αποφάσισαν να ανοίξουν τα πυρηνικά καταφύγια στο κοινό, και να καταγγείλουν ανοιχτά ορισμένα από τα μυστικά σχέδια κινητοποίησης σε περίπτωση πυρηνικού πόλεμου, να μην πάρουν μέρος στις «ασκήσεις ετοιμότητας» που διεξάγονται κάθε τόσο σ' όλη τη χώρα, και όπως και στην περιοχή του Μπράντφορντ να καλέσουν τους άλλους κατοίκους να επισκεφτούν την περιοχή για να συζητήσουν και να αγωνιστούν μαζί, με το σύνθημα: «Ελάτε στο Μπράντφορντ πριν τα κομμάτια του Μπράντφορντ έρθουν σε σας».

συζητούν στην πρωτεύουσα του ΝΑΤΟ

Στη σύσκεψη των Βρυξελλών: Κεν Κάουτς, Λουτσιάνα Καστελίνα, Ρούντολφ Μπάρο

βουλευτικοί στελέχη σοσιαλιστικών και εργατικών κομμάτων, μέλη της Αγγλικής Βουλής των Λόρδων, αντιπρόσωποι των κινημάτων ειρήνης της Γιουγκοσλαβίας, της Ουγγαρίας και της Ρουμανίας, υπογράμμισαν με τη συμμετοχή-τους την παγκόσμια διάσταση αλλά και τους νέους τύπους κοινωνικών συμμαχιών σε κάθε χώρα, που αναπτύσσονται μέσα από το κίνημα για τον Πυρηνικό Αφοπλισμό. Οι 600 αντιπρόσωποι πλαισίωσαν 24 επιτροπές που επεξεργάστηκαν μερικά εξαιρετικά ενδιαφέροντα θέματα, τα οποία ξεκινούσαν από τη θέση των επιστημόνων και τη συνεισφορά που μπορούν να δώσουν στην υπόθεση της ειρήνης, περνούσαν στις προτάσεις για τη δημιουργία αποπυρηνικοποιημένων ζωνών στην Ευρώπη και έφταναν μέχρι τη μελέτη των εναλλακτικών μορφών άμυνας. Ύστερα από δύο μέρες δουλειάς, οι ομάδες εργασίας παρουσίαζαν τα συμπεράσματά-τους στη Συνδιάσκεψη. Σε πολλές ομάδες αναπτύχθηκε ένας πλούσιος διάλογος, ανταλλάχθηκαν εμπειρίες και εκτέθηκαν απόψεις, μέσα σ' ένα εντυπωσιακό κλίμα κατανόησης, ανοχής και προβληματισμού.

Είναι φυσικά αδύνατο να μεταφέρουμε τα όσα ενδιαφέροντα εκτέθηκαν αυτές τις τέσσερις μέρες. Αν όμως και στην Ελλάδα υπάρχουν αναζητήσεις για να «κάνουμε πολιτική μ' έναν

διαφορετικό τρόπο», τότε τέτοιου είδους συνδιασκέψεις πρέπει σίγουρα να αποτελέσουν αντικείμενο όχι μίμησης, αλλά μελέτης και προσοχής.

Για πρώτη φορά μετά τον ευρωπαϊκό Μάη του '68 και το τέλος του πόλεμου στο Βιετνάμ, η Ευρωπαϊκή νεολαία ξεπερνάει το δίλημμα «κρατική καταστολή ή τρομοκρατία και ιδιωτεύση» και βρίσκει νέους τρόπους συλλογικής, πρωτότυπης και μαζικής δράσης. Πρέπει μάλιστα να σημειωθεί ότι το φαινόμενο αρχίζει να εμφανίζεται και στην Ανατ. Ευρώπη με απρόβλεπτες — προς το παρόν — προοπτικές για τη σταθερότητα της εξουσίας σ' αυτές τις χώρες. Σε κάθε περίπτωση το νέο κίνημα για τον πυρηνικό αφοπλισμό μπορεί να προσφέρει πολλά σε Δύση και σε Ανατολή, αν βέβαια δεν γνωρίζει κάποια ύφεση ή δεν είναι απλώς ένα συγκυριακό φαινόμενο. Η πορεία πάντως των εξελίξεων, η επιθετική πολιτική της διοίκησης Ρήγκαν, η στασιμότητα — ή καλύτερα η αποτυχία — των διαπραγματεύσεων για τους εξοπλισμούς ανάμεσα στις υπερδυνάμεις αλλά και η προοπτική εγκατάστασης μέσα στα επόμενα 2 χρόνια των Πέρσινγκ και Κρούζ στην Δ. Ευρώπη, όλα αυτά δεν προδικάζουν καθόλου μια μείωση της σημασίας του αγώνα για τον πυρηνικό αφοπλισμό.

ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑ

«Η εμπειρία-μας σαν γυναίκες ομοιάζει με τον τρόπο που χρησιμοποιούνται οι μικρές και αδύνατες χώρες στη διαμάχη μεταξύ των υπερδυνάμεων και στον τομέα των πυρηνικών εξοπλισμών. Πολλοί άνδρες, αγωνιστές της ειρήνης, προσπάθησαν να μιλήσουν για το κίνημα των γυναικών αλλά ουσιαστικά δεν καταλαβαί-

νουν, λένε μόνο ότι ο φεμινισμός είναι σημαντικός για το κίνημά-τους. Πρέπει να τους ρωτάμε τί εννοούν, γιατί η εμπειρία-μας δείχνει, ότι παρά έναν επιφανειακό σεβασμό στον φεμινισμό, οι άνδρες υπολογίζουν τις γυναίκες σαν ένα σημαντικό εφεδρικό στρατό, έτοιμο πάντα να κάνει δουλειές, την ίδια ώρα που οι άντρες θα αντιπροσωπεύουν το κίνημα στη δημόσια ζωή... αναγνωρίζουμε ότι η δουλειά-μας στο εσωτερικό του κινήματος έχει γίνει πιο δύσκολη εξαιτίας των κοινών προβλημάτων που παρουσιάζονται σε όλες τις πολιτικές δομές, δηλαδή της ιεραρχίας, του ελιτισμού... Πρέπει να βεβαιωθούμε ότι οι γνώμες-μας θα εκφράζονται με τέτοιο τρόπο, ώστε το κίνημα για την ειρήνη να αποκτήσει ένα πολιτικό και οργανωτικό στύλ, μέσα στο οποίο οι γυναίκες θα αισθάνονται άνετα και θα μπορούν να αξιοποιούν τις ικανότητές-τους...»

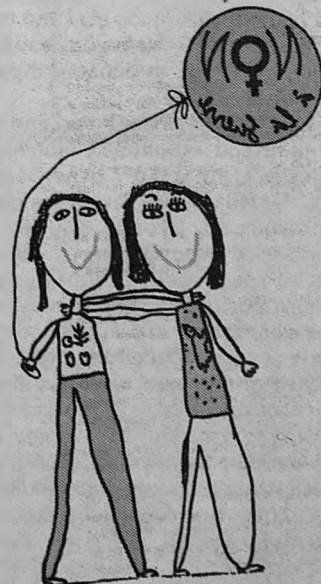
ΑΥΤΗ είναι η γνώμη των γυναικών, όπως παρουσιάστηκε

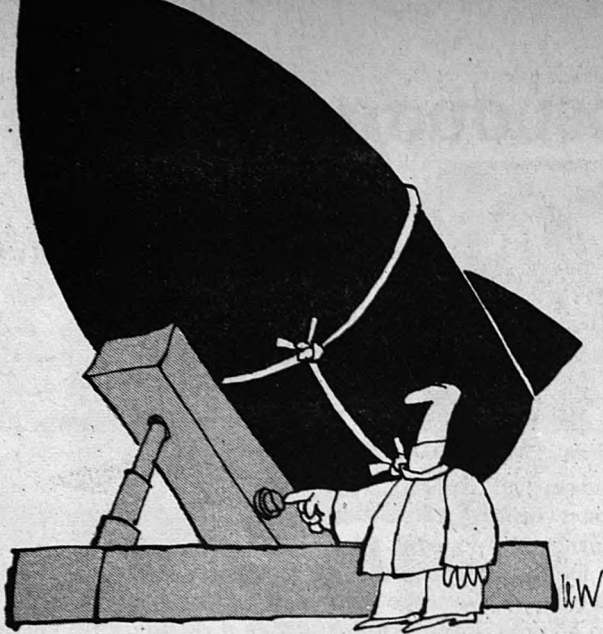

σίας και της δραστηριότητας του φεμινιστικού κινήματος...

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ, που πρέπει ίσως να προβληματίσουν το ελληνικό κομματικοποιημένο γυναικείο «κίνημα» ή τις αφ' υψηλού διυλίσεις του κώλυπα στα πλαίσια κάποιου καφενείου...

μέσα στη Συνδιάσκεψη. Γνώμη που θα πρέπει να παρθεί σοβαρά υπόψη από τους άνδρες αν όχι για τίποτε άλλο, τουλάχιστον γιατί αντιπροσωπεύουν ένα από τα σοβαρότερα τμήματα του ειρηνιστικού κινήματος: Οργανώσεις όπως οι «γυναίκες για την ειρήνη», διαθέτουν μια αξιοσημείωτη επιρροή, κυρίως στις χώρες της Βόρειας Ευρώπης και την Ολλανδία, ενώ μια σειρά από σημαντικές πρωτοβουλίες, όπως τα «κάμπινγκ ειρήνης», οι πορείες από την Κοπενχάγη στο Παρίσι το 1981, από την Στοκχόλμη στην Μόσχα το 1982, η διεθνής ημέρα δράσης των γυναικών, ανήκουν στη σφαίρα της φαντα-

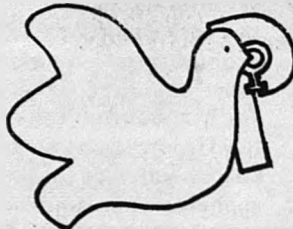
Από τη Συνδιάσκεψη, δεν έλλειψαν φυσικά και οι αντιθέσεις. Από τις ριζοσπαστικότερες τάσεις, όπως οι γυναίκες ή οι αντιμιλιταριστές, εκφράστηκαν κριτικές για τον τρόπο λειτουργίας, για το γεγονός ότι «λίγοι μιλούσαν συνέχεια, ενώ οι περισσότεροι δεν μπορούσαν να εκφράσουν τη γνώμη-τους». Ήδη πριν από τη Συνδιάσκεψη είχε ανάψει μια άλλη συζήτηση, που αφορούσε την ανάγκη να αξιοποιηθούν ή να ξεπερα-

στούν οι παραδοσιακοί θεσμοί, όπως το κοινοβούλιο ή τα πολιτικά κόμματα. Διάλογος που έθιγε την σχέση πολιτικών κομμάτων-αυτόνομων κινημάτων, αλλά και τις σχέσεις εξουσίας στο εσωτερικό των τελευταίων. Το θέμα των κομμάτων αντανακλάει μάλιστα και τη διαφορετική ανάπτυξη των μαζικών κινημάτων στο Βορρά και το Νότο της Ευρώπης, αφού στις Βόρειες χώρες τα κινήματα για τον πυρηνικό αφοπλισμό διαθέτουν μια πολύ μεγαλύτερη αυτονομία από τα πολιτικά κόμματα.

Σ' αυτά τα ερωτήματα όπως και στη σχέση με τα όποια κινήματα των χωρών του «Υπαρκτού Σοσιαλισμού» δεν δόθηκαν απαντήσεις. «Ο στόχος της Συνδιάσκεψης αλλά και η επιτυχία-της» μας έλεγε η Λ. Καστελίνα «είναι ότι καταφέραμε να βρεθούμε και να συζητήσουμε όλοι μαζί. Ο πολιτικός προσανατολισμός του κινήματος είναι το ζητούμενο για τη Δεύτερη Συνδιάσκεψη, που θα γίνει τον Μάη του 1983 στο Δ. Βερολίνο».

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ

Η ελληνική παρουσία στο Συνέδριο ήταν πολυπληθής. Από την Αθήνα, ταξίδεψαν γύρω στα 40 άτομα τα οποία ανήκαν κυρίως στην ΚΕΑΔΕΑ (προσκεείμενη στο ΠΑΣΟΚ) και λίγα στην ΑΚΕ (φιλική προς το ΚΚΕ εσ.) Όλοι αυτοί πλαισιώθηκαν από Έλληνες που δουλεύουν στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες ή σπουδάζουν στις Βρυξέλλες.

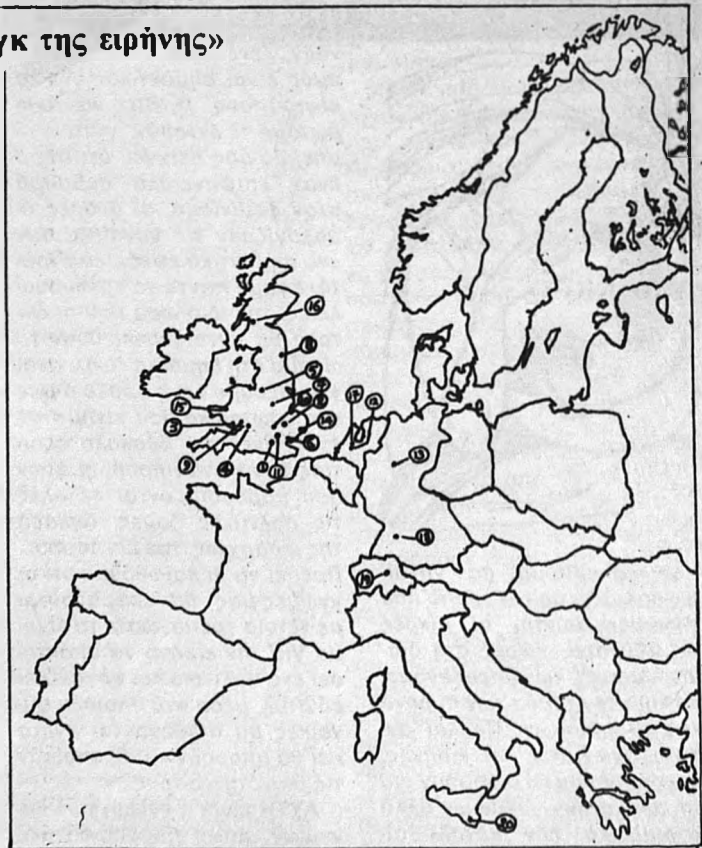
«Οι πορείες ειρήνης τελείωσαν ζήτω τα κάμπινγκ της ειρήνης»

ΤΑ ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΑ ΕΙΡΗΝΗΣ

«ΤΑ ΠΥΡΗΝΙΚΑ εργοστάσια λειτουργούν 24 ώρες κάθε μέρα, και τις 365 μέρες του χρόνου, πώς αλλοιώνουμε να απαντήσουμε, παρά διαδηλώνοντας 24 ώρες την ημέρα;» Αυτή ήταν η βασική σκέψη των αγωνιστών για τον πυρηνικό αφοπλισμό, που άρχισαν τη δημιουργία των στρατοπέδων της ειρήνης.

ΟΛΑ ξεκίνησαν στις 5 του Σεπτεμβρίου του 1981, όταν η μικρή ομάδα «Γυναίκες για τη ζωή πάνω στη Γη» αποφάσισε να φτιάξει ένα μικρό στρατόπεδο έξω από την κεντρική είσοδο της Αεροπορικής βάσης του Γκρήνχαμ, που επρόκειτο να «φιλοξενήσει» μερικούς από τους πυραύλους Κρούζ οι οποίοι θα εγκατασταθούν στη Μ. Βρετανία.

ΣΕ ΔΙΑΣΤΗΜΑ λιγότερο από ένα χρόνο, 13 τέτοια στρατόπεδα ή καλύτερα «κάμπινγκ» ειρήνης θα ξεφυτρώσουν μόνο στη Μ. Βρετανία, και άλλα 7 στην Ολλανδία, τη Γερμανία, την Ελβετία και την Ιταλία, φέρνοντας σε αμηχανία τις αρχές και τους στρατιωτικούς των βάσεων, που έβλεπαν λίγα μέτρα έξω από το πνιγρό-τους στρατόπεδο, να κάνουν «κάμπινγκ» να διασκεδάζουν και να τραγουδούν δεκάδες ειρηνιστές κατασκηνωτές, οι οποίοι μάλιστα δεν παύουν να καλούν τους στρατιώτες «για ένα τσάι και μια συζήτηση». «Τα κάμπινγκ της ειρήνης υπενθυμίζουν — θα πουν οι εμπνευστές-τους στη Συνδιάσκεψη — ότι η μάχη για την ειρήνη πρέπει κατ' αρχήν να διεξάγεται σε τοπικό επίπεδο... Αποτελούν έτσι έναν τρόπο για τη συμμετοχή των κατοίκων κάθε περιοχής στη δουλειά για την ειρήνη... Το κύριο στήριγμα για την ύπαρξη των στρατοπέδων ειρήνης είναι η συμμετοχή των κατοίκων που μας ενισχύουν υλικά και ηθικά». «Οι πορείες τελείωσαν, ζήτω τα στρατόπεδα ειρήνης» θα πει ένας κατασκηνωτής του Μολσγουόρθ. Αλήθεια τι έχουν να πουν οι ελληνικές επιτροπές ειρήνης;

Από την πλευρά-τους οι διοργανωτές — που εξακολουθούν όπως όλοι σχεδόν οι ξένοι να δείχνουν ένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την Ελλάδα μετά τις εκλογές — παραχώρησαν τιμητικές θέσεις στα μέλη των «Ελληνικών Κινήματων Ειρήνης», πράγμα οπωσδήποτε «κολακευτικό» αφού κίνημα ειρήνης δεν υπάρχει στην Ελλάδα.

Οι Έλληνες εκπρόσωποι θα μπορούσαν βέβαια να διαλύσουν αυτές τις αυταπάτες ή — το λιγότερο — να συμμετέχουν στις επιτροπές αντλώντας ιδέες και πείρα. Υπήρχε όμως και η αγορά των Βρυξελλών, η οποία διαθέτει καλύτερα και φθηνότερα αγαθά από την ελληνική. Αποδείχτηκε λοιπόν ότι ένα ταξίδι στο εξωτερικό είναι σχεδόν πάντα κατάλληλο για... shopping. Έτσι ο καπιταλισμός με την καταναλωτική-του υπεροπλία, χτύπησε την ελληνική αντιπροσωπεία, με αποτέλεσμα μια ισχνή παρουσία εκτός από μερικές ατομικές εξαιρέσεις και μια πρόταση του ΚΚΕ εσ. για μια Πανευρωπαϊκή 5λεπτη στάση εργασίας στις αρχές του Αυγούστου με θέμα την ειρήνη, η οποία έγινε ευνοϊκά δεκτή.

Τον τόνο πάντως για τα ελληνικά πολιτικά ήθη, έδωσε ο στρατηγός κ. Τομπόπουλος, αντιπρόεδρος της ΕΕΔΕΕ (που πρόκειται στο ΚΚΕ)... Ο κ. στρατηγός εμφανίστηκε τη δεύτερη μέρα των εργασιών στην επιτροπή για τη δημιουργία αποπυρηνικοποιημένων ζωνών στην Ευρώπη. Αφού πήρε το λόγο, κατάγγειλε με όργιλο ύφος τη Συνδιάσκεψη επειδή δεν κλήθηκαν αντιπρόσωποι των σοσιαλιστικών χωρών «στις οποίες υπάρχουν μαζικά κινήματα ειρήνης», και αποχώρησε προς γενική — αν μη τι άλλο — κατάπληξη των παρευρισκόμενων και του Γιουγκοσλάβου Πρόεδρου της Ομάδας Εργασίας...

ΜΙΑ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΟΝ ΙΑΠΩΝΑ Ν. ΣΑΤΟ

Από καμικάζι...ειρηνιστής

ΕΡ: Από τότε συμμετέχετε και στο κίνημα για τον πυρηνικό αφοπλισμό;

ΑΠ: Στη διάρκεια της επτάχρονης κατοχής της Ιαπωνίας από τις ΗΠΑ, εγκαταστάθηκαν στο έδαφός-της 400 αμερικάνικες βάσεις εκ των οποίων 126 λειτουργούν μέχρι σήμερα. Το ένα τρίτο των βάσεων βρίσκεται στην περιοχή του Τόκιο, πολλές απ' αυτές, εφοδιάστηκαν με πυρηνικά όπλα, και η Ιαπωνία έγινε τμήμα της αμερικάνικης πυρηνικής ομπρέλας.

Το 1954 ένας ψαράς πέθανε από καρκίνο, σε μια περιοχή πυρηνικών δοκιμών στον Ειρηνικό Ωκεανό. Αποδείχθηκε ότι ο θάνατός-του οφείλονταν στην ατομική ακτινοβολία. Από τότε, αρχίζει στην Ιαπωνία το κίνημα για τον αφοπλισμό. Η πρώτη ενέργεια ήταν η συλλογή 32 εκατ. υπογραφών που ζητούσαν την απομάκρυνση των πυρηνικών όπλων, και το κίνημα συνεχίζεται με αυξανόμενες φυσικά, μέχρι σήμερα.

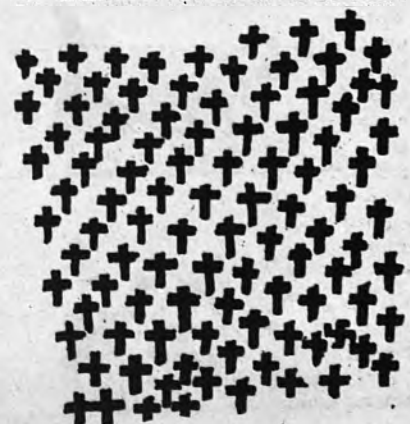
ΕΡ: Ποιός είναι σήμερα ο αριθμός των μελών, οι δραστηριότητες και η δομή του κινήματος ειρήνης στην Ιαπωνία;

ΑΠ: Δεν μπορώ να σας πω ακριβώς τον αριθμό των συμμετεχόντων, γιατί υπάρχουν διάφορες αυτόνομες οργανώσεις που συντονίζουν τη δράση-τους. Για παράδειγμα οι φοιτητές έχουν περίπου ένα εκατομμύριο μέλη, οι γυναίκες και οι επιστήμονες από 200 χιλιάδες και το ίδιο γίνεται με όλες σχεδόν τις κοινωνικές ομάδες. Υπάρχουν 120 τέτοιες οργανώσεις, 47 περιφερειακά και 500 Δημοτικά Συμβούλια.

Στην πρόσφατη Διεθνή Διάσκεψη του ΟΗΕ για τον αφοπλισμό, στείλαμε στον γεν. γραμματέα 30 εκατ. υπογραφές, που ζύγιζαν περίπου 10 τόνους!!!

ΕΡ: Ας αρχίσουμε από την προσωπική-σας ιστορία. Είσαστε σήμερα ένα από τα πιο διάσημα ονόματα του παγκόσμιου κινήματος για τον πυρηνικό αφοπλισμό. Είναι αλήθεια ότι υπηρετήσατε ως «καμικάζι» στον ιαπωνικό στρατό;

ΑΠ: Ναι, είναι αλήθεια. Μέχρι το τέλος του Δεύτερου Παγκόσμιου Πολέμου, είμουν ένας σκληρός μιλιταριστής. Υπηρετούσα σαν «καμικάζι» στην Ιαπωνική Στρατιωτική Αεροπορία. Σε μια επιχείρηση τραυματίστηκα, γλύνωσα ως εκ θαύματος και έγινα αξιωματικός στην πολεμική βιομηχανία, στον τομέα της τεχνολογίας των όπλων. Στις 15 του Αυγούστου του 1945 η Ιαπωνία παραδόθηκε στις ΗΠΑ. Στις 28 του ίδιου μήνα, έγινα Βουδιστής. Το σοκ της ήττας «ταρακούνησε» αρκετούς από μας. Τότε συνειδητοποιήσαμε την επιθετική πολιτική της Ιαπωνίας, απέναντι στις γειτονικές χώρες.

Η «ολλανδίτιδα» απλώνεται...

Οταν ο γεν. γραμματέας του ΝΑΤΟ Ζόζεφ Λούνε κατηγορούσε την καταραμένη «Ολλανδίτιδα», δηλαδή το πάθος για την ειρήνη που εξαπλώθηκε με ταχύτητα μεταδοτικής ασθένειας σ' όλη τη Δ. Ευρώπη, ίσως είχε δίκιο, για πρώτη φορά στη ζωή του. Γιατί όπως φαίνεται από τα παραδείγματα της Ανατ. Γερμανίας και της Ουγγαρίας, το μικρόβιο ξεπέρασε τους υγειονομικούς ελέγχους και τις αιτήσεις χορήγησης βίζας, και άρχισε να προσβάλλει ακόμα και τους φιλήσυχους πολίτες των χωρών του «Υπαρκτού Σοσιαλισμού».

ΣΤΗΝ Ουγγαρία προσβλήθηκε η — μαθητική κυρίως — νεολαία, που ίδρυσε — αυθόρμητα πριν ένα χρόνο — την οργάνωση «Αντιπυρηνική Εκστρατεία Ουγγαρίας». Η ΑΕΟ αριθμεί σήμερα λίγες εκατοντάδες τακτικά μέλη και διατηρεί μεγάλες συμπάθειες μεταξύ των μαθητών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. «Ας θάψουμε τα όπλα», αυτό είναι το κεντρικό σύνθημα της νέας οργάνωσης, που είναι πολύ ριζοσπαστικότερη από το επίσημο

«Ουγγρικό Συμβούλιο Ειρήνης», το οποίο ασχολείται αποκλειστικά με τα πυρηνικά όπλα. «Ο άμεσος στόχος μας είναι η κατάργηση των πυρηνικών όπλων, αλλά μακροπρόθεσμα επιδιώκουμε την κατάργηση όλων των όπλων», δηλώνουν τα μέλη της Α.Ε. Ουγγαρίας, υπογραμμίζοντας την αντιμιλιταριστική πλευρά της κίνησής τους. Στα σχολεία υπάρχουν κι άλλες αυτόνομες και ασύνδετες μεταξύ τους ομάδες. Ενώ στα Ανώτατα Ιδρύματα παρατηρείται μια κίνηση κυρίως στις σχολές Καλών Τεχνών, οι οποίες δέχονται μεγαλύτερες επιρροές ή διατηρούν επαφή με τη Δυτ. Ευρώπη.

ΠΕΡΑ όμως από τη νεολαία, στο νέο κίνημα ειρήνης συμμετέχουν μερίδες του εκκλησιαστικού κλήρου και θρησκευόμενοι. Στην Ουγγαρία υπάρχουν σήμερα 300 περίπου θρησκευτικές «κοινότητες βάσης» με 30-50 μέλη η κάθε μία. Αντίθετα με τις άλλες τάσεις του κινήματος η θρησκευτική πτέρυγα ασχολείται γενικά με το μιλιταρισμό, είναι ενάντια στη στρατιωτική θητεία και προτείνει σαν εναλλακτική

ΤΟ «ΑΝΤΙ» ΣΥΖΗΤΑ ΜΕ ΤΟΝ L.B. SZTANYIK ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟ ΤΟΥ ΟΥΓΓΡΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΕΙΡΗΝΗΣ

**«Μα φυσικά η ΕΣΣΔ δεν συμφωνεί με μας...
Είναι μια υπερδύναμη»...**

ΕΡ: Τι αντιπροσωπεύετε στη σημερινή Συνδιάσκεψη;

ΑΠ: Ήρθα σαν μέλος του Ουγγρικού Κινήματος γιατρών για την πρόληψη του πυρηνικού πολέμου. Όχι σαν αντιπρόσωπος της χώρας μου ή κάποιου άλλου οργανισμού.

ΕΡ: Υπάρχει ένα κίνημα για την ειρήνη στην Ουγγαρία;

ΑΠ: Ναι, υπάρχει ένα Συμβούλιο Ειρήνης στο οποίο είμαι αντιπρόεδρος. Τελευταία μάστα έγινε μια συνάντηση των Ούγγρων διανοούμενων η οποία έστειλε ένα γράμμα στον πρόεδρο της Δεύτερης Συνόδου του ΟΗΕ για τον αφοπλισμό. Επίσης στις 12 του Ιούνη οργανώσαμε στην Βουδαπέστη μια ελεύθερη συζήτηση για την ειρήνη και τον αφοπλισμό, με καλεσμένους όχι μόνο από την Ανατολική Ευρώπη αλλά και από την Φραγκφούρτη, τις Βρυξέλλες. Από την Ελλάδα πήρε μέρος ο Μάριος Νικολινάκος. Προσπαθούμε να ενισχύσουμε τους δεσμούς ανάμεσα στις χώρες της Ανατολικής και της Δυτικής Ευρώπης.

ΕΡ: Το Ουγγαρικό Κίνημα Ειρήνης είναι ανεξάρτητο από το Κομμουνιστικό Κόμμα; Ποιές είναι οι δομές του;

ΑΠ: Είναι ανεξάρτητο γιατί είναι ένα μαζικό κίνημα. Εγώ, για παράδειγμα, δεν είμαι μέλος του κόμματος. Και, παρά το γεγονός αυτό, είμαι ένας αντιπρόεδρος του Ουγγρικού Συμβουλίου Ειρήνης. Φυσικά συμμετέχουν και κομμουνιστές. Σ' αυτό το Συμβούλιο έχουμε μια επιστημονική επιτροπή που είμαι μέλος της, μια εκκλησιαστική επιτροπή μια

επιτροπή για τον αφοπλισμό, κυρίως αποτελούμενη από άτομα που ενδιαφέρονται πάνω στα προβλήματα εξοπλισμού κι αφοπλισμού.

ΕΡ: Διεκδικείτε επίσης και την εξάλειψη των SS 20;

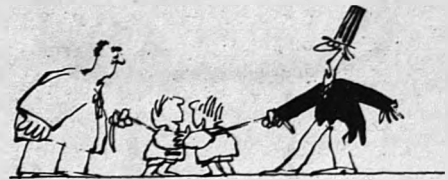
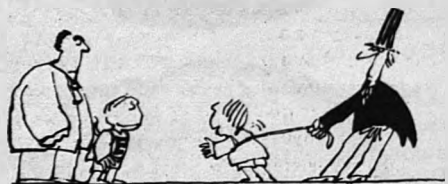
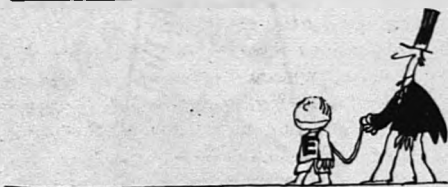
ΑΠ: Φυσικά! Βλέπετε το ζήτημα είναι ότι τα πυρηνικά όπλα πρώτα αναπτύχθηκαν στις ΗΠΑ και μετά στην ΕΣΣΔ. Τα θερμοπυρηνικά όπλα κατ' αρχήν αναπτύχθηκαν στις ΗΠΑ κι αμέσως ακολούθησε η ΕΣΣΔ. Μετά οι πυρηνικοί πυραύλοι μεγάλου βελινεκούς. Είμαστε ενάντια στους Πέρσινγκ, Κρουζ και SS 20. Όχι ξέχωρα, δηλαδή, ενάντια μόνο σ' ένα απ' αυτά. Αυτό ήταν το κεντρικό γεγονός της συνάντησης του περασμένου Σεπτεμβρίου. Είχαμε μια μαζική συγκέντρωση της ουγγρικής νεολαίας με 15.000 συμμετέχοντες, στο Αθλητικό Μέγαρο της Βουδαπέστης. Και εκεί δηλώθηκε ξεκάθαρα ότι είμαστε ενάντια σε κάθε είδους πυρηνικά όπλα συμπεριλαμβανομένων και των SS 20. Δεν μας αρέσει κανένα από τα δύο ούτε Πέρσινγκ ούτε SS 20.

ΕΡ: Η Σοβιετική Ένωση δεν έχει την ίδια άποψη με σας...

ΑΠ: Μα φυσικά (γελάει). Η Σοβιετική Ένωση είναι το ένα από τα μέρη των υπερδυνάμεων. Δεν νομίζω ότι είναι πολύ ευχαριστημένοι που εξοπλίζονται συνέχεια, γιατί είναι μια φτωχή χώρα, με οικονομικά προβλήματα.

ΕΡ: Το πιστεύετε αυτό;

ΑΠ: Ναι, το πιστεύω. Πήγα εκεί ορισμένες φορές και ξέρω πόσο χρειάζονται αυτά τα χρήματα.

Ειρήνη χωρίς όπλα

λύση μια πολιτική υπηρεσία. Ο ιδρυτής των «κοινοτήτων βάσης» λέγεται Γεόργκι Μπιλάνι και είναι πολύ γνωστός μεταξύ των νέων καθολικών. Τα μέλη του κατώτερου κλήρου που συμμετέχουν στις κοινότητες, έχουν να αντιμετωπίσουν και τη μερίδα του ανώτατου κλήρου, που διαβλέπει ή φοβάται μήπως το κίνημα αποκτήσει μια αντικαθεστωτική διάσταση, γεγονός που θα έθετε σε δοκιμασία τα προνόμια-της και τις σχέσεις-της με την εξουσία. Έτσι πριν από λίγο καιρό, τιμώρησε έναν κληρικό, επειδή πραγματοποίησε μια αντιμιλιταριστική λειτουργία.

Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ του νέου κινήματος, δημιουργήσε ενδιαφέρον, ανησυχίες και νέα προβλήματα... Το κυριότερο πρόβλημα που ίσως έχει να αντιμετωπίσει, είναι σήμερα η διατήρηση της ανεξαρτησίας-του, αφού προς το παρόν η εξουσία, αλλά και η αντιπολίτευση και ακόμη το επίσημο Συμβούλιο Ειρήνης, προσπαθούν να το προσεγγίσουν ή να το οικειοποιηθούν πολιτικά.

ΠΑΡ' ΟΤΙ το Συμβούλιο Ειρήνης προβάλλει περίπου τις ίδιες διεκδικήσεις (ολικός αφοπλισμός, μετατροπή της Ευρώπης σε μία αποπυρηνικοποιημένη ζώνη, απομάκρυνση των Πέροινγκ και Κρούζ και των SS-20) οι νέοι αντιδρούν λόγω της γραφειοκρατικής δομής-του και της εξάρτησής-του από το Κομμουνιστικό Κόμμα. Για παράδειγμα όταν σε μια πρόσφατη κοινή συνεδρίαση πρότειναν να συνδιοργανωθούν «ράλλυ ειρήνης» είδαν με έκπληξη και απογοήτευση τους υπεύθυνους του Συμβουλίου Ειρήνης να διστάζουν να απαντήσουν, πριν ρωτήσουν το κόμμα. Η πολιτική αντιπολίτευση, υποτίμησε στην αρχή το νέο κίνημα, για να προσπαθήσει στην συνέχεια να συνδεθεί μαζί-του, βλέποντας τη συμπάθεια που έχει κερδίσει σε μεγάλα τμήματα της κοινής γνώμης. Πολλοί από τους ειρηνιστές φοβούνται ότι ο χαρακτηρισμός του κινήματος σαν αντιπολιτευτικού, θα μείωνε την επιρροή και τις προοπτικές ανάπτυξής-του και θα διευκόλυνε την παρέμβαση των αρχών.

ΟΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ δεν χρησιμοποίησαν κανένα από τα γνωστά «σοσιαλιστικά» μέτρα για την καταστολή του κινήματος. Μέχρι τώρα περιορίστηκαν στην αύξηση της κρατικής προπαγανδιστικής δραστηριότητας για την ειρήνη, η οποία υπογραμμίζει με τον τρόπο-της τις διαφορές αντιλήψεων ανάμεσα σ' αυτήν και τους νέους ή καθολικούς ειρηνιστές. Για παράδειγμα, ο Ούγγρος Υπουργός Εξωτερικών δήλωσε πρόσφατα ότι «είναι αναγκαίο να μεγαλώσουμε την αποτελεσματικότητα και τη δύναμη του στρατού, υπερασπιστή της ειρήνης».

ΓΙΑ ΤΗΝ ουγγρική κυβέρνηση υπάρχουν μόνο οι ΗΠΑ. Για τους νέους ειρηνιστές και η ΕΣΣΔ αλλά και οι στρατοί γενικά.

Η ΟΥΓΓΡΙΚΗ κυβέρνηση όπως και οι άλλες χώρες του «υπαρκτού σοσιαλισμού» υποστηρίζουν τα κινήματα ειρήνης της Δ. Ευρώπης. Θα επιχειρήσουν μια επίθεση στο «δικό-τους» κίνημα που προβάλλει τις ίδιες διεκδικήσεις;

Τριάντα πέντε προσωπικότητες της Λαϊκής Δημοκρατίας της Γερμανίας, υπέγραψαν τον Ιανουάριο του 1982 την «έκκληση του Βερολίνου». Οι αρχές συνέλαβαν και ανέκριναν για δύο μέρες τον Πάστορα Ράινερ Έπελμαν, ενώ έγιναν πολλές έρευνες σε σπίτια ειρηνιστών και κατασχέθηκαν κατάλογοι ονομάτων.

Παρόλα αυτά η «έκκληση» εξακολουθεί να κυκλοφορεί παράνομα σ' όλη τη χώρα, κυρίως δια μέσου των προτεσταντικών εκκλησιών, και 2.000 πολίτες της Λ.Δ. της Γερμανίας, έχουν προσθέσει μέχρι τώρα την υπογραφή-τους.

*

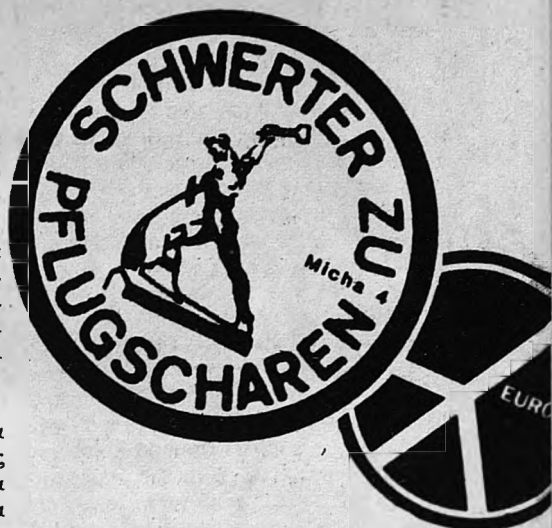
Υπάρχει μόνο ένα είδος πολέμου που θα μπορούσε να γίνει στην Ευρώπη: ο πυρηνικός πόλεμος. Τα όπλα που είναι εναποθηκευμένα στην Ανατολική και τη Δυτική Ευρώπη δε θα μας σώσουν, θα μας καταστρέψουν. Θα πεθάνουμε όλοι όταν οι στρατιώτες μέσα στα τάνκς-τους και στις βάσεις των πυρηνικών όπλων, καθώς και οι στρατηγοί και οι πολιτικοί από τη θέση-τους, στους οποίους έχουμε αναθέσει και εναποθέσει την προστασία-μας, θα εξακολουθούν να είναι ζωντανοί και να καταστρέφουν ό,τι έχει απομείνει.

Αν, λοιπόν, θέλουμε να μείνουμε ζωντανοί και μακριά από όλα τα είδη των όπλων! Και πρώτα απ' όλα, μακριά από τα πυρηνικά όπλα! Όλη η Ευρώπη πρέπει να γίνει αποπυρηνικοποιημένη ζώνη. Προτείνουμε να αρχίσουν διαπραγματεύσεις μεταξύ των κυβερνήσεων των δύο γερμανικών κρατών για την απομάκρυνση όλων των πυρηνικών όπλων από το έδαφος της Γερμανίας.

Η διαιρεμένη Γερμανία έχει γίνει ένας χώρος για την ανάπτυξη των δύο πυρηνικών υπερδυνάμεων. Προτείνουμε να δοθεί ένα τέλος σε αυτή την αναμέτρηση που μπορεί τελικά να είναι μοιραία. Οι νικητές του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου θα πρέπει να διαπραγματευθούν συνθήκες ειρήνης και με τα δύο γερμανικά κράτη, όπως είχε συμφωνηθεί στη Συνθήκη του Πότσδαμ το 1945. Μετά, οι άλλοτε σύμμαχοι θα πρέπει να αποσύρουν τα στρατεύματα κατοχής από τη Γερμανία και να συμφωνήσουν σε μία πολιτική μη - επέμβασης στις εσωτερικές υποθέσεις των δύο γερμανικών κρατών.

Προτείνουμε, το πρόβλημα της ειρήνης να συζητηθεί σε ένα κλίμα ανοχής και αναγνώρισης του δικαιώματος για ελεύθερη έκφραση. Κάθε αυθόρμητη δημόσια διαδήλωση της θέλησης για ειρήνη θα πρέπει να υποστηριχθεί και ενθαρρυνθεί. Καλούμε την κοινή γνώμη και την κυβέρνηση της χώρας-μας να εξετάσουν τα παρακάτω ζητήματα:

- α) Δεν θα πρέπει να σταματήσουμε την παραγωγή, πώληση και εισαγωγή των «παιχνιδιών του πολέμου»;
- β) Δεν θα πρέπει να καθιερώσουμε στα σχολεία-μας μαθήματα για τα προβλήματα της ειρήνης, αντί για την εκπαίδευση σε στρατιωτικά ζητήματα;
- γ) Δεν θα πρέπει να δημιουργήσουμε μια

κοινωνική ειρηνική υπηρεσία για την έκτιση της θητείας των αντirimησιών συνείδησης αντί για τις σημερινές εναλλακτικές λύσεις που υπάρχουν στον τομέα αυτό;

δ) Δεν θα πρέπει να εγκαταλείψουμε τις κάθε είδους δημόσιες επιδείξεις στρατιωτικής ισχύος και αντί γι' αυτές να αξιοποιούμε όλες τις εθνικές-μας γιορτές, για να διαδηλώνει ο λαός την επιθυμία-του για ειρήνη;

ε) Δεν θα πρέπει να μάθουμε να ζούμε χωρίς τις λεγόμενες ασκήσεις πολιτικής άμυνας; Αφού δεν θα υπάρχει καμία δυνατότητα για μια εύλογη πολιτική άμυνα σε περίπτωση πυρηνικού πολέμου, η πολύ υπαρκτή απειλή πυρηνικού πολέμου μοιάζει λιγότερο επικείμενη με αυτές τις ασκήσεις. Αυτό άραγε, δεν είναι μια ψυχολογική προετοιμασία για πόλεμο;

Ειρήνη χωρίς όπλα — αυτό δεν σημαίνει μόνο εξασφάλιση της επιβιώσής-μας. Σημαίνει επίσης μια παράλογη σπατάλη εργασίας και εθνικού πλούτου στην παραγωγή όπλων και εξοπλισμών για γιγάντιους στρατούς νέων ανθρώπων, που κρατούνται έτσι μακριά από την παραγωγική εργασία. Δεν θα πρέπει να καταπολεμήσουμε τη φτώχεια και την πείνα σε ολόκληρο τον κόσμο, αντί να προετοιμαζόμαστε για το δικό-μας θάνατο;

Μακάριοι οι πράοι ότι αυτοί θα κληρονομήσουν τη γη (Ιησούς στην Επί του Όρους Ομιλία-του).

Η ισορροπία τρόμου απότρεψε μέχρι τώρα τον πυρηνικό πόλεμο μόνο με το να τον μεταθέσει για το αύριο. Τα έθνη όλου του κόσμου αντிகρίζουν με τρόπο αυτό το αύριο.

Αναζητάνε νέους δρόμους για να διασφαλίσουν τις βάσεις της ειρήνης. Η «Έκκληση του Βερολίνου» είναι έκφραση αυτής της θέλησης. Σκεφτείτε-την, κάντε προτάσεις στους πολιτικούς-σας ηγέτες και συζητείστε παντού το πρόβλημα: τι θα φέρει την ειρήνη; τι θα οδηγήσει στον πόλεμο;

Διαδηλώστε την υποστήριξή-σας υπογράφοντας το κείμενο αυτό.

Ανατολικό Βερολίνο,
25 Ιανουαρίου 1982

ΣΚΩΤΙΑ:

σημειώσεις πάνω στην ιστορία ενός λαού

Β' ΜΕΡΟΣ

Στο πρώτο μέρος του άρθρου παρουσιάσαμε την πορεία που ακολούθησε ο σκωτικός λαός, σταματήσαμε σε ημερομηνίες και γεγονότα - σταθμούς στην ιστορία-του, ιδιαίτερα την οικονομική και πολιτική, και φθάσαμε στον Α' παγκόσμιο πόλεμο. Σήμερα, φέρνουμε την ιστορική αναδρομή ως τις μέρες-μας προσθέτοντας μερικές παραγράφους πάνω στο χαρακτήρα της σκωτικής οικονομίας και τον προτεινόμενο τρόπο ανάλυσής-της, και κλείνουμε με μια συζήτηση του φαινομένου του σκωτικού εθνικισμού.

του Βασίλη Δρουκόπουλου

Η κρίση του μεσοπόλεμου

Στη γενική κρίση των δεκαετιών του '20 και του '30 η σκωτσέζικη οικονομία βασισμένη σε προϊόντα που δέχονταν πρώτα και βαρύτερα τα χτυπήματα της οικονομικής ύφεσης, ακολούθησε την πορεία παρακμής της βρετανικής οικονομίας, αλλά σε πιο έντονο βαθμό¹². Μόνο παροδικές εξαιρέσεις έσπαζαν τη μονοτονία της πτωτικής πορείας (π.χ. μετά τον πόλεμο τα ναυπηγεία βρήκαν δουλειά με επιδιορθώσεις εμπορικών πλοίων που είχαν υποστεί ζημιές). Από το 1922 ως το 1939 η ανεργία στη Σκωτία ήταν σταθερά μεγαλύτερη από το μέσο όρο του Ηνωμένου Βασιλείου, παρόλο που αυτός συμπεριλάμβανε τα πιο ψηλά ποσοστά της Βόρειας Ιρλανδίας και Νότιας Ουαλίας.

Στη διαδικασία της συγκεντροποίησης του κεφαλαίου από την οποία οι ήδη μεγάλες επιχειρήσεις βγαίνουν σημαντικά ενισχυμένες (ιδιαίτερα στα ναυπηγεία και στα χαλκουργεία), το αγγλικό κεφάλαιο υπερισχύει του ντόπιου και αυτό έχει σαν αποτέλεσμα ότι από τα χρόνια του '30 δεν μπορεί κανείς να μιλήσει πια για μια ανεξάρτητη σκωτική οικονομία. Έτσι, η πολιτική ένωση του 1707 ολοκληρώνεται και οικονομικά. Ο οικογενειακός όμως χαρακτήρας των επιχειρήσεων παραμένει αμείωτος. Και αν τα χρόνια της κρίσης άλλαξαν τη δομή της βιομηχανίας στη Σκωτία, ο προσανατολισμός-της εξακολουθεί να παραμένει αμετάβλητος. Οι νέες βιομηχανίες των ηλεκτρικών μηχανικών κατασκευών, των πετροχημικών, των αυτοκινήτων και των αεροπλάνων εγκαθίστανται νότια από τα αγγλοσκωτικά σύνορα και μόνον οι επανεξοπλισμοί του 1938-39 λυτρώνουν τη σκωτική οικονομία από μια νέα βαθιά κρίση.

Αμετάβλητη παραμένει επίσης στη βάση-της και η πολιτική τάξη των πραγμάτων, παρόλες τις συνδικαλιστικές εξάρσεις της «κόκκινης» βιομηχανικής περιοχής της Γλασκώβης («Red Clydeside») και τη γενική απεργία του 1926¹³. Όπως λέει ο Lenman (σ. 226) σε μία αρκετά εύστοχη αλλά και συνάμα απλουστευτική παρατήρησή-του: «... η σκωτική εργατική τάξη συμβίβαστηκε ακολουθώντας τον κλασικό βρετανικό τρόπο.

Ξεσήκωσε τόσο θόρυβο ώστε να διώξει τους επενδυτές, αλλά όχι αρκετό για να τραντάξει σοβαρά την κοινωνική τάξη». Η δεκαετία του '30, που χαρακτηρίζεται από απεριγραπτή κοινωνική δυστυχία, βλέπει την προδοσία του Σκώτου Ramsay MacDonald, πρωθυπουργού και αρχηγού του Εργατικού Κόμματος και την ίδρυση του 1934 του Σκωτικού Εθνικού Κόμματος.

Οι οικονομικές εξελίξεις στη σύγχρονη εποχή

Η μεταπολεμική περίοδος, και ιδιαίτερα με τις συντηρητικές διακυβερνήσεις της δεκαετίας του '50 που δεν έκαναν τίποτε άλλο παρά να διαχειρίζονται το status quo κάτω από ευνοϊκότερες συνθήκες για τον παγκόσμιο καπιταλισμό, είναι λίγο-πολύ μία επανάληψη των προπολεμικών χρόνων.

Η ναυπηγική βιομηχανία το 1951 ήταν ο σπουδαιότερος κλάδος της σκωτικής οικονομίας. Οι δαπάνες όμως σε πάγιο κεφάλαιο μόλις επαρκούσαν για να καλύψουν το φθαρμένο κεφάλαιο. Το μερίδιο της Σκωτίας στην παγκόσμια ναυπηγική βιομηχανία, που μεταξύ 1951-54 ήταν 12%, έπεφτε στο 1,8% το 1968. Η παραγωγή σιδήρου και χάλυβα γίνονταν με παλιές ξεπερασμένες μεθόδους. Αλλά δεν ήταν μόνο θέμα τεχνολογίας. Τα ίδια τα προϊόντα είχαν ξεπεραστεί χωρίς να παράγονται νέα με μεγαλύτερη ζήτηση. Η κυριαρχία της οικογενειακής μορφής των περισσότερων σκωτικών εταιριών, αν και όχι πια απερίοριστη ιδιαίτερα μετά την εντυπωσιακή αύξηση των ιδρυμάτων - μετόχων, εξακολουθεί να παραμένει ισχυρή.

Οι αγγλικές και ξένες όμως επενδύσεις ελέγχουν τώρα τους πιο δυναμικούς κλάδους της σκωτικής βιομηχανίας, που στα τέλη της δεκαετίας του '60 παρουσιάζει το ανώτερο κατά κεφαλήν ύψος αμερικανικών επενδύσεων μετά τον Καναδά και πριν από την Αυστραλία. Το ένα τρίτο όλων των αμερικανικών εταιριών που εγκαθίστανται στο Ηνωμένο Βασίλειο διαλέγουν τη Σκωτία. Επιδοτήσεις, φοροαπαλλαγές και φτηνή εργατική δύναμη (ιδιαίτερα γυναικεία) τράβηξαν τις ξένες και αγγλικές εταιρίες στη Σκωτία. Αλλά όχι για πολύ. Από τα μέσα της δεκαετίας του '70 θυγατρικές επιχειρήσεις, ιδιαίτερα οι μεγάλες,

12. Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός ότι από το 1907 ως το 1930 η αγγλική βιομηχανική παραγωγή αυξήθηκε κατά 20% ενώ η σκωτική έπεσε κατά 12%.

13. Ενώ οι επίσημες εργατικές ενώσεις είχαν υποστηρίξει το βρετανικό

κράτος στον Α' παγκόσμιο πόλεμο του 1914, οι εργάτες του Clydeside μεταξύ 1915 και 1919, ανάμεσα σε άλλα αιτήματα, αποκρούουν την υποτέλεια της εργατιάς στην πολεμική πολιτική του βρετανικού ιμπεριαλισμού.

κλείνουν η μία μετά την άλλη ή μειώνουν σημαντικά τη δραστηριότητά-τους. Στο μεταξύ, η σκωτσέζικη εργατική τάξη με τις οργανώσεις-της φανερώνει το δυναμισμό-της με διαδηλώσεις, απεργίες και καταλήψεις όταν εναντιώνεται σε αντεργατικά νομοσχέδια (1969, 1971), ή σε συγκεκριμένες φάσεις της πολιτικής εισοδημάτων (1967), ή τέλος, σε απολύσεις και κλεισίματα εργοστασίων (1952, 1960, δεκαετία του '70). Με νίκες αλλά και ήττες, άλλοτε φαίνεται να σπρώχνει πέρα από άμεσες οικονομιστικές διεκδικήσεις και άλλοτε να δέχεται ένα μικρότερο κομμάτι από το κέικ με την ίδια παλιά γεύση.

Ο πληθυσμός στην απογραφή του 1981 φαίνεται ελάχιστα να ξεπερνάει τα 5 εκατομμύρια, δσος ήταν περίπου τριάντα χρόνια πριν, και αφού έφτασε στο ψηλότερό-του σημείο το 1971, τα τελευταία δέκα χρόνια φθίνει. Αντίθετα, τα ποσοστά της ανεργίας ακολουθούν ανοδική πορεία. Μεταξύ 1953 και 1959, ο μέσος όρος ήταν 3,1% του εργατικού δυναμικού, ενώ για όλο το Ηνωμένο Βασίλειο στο ίδιο διάστημα το αντίστοιχο ποσοστό ήταν 1,6%. Τον Ιούνιο του 1982 το ποσοστό ανέργων είχε ανέβει στα 14,1%, στην Ουαλία ήταν 15,2%, στη Βόρεια Ιρλανδία 19,2% και στη Ν. Α. Αγγλία το χαμηλότερο ποσοστό από όλες τις περιοχές ήταν 9%. Αλλά δεν είναι μόνον το ποσοστό της ανεργίας που παρουσιάζεται ψηλότερο από το μέσον όρο του Ηνωμένου Βασιλείου. Στη Σκωτία η ανεργία διαρκεί περισσότερο και χτυπάει πιο πολύ τους ανειδίκευτους και νέους εργάτες απ' ό,τι γενικά σε όλο το Ηνωμένο Βασίλειο. Κι αυτό πρέπει να συνδυαστεί με το ό,τι οι χειρώνακτες σύμφωνα με τα στοιχεία της απογραφής του 1971 αποτελούσαν το 54,5% των αρρένων εργατών ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στην Αγγλία και Ουαλία ήταν 49,9%. Η διανομή του πλούτου και του εισοδήματος είναι η πιο άνιση απ' όλες τις περιοχές των βρετανικών νησιών και το κατά κεφαλήν εισόδημα γύρω στα 10% χαμηλότερο από τον βρετανικό μέσον όρο. Όσο για μερικούς κοινωνικούς δείχτες, η Σκωτία έχει ορισμένα αξιοζήλευτα «πρωτεία». Από το 1972 είναι πρώτη παγκόσμια στους θανάτους από καρκίνο των πνευμόνων, στις καρδιακές παθήσεις και στους θανάτους από παθήσεις της στεφανιαίας. Και μόνον το 2% του πληθυσμού-της έχει γερά δόντια! Οι συνθήκες διαβίωσης είναι πολύ χειρότερες απ' ό,τι στην Αγγλία και στην Ουαλία. Από τις 121 πιο στερημένες περιοχές της Βρετανίας το 1971, οι 118 βρίσκονταν στην Σκωτία (και από αυτές οι 115 στην περιοχή της Γλασκώβης).

Τέλος, ας αναφερθούμε και στο πετρέλαιο της Βόρειας θάλασσας. Η ανακάλυψη ενός πελώριου κοιτάσματος φυσικού αερίου στα βόρεια της Ολλανδικής ακτής το 1959 άρχισε να έλκει τις εταιρίες πετρελαίου εκατοντάδες μίλια έξω από τις βορειανατολικές ακτές της Σκωτίας. Φυσικό αέριο βρέθηκε ύστερα από λίγα χρόνια, αλλά το πρώτο πετρέλαιο εντοπίστηκε απέναντι, σε νορβηγικά νερά. Στον βρετανικό τομέα η παραγωγή άρχισε στα μέσα της περασμένης δεκαετίας και η σημερινή πρόβλεψη είναι ότι η Βρετανία θα εξακολουθήσει να έχει επάρκεια σε πετρέλαιο ως το τέλος του αιώνα. Η μόνη αξία αναφοράς επίπτωση στη σκωτική οικονομία από την ανακάλυψη, παραγωγή και εκμετάλλευση του πετρελαίου της Βόρειας θάλασσας είναι το δέσιμο του τραπεζικού και χρηματιστικού κεφαλαίου με τις εταιρίες πετρελαίου και με τις άλλες βοηθητικές, με συνέπεια, αντί ένα μεγάλο μέρος του σκωτικού κεφαλαίου να εξάγεται σε άλλες χώρες, να επενδύεται τώρα μέσα στη βρετανική επικράτεια αλλά με ανεπαίσθητα αποτελέσματα στην υπόλοιπη σκωτική οικονομία.

Σε αναζήτηση ενός μοντέλου

Τρία τουλάχιστον θεωρητικά σχήματα έχουν προταθεί για την εξήγηση της ανάπτυξης του σκωτικού καπιταλισμού. Το πρώτο παρατηρεί τον κύκλο της ζωής των προϊόντων (λινά, βαμβακερά, σίδηρος, χάλυβας κτλ.) και σύμφωνα με τη χρονι-

ADAIR & CO.

Home and Colonial Outfitters

74-75 SOUTH BRIDGE, EDINBURGH

Specialists in Highland Costumes
for Gentlemen and their Sons . .

Specimen . .
"Full Dress"
Highland
Costume

Size 2. Probable Age, 8 Years.	£ s. d.
Doublet	1 1 0
Tartan Kilt	0 12 6
Do. Trews	0 3 6
Do. Mail	0 4 6
Shoulder Straps	0 3 0
Hair Sporan	0 3 6
Chain Sporan	0 1 6
Glenquarry Cap	0 2 6
Cap Crest	0 1 0
Cocktail Feather	0 1 0
Collar and Tie	0 1 0
Tartan Hose	0 3 6
Patent Brogues	0 8 6
	£3 7 6

Extras, though
not necessary.

Dark	0 10 6
Shawl-Blu	0 5 0
Shoulder and Waist Belts	1 1 0
Kilt Pin	0 1 0
	£5 5 0

Rise and Fall,
3/- per size.

Specimen . .
"Undress"
Highland
Costume

Size 2.
Probable Age,
8 Years.

	£ s. d.
Tweed Jacket and Vest	0 12 0
Tartan Kilt	0 12 6
Do. Trews	0 3 6
Sporran	0 5 6
Glenquarry or Balmoral Cap	0 2 6
Cap Crest	0 1 6
Collar and Tie	0 1 0
Hose	0 3 0
Brogues	0 7 6
	£2 9 6

Extras, though
not necessary.

Shawl-Blu	0 5 0
Grouse Glove	0 2 6
	£2 17 0

Rise and Fall,
3/- per size.

Gent's Highland Costumes from £10, 10s.

ESTIMATES GIVEN FOR PIPE BANDS, ETC.

Illustrated Catalogues and Self-Measurement Forms on application.

PHONE 5675

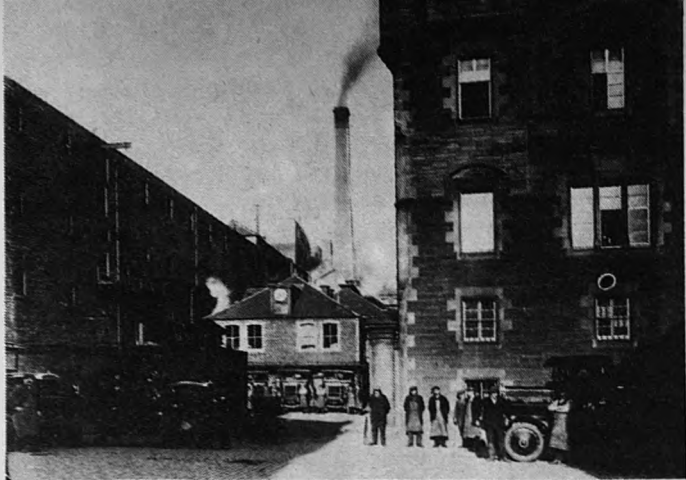
Διαφήμιση του 1902 για την εθνική ενδυμασία. Με 3 σελινια παραπάνω τα ρούχα παραδίδονται με αρκετό ύψασμα που θα επιτρέπει το μάκρυσμά-τους όσο το παιδί θα ριχνει μολι.

κή σπουδαιότητα του κάθε προϊόντος διαγράφει και την πορεία της καπιταλιστικής ανάπτυξης της Σκωτίας. Ένα τέτοιο σχήμα μας αφήνει ανικανοποίητους μια και δεν αποκαλύπτει τη διαλεκτική δυναμική του συστήματος δηλ. τις διασυνδέσεις και τους ανταγωνισμούς των κοινωνικών δυνάμεων που δημιουργεί η παραγωγική διαδικασία.

Το δεύτερο σχήμα βασίζεται στη γνωστή διάκριση «περιφέρεια - μητρόπολη». Ας ξαναθυμηθούμε τα κύρια χαρακτηριστικά-του αρχίζοντας από το τι είναι εξάρτηση.

Σαν οικονομική εξάρτηση μπορεί να οριστεί η ανυπαρξία της δυνατότητας μιας ανεξάρτητης ρύθμισης των οργανικών στοιχείων ενός οικονομικού συστήματος. Μια τέτοια κατάσταση χαρακτηρίζεται από απουσία αλληλοεξάρτησης των οικονομικών λειτουργιών ενός συστήματος. Αυτή η απουσία σημαίνει ότι το οικονομικό σύστημα δεν έχει την απαραίτητη εσωτερική δυναμική, ώστε να λειτουργεί σαν μία αυτόνομη ενότητα. Αντίθετα, το οικονομικό σύστημα βρίσκεται σε σχέση υποτέλειας απέναντι σε μία άλλη οικονομία, την οικονομία της μητρόπολης, και αυτό θα πει ότι η «ανάπτυξη» της περιφερειακής χώρας εξαρτάται από τις ανάγκες της μητροπολιτικής οικονομίας. Έτσι, η οικονομική καθυστέρηση θεωρείται προϊόν της σχέσης εκμετάλλευσης ανάμεσα στη μητρόπολη και την περιφέρεια και όχι ανάμεσα στις τάξεις της ίδιας της περιφερειακής χώρας.

Μπορεί να θεωρηθεί η Σκωτία «εσωτερική αποικία» της Αγγλίας; Κι αν κάποιος δώσει καταφατική απάντηση στο ερώτημα, τότε η περιφερειοποίηση της Σκωτίας είναι αποτέλεσμα πολιτικής επιλογής ή συνέπεια της ανάπτυξης της καπιταλιστικής οικονομίας;

Ζυθοποιία στο Leith (το λιμάνι του Εδιμβούργου) γύρω στα 1926, απ' όπου έβγαине «το δυνατό υγρό που έκανε τα χείλια του πότη να κολούν στα χείλια του ποτηριού».

Στη Σκωτία, λίγο πριν από την ένωση του 1707 κι ως τα 1750 περίπου, μπορεί να βρει κανείς χαρακτηριστικά που δεν βοηθούν στο να οριστεί η χώρα σαν απόλυτα εξαρτημένη ή απόλυτα ανεξάρτητη. Το μεγαλύτερο μέρος των εξαγωγών-της — βοδινά και λινά, αλλά και κάρβουνο και αλάτι — πήγαινε στην Αγγλία και η τεχνολογία-της ερχόταν από το εξωτερικό αν και όχι αποκλειστικά από την Αγγλία. Όμως, από την άλλη πλευρά, όπως έχουμε γράψει πιο πάνω, η ένωση του 1707 εγγυήθηκε τη διατήρηση των σκωτικών νόμων, του σκωτικού εκπαιδευτικού συστήματος, της σκωτικής εκκλησίας και του σκωτικού συστήματος τοπικής αυτοδιοίκησης. Και εκτός από αυτά, οι θρύλοι, οι ήρωες, τα ήθη και τα έθιμα, ακόμα και το τραπεζικό σύστημα ήταν διαφορετικά. Η Σκωτία δεν ήταν αγγλικό «Scotshire». Όλα τα προηγούμενα είχαν μία εθνική αυτοτέλεια (χωρίς όμως να δρουν εθνικιστικά με την πολιτική έννοια του όρου, όπως π.χ. η πολωνική λογοτεχνία του 19ου αιώνα, με εξαίρεση βέβαια τις Άνω Χώρες)¹⁴. Ως τότε η Σκωτία έψαχνε τον προσανατολισμό-της. Μετά το 1750 η χώρα όδευε προς ένα καθαρά καπιταλιστικό δρόμο ανάπτυξης χωρίς την ετικέτα της υπερέχειας. Ο λόγος ήταν ο εξαπλούμενος βρετανικός ιμπεριαλισμός. Για πολύ καιρό η αγγλική καπιταλιστική τάξη δεν εμπόδιζε ούτε επηρέασε άμεσα τη συσσώρευση του κεφαλαίου στη Σκωτία ούτε και αφομοίωσε στο δικό-της σώμα τη σκωτική καπιταλιστική τάξη. Στην αυτοκρατορία υπήρχε χώρος και για τους δύο. Ο ιμπεριαλισμός δεν επιβλήθηκε αναγκαστικά και ανεπιθύμητα σ' ένα σκωτικό λαό που μαχόταν για την πολιτική και οικονομική-του ανεξαρτησία. Η Σκωτία ήταν ο νεότερος και μικρότερος συνεταίρος στο «γενικό εμπόριο» του βρετανικού ιμπεριαλισμού. Η πρόοδος της βιομηχανικής επανάστασης είχε παραδώσει τις ηπείρους στα νύχια του βρετανικού λέοντα.

Όταν τον 20ο αιώνα, και ιδιαίτερα μετά τον Α' παγκόσμιο πόλεμο, ο ήλιος της βρετανικής αυτοκρατορίας άρχισε να δύει και η Βρετανία από αφέντης του κόσμου μετατρεπόταν στον «άρρωστο της Ευρώπης», η Σκωτία έχανε αναλογικά περισσότερα απ' ό,τι ο μεγαλύτερος συνεταίρος-της. Στην περίοδο της κρίσης, οι οικονομίες των επί μέρους βρετανικών περιοχών δονόνταν πιο στενά μεταξύ-τους και το πιο ευέλικτο αγγλικό και

Ψαράδες των νησιών Σέτλαντ (1908).

ξένο κεφάλαιο κυριέυε τη σκωτική βιομηχανία. Η αστική τάξη της (γηγενής ή εσωτερική αλλά όχι εθνική)¹⁵ χάνει ένα μεγάλο μέρος της ελευθερίας-της σε όφελος των ισχυροτέρων συμφερόντων του Λονδίνου και του εξωτερικού και παύει να παίρνει ανεξάρτητες αποφάσεις (και αν ακόμα είχε μεγαλύτερη ελευθερία ποιός νομίζει ότι θα έπαιρνε αποφάσεις με γνώμονα την ευημερία του σκωτικού λαού;). Η Σκωτία λοιπόν έμπαινε πάλι στη χορεία των εξαρτημένων χωρών.

Το σχήμα αυτό, σαφέστατα πιο ικανοποιητικό από το πρώτο, παραλείπει ή θίγει μόνον έμμεσα το ρόλο και την επίδραση της ταξικής πάλης στην ίδια την εξαρτημένη χώρα. Το τρίτο θεωρητικό μοντέλο προχωράει παραπέρα προς την παραπάνω κατεύθυνση.

Σύμφωνα με αυτό, η συσσώρευση του κεφαλαίου είναι η α-τμομηχανή της καπιταλιστικής ανάπτυξης και η προσπάθεια για διατήρηση των συνθηκών για την ανεμπόδιστη συσσώρευση του κεφαλαίου και η ταυτόχρονη παραγωγή και ιδιοποίηση της υπεραξίας, δημιουργούν ανταγωνισμούς και αντιθέσεις που παίρνουν τη μορφή περιφερειακών αντιστοιχιών. Και όταν αυτές οι αντιθέσεις, ο πυρήνας της ταξικής πάλης, αρχίσουν να παίρνουν μορφές που αμφισβητούν τη λογική του συστήματος απειλώντας τη συνοχή του όλου οικοδομήματος, τότε η καπιταλιστική συσσώρευση διακόπτεται σε μία προσπάθεια των καπιταλιστών να πετύχουν καλύτερους όρους και αποδόσεις εκεί όπου η ταξική πάλη δεν έχει ακόμα οξυνθεί στον ίδιο βαθμό. Έτσι πρέπει να ερμηνευτεί η καπιταλιστική ανάπτυξη της Σκωτίας.

Η αναζωπύρωση του εθνικισμού: εφήμερο πυροτέχνημα ή αμετάκλητο φαινόμενο;

Μεταξύ 1800 και 1870, τα λαϊκά κινήματα με στόχο την εθνική ολοκλήρωση δονούσαν την Ευρώπη. Η ιδέα του εθνικισμού είχε ριζοβολήσει γερά από τη Σκανδιναβία ως τους λαούς της Οθωμανικής αυτοκρατορίας. Στο σκωτικό μέτωπο επικρατούσε απόλυτη άπνοια. Και δικαιολογημένα. Έπειτα από τα αποτυχημένα κελτικά ξεσηκώματα του προηγούμενου αιώνα η νέα αστική τάξη κληρονομούσε μία θέση αναμφισβήτητα πιο ευνοϊκή απ' όσο κάθε άλλη περιφερειακή εθνικότητα. Η βιομηχανική επανάσταση ήρθε στη Σκωτία ομαλά (βέβαια λίγο αρ-

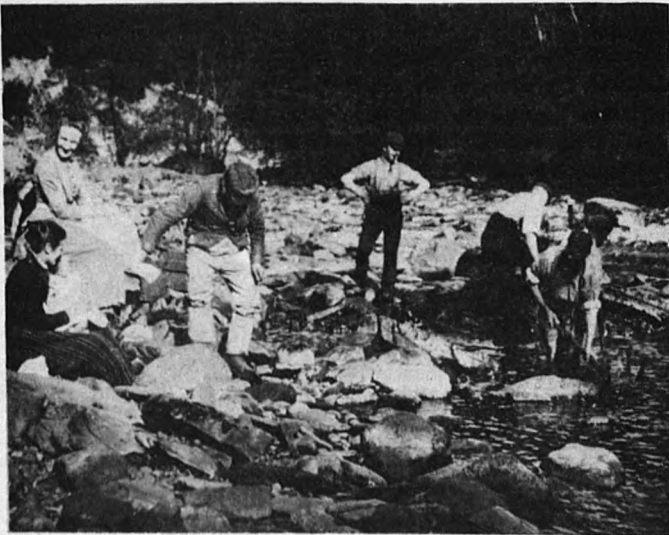
14. Δεν πρέπει βέβαια να νομιστεί ότι η αγγλική επίδραση σε όλες τις όψεις της κοινωνικής και πολιτιστικής ζωής ήταν ανύπαρκτη στη Σκωτία. Κάτι τέτοιο το απόκλειε πριν απ' όλα η κοινή γλώσσα. Η Σκωτία «διαβρωνόταν» αλλά ποτέ σε τέτοιο βαθμό που να μπορεί να χαρακτηριστεί σαν μία από τις πολλές κομητείες της Αγγλίας και όταν ακόμα προς το τέλος της βικτωριανής εποχής η «κοινή κουλτούρα» του 18ου αιώνα που τη μοιράζονταν όλα τα στρώματα του σκωτικού πληθυσμού, έδινε τη θέση-της στο φιλοκτμήμονα ατομισμό και τον ωφελισμό, όπου πρυτάνευε η λογική του κεφαλαίου. Ο φιλόσοφος, David Hume, εκπρόσωπος του σκωτικού διαφωτισμού του 18ου αιώνα, έπαιρνε μαθήματα

ρητορείας για να αποβάλει τοπικούς ιδιοματισμούς από την ομιλία-του. Οι Άγγλοι από τη μεριά-τους δε θεωρούσαν τους Σκώτους σαν ξένους όπως π.χ. τους Γάλλους ή τους Γερμανούς, αλλά κι ούτε φυλετικά ή πνευματικά κατώτερους σαν τους Ιρλανδούς. Επαρχιώτες μπορεί, αλλά όχι ασημαντους και παρακατιανούς.

15. Η εσωτερική αστική τάξη έχει μία εσωτερική εθνική βιομηχανική βάση, της οποίας όμως η αναπαραγωγή (σε αντίθεση με την εθνική αστική τάξη) είναι μία προέκταση της αναπαραγωγής της ξένης οικονομίας και του ξένου κεφαλαίου.

γότερα απ' ό,τι σε μερικές περιοχές της Αγγλίας, η εξέλιξη-της όμως ήταν εξαιρετικά γοργή) δεν τη στερήθηκε αλλά και ούτε την είδε σαν ξένη απειλή. Όλες οι κοινωνικές τάξεις και στρώματα είχαν συνειδητά και αναμφίβολα δηλώσει πίστη στο αυτοκρατορικό κράτος. Γι' αυτό και δεν χρειάστηκε να στραφούν στον εθνικισμό. Όπως χαρακτηριστικά έγραψε ο μεγαλύτερος Σκώτος ποιητής του 20ου αιώνα, ο Hugh Mac Diarmid: «Πρέπει ν' αναγνωριστεί ότι η απουσία του εθνικισμού είναι παράδοξα μία μορφή σκωτικής αυτοδιάθεσης»¹⁶.

Ο εθνικισμός αναζωπυρώνεται μετά τον Α' παγκόσμιο πόλεμο. Το Σκωτικό Εθνικό Κόμμα, με τη σημερινή-του μορφή, ιδρύεται το 1934. Αλλά μετά από πολλά χρόνια μικρής επιρροής, μόνο στο τέλος της δεκαετίας του '60 οι εθνικιστές γίνονται μία υπολογίσιμη δύναμη¹⁷. Και το 1974 στις εκλογές του Οχτώβρη έρχονται δεύτερο κόμμα κερδίζοντας 31% των ψήφων. Στις τελευταίες όμως εκλογές (Μάης 1979) οι εθνικιστές συντρίβονται χάνοντας εννιά από τους έντεκα βουλευτές-τους και περιορίζονται στο 17% των ψήφων. Στο μεταξύ, είχε μεσολαβήσει το δημοψήφισμα της 1ης του Μάρτη 1979. Το ερώτημα ήταν κατά πόσο οι κάτοικοι της Σκωτίας (και όχι βέβαια μόνον οι Σκώτοι) υποστήριζαν τη δημιουργία ενός τοπικού κοινοβουλίου με περιορισμένες μόνον αρμοδιότητες και εξουσίες.

Σκάβοντας για κάρβουνο στην κοίτη του ποταμού Ανον, κοντά στο Hamilton, 1880.

Καθαρίζοντας ρέγγες στο Wick (1905).

Ράφτες της σκωτσέζικης φούστας στο στρατόπεδο του συντάγματος των Gordon Highlanders γύρω στο 1900.

Η πλειοψηφία των ψηφισάντων εκφράστηκε υπέρ, αλλά ήταν τόσο ισχνή (52%-48%) και αυτό συνδυασμένο με μία μεγάλη αποχή δεν ξεπέρασε το φράγμα του 40% των εγγεγραμμένων που είχε επιβάλει το κοινοβούλιο του Ουεστμίνστερ σαν προϋπόθεση κατακύρωσης και εφαρμογής της σχετικής νομοθεσίας¹⁸.

Ποιές δυνάμεις εκφράζει ο σκωτικός εθνικισμός; Τι ακριβώς ζητάει το Σκωτικό Εθνικό Κόμμα; Ποιά είναι η στάση των άλλων κομμάτων;

Ο Πουλαντζάς είχε παρατηρήσει «Ρωγμές στην εθνική ενότητα υπάρχοντων εθνικών κρατών... δηλ. το πολύ σημαντικό σύγχρονο φαινόμενο της περιφερειοποίησης (regionalism) που εκδηλώνεται ιδιαίτερα στην αναζωπύρωση των εθνικοτήτων δείχνοντας πόσο η διεθνοποίηση του κεφαλαίου οδηγεί περισσότερο στον κατακερματισμό του ιστορικά συγκροτημένου κράτους παρά στη δημιουργία ενός υπερεθνικού κράτους»¹⁹. Έτσι ο σκωτικός εθνικισμός, που αναγεννήθηκε στις μέρες-μας, δεν πρέπει να θεωρηθεί σαν ένας οριακός, εκκεντρικός και ξεπερασμένος παραλογισμός, αλλ' αντίθετα το κοινό προϊόν εξωτερικών πιέσεων και εσωτερικού συσχετισμού των ταξικών δυνάμεων. Πιο συγκεκριμένα, μπορεί να αποδοθεί περισσότερο στη διάλυση της βρετανικής αυτοκρατορίας με όλα τα συνεπακόλουθά-της και στο σοκ που δημιούργησε η ανακάλυψη του πετρελαίου παρά στο κελτικό αίμα που σιγόβραζε και ζητούσε εκδίκηση. Σε αυτό δηλ. που ο Λένιν αποκαλούσε «άνιση και συνδυασμένη ανάπτυξη».

Το εργατικό κίνημα στη Βρετανία έχει φανεί αδύναμο να εκμεταλλευτεί τις οξυμένες αντιθέσεις για να πετύχει ριζικές αλλαγές. Σαν συνέπεια, το εθνικιστικό κίνημα αναφαίνεται απρόσμενα αλλά δικαιολογημένα, σαν η πιό δυνατή πρόκληση στο φαινομενικά αδιάσπαστο καπιταλιστικό βρετανικό κράτος, πρόκληση που τείνει να διαρρήξει ένα κλειστό και σκληρομένο σύστημα, να υπονομεύσει τον ακίνητο συντηρητισμό-του και να προτείνει στις μάζες μία πολιτική διέξοδο. Η ιστορία δεν τελιώνει όμως εδώ. Γιατι το βασικό κριτήριο της μαρξιστικής θεώρησης είναι κατά πόσο ο εθνικισμός προάγει την υπόθεση του σοσιαλισμού ή στο πώς ο εθνικισμός θ' αφήσει τις σοσιαλιστικές ιδέες ν' αναπτυχθούν ανεμπόδια ή ακόμα πώς ο σοσιαλισμός θα καταφέρει να κάνει τον εθνικισμό σύμμαχό-του. Και εδώ βρίσκεται ο κίνδυνος: ο εθνικισμός να θεωρηθεί σαν ένας παρακαμπτήριος δρόμος που θα μας φέρει πιο γρήγορα στην επανάσταση, με το κακό ενδεχόμενο ο παρακαμπτήριος να καταλήξει να μην έχει προορισμό και να υπολογίζεται μόνο η εθνικιστική διαδρομή. Όπως έλεγε ο Λένιν το 1920 στον Ζηνόβιεφ και σε άλλους: «Μη βάψετε τον εθνικισμό κόκκινο».

τρίτα ψηφισαν υπέρ, ενώ από τα μεσαία στρώματα λιγότεροι από τους μισούς. Ακόμη, από τους ψηφοφόρους του Συντηρητικού Κόμματος μόνον το 17% εκφράστηκε υπέρ ενώ το αντίστοιχο ποσοστό των ψηφοφόρων του Εργατικού Κόμματος ήταν 42%.

19. Αναφέρεται στο T. Nairn «Scotland and Europe», New Left Review, No.83, January - February 1973, σσ. 57,8.

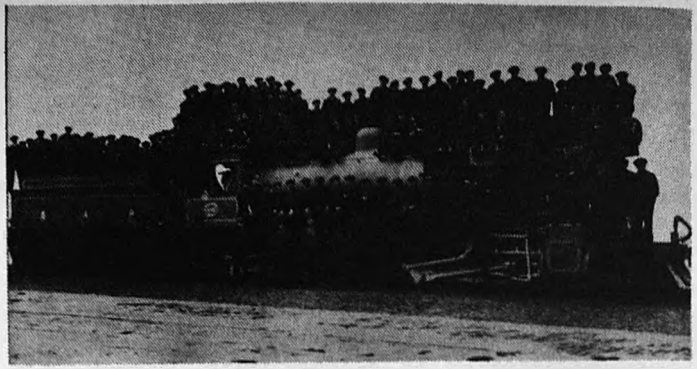
16. Αναφέρεται στο T. Nairn «Old Nationalism and New Nationalism» in G. Brown (ed.), The Red Paper on Scotland, Edinburgh, 1975, σ. 22.

17. Το 1968 το κόμμα αριθμεί 100.000 μέλη σε 500 τοπικές οργανώσεις.

18. Από τους ψηφοφόρους της εργατικής τάξης υπολογίζεται ότι τα δύο

Για να θυμηθούμε και πάλι τον Λένιν: «Ακόμα και στην Αγγλία, που οι γεωγραφικοί όροι, η κοινή γλώσσα και η ιστορία πολλών αιώνων θά 'λεγε κανείς πως εξάλειψε το εθνικό ζήτημα ορισμένων μικροϋποδιαίρεσεων της Αγγλίας, ακόμα και δώ ο Ένγκελς παίρνει υπόψη-του το ολοφάνερο γεγονός ότι το εθνικό ζήτημα δεν έχει ξεπεραστεί και για τούτο παραδέχεται την ομοσπονδιακή δημοκρατία σαν ένα «βήμα προς τα μπρος». Εννοείται ότι δεν υπάρχει εδώ ούτε ίχνος απάρνησης της κριτικής των ελαττωμάτων που έχει η ομοσπονδιακή δημοκρατία, και της πιο αποφασιστικής προπαγάνδας και πάλης για την ενιαία, συγκεντρωτική - λαοκρατική δημοκρατία» (*Κράτος και Επανάσταση*). Βέβαια, το Σκωτικό Εθνικό Κόμμα δε σταματάει στο στάδιο της ομοσπονδίας' έχει ταχθεί υπέρ της απόλυτης ανεξαρτησίας. Αντίθετα, ένας άκρατος ομορτονισμός χαρακτηρίζει το Εργατικό Κόμμα. Στο παρελθόν, δεν έπαιρνε πρωτοβουλίες παρά μόνο όταν ένιωθε να απειλείται από τους εθνικιστές και μετά δρούσε κατά τέτοιο τρόπο ώστε από τη μία προσπαθούσε ν' αλλάξει στην πράξη όσο ήταν δυνατό λιγότερα, και από την άλλη να φαίνεται ότι κάτι αλλάζει. Ός ένα σημείο, αυτό οφείλεται στο ότι μέσα στο κόμμα υπάρχουν υποστηρικτές της περιορισμένης αυτοδιοίκησης και φανατικοί αντίπαλοί-της. Η νομοθεσία του Εργατικού Κόμματος για μερική μεταβίβαση (devolution) των εξουσιών από το Λονδίνο στο Εδιμβούργο, που τελικά δεν πήρε την απαιτούμενη πλειοψηφία στο δημοψήφισμα της 1.3.79, προσπαθούσε να συμβιβάσει τα ασυμβίβαστα. Το περιεχόμενό-της συνδυασμένο με τη χλιαρή, δισταχτική και αντιφατική καμπάνια του Εργατικού Κόμματος κράτησε ένα μεγάλο μέρος ψηφοφόρων στο σπιτί-τους και μπέρδεψε ακόμα πιο πολλούς που κατάλαβαν ότι το δημοψήφισμα δεν ήταν παρά μία απόπειρα της αστικής τάξης να προστατέψει το τωρινό σύστημα.

Το Κομμουνιστικό Κόμμα, με την ανεπαίσθητη επιρροή-του στο σώμα των ψηφοφόρων αλλά με πολύ μεγαλύτερη μέσα στα συνδικάτα, έχει ταχθεί ενάντια στην πλήρη ανεξαρτητοποίηση αλλά υπέρ μιας περιορισμένης μεταβίβασης μερικών εξουσιών σε μία τοπική Βουλή. Ας θυμηθούμε σχετικά ότι το 1921 ο Λένιν είχε συστήσει τη δημιουργία ενός και μόνου κομμουνιστικού κόμματος για όλη τη Βρετανία — πράγμα που έγινε — και

Σκωτσέζικη ατμομηχανή που προορίζονταν για τη Ν. Αφρική (1914). είχε απορρίψει την ιδέα μερικών Σκωτσέζων κομμουνιστών για ένα ξεχωριστό σκωτικό κόμμα.

Για το Εθνικό Κόμμα, το κάθε πρόβλημα που αντιμετωπίζει η Σκωτία είναι θέμα απόστασης από το Λονδίνο και θα λυθεί με τον ερχομό της ανεξαρτησίας' η κρίση στη Σκωτία οφείλεται στην κρίση της αγγλικής οικονομίας και όχι στην κρίση του καπιταλισμού στη Βρετανία. Το Εθνικό Κόμμα περήφανα ισχυρίζεται ότι αποφεύγει τη χρήση δεξιών και αριστερών επιχειρημάτων, ότι είναι ένα υπερταξικό κόμμα απόλυτα κοινοβουλευτικά προσανατολισμένο και με μέλη τους «καλούς Σκωτσέζους»²¹. Έτσι δικαιολογημένα συγκαταλέγει στους κόλπους-του ένα μικρό κομμάτι της σκωτικής καπιταλιστικής τάξης. Το κόμμα, που μόνον πρόσκαιρα και αποσπασματικά μπόρεσε να κερδίσει την πλειοψηφία σε εργατικές περιοχές, κατανοεί την ισότητα, την κοινωνική δικαιοσύνη και ευημερία μόνο μέσα στα όρια που ήδη υφίστανται χαραγμένα από ένα βασικά άδικο κοινωνικό σύστημα. Ο φιλελεύθερος και «πεφωτισμένος» καπιταλισμός φαίνεται να είναι το πιστεύω-του. Αυτό θα υλοποιηθεί αν αντικατασταθούν οι καπιταλιστές που εδρεύουν στο Λονδίνο με τους καπιταλιστές της Γλασκώβης και του Εδιμβούργου, αλλά και του εξωτερικού! Αλλά στο μεταξύ, όπως αιχμηρά παρατηρεί ο St. Maxwell: «Η σχιζοφρένεια της σκωτσέζικης ψυχής δημιουργεί ...τη συνηθισμένη εικόνα του εργάτη, του πύρινου εθνικιστή της περασμένης βρα-

Πορεία ανέργων, Οκτώβρης 1932.

20. Στις εργατικές μεταπολεμικές κυβερνήσεις μόνο 3 Σκώτοι βουλευτές, με εξαίρεση τον αρμόδιο υπουργό για τις σκωτικές υποθέσεις, έγιναν μέλη του υπουργικού συμβουλίου. Κι απ' αυτούς ο ένας ήταν Άγγλος που εκλεγόταν σε σκωτική περιφέρεια.

21. Παρ' όλα αυτά στο συνέδριο του κόμματος το 1981 η «προοδευτική» πτέρυγα με αριστερή φρασεολογία κέρδισε αρκετές θέσεις στη διοικούσα επιτροπή. Όμως, η πλειοψηφία στο συνέδριο του 1982 διατάσσει τη διάλυση αυτής της πτέρυγας ('79 Group) με άγνωστο όμως το αποτέλεσμα ως τα σήμερα.

22. Πότε ήταν που για τελευταία φορά κάτι γεννήθηκε στη Σκωτία, που κάτι επικίνδυνο τολμήθηκε και κερδίσθηκαν θρίαμβοι;

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ascherson, N., "Wha's like us?", *The Scotsman*, 6/8/77. "Back from the depths on Black Friday", *The Scotsman*, 3/3/79.
 Ashton, J., "After the Referendum: Scotland", *Marxism Today*, May 1979.
 Bain, D., "Scotland: The Referendum Campaign and Beyond", *Marxism Today*, August 1978.
 Brown (ed.), G., *The Red Paper on Scotland*, Edinburgh, 1975.
 Bryden, J., "Core-Periphery Problems-The Scottish Case" in D. Seers et al. (eds.), *Underdeveloped Europe: Studies in Core-Periphery Relations*, Sussex, 1979.
 Buchanan, K., "The Revolt against Satellization in Scotland and Wales", *Monthly Review*, March 1968.
 Burgess, K., "The Current Economic 'Crisis' in Scotland: An Historical Perspective", *Economic Bulletin*, No. 8, Spring 1981.
 Dickson (ed.), T., *Scottish Capitalism: Class, State and Nation from before the Union to the Present*, London, 1980.
 Freeman, S., "For a Scottish Workers' Republic", *Socialist Review*, No. 1, April 1978.
 Furniss, N., "Internal Colonialism: Its Utility for Understanding the development of Higher Education in Scotland", *Development and Change*, Vol. 7, No. 4, October 1976.
 Glover, J.R., *The Story of Scotland*, London, 1960.
 Harrison, A., *The Distribution of Personal Wealth in Scotland*, Research Monograph No. 1. The Fraser of Allander Institute, Glasgow, 1975.
 Hobsbawm, E., "Some Reflections on 'The Break-up of Britain'", *New Left Review*, No. 105, September-October 1977.

διάς που πάντοτε μετατρέπεται στον εξημερωμένο "ενωτικό" του επόμενου πρωινού.

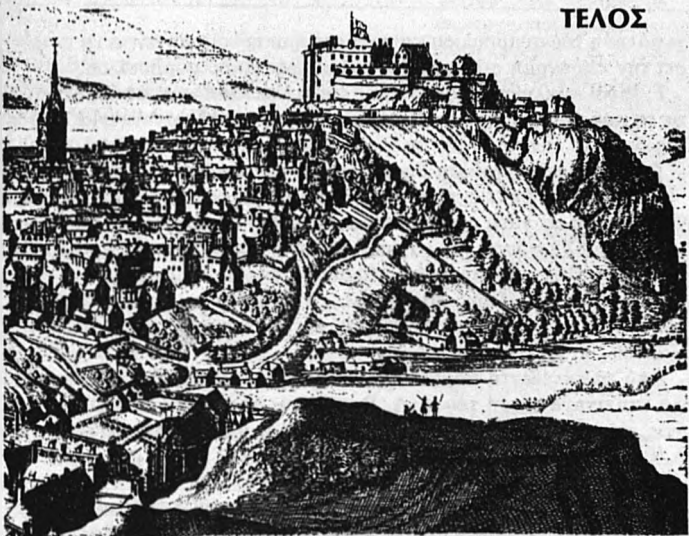
σοσιαλισμό πρέπει να είναι σε θέση ν' απαντάει στις ερωτήσεις: ποιος θα καθορίζει το μέλλον μιας ανεξάρτητης Σκωτίας, προς ποιά κατεύθυνση και για ποιού τα συμφέροντα; Έτσι μόνη η πάλη δεν θα οδηγήσει σε μια γιγαντιαία απάτη και αποτυχία.

Σαν επίλογος

Η Σκωτία δεν είναι μόνον η χώρα του ουίσκι (παραφθαρμένη απόδοση κελτικής λέξης που σημαίνει «νερό της ζωής»), της πολύχρωμης καρώ φούστας και του τέρατος του Λόχ Νές κάπου εκεί στην Αγγλία (sic). Οι παραπάνω σελίδες στηρίζονται σε ό,τι η Σκωτία ήταν και είναι, πέρα από αυτά. Και για τα μελλούμενα, μς μην μπορεί πια να πει ο ποιητής:

When was anything born in Scotland last,
Risks taken and triumphs won?²²

ΤΕΛΟΣ

Το Εδιμβούργο σε παλιά γκραβούρα.

Kiernan, V., "A Scottish Road to Socialism?", *New Left Review*, No. 93, September-October 1975. Review of T. Dickson (ed.) *op. cit.*, *Marxism Today*, February 1981.

Lenman, B., *An Economic History of Modern Scotland*, London, 1977.

Maxwell, St., *The case for Left-Wing Nationalism*, SNP '79 Group, Hamilton, 1981.

McCrone, G., *Scotland's Future: The Economics of Nationalism*, Oxford, 1969.

Nairn, T., "Scotland and Europe", *New Left Review*, No. 83, January-February 1973. "The Twilight of the British State", *New Left Review*, No. 101-2, February-April 1977.

Niven, B., "Foreign Investment and Regional Policy", *Scottish Marxist*, March 1973.

Scott, J. and M. Hughes, "Ownership and Control in a Satellite Economy: a Discussion from Scottish Data", *Sociology*, V. 10, No. 1, 1976. "The Scottish Ruling Class: Problems of Analysis and Data" in A. Allan MacLaren (ed) *Social Class in Scotland: Past and Present*, Edinburgh, 1976.

The Anatomy of Scottish Capital, London 1980.

SEAD, *Scotland in the Multinational World*, Edinburgh, 1980.

Smith, P.B., "North Sea Oil and Gas - Its Past and Its Future", *Marxism Today*, December 1976.

Smout, T.C., "Scotland and England: Is Dependency a Symptom or a Cause of Underdevelopment?", *Review*, V. 3, No. 4, Spring 1980. "Centre and Periphery in History; with Some Thoughts on Scotland as a Case Study", *Journal of Common Market Studies*, V. 18, No. 3, March 1980.

Wallerstein, I., "One Man's Meat: The Scottish Great Leap Forward", *Review*, V. 3, No. 4, Spring 1980.

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ «ΑΙΟΛΟΣ»

Δέκα βιβλία για το καλοκαίρι

ΜΟΛΙΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΑΝ

Τόμας Χάρντυ: Το μαραμένο χέρι.

Ιστορίες από το Ουέσσεξ

Συρανό Ντε Μπερζεράκ: Ταξίδι στη σελήνη

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ

Μπόχουμλ Χράμπαλ: Ο κόσμος το αυτόματο

Μπόχουμλ Χράμπαλ: Θέλετε να δείτε τη Χρυσή Πράγα;

Μπράμ Στόουκερ: Δράκουλας

Ρόμπερτ Λούις Στήβενσον: Δόκτωρ Τζέκυλ και κύριος Χάιντ

Χέρμαν Μέλβιλ: Μπενίτο Σερένο και άλλες ιστορίες

Ιούλιος Βερν: Οι ναυαγοί του Ιωνάθαν

Ανατόλ Φράνς: Οι Θεοί διψούν

Ταντέους Μπορόβσκι: Από 'δω για τ' αέρια, κυρίες και κύριοι

Αίολος

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

Ιπποκράτους 6 - Ε' όρ.

Βιβλιοπωλείο: Σόλωνος 114

Τηλ. 36.38.624 - 36.30.214

Αθήνα

RUDYARD KIPLING

«ΤΟ ΩΡΑΙΟΤΕΡΟ
ΔΙΗΓΗΜΑ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ»

ΚΑΙ

ΕΞΙ ΙΝΔΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: ΚΟΣΜΑΣ ΠΟΛΙΤΗΣ

ΑΓΡΑ - ΑΘΗΝΑ 1982

δική-μου δήτην, συνέργεια και με εκδικητικά κίνητρα σκοπιμότητας. Αναληθέςατο και τούτο και αυθαίρετο παντελώς! Όχι μόνο Συμβούλιο αρμόδιο δεν έχει συγκροτηθεί ακόμη, αλλ' ούτε καν συζήτηση σχετική δεν έγινε ποτέ και με κανένα, ούτε γνωρίζω να έχει τεθεί θέμα αντικατάστασης του Θεολόγου, που ασκεί καθήκοντα Διευθυντή στη Σχολή της Κρήτης. Εκτός κι αν έχει επιλέξει ο ίδιος ο αρθρογράφος τους «κατάλληλους» (για ποιόν άραγε;) Διευθυντές, έχει κρίνει ποιοί είναι ακατάλληλοι και υποβάλλει, με τον τρόπο-του, στο Υπουργείο τις αποφάσεις, που πρέπει να λάβει.!

του ο αρθρογράφος και το δικαίωμα υπόδειξης των «κατάλληλων» προσώπων, που θα στελεχώσουν τα Υπηρεσιακά και άλλα Συμβούλια.

5. Επιμένει ακόμη ο αρθρογράφος, να θέτει την υπηρεσιακή ιδιότητά-του σε εισαγωγικά σημεία («ειδικός» σύμβουλος), αμφισβητώντας και εδώ επιλογές και πράξεις της Πολιτείας. Δεν είναι όμως μόνον αυτά, είναι και άλλα εισαγωγικά σημεία, που επιμένει να χρησιμοποιεί. Κρίνοντας και με τον έμμεσο αυτό τρόπο και επικρίνοντας, δίδει βέβαια την ευκαιρία, να κρίνεται και ο ίδιος. Φαντάζεται μήπως, πως προάγεται στ' αλήθεια η

ζωή του τόπου με τη διαρκή άρνηση, με την αναληθεία, με το χλευασμό και το διασυρμό λειτουργιών της Εκκλησίας, της Πολιτείας και της Παιδείας;

Συμφωνώ με τον αρθρογράφο-σας στην αποκάλυψη των όποιων σκανδάλων, με την προϋπόθεση, πως δεν είναι επίπλαστα και φανταστικά και ότι τέτοιες αποκλύψεις δεν αδικούν πρόσωπα, που δεν ευθύνονται και προπαντός δεν αδικούν την αλήθεια.

Ελπίζω ότι δεν χρειάζεται να επικαλεστώ τον περί Τύπου νόμο για τη δημοσίευση των διευκρινίσεων αυτών.

Με φιλικούς χαιρετισμούς
Αλέξανδρος Παπαδερός

και η ανταπάντηση του συνεργάτη-μας:

Α. Γράφει ο κ. «ειδικός» σύμβουλος, ότι βλέπει το ΑΝΤΙ να υποχωρεί και στην ανεύθυνη σκανδαλοθηρία και αναφέρεται στο άρθρο «κοινωνικοποίηση ή οικοπεδοποίηση της εκκλησιαστικής περιουσίας». Ο κ. «ειδικός» αισθάνεται προφανώς πολύ άσχημα, μια και οι αποκλύψεις του «ΑΝΤΙ» για το σκάνδαλο σε βάρος της δημόσιας εκκλησιαστικής σχολής Κρήτης και προς όφελος της μητρόπολης Κυδωνίας και Αποκορώνου αναφέρονταν και στη δική-του ανάμιξη, αλλά γι' αυτήν μόνον ο ίδιος ευθύνεται.

Β. Ο κ. «ειδικός» γράφει, ότι θέλει να ελπίζει, πως η πολεμική-μου δεν αποβλέπει στην παρεμπόδιση των αλλαγών, που είναι επείγουσα ανάγκη να γίνουν στον τομέα που διακονεί.

Για να πληροφορηθεί η κυβέρνηση της Αλλαγής και η κοινή γνώμη ποιές είναι οι πρώτες ριζοσπαστικές αλλαγές, που έκανε «από επείγουσα ανάγκη» ο κ. «ειδικός» στον τομέα που διακονεί, σημειώνω τα ακόλουθα:

1. Με δική-του εισήγηση στον υπουργό Παιδείας κ. Α. Βερυβάκη συντάχθηκαν σχέδια αποφάσεων για τη συγκρότηση συμβουλίων εκκλησιαστικής εκπαίδευσης με μέλη χουντικών, ιερωνυμικών κτλ. Η συγκρότησή-τους ήταν όμοια με τα αντίστοιχα συμβούλια στην περίοδο της εφτάχρονης τυραννίας. Για τα μέλη, που διάλεξε ο κ. «ειδικός», υπάρχουν συντριπτικές αναφορές — καταγγελίες προς το υπουργείο Παιδείας από διευθυντές εκκλησιαστικών σχολών.

Ένας απ' αυτούς, ο κ. Γ. Μαυρουδάκης της σχολής Λαμίας, στην από 6 Ιουλίου 1982 αναφορά-του προς τα υπουργεία Προεδρίας και Παιδείας υπογραμμίζει και τα εξής:

«Πρέπει να διευκρινισθεί το συντομότερο δυνατό γιατί διεκδικούν τις θέσεις και μάλλον τις παίρνουν τα κοράκια του Μαύρου Απρίλη '67 για να ξεκοκαλίσουν ό,τι απόμεινε από το πτώμα της εκκλησιαστικής εκπαίδευσης. Τα ίδια πρόσωπα πάλι και σήμερα και μάλιστα επί κυβέρνησης ΠΑΣΟΚ, που τόσο θέλει την κάθαρση, εμφανίζονται σαν οι πιο κατάλληλοι για τη νέα μεταρρύθμιση της εκκλησιαστικής εκπαίδευσης!...».

2. Με δική-του εισήγηση στον κ. Α. Βερυβάκη τροποποιήθηκε προηγούμενη απόφαση για τη συγκρότηση των σχολικών εφορειών των εκκλησιαστικών σχολών, περιορίστηκαν οι αρμοδιότητες επιλογής από τους πιο υπεύθυνους και κατάλληλους φορείς και δόθηκαν — επί κυβέρνησης ΠΑΣΟΚ μεγάλες εξουσίες στους μητροπολίτες!

3. Με δική-του εισήγηση στον κ. Α. Βερυβάκη και ακριβώς την ίδια μέρα (2 Ιουλίου 1982) που ο κ. Α. Βερυβάκης έφηνε από το υπουργείο Παιδείας με την αναδόμηση της κυβέρνησης, ο υπουργός Παιδείας υπέγραψε απόφαση για τη συγκρότηση υπηρεσιακού συμβουλίου εκκλησιαστικής εκπαίδευσης στο οποίο φρόντισε να είναι μέλος και ο κ. «ειδικός» σύμβουλος.

Αυτό το συμβούλιο είναι αντισυνταγματικό και παράνομο, γιατί:

α. Παραβιάστηκε η διάταξη του Συντάγματος, που καθορίζει, ότι τα 2/3 των μελών-του είναι εν ενεργεία δημόσιοι υπάλληλοι.

β. Παραβιάστηκε το άρθρο 7 του πρόσφατου Νόμου 1232/82, που ορίζει, ότι, αν ο πρόεδρος του συμβουλίου είναι δικαστικός, αυτός πρέπει να επιλέγεται από τον πρόεδρο, στον οποίο υπάγεται ο δικαστικός.

γ. Τέλος, είναι παράνομο, γιατί ο κ. «ειδικός» αγνόησε την υπηρεσία του Υπουργείου Παιδείας, που είναι αρμόδια και υπεύθυνη για τη συ-

γκρότηση του συμβουλίου και γι' αυτό η υπηρεσία αρνείται να εκτελέσει την παράνομη συγκρότηση του υπηρεσιακού συμβουλίου.

Γ. Είναι αναληθής ο ισχυρισμός του κ. «ειδικού» ότι αυτός δεν άναψε το πράσινο φως για τη μεταστέγαση της σχολής στην Αγία Τριάδα και δεν είχε την κάλυψη του κ. Α. Βερυβάκη.

Τα πρόσφατα γεγονότα διαψεύδουν τον κ. «ειδικό». Συγκεκριμένα:

1. Διαμαρτυρήθηκε έντονα σε υπηρεσιακούς παράγοντες του υπουργείου Παιδείας, γιατί η αρμόδια υπηρεσία δεν απάντησε στο υπ' αριθμ. 1268/14.6.82 έγγραφο του «αγίου» Χανίων, που ζητούσε τη μεταστέγαση της σχολής από τον Άγιο Ματθαίο στην Αγία Τριάδα.

2. Τόνισε στους ίδιους παράγοντες, ότι για την παραπάνω καθυστέρηση της απάντησης έχει εκδηλώσει έντονη δυσφορία και ο υπουργός Παιδείας κ. Α. Βερυβάκης.

Από τα εκτεθέντα προκύπτει, ότι, αν ο κ. «ειδικός» έλεγε ψέματα για την αγανάκτηση του κ. Α. Βερυβάκη, παραμένει ακάλυπτος ο ίδιος, αν όμως έλεγε αλήθεια, τότε ενεργούσε και με την κάλυψη του κ. Α. Βερυβάκη.

Δ. Ισχυρίζεται ο κ. «ειδικός» ότι ο κ. Α. Βερυβάκης έδωσε ρητή εντολή να μη γίνει καμιά ενέργεια για τη μεταφορά της σχολής. Ωστόσο, ο κ. «ειδικός» σκόπιμα αποφεύγει να γράψει πότε ακριβώς, πώς και σε ποιούς έδωσε αυτή τη ρητή εντολή ο κ. Α. Βερυβάκης. Κι αφού ο κ. υπουργός έδωσε αυτή τη ρητή εντολή, γιατί δεν απαίτησε και να τηρηθεί απαρέγκλιτα; Γιατί ο κ. «ειδικός» παραβίασε αυτή την εντολή και διαμαρτυρήθηκε στην αρμόδια υπηρεσία για την καθυστέρηση στην απάντηση προς τον «άγιο» Χανίων; Κι αφού έδωσε τέτοια εντολή ο κ. Α. Βερυβάκης πώς έρχεται ο ίδιος — σύμφωνα με όσα λέει ο κ. «ειδικός» και εκδηλώνει τη δυσφορία-του, γιατί η αρμόδια υπηρεσία δεν απάντησε στο έγγραφο του κ. Ειρηνάιου, που το έστειλε στο υπουργείο στις 14 Ιουνίου 1982;

Εξ άλλου, αφού η ρητή εντολή αφορούσε μια τόσο σοβαρή υπόθεση, γιατί ο κ. Α. Βερυβάκης δεν διέταξε την αρμόδια υπηρεσία να απαντήσει *εγγράφως* στον μητροπολίτη Κυδωνίας και Αποκορώνου και στη Μονή της Αγίας Τριάδας, ότι το υπουργείο Παιδείας αποκλείει κάθε συζήτηση για μεταστέγαση της σχολής;

Ε. Επειδή όλα αυτά δημιουργούν πολλά ερωτηματικά και εύλογες απορίες, υποβάλλω στον κ. «ειδικό» το ακόλουθο ερώτημα και παρακαλώ να μου απαντήσει:

«Είναι αλήθεια, ότι πριν από λίγες μέρες ανέφερε στον υπουργό Παιδείας κ. Α. Κακλαμάνη, ότι διαφωνεί με την εισήγηση της αρμόδιας υπηρεσίας του υπουργείου να απορριφθεί πρόταση της Μονής Αγίας Τριάδας για επανεγκατάσταση της σχολής στην περιοχή-της επειδή η προσφορά της Μονής για διάθεση οικοπέδων κλπ. κρίνεται ασύμφορη;»

ΣΤ. Ύστερα από όσα εκτέθηκαν προκύπτει το αναμφισβήτητο συμπέρασμα, ότι ο κ. «ειδικός» εξακολουθεί να δουλεύει επίμονα και συστηματικά σε βάρος των συμφερόντων της τροφού-του εκκλησιαστικής σχολής Κρήτης ως και του Δημοσίου και αγωνίζεται υπέρ του φίλου-του, του «αγίου» Χανίων κ. Ειρηνάιου.

Αυτά για τον κ. «ειδικό» στην αρχή της διακονίας-του...

Κ.Β.Σακελλαρίου

Κύριε Διευθυντή,

Στο τεύχος-σας της 25.6.82 (πριν από τον κυβερνητικό ανασχηματισμό) δημοσιεύετε άρθρο με τον τίτλο «Έργα στη Μητρόπολη, Απορίες για το Υπουργείο».

Απάντησή-μας στο παραπάνω άρθρο δεν τη δημοσιεύσατε στο επόμενο φύλλο-τεύχος 209/9.7.82 - επειδή τη λάβατε κάπως αργά...

Στο μεταξύ δημοσιεύετε στο τελευταίο τεύχος-σας της 25.7.82 δεύτερο άρθρο του ίδιου προσώπου με τίτλο «Κοινωνικοποίηση ή οικοπεδοποίηση της εκκλησιαστικής περιουσίας».

Ύστερα από αυτά είμαστε υποχρεωμένοι να απαντήσουμε και στα δύο άρθρα.

Και πρώτα ο λόγος για το άρθρο στο τεύχος 208/25.6.82:

Συνολική θεώρησή-του δίδει την εντύπωση, ιδιαίτερα στον ανίδεο αναγνώστη, ότι υπήρξαν ασύγγωνστες παραλείψεις από την πλευρά του Υπουργείου Παιδείας (και του Υπουργού Παιδείας), ότι έγιναν τελεσιδικίες δικαστικές πράξεις με καταστροφικές οικονομικές συνέπειες, ότι εκπαραθυρώθηκε δημόσιος υπάλληλος, λευκός ωσάν περιστερά, ότι διέπραξαν ακατονόμαστες μηχανογραφίες ανευθυνούπευθνοι «Ειδικοί» σύμβουλοι του κ. Υπουργού Παιδείας και άλλα πολλά...

Ας πάρουμε ορισμένες από τις καταγγελίες με κάποια σειρά: Γράφει, λοιπόν, ο αρθρογράφος-σας ότι η σχολική εφορεία της Παιδαγωγικής Ακαδημίας Βελλάς και το Υπουργείο Παιδείας τα κατάφεραν να διεξαχθεί αναγνωριστική αγωγή — που είχε εγείρει η μονή Βελλάς κατά της Παιδαγ. Ακαδημίας με εντολή του «Αγίου» Ιωαννίνων — ερήμην και της Παιδ. Ακαδημίας και του Δημοσίου.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση το περιεργό δεν είναι ότι έγραψε όλα τα παραπάνω ο αρθρογράφος-σας, αλλά το ότι τόλμησε να τα γράψει, ενώ ήξερε πολύ καλά τις αμέτρητες σχετικές ενέργειες του κ. Υπουργού Παιδείας, για να μη συμβούν όσα συνέβησαν, όπως εγνώριζε επίσης αρκετά καλά τη στάση του απέναντι στο θέμα αυτό και απέναντι στη γενικότερη συμπεριφορά του Μητροπολίτη Ιωαννίνων.

Προς τί, λοιπόν, αυτή η παραποίηση;

Δεύτερο σημείο επίκρισης, πάντοτε από τον αρθρογράφο-σας, ο ισχυρισμός-του ότι η ερμηδοκία αυτή θα έχει αποτέλεσμα να χάσει το Δημόσιο περιουσιακά στοιχεία αξίας πάνω από πέντε δισεκατομμύρια δραχμές*. Χωρίς να έχουμε πρόθεση να «υπερασπιστούμε» όποιον, ενδεχομένως από παράληψη ή κακή εκτίμηση, άφησε να οδηγηθούν τα πράγματα σε ερμηδοκία, θα θέλαμε όμως να διατυπώσουμε αρχικά ένα βασικό διμερές ερώτημα, το οποίο εγείρεται σε σχέση με αυτό ακριβώς το σημείο:

Πρώτο, η παραπάνω ερμηδοκία θα έχει τα άμεσα αποτελέσματα που διατείνεται ο αρθρογράφος-σας και δεύτερο ποιάς ευθύνεται πράγματι για την ερμηδοκία; Άραγε, είναι τόσο πτωχές οι νομικές γνώσεις του συντάκτη του δημοσιεύματος ώστε να μη γνωρίζει ότι στο στάδιο που βρίσκεται η υπόθεση — που μόλις εισάγεται — η ερμηδοκία δε θα οδηγήσει από μόνη-της εκεί που ισχυρίζεται,

γιατί δεν είναι τελεσιδικία;

Δεν νομίζουμε ότι συμβαίνει κάτι τέτοιο. Γιατί, τότε, η κατηγορηματική δήλωση για οριστικές απώλειες του Δημοσίου;

Ακόμη, γιατί θέλει ο αρθρογράφος-σας να αγνοεί τις προηγούμενες προσπάθειες και εντολές του κ. Υπουργού Παιδείας — τις οποίες γνωρίζει πολύ καλά — προς τις υπηρεσίες, το Νομάρχη και τη σχολική εφορεία της Παιδ. Ακαδημίας Βελλάς, κυρίως πριν από τις δικές και επιπλέον την άμεση ενέργειά-του μετά τις δικές, όπου με το τέλος της 17.6. Α2/495 και τις παρόμοιες προφορικές εντολές, ζητούσε άμεσο ορισμό νομικού συμβούλου ή δικαστικού αντιπροσώπου, για να ασκηθεί ανακοπή υπέρ του Δημοσίου και της Βελλάς, για να οριστεί δικάσιμη και για να συνεργαστεί ο νομικός σύμβουλος με τη σχολική εφορεία για το συντονισμό του όλου έργου; Δε νομίζετε, ότι οι ημερομηνίες διαψεύδουν αναντίρρητα τον ισχυρισμό του αρθρογράφου-σας ότι όλες οι σχετικές ενέργειες του κ. Υπουργού Παιδείας έγιναν μετά το δημοσίευσμά-του στο «ΑΝΤΙ» στις 26 Ιουνίου 1982; (!!!)

Υπάρχει όμως και τρίτο επικριτικό σημείο στο δημοσίευμα του αρθρογράφου-σας: Ότι ίδιες παραλείψεις παρατηρήθηκαν και στις 6 Μαΐου, όταν είχε οριστεί παρόμοια δίκη, η οποία και τελικά αναβλήθηκε.

Γι' αυτήν ακριβώς την επίκρισή-του ερωτάται ο αρθρογράφος-σας: Πώς δεν εγκάλει τον — γνωστών φρονημάτων — τότε διευθυντή της Παιδ. Ακαδημίας (τον οποίο μάλιστα σθεναρά υπερασπίζεται) και ταυτόχρονα πρόεδρο της σχολικής εφορείας, ο οποίος, παρά τις εντολές που είχε από τον κ. Υπουργό Παιδείας προσωπικά, δεν έπραξε μαζί με τη σχολική εφορεία, ή χρειαζόταν ώστε να μην οδηγηθεί η δίκη σε αναβολή;

Και στο τέταρτο σημείο ο αρθρογράφος-σας φαίνεται να αγνοεί τα πραγματικά σημεία. Ξεχνά (από πολλούς λέγεται ότι η λήθη είναι ευγενικό φαινόμενο) ότι με εντολή του κ. Υπουργού Παιδείας αναγκάστηκε ο Μητροπολίτης Ιωαννίνων να παραιτηθεί από πρόεδρος της σχολικής εφορείας της Παιδαγωγικής Ακαδημίας Βελλάς. Ταυτόχρονα ο αρθρογράφος-σας θα μπορούσε να πληροφορηθεί — εάν ήδη δεν το έχει πράξει — από τους φίλους-του στην Εκκλησία ποιές ήταν οι διαθέσεις του κ. Υπουργού προς το Μητροπολίτη Ιωαννίνων, όταν ο τελευταίος κατείχε τη θέση του διαχειριστή του ΟΔΕΠ. Γιατί, αλήθεια, τόσο «λήθη»;

Σημειώνει ακόμη ο αρθρογράφος-σας ότι παράγοντες και κάποιοι «σύμβουλοι» του κ. Υπουργού Παιδείας, κατάφεραν να απομακρυνθεί από την προεδρία της σχολικής εφορείας ο Δ/ντής της Ακαδημίας κ. Κορακίδης. Φαίνεται, μάλιστα, να πιστεύει ο αρθρογράφος-σας ότι τα τρομερά κακά που ακολούθησαν προκλήθηκαν από αυτή την «ανωμαλία». Ξεχνά όμως και πάλι ο αρθρογράφος-σας ότι ο απομακρυνθείς αδιαφόρησε ασύγγνωστα κατά τη δίκη της 6 Μαΐου και ότι απομακρύνθηκε μετά από σειρά γεγονότων που δε συνδέονται με την υπεράσπιση της περιουσίας Βελλάς αλλά με τη συμπερι-

φορά-του απέναντι στη σχολική εφορεία και τους σπουδαστές**.

Ακόμη, ο αρθρογράφος εμφανίζεται να μη γνωρίζει ή να μην υπολογίζει το γεγονός ότι ο Μητροπολίτης Ιωαννίνων κλήθηκε παλιότερα στο Υπουργείο Παιδείας, για να του λεχθεί χωρίς περιστροφές — παρουσία και του τότε Γεν. Διευθυντή Θρησκευμάτων κ. Τρωιάννου — να επιστρέψει και την περιουσία και τους πόρους της Παιδαγωγικής Ακαδημίας Βελλάς.

Αλλά ο αρθρογράφος-σας φαίνεται να μη μένει ικανοποιημένος με όσα καταγγέλλει εναντίον του κ. Υπουργού Παιδείας.

Οι βολές-του προεκτείνονται και στους γύρω από τον κ. Υπουργό «συμβούλους»-του. Γιατί αυτή η ανάμειξη των συμβούλων σε θέματα με τα οποία ποτέ δεν είχαν σχέση;

Που σκοπεύουν οι παρόμοιοι χαρακτήρα βολές-του;

Τέλος, μένει να απαντηθεί από τον αρθρογράφο-σας ένα μεγάλο ερώτημα: Γιατί γράφτηκαν όλα τα παραπάνω — όταν, όπου και όπως γράφτηκαν — και τί και ποιούς εξυπηρετούσαν...

Και τώρα ο λόγος για το δεύτερο δημοσίευμα του αρθρογράφου-σας στο τχ.210/23.7.82 με τον τίτλο «Κοινωνικοποίηση ή οικοπεδοποίηση της εκκλησιαστικής περιουσίας»;

Στο δημοσίευμα αυτό, ύστερα από μια κατατοπιστική εισαγωγή για την εκκλησιαστική σχολή Κρήτης (έδρα-της το Ακρωτήρι Χανίων), ο αρθρογράφος-σας ισχυρίζεται ότι «απ' την αδράνεια, τουλάχιστον, και τις παραλείψεις του Υπ. Παιδείας» η παραπάνω σχολή θα χάσει οικοπεδαγό αξίας εκατόν πενήντα εκατομμυρίων. Μάλιστα, τον οικοπεδαγό πρόκειται να οικειοποιηθεί η Μητρόπολη Κυθήνας και Αποκορώνου.

Όλη αυτή την επιχείρηση απώλειας από τη μια και όφελους από την άλλη ο αρθρογράφος-σας την ονομάζει «Ψητό». Για το πως παρασκευάστηκε ένα τέτοιο «ψητό» ο αρθρογράφος-σας και πάλι έχει να πει, μεταξύ των άλλων, τα εξής:

Πρώτο: «... ο κ. Παπαδερός στήριξε τις επιδιώξεις του «Αγίου» και επέτυχε και την κάλυψη του κ. Βερυβάκη».

Η λέξη-κλειδί στο πιο πάνω παράθεμα είναι *κάλυψη*. Τι εννοεί με αυτό ο αρθρογράφος-σας; ότι ο κ. Υπουργός κάλυψε ο,τιδήποτε που θα απέβλεπε στη μεταφορά της σχολής και σε όσα αυτή θα συνεπήγετο; Από που το συμπεραίνει; όποια εκδοχή και αν αποδεχεται, τα γεγονότα συνηγορούν ακριβώς για το αντίθετο. Γιατί: α) με τίς αριθ. 1/939/-19.11.81 και 2./396/22.12.1981 εγκύκλιες διαταγές-του προς όλες τις νομαρχίες του κράτους ο κ. Υπουργός υπενθύμιζε «ότι η άδεια που προβλέπει το άρθρο μόνο παρ. 1 του Ν. 2148/1952 για την ενοποίηση κτημάτων οιασδήποτε εκτάσεως της εκκλησιαστικής περιουσίας, πρέπει να είναι πρόσφατη, γιατί αλλιώς δεν εξασφαλίζεται η μέσα στα επιβαλλόμενα χρονικά πλαίσια έρευνα των παραγόντων που συνηγορούν για κάθε συγκεκριμένη εκποίηση. Παλιότερες άδειες που δεν πληρούν τις παραπάνω προϋποθέσεις, είναι απολύτως ανίσχυρες και δεν απαλλάσσουν

από τις ευθύνες τους παραβάτες της απαγορευτικής διατάξεως». Και β) με προφορική του εντολή προς όλους που είχαν κάποια σχέση με την εκκλησιαστική σχολή Κρήτης απαγόρευσε οποιαδήποτε ιδέα για μετακίνηση της.

Το σχετικό ερώτημα είναι αρκετά εύλογο: Πώς είναι δυνατό να υποψιάζεται ο αρθρογράφος-σας τον κ. Υπουργό για κάλυψη παρανομιών σε βάρος της περιουσίας της εκκλησιαστικής σχολής Κρήτης, όταν από τις πρώτες κιόλας μέρες της παρουσίας του στο Υπουργείο Παιδείας αποφασίζει να πατάξει κάθε παράνομη δοσοληψία σε βάρος της εκκλησιαστικής περιουσίας σε οποιοδήποτε σημείο της χώρας; Γιατί θέλει να αγνοεί τις ρητές προφορικές εντολές-του για τη συγκεκριμένη σχολή; Εξάλλου, γιατί ο τόσον επιρρεπής σε τεκμηριώσεις των γραπτών-του αρθρογράφος-σας — σε άλλες περιπτώσεις πολύ συχνά μιλεί για «έπισημα και αναμφισβήτητα στοιχεία» — δεν παραθέτει συγκεκριμένες ενέργειες του κ. Υπουργού, με λόγια ή έργα, ονόματα, ημερομηνίες κ.ά., για να θεμελιώσει τις κατηγορίες-του; Ποιά, λοιπόν, η κάλυψη και προς τι;

Είναι γνωστό ότι η Ψυχολογία του Βάθους χαρακτηρίζει τη λήθη, ως μηχανισμό άμυνας, ευεργετική. Την εσκεμμένη παρασιώπηση των γεγονότων, πως να τη χαρακτηρίζει άραγε;...

Δεύτερο στοιχείο του «ψητού» — κατά τον αρθρογράφο-σας πάντοτε — είναι η αποδοχή από μέρους του Υπουργού των αιτήσεων του Μητροπολίτη Κυδωνίας και Αποκορώνου για μεταφορά της εκκλησιαστικής σχολής Κρήτης. Για ποιές αιτήσεις μιλεί ο αρθρογράφος-σας και για ποιά αποδοχή; Αν έχει οποιοδήποτε αποδεικτικό στοιχείο για μια τέτοια αποδοχή ο κ. αρθρογράφος-σας, προκαλείται να το δώσει στη δημοσιότητα.

Τρίτο συστατικό στοιχείο του «ψητού» — έτσι διατείνεται ο αρθρογράφος-σας — η προσπάθεια του Υπουργείου Παιδείας να παρεμποδίσει τη διεξαγωγή οικονομικού ελέγχου στην εκκλησιαστική σχολή, την οποία, με επιμονή τάχατες, ζητούσε ο εκτελών χρέη διευθυντή κ. Πεζανάκης. Επειδή στο σημείο αυτό τα βέλη θα αποδειχθούν πάθη, ας πάρουμε ένα προς ένα τα γεγονότα:

α. Τον οικονομικό έλεγχο στη σχολή δε ζήτησε ο τωρινός διευθυντής-της αλλά ο κ. Υπουργός Παιδείας με το εξαιρετικώς επείγον έγγραφό-του αριθ. εμπισ. πρωτ. 126/12.5.82

προς τον κ. Υφυπουργό Οικονομικών (Γεν. Λογιστήριο του Κράτους), ύστερα από σχετικές καταγγευστικές καταγγελίες του τοπικού Τύπου για διαχειριστικές ατασθαλίες.

β. Την επομένη το πρωί — 13.5.82 πληροφορήθηκε το γραφείο του κ. Υπουργού Παιδείας ότι είχε αρχίσει διαχειριστικός έλεγχος στην εκκλησιαστική σχολή Κρήτης από τον κ. Νοδaráκη της επιθεώρησης Ηρακλείου Κρήτης.

γ. Ύστερα από επαφή με τον κ. Νοδaráκη έγινε γνωστό ότι ενεργούσε σε εκτέλεση της με αριθ. 130173/1860/13.9 του 1976(!) διαταγής του Γεν. Λογιστηρίου του Κράτους.

δ. Ο κ. Νοδaráκης όχι μόνο δεν παρεμποδίστηκε από το γραφείο του κ. Υπουργού να συνεχίσει τον οικονομικό έλεγχο στη σχολή, μετά από ορισμένες διευκρινήσεις, αλλά και με απόφαση του Μανόλη Δρεττάκη, τώως Υπουργού Οικονομικών, ορίστηκε και δεύτερος ελεγκτής ο κ. Βασ. Καλώστος, επιθεωρητής δημόσιων διαχειρίσεων και ΝΠΔΔ (αριθμ. διαταγής 954/24.5.82).

ε. Και οι δύο επιθεωρητές — με τη ρητή εντολή από τον κ. Υπουργό Παιδείας να ρίξουν άπλετο φως στα διαχειριστικά πράγματα της σχολής — άρχισαν αμέσως τον έλεγχο και αναμένεται το πόρισμά-τους. Και,

στ. Με την από 19.5.82 διαταγή του κ. Υπουργού Παιδείας ανατέθηκε στον κ. Γ. Θεοδωράκόπουλο — διευθυντή του Υπουργείου Παιδείας — να διενεργήσει διοικητικό έλεγχο στην εκκλησιαστική σχολή Κρήτης από το 1975 και εντεύθεν.

Έτσι, ο κ. Υπουργός Παιδείας όχι μόνο — και σε καμιά περίπτωση — δεν παρεμπόδισε τον οικονομικό έλεγχο αλλά τον άρχισε και ταυτόχρονα ζήτησε επέκτασή-του τόσο στο παρελθόν όσο και στο διοικητικό τομέα.

Ύστερα από την παράθεση των παραπάνω στοιχείων ποιόν, λέτε, να πλήττουν τα βέλη του αρθρογράφου-σας;

Τέταρτο συστατικό στοιχείο του «ψητού» η επιμονή του Υπουργού Παιδείας και των συμβούλων-του να εκπαραθυρώσουν τον διευθυντή της εκκλησιαστικής σχολής κ. Πεζανάκη, αφού, βέβαια, φρόντισαν προηγουμένως να βρουν τον αντικαταστάτη-του.

Δε θα αναφερθούμε σε όσα ακατονόμαστα καταλογίζει ο αρθρογράφος-σας στον πιθανολογούμενο νέο διευθυντή της σχολής. Τον προκαλούμε όμως να προσκομίσει οποιοδήποτε — μα οποιοδήποτε, το τονίζουμε —

στοιχείο διαθέτει που να αποδεικνύει ότι έγινε έστω και κάποια παρόμοια σκέψη, για εκπαραθυρώση του κ. Πεζανάκη και τοποθέτηση στη θέση-του οποιουδήποτε άλλου.

Βέβαια, το δημοσίευμα του αρθρογράφου-σας χαρακτηρίζεται από κάτι σαν το ευφάνταστο, είναι ψυχολογημένο — όπου χρειάζεται οι βολές-του κατευθύνονται έμμεσα στο υποσυνείδητο — δημιουργεί εντυπώσεις με κάποιες μυθοπλαστικές διαπλοκές των γεγονότων και είναι κατάμεστο με ό,τι ονομάζει η ψυχολογία: «κατ' επιθυμίαν σκέψη». Έτσι, μπορούσε να μας παρασύρει και «να χάσουμε το δάσος για χατίρι των δέντρων», όπως λέει και μια θαυμάσια βρετανική παροιμία.

Ποιό είναι το δάσος; Η συνολική και ουσιαστική θεώρηση του δημοσιεύματος: Φωνές, καταγγελίες, παραποίηση γεγονότων, επισημάνση κακόβουλων προθέσεων, αμάρωση προσώπων γιατί παρέλειψαν, συγκάλυψαν, συνωμότησαν και έδρασαν καταστροφικά σε βάρος της περιουσίας της εκκλησιαστικής σχολής, η οποία όμως τελικά δεν παθαίνει τίποτα, γιατί, σύμφωνα με την τελευταία παράγραφο του ίδιου του δημοσιεύματος, «... η εκκλησιαστική σχολή Κρήτης θα παραμείνει στη σημερινή-της θέση, στον Άγιο Ματθαίο».

Δηλαδή: τι είναι ο κάβουρας, τι είναι το ζουμί-του! Ανακάτεψε πρόσωπα, πράγματα, καταστάσεις... και να είσαι βέβαιος ότι κάποιο κακό θα προκύψει. Νομίζω ότι αυτός είναι ο απώτερος στόχος του δημοσιεύματος.

Αθήνα 26.7.82

Με τιμή

Γ. Π. ΜΑΡΑΓΚΟΥΔΑΚΗΣ

(πρώην διευθυντής του ιδιαίτερου γραφείου του κ. Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων)

* Για την αξία της περιουσίας της σχολής Βελλάς τέσσερα μέλη της σχολικής εφορείας-της γράφουν «Εμείς πιστεύουμε ότι η αξία της περιουσίας είναι μεγαλύτερη απ' αυτή που αναφέρει η επιτροπή. Δυσκολευόμαστε όμως να συμφωνήσουμε με τον αρθρογράφο που μιλάει για πέντε δισεκατομμύρια» («ΑΝΤΙ» 210/23.7.82, σελ. 82).

** Επιβεβαίωση της άποψης αυτής αποτελούν όσα σχετικά αναφέρονται στην επιστολή τεσσάρων μελών της σχολικής εφορείας Βελλάς (σχετικά βλέπε «ΑΝΤΙ» 210/23.7.82, σελ. 22).

Και η ανταπάντηση του συνεργάτη-μας:

Α. Μάταια αγωνίζεται ο επιστολογράφος να αποδείξει, ότι το υπουργείο Παιδείας και η νεοδιορισμένη σχολική εφορεία της Παιδαγωγικής Ακαδημίας Βελλάς έκαναν το χρέος-τους για να προσπίσουν τα συμφέροντα της σχολής από τις σε βάρος-τους παράνομες πράξεις του «αγίου» Ιωαννίνων.

Παρακαλώ τον επιστολογράφο να μου πει μερικές ουσιαστικές από «τις αμέτρητες σχετικές ενέργειες του κ. υπουργού Παιδείας».

Β. Επειδή παριστάνει ο επιστολογράφος και το νομικό, τον πληροφορώ, ότι αγνοεί στοιχειώδη κανόνα της Πολιτικής Δικονομίας, που καθορίζει, ότι ο εναγόμενος με την ερημοδικία-του αναγνωρίζει την αγωγή του ενάγοντος.

Γ. Οι υπεύθυνοι του υπουργείου Παιδείας άρχισαν να κινούνται κάπως για την υπεράσπιση των συμφερόντων του Δημοσίου μετά την εθνορρηστική αδιαφορία-τους, που είχε ως αποτέλεσμα να γίνει η δίκη στις 10 Ιουνίου με ερημοδικία της σχολής και του υπουργείου. Το τέλος κτλ. έγιναν στις 17 Ιουνίου, δηλαδή κατόπιν εορτής!

Δ. Διαστρεβλώνει την αλήθεια ο επιστολογράφος στην απεγνωσμένη προσπάθειά-του να ρίξει σε άλλους τις ευθύνες για την αναβολή της δίκης στις 6 Μαΐου κτλ. Από τα κείμενα που δημοσιεύτηκαν στο «ΑΝΤΙ» έχει αποδειχθεί, ότι βασικός σκοπός του υπουργείου και της παράνομης σχολικής εφορείας ήταν πώς θα εκπαραθυρώσουν τον διευθυντή της σχολής κι όχι πως θα αντιμετωπίσουν τον «άγιο» Ιωαννίνων.

Ε. Παρακαλώ τον επιστολογράφο να μου απαντήσει, γιατί ο υπουργός Παιδείας κ. Α. Βερυβάκης δεν υπέγραψε σχέδιο απόφασης, που του υπέβαλε η αρμόδια υπηρεσία του υπουργείου Παιδείας για ανάκληση αποδοχής της υπ' αριθμ. 56/1979 γνωμοδότησης του Α' τμήματος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους κτλ. που θα είχε ως αποτέλεσμα την άμεση λύση του προβλήματος του «αγίου» Ιωαννίνων υπέρ της σχολής Βελλάς και του Δημοσίου.

ΣΤ. Είναι ανακριβής ο ισχυρισμός του επιστολογράφου, ότι «με εντολή του κ. υπουργού Παιδείας αναγκάστηκε ο μητροπολίτης Ιωαννίνων να παραιτηθεί από πρόεδρος της σχολικής εφορείας της Παιδα-

γωγικής Ακαδημίας Βελλάς».

Είναι πασιγνώστο — και μόνο ο επιστολογράφος θέλει να το αγνοεί — ότι ο «άγιος» Ιωαννίνων αναγκάστηκε να αφήσει την προεδρία ύστερα από τις σε βάρος-του καταγγελίες.

Αυτό και ο ίδιος ο κ. Θεόκλητος Σετάκης το ομολογεί στην υπ' αριθμ. 187 της 24ης Μαρτίου 1982 επιστολή-του προς τον υπουργό Παιδείας κ. Α. Βερυβάκη (την επιστολή την είχε παραλάβει ο ίδιος ο επιστολογράφος ως διευθυντής του ιδιαίτερου γραφείου του κ. Α. Βερυβάκη) στην οποία, αφού γράφει περί «του δημιουργούμενου θορύβου» υπογραμμίζει, ότι «ήχθημεν εις την απόφασιν, όπως απέχουμεν από των εκ των προειρημένων διατάξεων καθηκόντων του προέδρου της σχολικής εφορείας του ιεροδιδασκαλείου Βελλάς προσωρινώς κτλ.».

Ζ. Είναι αστείο το γεγονός, που αναφέρει ο επιστολογράφος, «ότι ο μητροπολίτης Ιωαννίνων κλήθηκε παλαιότερα στο υπουργείο Παιδείας, για να του λεχθεί χωρίς περιστροφές να επιστρέψει και την παρουσία και τους πόρους της Παιδαγωγικής Ακαδημίας Βελλάς». Εδώ παρουσιάζεται προφανώς ο κ. Α. Βερυβάκης — ως υπουργός Παιδείας — να λέει στον «άγιο» Ιωαννίνων (προυσία και του καθηγητή κ. Σπ. Τρωιάννου), ότι «πρέπει να επιστρέψεις αυτά που πήρες» ενώ θα έπρεπε ο κ. Βερυβάκης να είχε κινήσει κάθε νόμιμη διαδικασία εναντίον του κ. Θεόκλητου Σετάκη π.χ. να υποβάλει μηνύσεις για υπεξαίρεση, απιστία, εκποίησης μοναστηριακής περιουσίας, παράνομη σύσταση αφανούς μετοχικής εταιρείας, αιτήσεις για αποβολή του «αγίου» από το αγρόκτημα της σχολής, αγωγή για απόδοση εισοδημάτων της σχολής κτλ.

Ωστόσο, τίποτε απ' αυτά δεν έκανε ο κ. Α. Βερυβάκης κι έτσι αποθρασύνθηκε εντελώς ο κ. Σετάκης, Γιατί αυτή η αδράνεια;

Η. Ο επιστολογράφος έχει διαστρεβλώσει το άρθρο-μου στο ΑΝΤΙ (τεύχος 210) και γράφει, ότι θέλει. Έτσι, πού βρήκε τη φράση ότι ο υπουργός Παιδείας αποδέχτηκε τις αιτήσεις του μητροπολίτη Κυδωνίας και Αποκορώνου για μεταφορά της εκκλησιαστικής σχολής Κρήτης, μόνον ο ίδιος ξέρει. Επίσης ο επιστολογράφος θέλει να αγνοεί, όσα επανειλημμένα τόνισα στο ίδιο άρθρο για τις απαγορευτικές διαταγές για την εκποίηση της μοναστηριακής περιουσίας και σκόπιμα παραποιεί αυτά που έγραφα για το «ψητό», που αφορούν τα πελώρια κέρδη που θα αποκτούσε η μητρόπολη Κυδωνίας και Αποκορώνου στην περίπτωση που θα αποκτούσε τον οικοπεδαγό της σχολής.

Θ. Είναι αναληθής ο ισχυρισμός του επιστολογράφου, ότι ο επιθεωρητής κ. Νοδάρης δεν παρεμποδίστηκε στη διενέργεια του οικονομικού ελέγχου στη σχολή από το ιδιαίτερο γραφείο του κ. Α. Βερυβάκη. Υπενθυμίζω στον επιστολογράφο, ότι εγώ κατάγγειλα στον κ. Α. Βερυβάκη το γεγονός της διαταγής από το ιδιαίτερο γραφείο (18 Μαΐου 1982) για τη διακοπή του οικονομικού ελέγχου και στη συνέχεια ο κ. Βερυβάκης κάλεσε τον επιστολογράφο και τον ρώτησε, ποιός τηλεφώνησε στα Χανιά.

— «Ο κ. Δημήτριος Βερυβάκης...» απάντησε ο επιστολογράφος.

Επίσης ο επιστολογράφος γράφει ειρωνικά και με θαυμαστικό για τη διαταγή του οικονομικού ελέγχου για χρονολογία 1976, αλλά σκόπιμα αποκρύπτει την ύπαρξη της υπ' αριθμ. Ε. Π. 278/1271/26.10.81 διαταγής — δηλαδή επι κυβέρνησης της Αλλαγής — για διενέργεια οικονομικού ελέγχου στη σχολή Κρήτης!

Το γιατί δεν ήθελαν μερικοί να γίνει οικονομικός έλεγχος στη σχολή αποδεικνύεται από όσα το ΑΝΤΙ φέρνει σήμερα στο φως της δημοσιότητας.

Ι. Εκφράζει τον αποτροπιασμό-του ο επιστολογράφος σε «όσα ακα-

τόνομαστα καταλογίζει ο αρθρογράφος-σας στον πιθανολογούμενο νέο διευθυντή της σχολής». Και πάλι κακοποιεί βάνουσα την αλήθεια ο επιστολογράφος, γιατί δεν είμαι εγώ εκείνος που καταλογίζει ακατόνομαστα σε βάρος του αρχιμανδρίτη Χ. Μ. (ονόματα δεν λέμε προς το παρόν). Τα ακατόνομαστα αναγράφονται σε επίσημα έγγραφα και εκθέσεις και αλληλογραφία αδιάβλητων προσώπων, που καταγγέλλουν τον αρχιμανδρίτη Χ.Μ. ως πρόσωπο διαβεβλημένο, ανίκανο να παρακολουθήσει τις σπουδές-του στη Χάλκη, απομονωμένο και «καγκελόφραχτο κτλ.» χάρη στις ανωμαλίες και αδυναμίες-του...

Ωστόσο, ο επιστολογράφος, αυτόν τον διαβεβλημένο κληρικό, τον δεχόταν στο γραφείο-του — στο ιδιαίτερο γραφείο του κ. Α. Βερυβάκη — του πρόσφερε καφεδάκι, τσιγαράκι και τον έμπασε και στο γραφείο του υπουργού Παιδείας, για να του διατυπώσει έντονα την αξίωσή-του να τοποθετηθεί στο γρηγορότερο ως διευθυντής της εκκλησιαστικής σχολής Κρήτης.

ΙΑ. Είναι εντελώς αβάσιμος ο ισχυρισμός του επιστολογράφου, ότι ο κ. Α. Βερυβάκης «από τις πρώτες κιόλας μέρες της παρουσίας-του στο υπουργείο Παιδείας αποφασίζει να πατάξει κάθε παράνομη δοσοληψία σε βάρος της εκκλησιαστικής περιουσίας σε οποιοδήποτε σημείο της χώρας. Γιατί θέλει να αγνοεί (ο αρθρογράφος του ΑΝΤΙ) τις ρητές προφορικές εντολές-του για τη συγκεκριμένη σχολή (Κρήτης)».

Απόδειξη για την έλλειψη στοιχειώδους ενδιαφέροντος για την προστασία της περιουσίας της δημόσιας σχολής Βελλάς από την αρπακτική μανία του «αγίου» Ιωαννίνων είναι η αδιακιοιολόγητα παθητική στάση του κ. Α. Βερυβάκη, που δεν κίνησε τις νόμιμες διαδικασίες κατά του κ. Θεόκλητου Σετάκη.

Εξ άλλου, η άποψη του επιστολογράφου, ότι ο κ. Α. Βερυβάκης έδωσε προφορικές εντολές για την περίπτωση της σχολής Κρήτης είναι μάλλον αστεία, γιατί η σοβαρή περίπτωση της σχολής επιβάλλει τουλάχιστον αυστηρή και έγγραφη εντολή για την προστασία της περιουσίας-της, ώστε να επιβληθούν αυστηρές κυρώσεις στους παραβάτες. Γιατί ο κ. Α. Βερυβάκης δεν εξέδωσε γραπτή διαταγή; Όσο για την καταπληκτική άποψη του επιστολογράφου, ότι *εγώ θέλω να αγνοώ τις ρητές προφορικές εντολές του κ. Α. Βερυβάκη*, την αφήνω στην κρίση των αναγνώστών...

ΙΒ. Γράφει ο επιστολογράφος για μένα: «τον παρακαλούμε όμως να προσκομίσει οποιοδήποτε — μα οποιοδήποτε το τονίζουμε στοιχείο διαθέτει, που να αποδεικνύει ότι έγινε έστω και κάποια παρόμοια σκέψη για εκπαράθυρωση του κ. Πεζανάκη και τοποθέτηση στη θέση-του οποιοδήποτε άλλου». Αποδέχομαι πολύ ευχαρίστως αυτή την πρόκληση του επιστολογράφου και του απαντώ, για να τον ευχαριστήσω για τη μεγάλη ευκαιρία που μου δίνει σε νέες αποκαλύψεις.

Λοιπόν, την «επιθυμία» να τοποθετηθεί ο «απομονωμένος» και καγκελόφραχτος αρχιμανδρίτης Χ.Μ. στη θέση «*λυκειαρχου του Εκκλησιαστικού Λυκείου Κρήτης*» τη διατυπώνει ο μητροπολίτης Κυδωνίας και Αποκορώνου κ. Ειρηναίος στο υπ' αριθμ. 1884/11.8.81 έγγραφό-του προς το υπουργείο Παιδείας!

Απ' αυτή την «επιθυμία» του «αγίου» Χανίων (να έχουμε κι ένα δικό-μας άνθρωπο διευθυντή της σχολής και να κάνει ό,τι του λέμε, αφού ξέρουμε και τα μυστικά-του...) οργανώθηκε το σχέδιο των κ. Ειρηναίου, Α. Παπαδερου και Γ. Μαραγκοδάκη για την εκπαράθυρωση του διευθυντού της σχολής Α. Πεζανάκη.

Ωστόσο, αυτό το σχέδιο παρέμεινε μόνο σχέδιο, γιατί στο μεταξύ έγιναν τα αποκαλυπτήρια των πρωτεργατών-του.

Κ. Β. Σακελλαρίου

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΤΗΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΕΦΟΡΕΙΑΣ ΒΕΛΛΑΣ

Κύριε Διευθυντή,

Η απάντηση του κ. Σακελλαρίου στο άρθρο-μας για τη Βελλά που δημοσιεύτηκε στο τεύχος 210/23.7.82 μας υποχρεώνει σε σύντομη ανταπάντηση. Όχι τόσο για να πείσουμε τον κ. Σακελλαρίου για την ορθότητα των ενεργειών-μας (γι' αυτές έδειξε ότι δεν ενδιαφέρεται, άλλος είναι ο σκοπός της αρθρογραφίας-του) όσο για να ενημερώσουμε υπεύθυνα το αναγνωστικό κοινό του περιοδικού-σας του οποίου ο κ. Σακελλαρίου τυχαίνει να είναι συνεργάτης.

Μιλάει ο κ. Σακελλαρίου για παράνομη συγκρότηση της σχολικής εφορείας, γιατί

τάχα δεν τηρήθηκαν οι προβλεπόμενες διαδικασίες. Αυτό όμως άργησε να το καταλάβει. Το κατάλαβε μετά την απομάκρυνση για βαρύτατα παραπτώματα απ' τη Διεύθυνση της Βελλάς του συνεργάτη και πληροφροδοτή-του κ. Κορακίδη. Αυτή η απομάκρυνση στενοχώρησε τον κ. Σακελλαρίου και στρέφει έτσι το μένος-του εναντίον των μελών της σχολικής εφορείας.

Μας αφαιρεί το δικαίωμα να εμφανιζόμαστε σαν μέλη της σχολικής εφορείας της Βελλάς. Εμφανίζεται έτσι ως υπερυπουργός που ακυρώνει απ' τις δημοσιογραφικές στήλες-του υπουργική απόφαση που, μέχρι τούτη τη στιγμή για μας εξακολουθεί να ισχύει. Θα ή-

ταν νόμιμη και για τον κ. Σακελλαρίου, αν τα μέλη της σχολικής εφορείας τα είχε προτείνει ο φίλος-του κ. Κορακίδης, απ' τους βασικούς υπεύθυνους για τη διάλυση της Σχολής.

Καταλογίζει στη σχολική εφορεία ότι δε φρόντισε να προετοιμαστεί για να αντικρούσει την αναγνωριστική αγωγή του Μητροπολίτη Ιωαννίνων. Αυτό είναι ψέμα και το καταγγέλλουμε στο αναγνωστικό-σας κοινό του περιοδικού. Η σχολική εφορεία εξετέλεσε κι εδώ, στο ακέραιο το καθήκον-της. Ας σταματήσει ο κ. Σακελλαρίου να υπερτιμάει τον εαυτό-του και να δείχνει υπερβάλλοντα ζήλο για τη Βελλά.

Αν ακολουθήσαμε το δρόμο της ερημοδίας κατά τη δική της 10.6.82 αυτό το κάναμε από συναίσθηση ευθύνης και από πραγματικό ενδιαφέρον για την παρουσία της σχολής. Αυτό δεν επιτρέπουμε σε κανένα, και προπαντός στον κ. Σακελλαρίου, να μας το αμφισβητήσει. Δεν παρασυρθήκαμε από ανεύθυνες κι επιπόλαιες εισηγήσεις, αλλά ακολουθήσαμε την υπεύθυνη εισήγηση του νομικού-μας συμβούλου, διακεκριμένου δικηγόρου των Ιωαννίνων, που κατόρθωσε να συλλάβει σε βάθος την υπόθεση της παρουσίας της Βελλάς και να κάνει τις ανάλογες εισηγήσεις προς το Υπουργείο Παιδείας. Όποιος αμφιβάλει γι' αυτό δεν έχει παρά να διαβάσει τις προτάσεις του κ. Ντίνου που υποβλήθηκαν με την από 19.6.82 αναφορά-του και θα πειστεί για την ορθότητα της ενέργειας της σχολικής εφορείας, που έγινε μάλιστα με σύμφωνη γνώμη, και του Υπουργείου Παιδείας.

Μιλάει ο κ. Σακελλαρίου για την «αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Παιδείας που με έντονα σημειώματα ενημέρωσε τους υπεύθυνους για τις παρανομίες της σχολικής εφορείας». Θα πρέπει να 'χουν χάσει εντελώς τη συναίσθηση της ντροπής όσοι μιλάνε για παρανομίες της σχολικής εφορείας της Βελλάς. Προκαλούμε οποιονδήποτε να αναφέρει έστω και μια. Η μόνη «παρανομία» της σχολικής εφορείας ήταν να ξεσκεπάσει όλη τη βρωμιά που κρυβόταν πίσω απ' την υπόθεση της Βελλάς και για την οποία υπεύθυνοι είναι στον ίδιο βαθμό ο Δεσπότης Ιωαννίνων, ο διευθυντής Κορακίδης και η αρμόδια υπηρε-

σία του Υπουργείου Παιδείας. Αυτή η υπηρεσία σήμερα για να καλύψει τις δικές-της παρανομίες, μιλάει, σύμφωνα με τον αρθρογράφο, για παρανομίες της σχολικής εφορείας. Εδώ είναι που λέει κι ο λαός: «Φωνάζει ο κλέφτης για να 'ακούσει ο νοικοκύρης». Το λυπηρό στην προκειμένη περίπτωση είναι ότι τα ίδια πρόσωπα που τόσον καιρό ασχημονούσαν σε βάρος του ελληνικού λαού, απ' τις ίδιες θέσεις, εξακολουθούν, σε καιρό ΑΛΛΑΓΗΣ, να προσφέρουν τις αρνητικές-τους υπηρεσίες σε βάρος των συμπεριόντων του δημοσίου. Πιο λυπηρό όμως ακόμη είναι ότι αυτά τα πρόσωπα βρίσκουν πρόθυμα μάλιστα, και υπερασπιστές στις ενέργειές-τους. Καταγγέλλουμε στην πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας τη συμπεριφορά των υπευθύνων της Εκκλησιαστικής Διευθύνσεως και ζητάμε την παραδειγματική τιμωρία-τους. Δεν μπορούν να διοχετεύουν στον Τύπο αποσπάσματα εμπιστευτικών εγγράφων και να διαστρεβλώνουν την αλήθεια. Ζητάμε να δοθούν στη δημοσιότητα όλες οι αναφορές-μας και τότε θα δούμε αν ο κ. Σακελλαρίου θα έχει το σθένος να μιλάει για παρανομίες της σχολικής εφορείας. Και κάτι ακόμα. Πίσω απ' όλο το θόρυβο κρύβεται ο πρώην διευθυντής της Βελλάς κ. Κορακίδης τις παρανομίες του οποίου κάλυπτε και καλύπτει ακόμα η αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Παιδείας.

Αντιπαρερχόμαστε με περιφρόνηση τους χαρακτηρισμούς του αρθρογράφου (ύπουλη προσπάθεια, ξύπνησαν απ' το βαθύτατο ληθαργό-του κτλ.) και του συνιστούμε, όταν α-

ναφέρεται σε πρόσωπα που δε γνωρίζει, να είναι πιο προσεκτικός. Δεν έχει το ηθικό δικαίωμα να μιλάει σ' αυτό το ύψος, κάνονταφ κατάχρηση της δημοσιογραφικής-του ιδιότητας, όταν μάλιστα συμβαίνει να αρθρογραφεί σε περιοδικό που θέλει να πιστευτεί πως κινείται σε χώρο δημοκρατικό. Μαθήματα συμπεριφοράς και υποδείξεις καθηκόντων δεν δεχόμαστε από κανένα. Ας προσέχει άλλη φορά το ύψος-του. Απ' αυτό, έλεγαν οι αρχαίοι, φαίνεται το ήθος των ανθρώπων. Η υπόθεση της Βελλάς για μας τους Ηπειρώτες είναι υπόθεση βασική. Δε θα επιτρέψουμε λοιπόν σε κανέναν να τη χρησιμοποιήσει ως μέσο για να πετύχει τις προσωπικές-του επιδιώξεις.

Τελειώνοντας διαβεβαιώνουμε το αναγνωστικό κοινό του περιοδικού ΑΝΤΙ για το οποίο δίνεται και η απάντηση, πως η υπόθεση της Βελλάς σήμερα βρίσκεται σε πολύ καλό δρόμο. Κι αυτό χάρη στη σημερινή σχολική εφορεία. Η παραπέρα εξέλιξη της Σχολής θα εξαρτηθεί απ' το κατά πόσο η νέα πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας θα ακολουθήσει τις υπεύθυνες εισηγήσεις της μέχρι τώρα σχολικής εφορείας. Αυτό θα το πετύχει αν παραμερίσει πρόσωπα και παράγοντες που προσπαθούν να διαστρεβλώσουν την αλήθεια προς εξυπηρέτηση αγνώστων σε μας σκοπών και οπωσδήποτε σε βάρος της Σχολής και του Δημοσίου. Αν δεν το κάνει, θα είναι βαρύνουσα η ευθύνη-της απέναντι του Ηπειρωτικού Λαού.

Σπύρος Χουλιαράς Ευάγγελος Τζίμας
Ευάγγελος Φαρμάκης Σπύρος Εργολάβος
Μέλη Σχολικής Εφορείας Βελλάς

και η ανταπάντηση του συνεργάτη-μας:

Α. Και πάλιν εμφανίζονται οι επιστολογράφοι ως μέλη της σχολικής εφορείας. Και μόνο γι' αυτή την πράξη-τους, που είναι και αντιποίηση αρχής επιστολογράφοι υπόκεινται σε ποινική δίωξη και πρέπει να αποστούν και πειθαρχικές κυρώσεις. Εξάλλου, είναι πολύ φαιδρή η αντίληψη των επιστολογράφων, ότι η ανύπαρκτη υπουργική απόφαση — με την οποία διορίστηκαν μέλη της σχολικής εφορείας — εξακολουθεί να ισχύει γι' αυτούς. Για την ακυρότητα της παραπάνω ανύπαρκτης απόφασης του υπουργού Παιδείας κ. Λ. Βερυβάκη (υπ' αριθμ. Α2/251/-15.4.82) έχει ενημερωθεί με κάθε λεπτομέρεια ο νέος υπουργός Παιδείας κ. Απ. Κακλαμάνης. Για τη νόμιμη συγκρότηση της σχολικής εφορείας ασχολείται αυτές τις μέρες ο νομάρχης Ιωαννίνων, ο δήμαρχος Ιωαννίνων ως και αυτός ο «άγιος» Ιωαννίνων κ. Σετάκης, τον οποίο ο «ειδικός» σύμβουλος κ. Α. Παπαδερός φρόντισε — ως μητροπολίτη — να τον βάλει και στην επιτροπή επιλογής των μελών της σχολικής εφορείας! Και μη χειρότερα... Με την ευκαιρία πληροφορώ τους επιστολογράφους, ότι δύο απ' αυτούς δεν πρόκειται να είναι μέλη της νόμιμης σχολικής εφορείας.

Β. Οι επιστολογράφοι γράφουν για «βαρύτατα παραπτώματα» του κ. Κορακίδη, αλλά δεν τολμούν να γράψουν ούτε για ένα συγκεκριμένο και με στοιχεία.

Γ. Είναι απόλυτα ψευδής ο ισχυρισμός των επιστολογράφων, ότι εξετέλεσαν το καθήκον-τους στο αθέμιτο για να προετοιμαστούν και να αντικρουθούν την αναγνωριστική αγωγή που είχε εγείρει εναντίον της σχολής Βελλάς ο «άγιος» Ιωαννίνων.

Η αλήθεια είναι συντριπτική σε βάρος-τους γιατί από τα επίσημα κι αναμφισβήτητα στοιχεία που δημοσίευσε το «ΑΝΤΙ» (τχ. 210, σ. 23) προκύπτει, ότι αυτοί ξύπνησαν από το βαθύτατο ύπνο-τους κι αποφάσισαν να προετοιμαστούν για τη δική, αφού το ΑΝΤΙ έφερε στη δημοσιότητα (25 Ιουνίου) τις σε βάρος-τους καταγγελίες.

Παρακαλώ τους επιστολογράφους να μου πουν συγκεκριμένα τι έκαναν, για να υπερασπιστούν τα συμφέροντα της σχολής, για να γίνει, έτσι, μια σύγκριση και με τον κ. Α. Κορακίδη, που αυτός και αγωγές και μηνύσεις υπέβαλε κατά του «αγίου» Ιωαννίνων και γι' αυτό — προφανώς — εκδηλώνουν οι επιστολογράφοι τέτοιο μίσος εναντίον-του.

Δ. Γράφουν οι επιστολογράφοι, ότι η μόνη «παρανομία» της σχολικής εφορείας ήταν να ξεσκεπάσει όλη τη βρωμιά που κρυβόταν πίσω

από την υπόθεση της Βελλάς και για την οποία υπεύθυνοι είναι στον ίδιο βαθμό ο δεσπότης Ιωαννίνων, ο διευθυντής Κορακίδης και η αρμόδια υπηρεσία του υπουργείου Παιδείας. Οι επιστολογράφοι εδώ λασπολογούν, γιατί γράφουν για τη βρωμιά χωρίς να τολμούν να γράψουν ποιά είναι η βρωμιά και ποιοί την έχουν κανει.

Φρονώ, ότι το υπουργείο Παιδείας πρέπει να δώσει την ευχέρεια στην αρμόδια υπηρεσία για να απαντήσει αμέσως στους επιστολογράφους και να προβεί σε κάθε νόμιμη ενέργεια για την αποκατάστασή-της. Το ίδιο ισχύει προφανώς και για τον διευθυντή της σχολής κ. Α. Κορακίδη.

Ε. Οι επιστολογράφοι θέλουν να κάνουν και μαθήματα ευπρέπειας και δημοσιογραφικής δεοντολογίας. Τους πληροφορώ, ότι ως επαγγελματίας δημοσιογράφος έχω το αναφαίρετο δικαίωμα να χρησιμοποιώ οποιοδήποτε αποδεικτικό στοιχείο κρίνω απαραίτητο για την έρευνά-μου και αδιαφορώ τελείως, αν αυτό το στοιχείο — εμπιστευτικό έγγραφο ή άλλο τι — επιβαρύνει ή ελαφρύνει τη θέση οιοδήποτε. Αρκεί αυτό το στοιχείο να συντελεί στην αποκάλυψη της αλήθειας.

ΣΤ. Οι επιστολογράφοι έχουν χάσει και την αίσθηση της αποστολής της σχολικής εφορείας — της νόμιμης βέβαια, κι όχι της σημερινής παρανομίας — ως και της δημόσιας υπεραξίας. Έτσι, διατυπώνουν εξωφρενικές απόψεις, όπως π.χ. ότι η παραπέρα εξέλιξη της σχολής θα εξαρτηθεί απ' το κατά πόσο η νέα πολιτική ηγεσία του υπουργείου Παιδείας θα ακολουθήσει τις υπεύθυνες εισηγήσεις της μέχρι τώρα σχολικής εφορείας κι αυτό θα το πετύχει αν παραμερίσει πρόσωπα και παράγοντες που προσπαθούν να διαστρεβλώσουν την αλήθεια, προς εξυπηρέτηση αγνώστων σε μας σκοπών και οπωσδήποτε σε βάρος της σχολής και του Δημοσίου κτλ.

Ζ. Ύστερα από αυτά, το υπουργείο Παιδείας πρέπει να πάρει τα κατάλληλα μέτρα, ώστε οι επιστολογράφοι να μάθουν — έστω και τόσο αργά — ποιά είναι τα δικαιώματά-τους αλλά και ποιές είναι οι υποχρεώσεις-τους κι ότι εκείνοι που τους διόρισαν, τους διόρισαν, για να υπηρετούν το Δημόσιο και να προασπίζουν τα συμφέροντά-του κι όχι να γίνονται ρυθμιστές των αποφάσεων της πολιτικής ηγεσίας και να θέτουν όρους στη λήψη των αποφάσεων του Υπουργού Παιδείας.

Κ. Β. Σακελλαρίου

Παρακαλώ, για την αποκατάσταση της θιγείσης τιμής και αξιοπρέπειάς-μου και την αποκάλυψη της αλήθειας, να δημοσιεύσετε την παρακάτω απάντησή-μου σε προηγούμενο δημοσιευμά-σας.

Στο τεύχος 210/23.7.1982 του περιοδικού «ΑΝΤΙ» διάβασα το άρθρο του συνεργάτη-σας κ. Κώστα Β. Σακελλαρίου με τίτλο «Κοινωνικοποίηση ή οικοπεδοποίηση της Εκκλησιαστικής περιουσίας;»

Θα αντιπαρέλθω από το άρθρο αυτό τα περί του «νέου σκανδάλου, αντίστοιχου εκείνου της Μονής Βελλά», για τα οποία θεωρώ άλλους αρμόδιους να δώσουν τις σωστές και ακριβείς πληροφορίες, αλλά δεν μου επιτρέπεται να πράξω το ίδιο και σε όσα αναφέρονται στο πρόσωπό-μου, προκειμένου να δώσω μια σφαιρική και αντικειμενική ενημέρωση και πληροφόρηση στο αναγνωστικό-σας κοινό και το συνεργάτη-σας κ. Κώστα Β. Σακελλαρίου, αν και θα όφειλε μέσα στα πλαίσια της τιμίας και σωστής δημοσιογραφικής δεοντολογίας, να το είχε πράξει μόνος-του, ερχόμενος σε προσωπική επαφή μαζί-μου.

Στο εν λόγω άρθρο σκιαγραφείται μια προσωπικότητα, η οποία θα προκαλέσει σωρεία ερωτηματίων στον αδαή αναγνώστη, πράγμα που ασφαλώς εσκεμμένα επιδιώκει ο δημοσιογράφος-σας εξ ονόματος των πληροφοριοδοτών-του.

Χρέος επομένως και προς τον εαυτό-μου και προς την αλήθεια είναι η παρουσίαση αναμνηστικής του κύρους στοιχείων, προερχομένων από έγγραφα κρατικών και εκκλησιαστικών αρχών και υπηρεσιών.

Δεν επιδιώκω βέβαια την προβολή της προσωπικότητάς-μου, γιατί θεωρώ ήδη τον εαυτό-μου καταξιωμένο στα κοινωνικά, εκκλησιαστικά και εκπαιδευτικά πλαίσια, εντός των οποίων κύλησε η ζωή-μου, αλλά επιμένω στην αποκάλυψη της αλήθειας, για να πάρουν μαθήματα ανθρωπιάς και αξιοπρέπειας, εκείνοι που επιδιώκουν την καταξίωση με τρόπους αθέμιτους και ανέντιμους, λαπολογώντας και βρίζοντας ένα ηλικιωμένο κληρικό και εκπαιδευτικό.

Συγκεκριμένα λοιπόν αντιπαράθετω για την καθεμία από τις αποδιδόμενες κατηγορίες τα εξής ανατρεπτικά στοιχεία:

1. Οι σπουδές-μου στη Θεολογική Σχολή Χάλκης υπήρξαν κανονικές και συνεχόμενες άνευ διακοπής και κατά το πέρας αυτών, υπεστήριξα επιτυχώς, ενώπιον τριμελούς επιτροπής καθηγητών, εναισίο διατριβή με θέμα «Η Παιδαγωγική του Ευαγγελίου» και ανακτρήχτηκα διδάσκαλος Ορθοδόξου Θεολογίας. Τα περί των σπουδών πιστοποιούνται με το υπ' αριθμ. 1194/24.3.73 έγγραφο της Ιεράς Θεολογικής Σχολής Χάλκης, στο οποίο αναφέρεται επί λέξει: «Ο πανοσιολογώτατος αρχιμανδρίτης Χρυσόστομος Μαραγκουδάκης κατά την εν τη καθ' ημάς Ιερά Θεολογική Σχολή τετραετή φοίτησιν αυτού, ήτοι από του Ακαδημαϊκού έτους 1954-55 μέχρι της κατά το έτος 1958 αποφοίτησεως αυτού, επεδείξατο διαγωγήν αρίστην, διακριθείς δια το ήθος και την εις κληρικόν αρμόγους βιοτήν και πολιτείαν αυτού. Η όλη αυτού εν τη Θεολογική ημών Σχολή ζωή και αναστροφή, υποδειγματική κατά πάντα, κατέστησεν αυ-

τόν προσφίλη είς τε την Σχολαρχίαν και εις τους διδάσκοντας, ως και εις τους διδασκόμενους εν αυτή».

2. Ο αιώνιος Μητροπολίτης Κυδωνίας και Αποκορώνου Νικηφόρος περί του οποίου γίνεται λόγος στο δημοσιευμά-σας, με το υπ' αριθμ. 365/27.3.1970 έγγραφό-του προς τον Πρόεδρο της Ιεράς Επαρχιακής Συνόδου της Εκκλησίας Κρήτης αναφέρει για το πρόσωπό-μου τα εξής: «η εν τη Εκκλησία συνεχής, ευδόκιμος και καρποφόρος διακονία-του ανέρχεται εις είκοσι επτά (27) συναπτά έτη. Κρίνοντας τούτον κατάλληλον προς Αρχιερατείαν», προκειμένου να συμπεριληφθώ στον κατάλογο των προς Αρχιερατείαν εκλογίμων». Επίσης ο ίδιος Μητροπολίτης και πρόεδρος της Σχολικής Εφορείας με το υπ' αριθμ. 1210/27.8.1970 έγγραφό-του προς το Υπουργείο Παιδείας προτείνει την τοποθέτησή-μου στη διεύθυνση της Εκκλησιαστικής Σχολής Κρήτης για τους εξής λόγους: «ο μέχρι τούδε ζήλος-του προς την Σχολήν από 12ετίας που υπηρετεί εν αυτή, το αμέριστον ενδιαφέρον-του προς τους πτωχούς μαθητάς και μέλλοντας σκαπανείς της Εκκλησίας του Ναζωραίου, η συνεχής παραμονή-του πλησίον των μαθητών με έκδηλα τα αισθήματα αφοσιωσέν-των προς το πρόσωπόν-του, δημιουργούν την πεποίθησιν ότι η επιτυχία του σκοπού της Σχολής, καλύτερον θα επιτύγχανεν υπό την ηγεσίαν αυτού».

3. Σε επιβράβευση ασφαλώς της εκπαιδευτικής-μου ευσυνειδήσιας και ικανότητος το Υπουργείο Παιδείας με προήγαγε κατ' εκλογήν σε Γυμνασιάρχη με την υπ' αριθμ. Φ. 010.1/491/93823/30.8.77 υπουργική απόφαση και επίσης κατ' εκλογήν σε λυκειάρχη με την υπ' αριθμ. Φ. 010.1/815/1869/3.8.79 υπουργική απόφαση, αγνοώντας τις οποιεσδήποτε μικρόψυχες και κακοήθεις καταγγελίες του τότε προϊσταμένου-μου, για τις οποίες ενίσταμαι προς το Υπουργείο Παιδείας με την ημερομηνία 20.8.1970 αναφορά-μου.

Μένω πάντως για λίγο στην γέλοια κατηγορία της χρησιμοποίησης δεσμών και κλειθρών, σαν να επρόκειτο περί ανθρώπου κατεχομένου «υπό λεγεώνας δαιμόνων», και ειλικρινά λυπούμαι για την εξευτελιστική κατάπτωση των πληροφοριοδοτών του κ. Κ. Β. Σακελλαρίου.

4. Εκπλήσσομαι, γιατί, σαν να επρόκειτο περί του ταπεινού φαινομένου της δωροληψίας, παρεξηγείται η προσφορά ενός ανωποτικού από υπηρεσιακούς παράγοντες προς έναν παλαίμαχο κληρικό και εκπαιδευτικό, τη στιγμή που μιλάμε για την κατάρριψη του φράγματος μεταξύ των υπαλλήλων των κρατικών υπηρεσιών και των πολιτών, καθώς επίσης και το δικαίωμα της παρουσίας του προβλήματός-μου στον αρμόδιο Υπουργό Παιδείας. Δηλώνω επίσης, ότι ουδεμία συγγένεια με συνδέει με τον κατά πάντα άξιο ειδικό σύμβουλο του Υπουργείου Παιδείας κ. Γεώργιο Μαραγκουδάκη, μία απλή μόνο συνωνυμία υπάρχει.

Για την πληρέστερη πάντως ενημέρωσή-σας, πάνω στην εκπαιδευτική-μου ζωή αναφέρω και τα εξής:

1. Με την υπ' αριθμ. Φ. 010.1/567/17632/15.2.77 υπουργική απόφαση τοποθε-

τούμαι ως διευθυντής στο Εκκλησιαστικό Γυμνάσιο Χανίων.

2. Με το υπ' αριθμ. Α/13/18/Α/2106/1980 τηλεγράφημα του Υπουργείου Παιδείας τοποθετούμε ως Σχολάρχης στο Εκκλησιαστικό Λύκειο Χανίων-Κρήτης.

3. Στη συνέχεια υφίσταμαι την κατάφωρη και πρωτοφανή αδικία της ακούσιας τοποθέτησής-μου στη Σχολαρχία του Εκκλησιαστικού Λυκείου Καρπενήσιου (Α5/27/-Α/428/18.2.81 υπουργική απόφαση), ενώ η θέση του Σχολάρχη του Εκκλ. Λυκείου Κρήτης παραμένει οργανικά κενή. Καθήκοντα αναπληρωτή Σχολάρχη τελεί απλώς ο νεοδιορισμένος Θεολόγος Καθηγητής κ. Αντώνιος Πεζανάκης (διορίστηκε στη δημόσια Εκκλησιαστική Εκπαίδευση το 1977). Πιστεύω δε, ότι, ο κ. Αντώνιος Πεζανάκης δραττόμενος του ανύπαρκτου και τεχνητού προβλήματος της υπαρπαγής του οικοπέδου της Σχολής, θέλει να εμφανίσει τον εαυτό-του υερασπιστή των συμφερόντων-της, προκειμένου να επιτύχει την εδραίωσή-του στη Σχολαρχία, ενώ δεν κέκτηται τα από το νόμο απαιτούμενα προσόντα.

4. Η περίοδος της επταετίας 1967-1974 μας στέρησε επί διετία τη διδασκαλική έδρα και την απ' αυτή μισθοδοσία, επειδή δεν συμμορφώθηκα προς τις δικές-της παράνομες αξιώσεις.

5. Τελικά, η προσφορά-μου στο Εκκλησιαστικό Λύκειο Καρπενήσιου, παρά τις αντίξοες για μένα τον ηλικιωμένο κλιματολογικές συνθήκες, — τις οποίες ξαναζώ μετά από σαράντα δυο (42) χρόνια, όταν ως νέος εκπλήρωνα το προς την πατρίδα-μου χρέος, πολεμώντας στις γραμμές του Αλβανικού Πολέμου, — την αίσθηση της προσωρινής στο Καρπενήσι παραμονής-μου, υπήρξε πλούσια, όπως καταφαίνεται και από την υπ' αριθμ. 7/5.6.1982 απόφαση της Σχολικής Εφορείας, που πάρθηκε ενώ απουσίαζα στην Κρήτη, στην οποία αποπασματικά αναφέρεται το εξής: «Η Σχολική Εφορεία αποφασίζει ομοφώνως την απονομήν της ηθικής αμοιβής του Επαίνου εις τον Σχολάρχην του Εκκλησιαστικού Λυκείου Καρπενήσιου Αρχιμανδρίτην Χρυσόστομον Μαραγκουδάκην ως ελαχίστην τιμήν προς το πρόσωπόν-του δια τας προσφερθείσας υπηρεσίας εν τη Σχολή ημών, την αναπτυχθείσαν υπ' αυτού πρωτοφανή δια την ηλικίαν-του δραστηριότητα, πρωτοβουλία, άσκονον προσπάθειαν, εργατικότητα με σωστήν μέθοδον και ένθερμον ζήλον προς εύδωσιν του έργου και του σκοπού της Σχολής, τόσο εν τον πνευματικών όσο και εις τον υλικόν τομέα αυτής με αποτέλεσμα να αναχθή η Σχολή κατά κοινήν ομολογίαν το πνευματικώτερον εκ των Ιδρυμάτων της περιφέρειας Ευρυτανίας».

Τελειώνοντας, ευχαριστώ για την φιλοξενία και αφήνω σε εσάς και τους αναγνώστες-σας τη διατύπωση κρίσεων και την εξαγωγή συμπερασμάτων για το πρόσωπό-μου.

Αρχιμανδρίτης-Λυκειάρχης
Χρυσόστομος Μαραγκουδάκης

Διευθυντής

Εκκλησιαστικού Λυκείου Καρπενήσιου
Η επιστολή του αρχιμανδρίτη κ. Χρυσ. Μαραγκουδάκη έφτασε την τελευταία στιγμή στα γραφεία-μας. Η απάντησή του κ. Κ. Β. Σακελλαρίου θα δημοσιευτεί στο επόμενο τεύχος.

ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ

Απορίες για το «Μουσικό Αύγουστο»

Ο «Μουσικός Αύγουστος '82» μεταιώθηκε. Σύμφωνα με δηλώσεις του δημάρχου Ηρακλείου κ. Καρέλλη, η ματαίωση των εκδηλώσεων, «σύμφωνα με μια άλλη εκδοχή, πολύ ισχυρή και υπέρ της οποίας συνηγορούν πολλές ενδείξεις...» επιδιώχθηκε από τον Μ. Χατζιδάκι. Αντίθετα ο Μ. Χατζιδάκις πρόβαλε ως λόγο «τις πολιτικοκομματικές επιδιώξεις του κ. Δημάρχου» τονίζοντας ότι δεν είναι δυνατό να χρήματα που πλήρωσε το Δημαρχείο «να μετατρέψουν εμένα και τους συνεργάτες-μου σε αυλοκόλακες πολιτικών κομμάτων και προσώπων». Αυτά από τις εφημερίδες.

Όμως και εμείς, οι απλοί θεατές, και όσοι ενδιαφέρονται για κάποιες πολιτιστικές εκδηλώσεις με ποιότητα, όπως αυτές του «Μουσικού Αύγουστου», έχουμε κάποια δικαιώματα για ορισμένες εξηγήσεις. Γιατί, ούτε νομίζουμε ότι το θέμα είναι αντιδικία και μόνο, Δημάρχου-Χατζιδάκι, ούτε πιστεύουμε ότι, όσοι ενδιαφέρονται για τα πολιτιστικά πρέπει να μετατρέπονται σε θεατές ενός μικρού «πολλέμου δηλώσεων». Και αυτό όχι από κάποια αντίληψη «αδέκαστου κριτή», αλλά από την ανάγκη σεβασμού ορισμένων κανόνων. Λοιπόν ο κ. Μ. Χατζιδάκις να εξηγήσει «τις πολιτικοκομματικές επιδιώξεις του δημάρχου» που επέβαλαν την ματαίωση των εκδηλώσεων του «Μουσικού Αύγουστου» και ο κ. Καρέλης να εξηγήσει τις «πολλές ενδείξεις» σύμφωνα με τις οποίες ο Μ. Χατζιδάκις, «επεδίωξε» τη ματαίωση των εκδηλώσεων.

Έως ότου γίνει αυτό θα είναι και οι δύο έκθετοι στην κοινή γνώμη, αλλά και σε όσους χωρίς να υπολογίσουν την ταλαιπωρία στήριξαν με την παρουσία-τους το «Μουσικό Αύγουστο».

ΟΙ ΕΠΤΑ ΕΠΙ ΤΟΥ ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ

● Σχετικά με τον «Γλωσσικό Όμιλο», ο Κώστας Ταχτσής μας έστειλε το σημείωμα που ακολουθεί:

Αγαπητό «Αντί»,
επειδή η «Φιλολογική Καθημερινή» θεώρησε σχετικό γράμμα-μου πολύ προκλητικό για να το δημοσιεύσει, επιτρέψέ-μου να υποβάλω δι εσού το εξής ερώτημα: πώς γίνεται κανείς μέλος — τακτικό, πάρεδρο ή αντεπιστέλλον — του Ελληνικού Γλωσσικού Ομίλου; Ο κ. Μπαμπινιώτης, σε άρθρο-του, μίλησε «γι' αυτούς που μας πλαισίωσαν». Δηλαδή όλοι οι μετά τους Επτά είναι καταδικασμένοι να παίξουν το ρόλο κορνίζας; Μήπως οι Επτά αποτελούν κλειστή λέσχη κατά το πρότυπο των επτά οικονομικά ισχυρών του κόσμου τούτου, και σε ποιές Βερσαλλίες συνεδριάζουν; Η ουσία είναι βέβαια ότι με

τη «διακήρυξη» των Επτά, άνοιξε ένας ενδιαφέρων διάλογος γύρω από το πρόβλημα που μας καίει όλους-μας. Μήπως όμως ο τ ρ ό π ο ς που άνοιξε αυτός ο διάλογος ήταν μοιραίο να δημιουργήσει οξύτητα, κι αυτή με τη σειρά-της έναν φαύλο κύκλο αντεγκλήσεων που αποσπούν την προσοχή από το κύριο πρόβλημα, με αποτέλεσμα να πέσει η αξιόπαινη αυτή προσπάθεια στο κενό; Τι ενέργειες έκαναν οι Επτά μετά το πυροτέχνημα της διακήρυξης και την αρθρογραφία που ακολούθησε; Απ' όλα αυτά δε μας είπε τίποτα ούτε ο κ. Γεωργουσόπουλος που υποτίθεται ότι συντόνιζε τον πολλαπλό μονόλογο που είδαμε πρόσφατα στην τηλεόραση.

Πολύ φιλικά
3.8.82

Κ. Ταχτσής

● Ο Μουσικοφιλολογικός Σύλλογος Καλαβρύτων «ΟΡΦΕΥΣ» μετέχει και φέτος στις γιορτές του Δεκαπενταύγουστου που γίνονται κάθε χρόνο με την αιγίδα του Δήμου. Στις φετινές εκδηλώσεις μια ημέρα θα αφιερωθεί στην Εθνική Αντίσταση '40- '44. Για τις 13 Αυγούστου έχουν προσκληθεί στα Καλαβρύτα παλιοί αγωνιστές, μέλη του ΕΑΜ, ΕΛΑΣ, ΕΔΕΣ, ΕΠΟΝ και άλλων αντιστασιακών οργανώσεων να μετέχουν στις εκδηλώσεις που περιλαμβάνουν εκθέσεις φωτογραφίας, αντιστασιακού Τύπου, βιβλίου, ομιλίες, προσωπικές μαρτυρίες πρωταγωνιστών των γεγονότων κτλ. Η πρόσκληση αφορά όλους τους παλιούς αντιστασιακούς ανεξάρτητα από τη σημερινή οργανωτική ή πολιτική-τους τοποθέτηση.

ΛΟΓΟΣ ΑΝΗΣΥΧΙΑΣ

Στις αρχές του χρόνου οι «Πολίτες κατά του νέφους» πρόσφεραν δωρεάν στην ΕΡΤ, την ΥΕ-ΝΕΔ και τους κινηματογράφους ένα φιλμάκι κινούμενων σχεδίων του Γ. Ιωάννου με σκοπό να προβληθεί σαν ένα επαναλαμβανόμενο μήνυμα ευαισθητοποίησης για το νέφος. Το φιλμάκι ενώ ήδη προβάλλεται σε 25 κινηματογράφους της Αθήνας και θα δοθεί και σε κινηματογράφους άλλων πόλεων κατά τη διάρκεια της χειμερινής περιόδου, η ΕΡΤ και η ΥΕ-ΝΕΔ δεν το πρόβαλαν ούτε μια φορά. Αλλά ούτε καν μπήκαν σε κόπο οι αρμόδιοι να απαντήσουν σε σχετική επιστολή των «Πολιτών κατά του νέφους», πως σκέφτονται να το χρησιμοποιήσουν.

Αποτελεί η περίπτωση τυπικό δείγμα και μόνο γραφειοκρατίας; Δεν νομίζουμε. Η ευαισθητοποίηση των πολιτών σε προβλήματα όπως το νέφος δεν είναι μόνο θέμα εκκλήσεων κάθε φορά που αντιμετωπίζεται το πρόβλημα. Γιατί τότε κάθε μέτρο λαμβάνομε ή σωστό, θα εκλαμβάνεται είτε ως θυσία, είτε ως απαγόρευση. Και σε παρόμοιες περιπτώσεις η κρατική τηλεόραση έχει ιδιαίτερο ρόλο στο πως αντιμετωπίζεται από την κοινή γνώμη τέτοιου είδους προβλήματα. Και καθοριστικό λόγο στη διαμόρφωση της συνείδησης των πολιτών.

Για να μην αντιμετωπίσουμε στο μέλλον την έκκληση και μόνο για την εφαρμογή κάποιων μέτρων χρειάζεται μια διαφορετική πολιτική σε παρόμοια προβλήματα. Πολιτική που να στηρίζεται πρώτα απ' όλα στη συμμετοχή και την ενεργοποίηση των ίδιων των πολιτών. Από την πλευρά αυτή η στάση της ΕΡΤ και της ΥΕΝΕΔ στο συγκεκριμένο ζήτημα είναι λόγος ανησυχίας.

ΕΠΤΑ ΕΙΚΟΝΕΣ ΣΕ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΠΛΟΚΗΣ

Η τελευταία-μου δουλειά είναι μια προσπάθεια στο χώρο της «μεικτής ανάγνωσης» (εικόνα-κείμενο), όπου η σχέση των δύο συντελεστών καθορίζεται αποφασιστικά από τη ζωγραφική υπόσταση της εικόνας. Θά 'λεγα ίσως, μια ζωγραφική που επιχειρεί την επικοινωνιακή-τη σχέση μέσα από ένα ιδιόμορφο τύπο μεικτής ανάγνωσης. Σημαντικό στοιχείο της εικόνας είναι η «πιθανότητα ιστορίας» που περικλείει. Το ότι ο θεατής δηλαδή, μπορεί να αναγνωρίσει στην εικόνα μια δυνατότητα πλοκής κάποιας ιστορίας που τον έλκει φαντασιώνοντας τη δράση-της. Σ' αυτό το σημείο έρχεται το κείμενο να συμπληρώσει τη σχέση, όπου αυτονομημένο πια συλλειτουργεί στη μυθοπλασία της πλοκής. Χώρος έκφρασης της δουλειάς-μου είναι ο υπερρεαλισμός. Ο υπερρεαλισμός δεν είναι για μένα μια επιλογή τεχνικής αλλά είναι επιλογή έκφρασης, δομημένη με στοιχεία που αγαπώ και που μέσα-τους κατορθώνω να βάλω σε λειτουργία τη δικιά-μου οπτική.
Η δουλειά-μου αυτή αποτελείται από 7 εικόνες που αναφέρονται στην εποχή της αμερικάνικης κρίσης του 1929. Η κάθε μια-τους πιστεύω ότι επικρατεί μια δικιά-της πιθανή ιστορία ή μάλλον πολλές δυνατότες εκδοχές μιας πλοκής. Όλες μαζί όμως είναι μια ενότητα από πλάνα που στο συνολό-τους με προκαλούν να αναπλάσω τις προσωπικές-μου αναμνήσεις μέσα από το κλίμα της εποχής εκείνης.
Μίλτος Σκούρας

‘Η βροχερή εποχή τελειώνει
Καί ξαναρχίζει η βροχερή εποχή
Τί θλιβερή η παιδική ηλικία
“Όταν η βροχερή εποχή τελειώνει
Καί ξαναρχίζει η βροχερή εποχή.

Ένας μήνας Λατινικής Αμερικής στο Βερολίνο

της Ελένης Χαρατσή

Για δεύτερη κατά σειρά φορά οργανώνεται στο Δυτικό Βερολίνο, με πρωτοβουλία της τοπικής Βουλής, φεστιβάλ αφιερωμένο σε μια ήπειρο. Πριν από δυο χρόνια το κεντρικό θέμα ήταν η Αφρική, ενώ φέτος το Horizonte '82 είχε αφιερωθεί στη Λατινική Αμερική. Τη Λ. Αμερική σαν πνευματική έκφραση, σαν πολιτική πραγματικότητα, σαν λαογραφική ιδιομορφία φιλοδόχησε να εξετάσει, αναλύσει και παρουσιάσει το Horizonte, μέσα σ' ένα χρονικό διάστημα περίπου ενός μήνα, από 29 Μαΐου έως 20 Ιουνίου. Οι εκδηλώσεις κάλυπταν αντιπροσωπευτικούς λατινοαμερικάνους καλλιτέχνες και συγγραφείς — που στην πλειοψηφία τους ζουν εξόριστοι στην Ευρώπη ή στις πιο «φιλελεύθερες» χώρες της Λ. Αμερικής — καθώς και νεότερους, που με το έργο-τους χάραξαν μια καινούρια πορεία όχι μόνο στο χώρο-τους, αλλά και στον παγκόσμιο χώρο γενικότερα. Έτσι λοιπόν, το Horizonte φιλοξένησε λατινοαμερικάνικα ρεύματα μουσικής, ζωγραφικής, φωτογραφίας, θέατρου, λογοτεχνίας, κινηματογράφου.

Οι προκαταρκτικές εκδηλώσεις είχαν ήδη αρχίσει από τις 7 Απριλίου με μια συζήτηση λατινοαμερικάνων συγγραφέων με θέμα «Τέχνη και Αντίσταση» και συνέχισαν με μια άλλη «Εξόριστοι Γερμανοί Συγγραφείς στη Λ. Αμερική το 1933-45». Λίγο αργότερα, άρχισαν να λειτουργούν οι εκθέσεις ζωγραφικής και φωτογραφίας. Πιο συγκεκριμένα, στην Εθνική Πινακοθήκη του Βερολίνου οργανώθηκε έκθεση μεξικάνικης τοιχογραφίας με έργα Σικέρος, Ορόσκο, Ριβέρα και Ο'Γκόρμαν. Επειδή βέβαια, οι τοιχογραφίες στην πλειοψηφία τους είναι αδύνατο να εκτεθούν, έγινε προσπάθεια να δοθεί μια πιστή εικόνα-τους, καθώς και μια εικόνα του χώρου μέσα στον οποίο λειτουργούν. Οι τοιχογραφίες, στη δεκαετία του '20, περίοδο μετεπαναστατική για μια σειρά κρατών της Λ. Αμερικής, αποτελούσαν μια συνειδητή απομίμηση της χριστιανικής τοιχογραφίας και αντιπροσώπευαν τη δήλωση και την έκφραση μιας νέας εθνικής συνειδησης. Τα λαϊκά κράτη χρησιμοποίησαν την τοιχογραφία για την πολιτική παιδείση των μαζών, δηλαδή, για τη διάδοση της ιδεολογίας της Επανάστασης της δεκαετίας του '20.

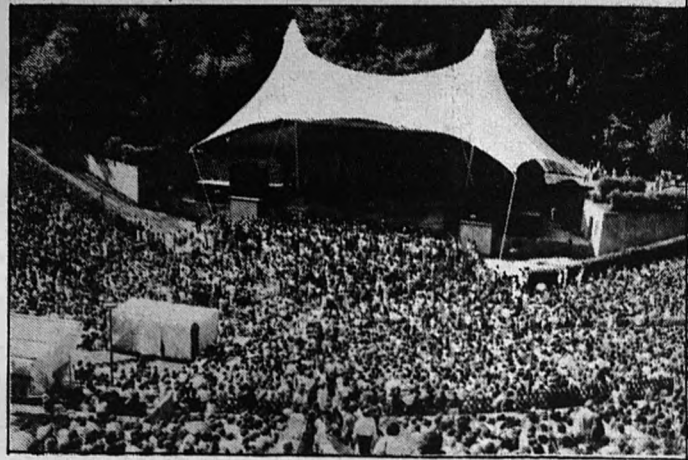
Είναι προφανές ότι αυτοί οι

καλλιτέχνες δεν περιορίστηκαν στα παραπάνω, απ' ό,τι έδειξε η επίδραση που ασκήθηκε στο έργο-τους από διεθνή καλλιτεχνικά κινήματα.

Σχεδόν παράλληλα με την έκθεση τοιχογραφίας, λειτούργησε και η έκθεση φωτογραφίας. Περιείχε 450 φωτογραφίες που προέρχονταν από ιδιωτικές συλλογές, από αρχεία και — στη περίπτωση των σύγχρονων φωτογραφιών — από τους ίδιους τους φωτογράφους. Υπήρχαν επίσης 120 φωτογραφίες του 19ου αιώνα, στο πρωτότυπο. Στα 1860, η φωτογραφία στη Λ. Αμερική, ενώ μέχρι εκείνη τη στιγμή χρησιμοποιούνταν με τον ίδιο τρόπο όπως και στην Ευρώπη, αρχίζει να αποκτά μια δική-της ταυτότητα ταυτισμένη με το τοπίο της Λ. Αμερικής. Αρχίζουν οι φωτογραφίες τοπίων, απόψεων πόλεων, κεντρίζεται το ενδιαφέρον για τα εξωτικά στοιχεία καθώς και για ιθαγενείς ομάδες.

Μια ατομική έκθεση φωτογραφίας του μεξικάνου συγγραφέα Χουάν Ρούλφο («Πέδρο Πάρα», «Η Πεδιάδα στις φλόγες») λειτουργούσε ταυτόχρονα με θέμα τοπία και ιθαγενείς της χώρας-του.

Μια ακόμα ενδιαφέρουσα έκθεση ήταν αυτή της Frida Kahlo και Tina Modotti. Η πρώτη, με-

Horizonte '82: «σάλα».

ξικάνο, ζωγράφος, γυναίκα του Diego Rivera, έχει εκδηλώσει το θέμα του θανάτου στα έργα-της, όπως άλλωστε οι περισσότεροι μεξικάνοι ζωγράφοι. Το 1939, ο Andre Breton διοργάνωσε στο Μεξικό μια έκθεση-της. Η Tina Modotti δούλεψε σαν φωτογράφος στο Μεξικό απ' όπου και απελάθηκε στα 1930. Έλαβε μέρος στον εμφύλιο πόλεμο της Ισπανίας και κατόπιν επέστρεψε ξανά στο Μεξικό. Ο Νερόντα της έχει αφιερώσει ένα ποίημά-του.

Αναμφίβολα όμως, τη συνδυαστική στήλη του φεστιβάλ αποτέλεσαν οι λογοτεχνικές διαλέξεις που έγιναν μεταξύ 31 Μαΐου έως 6 Ιουνίου. Το θέμα-τους ήταν βέβαια η λατινοαμερικάνικη λογοτεχνία και τα επί μέρους προβλήματα-της, όπως π.χ. «Γυναικές και λογοτεχνία», «Λογοτεχνία και στράτευση στην Καραϊβική και την Κεντρική Αμερική», «Συγγραφείς και το πολιτικό άνοιγμα στη Βραζιλία», «Συγγραφείς του νότιου άκρου της Λ. Αμερικής που βρίσκονται εξόριστοι», και άλλες.

Οι διαλέξεις αυτές παρουσίασαν μεγάλη επιτυχία κυρίως για δυο λόγους: Πρώτο, γιατί στο τέλος γινόταν συζήτηση μεταξύ κοινού και συγγραφέων και δεύτερο, γιατί παρευρίσκονταν οι ίδιοι οι δημιουργοί των έργων που έχουν σημαδέψει τη λατινοαμερικάνικη λογοτεχνία περισσότερο ή λιγότερο. Μέσα απ' αυτές τις συζητήσεις οι συγγραφείς αναφέρθηκαν στα προβλήματα που αντιμετωπίζει η λατινοαμερικάνικη λογοτεχνία γενικά, και στο προσωπικό-τους έργο. Η συζήτηση όμως πήρε άλλες διαστάσεις όταν οι αναφορές αυτές άγγιζαν και τα πολιτικά προβλήματα που τα φασιστικά καθεστώτα πολλών χωρών της Λ. Αμερικής δημιουργούν στους προοδευτικά σκεπτόμενους ανθρώπους, και κατά συνέπεια, και στους ίδιους, με αποτέλεσμα να είναι αναγκασμένοι να ζουν μακριά από τις χώρες-τους.

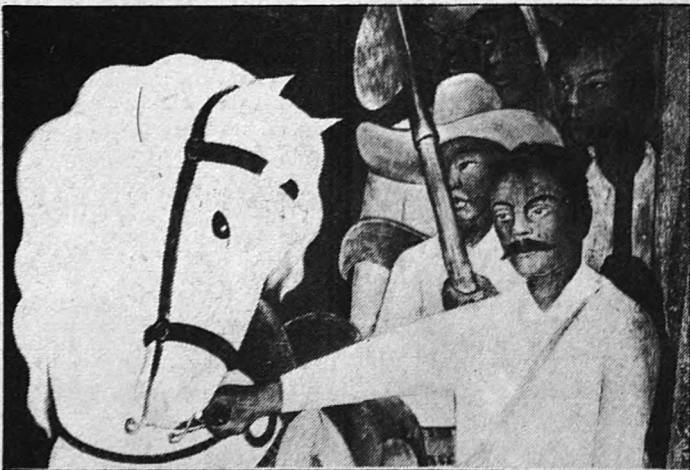
Το γεγονός ότι το θέμα των

διαλέξεων ήταν η λατινοαμερικάνικη λογοτεχνία ήδη υποσχόταν ένα έντονο ενδιαφέρον. Όπως είναι γνωστό «εδώ και μερικά χρόνια τα γράμματα και οι τέχνες των αμερικάνικων ισπανόφωνων και πορτογαλόφωνων εθνών, έχουν μια διεθνή αναγνώριση. Η Λ. Αμερική δεν είναι πια μια περιοχή φημισμένη μόνο για τη συνεισφορά-της στο θλιβερό πολιτικό φολκλόρ του 20ου αιώνα, αλλά και για τα έργα των συγγραφέων και καλλιτεχνών-της. Τον περασμένο αιώνα είχαν

Οκτάβιο Πας.

Μάριο Βάργας Λιόσα.

Ντιέγο Ριβέρα: Εμιλιάνο Ζαπάτα (1929-30).

Αταγουάπα Γιουνάκι.

χε το Horizonte '82 ήταν η συγκέντρωση των περισσότερων λατινοαμερικάνων εξορίστων που ζουν στο Βερολίνο και σε άλλες πόλεις της Γερμανίας και η προσφορά της δυνατότητας να κάνουν αισθητή την παρουσία και τη διαμαρτυρία-τους για τους λόγους που τους ανάγκασαν να ζουν εξορίστοι.

Στο μεγαλύτερο βαθμό, η ίδια αυτή δυνατότητα δόθηκε στους καλλιτέχνες και συγγραφείς. Μέσα από τη δουλειά-τους, είτε αυτή ήταν η «σάλα», το βιβλίο ή η ζωγραφική παρουσιάστηκε το πρόσωπο της Λ. Αμερικής, τα ρεύματα και οι καλλιτεχνικές και κοινωνικές ανησυχίες. Οι λατινοαμερικάνοι εκμεταλλεύτηκαν τη δουλειά-τους αλλά και την ευκαιρία που είχαν να μιλήσουν για τα πολιτικά προβλήματα των χωρών-τους, την εξορία-τους, τα βασανιστήρια και «εξαφανίσεις». Δεν ξέρουμε κατά πόσο οι οργανωτές του φεστιβάλ το είχαν προβλέψει, πάντως το επέτρεψαν. (Η «δημοκρατική» τοπική Βουλή, μετά από μερικές μέρες, απαγόρευσε διαδήλωση κατά του Ρήγκαν που έφτανε στο Δ. Βερολίνο. Η αστυνομία χτύπησε αλύπητα και υπήρξαν πολλοί τραυματισμοί).

Οι λατινοαμερικάνοι συγγραφείς και μεμονωμένα στη διάρκεια των διαλέξεων, αλλά και με μια κοινή ανακοίνωση στο τέλος-τους, δήλωσαν τη συμπάρασταση στους συγγενείς των θυμάτων των φασιστικών καθεστώτων, τα κατήγγειλαν, τοποθετήθηκαν κατά της διαμάχης των Μαλβίνων, προσθέτοντας πως «οι δίκαιες βλέψεις της Αργεντινής γι' αυτά τα εδάφη, θα μπορούσαν να είχαν χειριστεί, σε επίπεδο διεθνές, καλύτερα, από μια δημοκρατική κυβέρνηση». Το Δ. Βερολίνο έγινε για ένα περίπου μήνα ο τόπος της συνάντησης εμπειριών, γνώμων και ελπίδων των ανθρώπων της Λ. Αμερικής που «φιλοξενούνται» σε χώρες περισσότερο φιλελεύθερες από τις δικές-τους και που η επιστροφή-τους ή όχι σ' αυτές δεν εξαρτάται από τη δική-τους βούληση.

στις προσωπικές-τους λογοτεχνικές ή μεταφυσικές αναζητήσεις.

Στο τέλος του κύκλου έγινε μια συζήτηση με θέμα «Διάλογος Βορρά-Νότου» με συμμετοχή και του Γκύντερ Γκρας. Το αντικείμενο ήταν η οπτική γωνία της Ευρώπης για τη Λ. Αμερική και αντίστοιχα.

Ας περάσουμε τώρα στη μουσική, τον κινηματογράφο και το θέατρο.

Με τις εκδηλώσεις μουσικής, το Horizonte '82, προσπάθησε να καλύψει αρκετά είδη λατινοαμερικάνικης μουσικής έκφρασης. Τέσσερις μουσικές συναντήσεις με ταγκό, πέντε ρεσιτάλ κιθάρας και η μεγάλη εκδήλωση της μουσικής «σάλα». Ο κύκλος άνοιξε με τον Γάτο Μπαμπιέρι και τον Μόνγκο Σανταμαρία. Στο ταγκό οι κυριότεροι ερμηνευτές ήταν ο Άστορ Πιασόλα και η Σουσάνα Ρινάλντι. Ο Πιασόλα ερμήνευσε παλιά και καινούρια ταγκό και η Ρινάλντι τραγούδησε.

Το λατινοαμερικάνικο ταγκό — κυρίως Αργεντινής και Ουρουγουάης — είναι εντελώς διαφορετικό από το ταγκό που η Ευρώπη ερμήνευσε. Ξεκίνησε από τα πορνεία του Μπουένος Άιρες και του Μοντεβιδέο στα 1880 και κατέληξε στο αισθηματικό ταγκό του Κάρλος Γαρδέλ.

Στα ρεσιτάλ κιθάρας απολαύσαμε το Ντούο Ασάντ

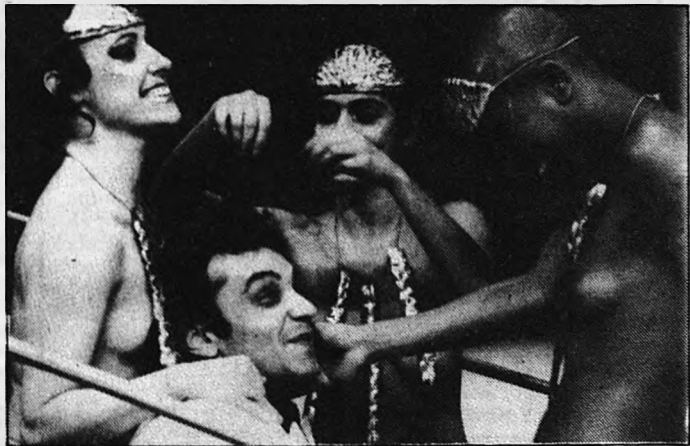
μουσικές μπάντες του καρναβαλιού.

Στο θέατρο είδαμε παραστάσεις των θιάσων Μακουναίμα (Βραζιλία) με το ομώνυμο έργο, Άλεφ (Χιλή), με το έργο «Η απίστηνη και θλιβερή ιστορία του στρατηγού Πενιαλόσα και του εξορίστου Ματελούνα», Ραχατάμπλα (Βενεζουέλα), με το έργο του Αστούριας «Ο κύριος Πρόεδρος», Νουέβο Γκρούπο (Βενεζουέλα) και άλλων.

Τον κύκλο του κινηματογράφου κάλυψαν περί τις 150 ταινίες σημαντικών σκηνοθετών απ' όλη την Λ. Αμερική, όπως ο Ροσά, ο Άλβαρες, ο Φιγερόα, ο Λεντύκ και άλλοι.

Απ' τις καλύτερες προσφορές του κύκλου, ήταν η προβολή όλων των ταινιών του Βραζιλιάνου Ροσά. Άλλα αφιερώματα ήταν: «Οι αρχές του λατινοαμερικάνικου κινηματογράφου», «Βραζιλία: Νέες φόρμες, νέο περιεχόμενο», «Αργεντινή: ο πολιτικός κινηματογράφος», «Αφιέρωμα στο χιλιάνικο κινηματογράφο», «Τάσεις του μεξικάνικου κινηματογράφου» και «Ταινίες της μεξικάνικης περιόδου του Μπουουέλ», «Ο κινηματογράφος των Άνδεων», «Ο νέος βενεζολάνικος κινηματογράφος» και «Ο νεοαρός κινηματογράφος της Καραϊβικής».

Η παρουσίαση των κύκλων συνοδεύονταν και από συζήτηση με

Θιάσος «Μακουναίμα» στο ομότιτλο έργο.

(Βραζιλία), τον Όσκαρ Κάσερες (Ουρουγουάη), τον Αλβίριο Ντίας (Βενεζουέλα, μαθητή του Σεγκόβια), και τον Αταγουάπα Γιουνάκι (Αργεντινή), τον «λυρικό διαβάτη» που γράφει και τους στίχους των τραγουδιών-του.

Στα πλαίσια των μουσικών εκδηλώσεων επίσης πήρε μέρος και η Μερσέδες Σόσα, (Αργεντινή).

Η μεγάλη μουσική εκδήλωση της «σάλα» έγινε σ' ένα τεράστιο ανοιχτό χώρο με τη συμμετοχή των ιδρυτών και άξιων συνεχιστών-της. Ο όρος χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά στα 1963 από τον Τσαρλς Παλμμέρι και υποδηλώνει οποιοδήποτε είδος κεφαλής μουσικής. Στην πραγματικότητα, η «σάλα» γεννήθηκε στην Κούβα από τις

αρκετούς από τους σκηνοθέτες για μεγαλύτερη κατατόπιση του κοινού.

Το φεστιβάλ του Horizonte '82 συγκέντρωσε στο Δυτικό Βερολίνο για ένα περίπου μήνα λατινοαμερικάνους καλλιτέχνες και συγγραφείς σε μια προσπάθεια γνωριμίας του κοινού της Γερμανίας με την κουλτούρα αυτών των χωρών. Πιστεύουμε, ότι αυτό πέτυχε σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό. Πολλές από τις εκδηλώσεις εξάλλου μεταδόθηκαν και στην τηλεόραση, ενώ παράλληλα στο ραδιόφωνο υπήρχαν εκπομπές-αφιέρωματα π.χ. στο ταγκό ή στη λαϊκή λατινοαμερικάνικη μουσική. Η προβολή και οργάνωση του φεστιβάλ ήταν άριστη.

Εκείνο που οπωσδήποτε πέτυ-

με την ανάδειξη δυο μεγάλων λογοτεχνιών, των Ηνωμένων Πολιτειών και της Ρωσίας, αυτό τον αιώνα έχουμε την ανάδειξη της λατινοαμερικάνικης λογοτεχνίας, γραμμένης στα ισπανικά ή πορτογαλικά. Χάρη σ' αυτά τα έργα, η παγκόσμια λογοτεχνία του δεύτερου μισού του 20ου αιώνα είναι περισσότερο πλούσια και πολυθεματική. (Απόσπασμα από τον λόγο εγκαινίων του Οκτάβιο Πας).

Στις διαλέξεις αυτές εκτός από τον Οκτάβιο Πας, που όπως ήδη αναφέραμε εγκαινίασε και τον κύκλο, παραβρέθηκαν ο Μανουέλ Πουίγκ, ο Χουάν Γουτίσολο, ο Μάριο Βάργας Λιόσα, η Κριστίνα Πέρι Ρόσι, η Ελένα Πονιατόφσκα, ο Αουγουστο Ρόα Μπάστος, ο Λουίς Μπρίτο Γκαρσία, ο Χουάν Ρούλφο, οι Βραζιλιάνοι Μάρσιο Σουόσα και Ιγνάσιο ντε Ροσά: «Ο Θεός και ο Διάβολος της χώρας του Ήλιου».

Λουόλα Μπραντάο, ο Χουάν Μπος και άλλοι.

Οι ποιητές είχαν την ευκαιρία να διαβάσουν και να κάνουν μια σύντομη παρουσίαση του έργου-τους. Το ίδιο έγινε και με τους διηγηματογράφους. Το διήγημα είναι ένα αγαπημένο είδος της λατινοαμερικάνικης λογοτεχνίας. Παρουσιάστηκαν μερικά διηγήματα με κυρίαρχο στοιχείο άλλοτε το φανταστικό και άλλοτε το ειρωνικό και το παράλογο. Οι γυναίκες λογοτέχνες μίλησαν για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν εργαζόμενες μέσα σε κοινωνίες κατ' εξοχή ανδροκρατικές. Ήταν ίσως η πιο ζωντανή συζήτηση γιατί πολλά πράγματα ειπώθηκαν με τ' όνομά-τους και για άλλα πολλά, καθημερινά και κοινά, αναπτύχθηκαν διάφοροι προβληματισμοί.

Έγιναν και τέσσερις συζητήσεις με κριτήριο τη γεωγραφική θέση των λατινοαμερικάνικων χωρών και με θέμα τα πολιτικά και πολιτιστικά προβλήματα των χωρών των περιοχών αυτών.

Γενικά, τα θέματα των διαλέξεων πρόσφεραν τη δυνατότητα για μια πληρέστερη προσέγγιση του έργου και του κοινωνικού περιγύρου του κάθε συγγραφέα, απ' όλο που δυο από τους μεγαλύτερους λατινοαμερικάνους συγγραφείς, όπως ο Οκτάβιο Πας και ο Μάριο Βάργας Λιόσα αποσιώπησαν συνειδητά ή ασυνειδητά τον κοινωνικό περιγύρο και αναφέρθηκαν μόνο

κυκλοφορούν

ΜΑΡΤΥΡΙΑ

Το απομνημόνευμα της Νιμίρι Σουτακόβιτς

Νιμίρι Σουτακόβιτς

Νιμίρι Σουτακόβιτς

Άπουλνίος

ὁ χρυσός γάιδαρος
ἢ οἱ μεταμορφώσεις

νεφέλη

ΘΟΡΝΤΟΝ ΟΥΑΤ'ΑΝΤΕΡ

Το γεφύρι του Σαν Λουίς Ρε

ΕΡΜΑΝ ΕΣΣΕ

Σκέψεις - Δοκίμια

ΓΚΑΡΣΙΑ ΜΑΡΚΕΣ

Η κηδεία της μεγάλης μάμας

Εκδόσεις ΝΕΦΕΛΗ

Μαυρομυιάλη 9 - ΑΘΗΝΑ
Τηλ. 36.07.744 - 36.39.962

μουσική

Από το Ηρώδειο στην Πεντέλη

του Γιώργου Λεωτσάκου

1. Μπαλλέτα της «Οπερά»

Βραδιά κουραστική με ελάχιστες στιγμές ανάτασης η παράσταση της «Συλφιδας» (1832) από το Μπαλλέτο της Όπερας του Παρισιού. Καταρχήν μια ακόμη χορευτική... «ηρωδιάδα», θέαμα αποσυμνωμένο από την όποια μαγεία του σκηνικού διακόσμου και του θεατρικού χώρου για τον οποίο προοριζόταν αρχικά. Ως συνήθως τη στήσαμε αβασάνιστα μπροστά στα ντουβάρια του Ηρώδειου, σε μια «σκηνή» πλάτους 5 μέτρων που συμπίπτει φρικτά τη γεωμετρία χορογραφικών σχηματισμών προορισμένων για σκηνές πολλαπλάσιου βάθους. Έπειτα το έργο, ως όρχηση και μουσική δεν αντέχει στη δοκιμασία του χρόνου και κουράζει το σύγχρονο θεατή. Όπως περίπου και το μέλν κάντο στο χώρο της όπερας έτσι και το κλασικό μπαλλέτο στοχεύει σε μια δεξιοτεχνία αποκομμένη από τις πηγές της ζωής, της πραγματικότητας — κοντολογίς της ίδιας της τέχνης. Έμμεσα ή μη η τέχνη αυτή υπηρέτησε την ιδεολογία των συντηρητικών δυνάμεων της Ιερής Συμμαχίας που επικράτησαν στην Ευρώπη μετά τη Μάχη του Βατερλώ (1815) κι αντιστρατεύθηκαν στις προοδευτικότερες και πιο χυμώδεις τάσεις της τέχνης. Στη μουσική ήταν η εποχή όπου οι Ιταλοί δάσκαλοι (χρονολογικά) όπως οι Σαλιέρι, Κερουβίνι, Σποντίνι κλπ. καταδικαζόταν στην μουσική παιδεία και τα λυρικά θέατρα της Αυστροουγγαρίας, της Γαλλίας και της Γερμανίας, δυσκολεύοντας τη ζωή σε καλλιτέχνες όπως ο Μπετόβεν ή ο Βέρντι...

Σήμερα θεάματα όπως η «Συλφίδα» ή ο «Δον Κιχώτης», που αποτελούν την πεμπτουσία του κλασικού μπαλλέτου με πολύ κόπο βλέπονται ως το τέλος. Απ' όλη αυτή την τέχνη δεν απομένει παρά η αναντικατάστατη χρησιμότητά της ως απαραίτητου όργανου εξάσκησης του χορευτή και θεμέλιου της τεχνικής του. Μόνο αποσπάσματα ενταγμένα σε ένα πρόγραμμα με διάφορες χορογραφίες αντέχει ο σύγχρονος θεατής από τέτοια έργα. Τα υπόλοιπα είναι «χορός για χορευτές». Και είναι αξιοπαρατήρητο ότι τα σημαντικότερα έργα της εποχής αυτής του μπαλλέτου στηρίζονται σε παρτιτούρες μουσικά κάτισχνες. Είναι η περίπτωση συνθετών αν όχι ίσως τόσο όσο ο Αντάμ, ασφαλώς όμως όπως ο Μίνκους (πολλές μουσικές εγκυκλοπαιδείες μίτη που τον αναφέρουν!) ή ο Ζαν Σνάιτσεφερ (Je-

an Schnelitzhoeffer, 1785-1852), ο συνθέτης της «Συλφιδας». Παρτιτούρα πάμφωτη σε μελωδική έμπνευση (θύμιζε πρώτα τεύχη σολφέζ), αρμονική ποικιλία (τονική δεσπόζουσα, υποδεσπόζουσα κι άγιος ο Θεός!), ενορχήστρωση, δραματικές εξάρσεις. Για να τη χωνέψεις θα χρειάζοταν η αλχημεία ενός λαμπρού μαέστρου ερωτευμένου με την τέχνη-του τόσο ώστε να αγνοήσει την ασκήμια-της. Όμως ο μαέστρος Μαρκ Σουστρώ και οι εξαίρετοι μουσικοί της Ορχήστρας του Λείγνρα έδιναν την εντύπωση ότι έκαναν μια αγγαρεία. Πλήθος ασυγχρόνιστες «αντρές», βαριεστημένο διάβασμα ενός καλού «πρίμα βίστα» και πλέον ου! Από τη βραδιά δεν πρέπει να έμειναν στους φανατικούς του χορού παρά οι αξιόλογες αρετές των πρωταγωνιστών — το «κορντε μπαλλέ» υπέφερε στριμωγμένο στα 5 μέτρα της «σκηνης» — με επί κεφαλής της Ghislaine Thesmar στον επώνυμο ρόλο. Η χορευτική-της φράση είχε μια μουσικότητα και πλαστικότητα που αν κλάσμα-της διέθετε η ορχήστρα, οι εντυπώσεις-μας θα είχαν αισθητά καλύτερες.

Από το πρόγραμμα της β' βραδιάς, επίσης αφιερωμένο κατά το πολύ στο κλασικό μπαλλέτο (στο β' μέρος ο «Πακίτα», 1846, του Λούντβιχ Μίνκους, 1826-1917), παρακολουθήσαμε μόνο το α' μέρος. Η γνωστή «Σερενάτα» για έγχορδα του Τσαϊκόφσκυ παίχθηκε από την ορχήστρα, πάντα υπό το Σουστρώ αδρά και συναυλιακά, χωρίς όμως σύμπνοια ανάμεσα στη μουσική φράση και στη χορευτική, της χορογραφίας του Μπαλανσίν. Εκτελέστηκε από 21 χορεύτριες ντυμένες θαλασσί-μουνιόν, σαν μια ψυχρή γυμναστική μάλλον παρά χορευτική άσκηση. Του κάκου αναζητήσαμε κάποια σχέση ανάμεσα στην κίνηση και στη μουσική.

Μεγάλη στιγμή και των δύο προγραμμάτων το μπαλλέτο «Λάιμτσι» του Σιγκαπουριανού χορογράφου Τσου Σαν-γκό, πάνω στις γνωστές «Παραλλαγές σ' ένα θέμα του Παγκανίνι», για πιάνο και ορχήστρα του Ραχμάνινωφ, σε μια φτερωμένη εκτέλεση από την ορχήστρα και έναν εξαίρετο πιανίστα: ήταν ο Μ. Τερράντ, που τ' όνομά-του με μικρά στοιχεία ανακαλύψαμε χαμηλά στη σελίδα του προγράμματος. Εδώ είδαμε τι σημαίνει υψηλής πνοής χορογραφία, έμπνευμένη επιλογή και σύνθεση στοιχείων ενός κινησεολογικού

λεξιλόγιου παραδοσιακού βασικά, προσεκτικότατο συνταίριασμα του καθενός απ' αυτά με τη μουσική φράση, συστηματική αναζήτηση βαθύτερων αντιστοιχειών ανάμεσα στον ήχο και στην κίνηση και μια σύνθεσή-τους εμψυχωμένη από βαθύτερες ανησυχίες. Ακόμη και το χρώμα των κοστούμιών (μαύρ, θαλασσί) και οι φωτισμοί λειτουργούσαν χορογραφικά υπηρετώντας την έμπνευση ενός προικισμένου καλλιτέχνη.

Έχοντας εκτιμήσει αρκετά τις δυνατότητες μαέστρου και ορχήστρας δεν παρακολούθησα τις συναυλίες του Σαββατοκύριακου 19 και 20.6.1982, με τα πιο τετριμμένα έργα του ρεπερτορίου. Σαν να απευθυνόταν τουλάχιστον σε Κάφρους. Κι αναρωτιόμαστε ποιός είχε τη φαινή «έμπνευση» να παρουσιάσει από το Ηρώδειο μια γαλλική επαρχιακή ορχήστρα που δεν παρουσίασε έστω ένα γαλλικό έργο, τη στιγμή που το χώρο αυτό τον αρνούνται σε θαυμάσια συγκροτήματα φιλικών γειτονικών-μας χωρών, όπως η Συμφωνική της Όπερας των Τιράνων που θα ακουστεί στο Λυκαβηττό! (Ηρώδειο, 15 και 17.6.1982).

2. Λυρικής θλιβερότητας...

Μόνο αισιοδοξία εμπνέουν οι κραυγές «Αίσχος» του κοινού, μιας «βάσης» που επιτέλους επαναστάτησε και άσκησε το νόμιμο και απαράγραπτο δικαίωμά-της, της αποδοκιμασίας: αναφέρονταν στην επίδοση κάποιου «κεκλημένου» (τελευταία στιγμή!) τραγουδιστή, στον «Τροβατόρε» που λες κι έβγαζε μέσα από τα ψεύτικα γένια-του μια ξεπνοϊόμενη, στριγγή και σουβλερή φωνή-τα. Όμως η λογική του παράλογου έχει επιβληθεί και στη Λυρική-μας, όπως και στη λοιπή μουσική ζωή. Επεί δεκαετίες καταβιασμένο από δεκάδες πανάθλιων παραστάσεων, το αριστούργημα του Βέρντι, έργο μάλλον κλειστό χώρου, δεν είχε κανένα λόγο να παρουσιαστεί το ίδιο κακά και στο Ηρώδειο μόνο και μόνο για να ασκήσει η Λυρική για μια ακόμη φορά το «πρόνομο» που της δόθηκε εδώ και μερικά χρόνια να εγκαταλείψει εκείνη και κανένας άλλος το Φεστιβάλ «υπό την σκιά της Ακροπόλεως». Και ρωτούμε: γιατί να μην εγκαταλείψει τουλάχιστον ένα Φεστιβάλ π.χ. το Λύκειο Ελληνίδων Αθηνών με ένα θαυμάσιο πρόγραμμα δημοτικών τραγουδιών και χορών απ' εκείνα που είχε παρουσιάσει άλλως; ή ακόμη και η Κρατική Ορχήστρα με ένα προσεκτικά καταστρωμένο πρόγραμμα ελληνικών έργων;

Δε θα μιλούσαμε καν για παράσταση. Μοναδική φωτεινή αχτίδα μες στη θλιβερή αυτή υπόθεση ο εξαιρετός Βούλγαρος αρχιμουσικός Ρουσάν Ράιτσεφ που το όνομά-του ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΟΤΑΝ ΚΑΝ στο επίσημο πρό-

γραμμα (Ελληνικό τεύχος, σελ. 11. Το όνομά του τυπώθηκε, προφανώς τελευταία στιγμή σε ένα μονόφυλλο). Ήταν ο μόνος που με την ορχήστρα κρατούσε αδιάσπαστη την εκφραστική και δραματική συνέχεια της Βερντιανής μελωδίας. Άψογα συγχρονισμένη και με λεπτά ηχητικά περιγράμματα η ορχήστρα του πλαισίωσε αβρά τις φωνές και λειτουργούσε με μια θεατρικότητα που... άφηνε τους πάντες αδιάφορους. Χωρίς να υπάρχει ίχνος σκηνοθεσίας (παρά την αντίθετη γνώμη του προγράμματος που επέμενε να την αποδίδει στον Κώστα Πασχάλη) καθένας έβγαине όπως-όπως στη σκηνή κι έλεγε τα δικά του, είτε είχε είτε δεν είχε φωνή, μ' ένα τρόπο ναρκισσιστικό, χωρίς το τραγούδι και το «παιξιμό»-του(!) να βρίσκουν μια στοιχειώδη απήχηση από τον παίχινό-του. Καμιά μουσική, συγκινησιακή ή δραματική ενότητα. Το αριστούργημα του Βέρντι είχε μεταμορφωθεί απ' αυτό το όργιο του ακριβοπληρωμένου (800 δρχ. εισιτήριο!) και συχνά αμφιβολής φωνητικής υγείας ναρκισσισμού σε ένα βαρετό (αν είναι δυνατόν! και όμως...) κομπόλι από μουσικά αφυδατωμένες μελωδίες και άψυγους βοκάλισμους. Δε θα αναφέρουμε τις σχετικά καλύτερες επιδόσεις: ξεχωρίζοντας κάποιο μπαγιάτικο λουλούδι, δικαιώνουμε έμμεσα το χωράφι με τους τριβόλους και τα ζιζάνια. Κλείνουμε το σημειωμά-μας με μια αναφορά στην αιώνια χωρδία της Φ. Παλαμίδου που ως συνήθως πλαισίωνε με τα άναρθρα και ακατάληπτα ως επί το πλείστον ελληνικά-της τους στομφώδεις ιταλικούς μονολόγους των «βενετών» που λες και αγνοούσαν ακόμη τι σχέση ή συγγένεια είχαν μες στο έργο με τον παίχινό-τους! (Ηρώδειο, 2.7.1982).

3. Η ΚΟΑ σε ανάρρωση

Ανάσταση εκ νεκρών της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών στο Ηρώδειο όπου για τόσο μεγάλο διάστημα η προηγούμενη «διεύθυνση»-της, με το ένα και με το άλλο, την είχε ουσιαστικά αποκλείσει. Έξι ολόκληρα χρόνια (1976-82) δε λύθηκε κανένα από τα προβλήματά-της, καλλιτεχνικά, διοικητικά, λειτουργικά. Αντίθετα ο αριθμός-τους αυξήθηκε και οι διαστάσεις-τους μεγάλωσαν. Έτσι και όταν η ΚΟΑ εμφανιζόταν, έδινε την εντύπωση ότι βουλιάζει όλο και βαθύτερα μέσα στο τέλμα. Ηράκλεια καθήκοντα επωμίζεται η νέα διεύθυνση. Έχοντας πλήρη επίγνωση του πόσο παράγοντες της μουσικής-μας ζωής λειτουργούν αρνητικά χωρίς ο οποιοσδήποτε διευθυντής της ΚΟΑ να μπορεί να τους επηρεάσει, στηρίζουμε μεγάλες ελπίδες στη νέα διεύθυνση και την ευχόμεστε ολόψυχα καλή επιτυχία στο τόσο δύσκολο έργο-της.

Η πρώτη αυτή συναυλία είχε πρόγραμμα σεμνό από το οποίο δεν έλειπε το ελληνικό έργο, η «Εισαγωγή σ' ένα δράμα» (1937), από τις ωραιότερες σελίδες του αείμνηστου Αντίοχου Ευαγγελάτου (1903-81) και τις πιο έγκυρες σελίδες της Εθνικής Σχολής-μας πέρα από τον Καλομοίρη. Κάτω από τη συνετή μπαγκέτα και κινησεολογία του Αλέξανδρου Συμεωνίδη, η ορχήστρα, τόσο στον Ευαγγελάτο όσο και στη «Συμφωνία του Νέου Κόσμου» του Ντβόρζακ, έχοντας κάμε 5 δοκίμες αντί των ως τώρα καθιερωμένων 3, ξανάβρισκε λίγο-λίγο τον εαυτό-της: ακριβέστερη τονικά από άλλοτε, με καθαρότερα ηχητικά επίπεδα, πιο νοικοκυρεμένη. Όσο κι αν στον Ντβόρζακ νομίσουμε ότι ο τυμπανιστής με την αγριότητα της κρούσης-του θα ξέσκιζε τις μεμβράνες ενώ τα χάλκινα αρκετές στιγμές τον συναγωνίστηκε σε μια απαράδεκτη, «μεσογειακή» ηχητική βιαιότητα, έξω από τις ήπιες προδιαγραφές δυναμικής του μαέστρου που οποίο αγνόησαν. Η προσφορά όμως της βραδιάς ήταν ο σολίστ, βιολιστής Ούτο Ούγκι, στο Κοντσέρτο για βιολί του Μέντελσον. Θαυμάσιος αλλ' όχι αισθησιακά πλούσιος ήχος που δεν οφειλόταν μόνο στο Στραντιβάρι-ους-του, του 1701, άνετη τεχνική (ωραιότατα «Ricochets» στο τέλος της καντέντσας), αξιόλογη τονική ακρίβεια που μόλις υπολείφθηκε του ιδανικού. Το μεγαλύτερο ατού-του: η πλούσια, δίχως αναστολές ροή του ήχου και της μουσικής έκφρασης. Θετικότατες εντυπώσεις άφησε και η πλαισίωσή-του από την ορχήστρα. (Ηρώδειο, 5.7.1982).

4. Γιάννης Βακαρέλλης

Το τελευταίο ρεσιτάλ-του στο Φεστιβάλ Πεντέλης τοποθετεί τον πιανίστα Γιάννη Βακαρέλλη σ' ένα διεθνές επίπεδο ιδιαίτερα υψηλό και στην πρώτη γραμμή της πλειάδας νεότερων δεξιότεχών-μας του κλαβιέ που τα τελευταία χρόνια ξεφύτρωσε στο πείσμα της μουσικής παρακμής-μας. Μιας πλειάδας που αποτελείται κυρίως από μη Αθηναίους — φαινόμενο ιδιαίτερα ενδεικτικό — και που οι επιδόσεις-της έχουν αφήσει πολύ πίσω παρωχημένων γενεών βιρτουόζους που κάποτε σταδιοδρόμησαν ελέω του κοσμικού κατεστημένου της μουσικής-μας. Στο επίπεδο αυτό τοποθετούν τον Βακαρέλλη: 1) Η υψηλή κλάση τεχνική-του. 2) Οι ολοένα πλουσιότερες δυνατότητές-του στο πλάσιμο ενός ήχου όλο και ευγενικότερης λάμψης 3) Η πηγαία φιλοκαλία και μουσικότητα με την οποία σμιλεύει τη μουσική φράση και 4) Η ευρηματική-του στο στήσιμο μορφών ιδιαίτερα προβληματικών που προϋποθέτουν μια έρευνα πέρα από τα όσα δηλώνει η μουσική γραφή. Παράδειγμα η 7η Σονάτα του Προκόφιεφ όπου τόσο πιανί-

στες χάνουν την εσωτερική λογική της σύνθεσης ανάμεσα στις εκτενείς λυρικές μελωδίες και στα γρήγορα ρυθμικά «οστινάτι». Οι μουσικές ιδέες είχαν βρει έναν ανυποψίαστο εσωτερικό ειρμό που έδινε στη φόρμα «αυταπόδεικτη» φυσικότητα και άνεση μεγάλης γραμμής ενώ τα θέματα είχαν μια τέλεια αναγλυφικότητα. Μια ερμηνεία — κατάκτηση υψηλού μουσικού ήθους. Ακόμη περισσότερο όμως οι δύο συνάτες Μπετόβεν, έργο 79 σε σολ μείζονα και έργο 54 σε φα μείζονα, που ακούγονται σχετικά λιγότερο συχνά, έδειξαν πόσο η θαυμάσια τεχνική-του υπηρετεί σκοπούς βαθύτερα μουσικούς: παράδειγμα το ωραίο «φραξέ»-του στις οκτάβες ή στις διασταυρώσεις των χερών. Η ερμηνεία-του είχε διακρίνει ήχου και εσωτερικότητα που έδινε στις μπετοβενικές αυτές σελίδες μια διάσταση την οποία αποκτά ο Σούμπερτ όταν ερμηνεύεται από πιανίστες της περιωπής ενός Μπρέντελ. Περιμένουμε στο επόμενο ρεσιτάλ-του να μας παίξει συνάτες Σούμπερτ για τις οποίες τον θεωρούμε ήδη ωριμότατο!

Τι να πούμε όμως για τη συνταραχτική πρωτοτυπία ερμηνείας των «Πινάκων από μια έκθεση» του Μουσσοργκσκυ, που τη φανταζόμαστε να εκπλήσσει, σαν ερμηνευτική άποψη κι αυτήν ακόμη τη μουσική Σοβιετική Ένωση; Και πρώτα-πρώτα μας έκανε να ξεχάσουμε τελείως την ανυπερβλήτη ενορχήστρωση του έργου από το Ραβέλ. Είδε το καθENA από τα σύντομα αυτά κομμάτια σαν πραγματικό πίνακα περνώντας-μας μέσα από την καθαρότητα του σχεδίου μια συγκίνηση βαθύτερη, συχνά με απρόβλεπτες προεκτάσεις. Η «Βοϊδάμαξα» είχε μια τραχύτητα και ένα γήινο πόνο, ενώ στη συνομιλία του πλούσιου και του φτωχού Εβραίου, η τσιριχτή τρομπέτα του Ραβέλ είχε παραχωρήσει τη θέση-της σ' ένα τρομαγμένο τραύλισμα, σε ένα σημείο όπου το ψυχολογικό σύμπτωμα αναγόταν σε αποτέλεσμα ταξικής καταπίεσης! (Μέγαρο Δούκισσας της Πλακεντίας, 3.7.1982).

5. «Ρόζεμπερσκα Καπέλλα»

Μικρογραφία αυτού που θα έπρεπε να είναι και τα κρατικά φεστιβάλ — παρουσίαση σε αρμονικές αναλογίες των κατά τεκμήριο καλύτερων ντόπιων και εκλεκτών ξένων ακροαμάτων — φιλοδοξεί να είναι το φεστιβάλ Πεντέλης. Φέτος ο χαρακτήρας του αυτός διαγράφηκε πιο ανάγλυφα ίσως από κάθε άλλη φορά. Δεν έχει σημασία αν ορισμένα μόνο ελληνικά ακροάματα υπολείπονται ποιοτικά των ξένων. Το κοινό είναι σε θέση ασφαλείας να κάνει τη σύγκριση και λίγο-λίγο προβληματίζεται σχετικά με τη διαφορά των δύο, αρχίζοντας να αναζητά τα βαθύτερα αίτια της

μουσικής κακοδαιμονίας-μας. Κι αυτό είναι ένα κέρδος όχι μικρό. Τη στιγμή της σύνταξης του κειμένου αυτού, στο ενεργητικό του φεστιβάλ γράφονται το ρεσιτάλ Βακαρέλλη και το θαυμάσιο τσεχικό συγκρότημα μεσαιωνικής και αναγεννησιακής μουσικής Ρόζεμπερσκα Καπέλλα. Και, κατά πάσα πιθανότητα, ο Ινδός δεξιοτέχνης του νυκτού έγχορδου «σάροντ» Ουστάντ Αμτζάντ Αλή Χαν, που τερματίζει τη σειρά των μουσικών εκδηλώσεων.

Με το αξέχαστο τσεχικό συγκρότημα που ακούσαμε πέρσι («Ριάλτο», 21.4.81) στην «Έκφραση», έχουμε εκτενέστατα ασχοληθεί (Βλ. «ΑΝΤΙ», αρ. 181 της 3.7.81, σελ. 43). Μαζί με το πολυάριθμο κοινό που διψά για τέτοια ακροάματα και που η πυκνή-του προέλευση έδειξε πόσο εκτίμησε την προσφορά, παρακολουθήσαμε και τη δεύτερη αυτή εμφάνισή-του, απόλυτα εφάμιλλη της πρώτης — παρά τις ριπές του βουνιστικού ανέμου που στο β' μέρος πέταξαν καταγής αναλόγια, παρέσυραν μερικά από τις δεκάδες σπάνια όργανα που χρησιμοποιούν εναντίον οι πέντε εκτελεστές και σκόρπισαν τις πάντες. Υπέροχη βραδιά — δεν έχουμε τίποτε να προσθέσουμε στο περσινό-μας γραφτό παρά να συγχαρούμε για μια ακόμη φορά τους Βοημούς ερευνητές-εκτελεστές και το Φεστιβάλ Πεντέλης για την ευστοχία της επιλογής-του. (Μέγαρο Δούκισσας της Πλακεντίας, 7.7.1982).

ΚΑΛΒΟΣ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

η θεωρία
της αργοσχολής
ιαξης

THORSTEIN VEBLEN

Κλασικό κι επίκαιρο έργο που μαστιγώνει την κενότητα της καπιταλιστικής φιλοσοφίας και την απανθρωπιά των κάθε λογής εξουσιαστών.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΛΒΟΣ
Αναξαγόρα 1, Αθήνα 112
τηλ.: 52.46.241

Μέ τήν Εγγυημένην Επιταγή τῆς Εμπορικῆς Τράπεζας

**πληρώνετε στή στιγμή
τούς πάντες καί τά πάντα
καί τά λεφτά σας πιάνουν...τόκο!**

Τώρα ἡ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ἐφαρμόζει στήν Ἑλλάδα τόν θεσμό τῆς Ἑγγυημένης Ἐπιταγῆς.

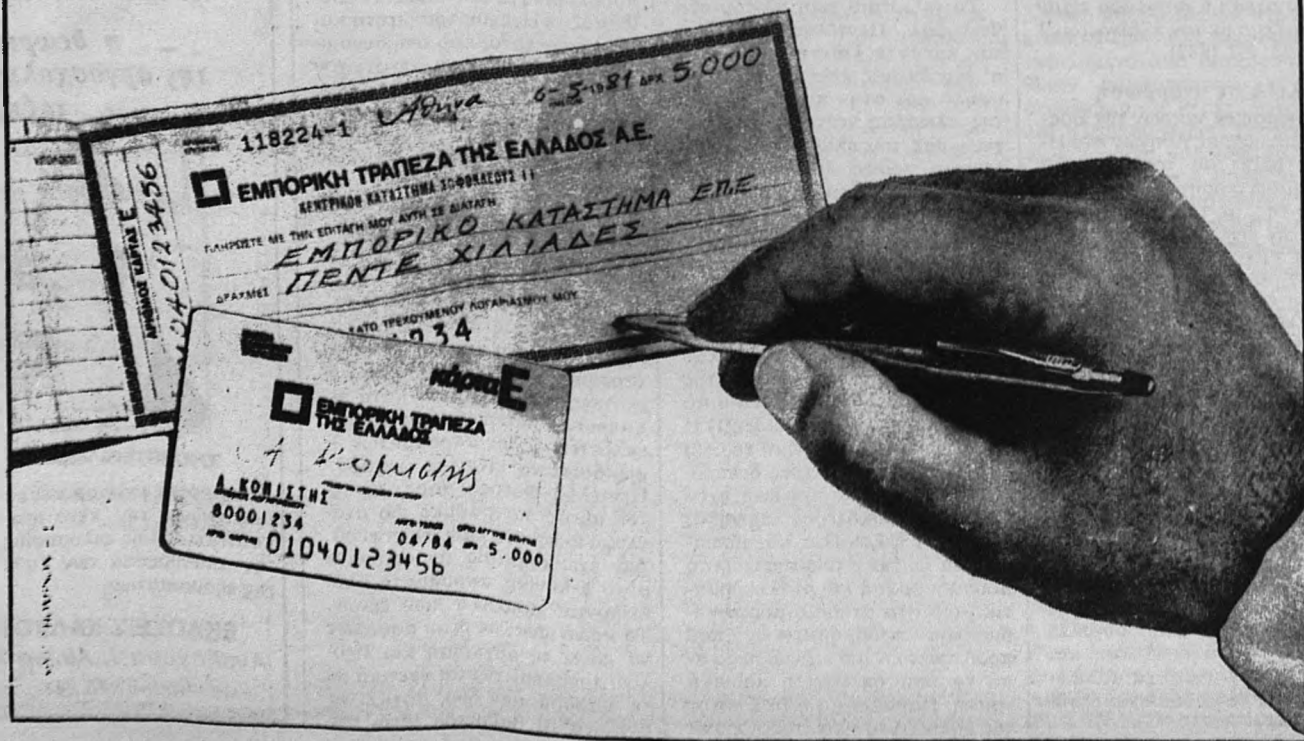
Εἶναι «χρήματα» μέ τά ὁποῖα πληρώνετε ἡ ἀγοράζετε ὁ,τιδήποτε, χωρίς νά τά ἔχετε ἐπάνω σας. Κι' ἐπὶ πλέον, τά λεφτά σας πιάνουν... τόκο!

Ἀνοίξετε σήμερα ἓνα Τρεχούμενο Λογαριασμό Ἑγγυημένων Ἐπιταγῶν σ' ὁποιοδήποτε Κατάστημα τῆς ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ καί θά πάρετε ἓνα καρνέ ἐπιταγῶν καί τήν ΚΑΡΤΑ Ε. Μέ αὐτήν ἡ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ἐγγυᾶται κάθε ἐπιταγή σας στήν ὁποία ἀναγράφεται ποσό μέχρι 5.000 δραχμές. Ἔτσι γίνεται δεκτὴ παντοῦ! Κι' ἀπ' τὴ στιγμή πού θά καταθέσετε τά χρήματα γιὰ ν' ἀνοιχτεῖ ὁ λογαριασμός, ἀρχίζει νά μετράει γιὰ σᾶς ὁ τόκος!

Μόνο ἡ Ἑγγυημένη Ἐπιταγή σᾶς προσφέρει εὐκολία, σιγουριά, τόκο, πρόσθετο κύρος στίς συναλλαγές σας καί αὐξημένη ἀγοραστική δυνατότητα, κάθε στιγμή. Θά τό διαπιστώσετε καί οἱ ἴδιοι.

**ἄλλη μία ἐξυπηρέτηση
ἀπό τήν**

**ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**

Βιβλιο-κριτική

Η Άντεια Φραντζή
γράφει για
το ποιητικό βιβλίο
του Νάσου Βαγενά
«Τα Γόνата της Ρωξάνης»
Εκδ: Κέδρος, Αθήνα 1981

Πηγή έμπνευσης λογοτεχνικής άλλοτε είναι η ίδια η ζωή κι άλλοτε — σπανιότερα — η τέχνη. Στις καλύτερες περιπτώσεις, νομίζω, συνδυάζονται και τα δύο. Κάτι τέτοιο συμβαίνει με το έργο του Νάσου Βαγενά: παραπέμπει ταυτόχρονα στο προσωπικό βίωμα και είναι επίμονα προσηλωμένος στην τέχνη καθεαυτή.

Ερωτικός και συγχρόνως σκεπτόμενος. Με ακρίβεια σχεδόν χειρουργική, αλλά και μια εσωτερική ελευθερία έντονα διάφανη, μεταδίνει το αίσθημα των πραγμάτων και των χειρονομιών, καθώς και την κατακαθισμένη σκέψη του παρατηρητή. Αυτό, χωρίς αμφιβολία, το συναντάμε πάντα στα καλά ποιήματα, αλλά όχι πολύ συχνά στο συνολικό έργο ενός δημιουργού.

Ο καχύποπτος αναγνώστης θα προσπαθήσει πολύ για να 'βρει τον χαμηλωμένο τόνο, την «φυσική» πτώση κάποιων στίχων. Βέβαια, οφείλω να διευκρινίσω πως καχύποπτο αναγνώστη δεν θεωρώ τον μη αναγνώστη ποιήσης. Η ποίηση προϋποθέτει μια σχέση εμπιστοσύνης με τον αναγνώστη-της και μια θέληση για επικοινωνία περισσότερο. Άλλωστε, η προσήλωση σε θέματα γνωστά όσο και «πανάρχα», όπως έρωτας, θάνατος, εγώ, εσύ είναι που διαμορφώνει τη ρήξη με ό,τι σχετίζεται προς την απλή πληροφόρηση και περνά στη σφαίρα της εμπειρίας πρώτα και

κατόπιν της γνώσης. Η καλή ποίηση πάντα μας μαθαίνει να νιώθουμε και να σκεφτόμαστε.

Ο Νάσος Βαγενάς ξεκινά το ποιητικό-του βιβλίο «Τα γόνата της Ρωξάνης», με ένα ποίημα που τιτλοφορείται «Ραψωδία». Το ποίημα αρχίζει με τη λέξη *Η αγάπη*. Στο τελευταίο ποίημα της συλλογής, το «Επιθαλάμιον», μιλά για το σώμα-της. Ψάχνει να το ορίσει, για να κλείσει στο τέλος — προσπαθώντας να το ονοματίσει — μ' ένα ερώτημα: «ή απλώς έκσταση του τίποτα;» ερώτημα που αποσαρκώνει το σώμα και το μυθοποιεί. Δεν είναι τυχαίο, νομίζω, πως μέσα από το ποίημα που τιτλοφορεί το βιβλίο περνά μια γυναίκα ερωτική και συγχρόνως οι σχέσεις: χρόνος-θάνατος-αθανασία.

ΤΑ ΓΟΝΑΤΑ ΤΗΣ ΡΩΞΑΝΗΣ:
Δεν αποτελεί μέρος της αιώνιας αλήθειας να φοράς ψηλά τακούνια μενεξέδι με χρυσούς κρίκους στις μύτες. Ούτε να προσπαθείς ν' αποσπάσεις τα πιο ωραία μέλη-σου από τα δόντια του χρόνου. Πράσινα φύλλα πέφτουν με κρότο και σκεπάζουν το χόμα. Στο έδαφος φαίνονται περισσότερα απ' ό,τι θα μπορούσε να φανταστεί κανείς. Σκέφτομαι, αν υπάρχει ο θάνατος είναι κυρίως η επιθυμία-του ν' ανατρέψει τη φυσική τάξη των πραγμάτων. Δώσ'-μου το χέρι-σου. Ο χρόνος δεν ψεύδεται και από τα τόσα που αποφαινεται ίσως κάτι ν' απομείνει στο δέρμα-σου σαν ένα ελάχιστο ποσοστό αθανασίας.

Το ίδιο θα πρέπει να θεωρηθεί συνεδηγητή ενέργεια από τον ποιητή, η πυκνή επαναφορά και μεθοδική του θανάτου που «Σκουπίζει όλες τις σκονισμένες γωνιές σαν μια καθαρίστρια που δουλεύει

χρόνια στο ίδιο γραφείο».

Το σώμα είναι διαρκώς παρόν: σώμα κάθε μορφής, σώμα του λόγου και της ποίησης. Στο δοκίμιο *περί σωμάτων* πέφτουν μια μια οι μονέδες των αξιών — ή μάλλον του υλικού μέρους-των — ώσπου να φτάσουμε στην κορύφωση του έσχατου στίχου «Και σώματα στο χόμα», ένα κρεσέντο που μουσικά θα συνεχιστεί στο επόμενο ποίημα: coda: «Το σώμα-σου είναι μια πόλη».

Αλλά ο έρωτας, σταθερός συντηρητής της ζωής, επανέρχεται για να δώσει κίνηση στο εκρεμμές της επιβίωσης:

EXPLANATIONS OF LOVE

Υπάρχει ένας καιρός που ο έρωτας αρχίζει κι ένας καιρός που ο έρωτας τελειώνει.

Όπως η μπαταρία σ' ένα τρανζίστορ που του λείπει το καλώδιο για σύνδεση με το ηλεκτρικό.

Υπάρχει το βραχυκύκλωμα δύο σωμάτων.

Λέξεις βαθειές. Μεγάλες σαν γέφυρες που ενώνουν το ένα μισό της πόλης με το άλλο μισό.

Ένα γαλάζιο πουκάμισο που φοράει μια ξανθεία γυναίκα χαμογελώντας κι από κάτω τίποτα.

Ο θάνατος δεμένος σφιχτά σε μια καρέκλα με μια πετσέτα στο στόμα και το πρόσωπο στο κενό.

Υπάρχει ο μυστικός λογαριασμός που τον ξοφλάει κανείς κι εγώ δεν ξέρω έπειτα από πόσα χρόνια.

Ο ιδρώτας στον κρόταφο. Η δροσιά στο δέρμα. Το ζεστό θόλωμα στην κόρη του ματιού.

Με βάση όλα αυτά (και μερικά άλλα) θα μπορούσα να πω τι ακρι-

βώς είναι ο έρωτας.

Δυο ζευγάρια αναποδογυρισμένα παπούτσια. Λίγη αγάπη. Και το τρίμκο του κρεβατιού.

Θα ήθελα ενδεικτικά να επισημάνω τη χαρακτηριστική επιλογή τίτλων, πολλές φορές από τη μορφή του ποιητικού λόγου: *Σονέτο, Ωδή, Χάικου...* Αλλά και από τη μουσική: *Ραψωδία, Sostenuto...*, τη ζωγραφική: *Πρόγευμα στη χλόη, Η γέννηση της Αφροδίτης...*, τη φιλοσοφία, *De rerum natura...*, και από την ίδια την ιστορία της λογοτεχνίας: *Ο Κάλβος στη Γενεύη...* κτλ.

Αλλά και ένα άλλο μορφολογικά ενδιαφέρον στοιχείο είναι, νομίζω, η αφομοιωμένη χρήση ποιητικών ρυθμών οικείων, αλλά ακόμη συχνά και ομοιοκαταληξίας, που ξεπηδά κάποιες κορυφαίες στιγμές, νοηματικά ακριβείς, και λειτουργεί με διπλό τρόπο: σαν μνημοτεχνία για το καιριο και σαν αυτοαναίρεσή-του.

Αλλά θα πρέπει πάντα να μην ξεχνάμε και το πρωτογενές κριτήριο: το αίσθημα δηλαδή που μας δημιούργησε η πρώτη ανάγνωση του ποιητικού βιβλίου. Σ' αυτό, βέβαια, το ζήτημα, αν κανείς δεν έχει διάθεση να φλυαρήσει θα πρέπει να απαντήσει μ' ένα ΝΑΙ ή μ' ένα ΟΧΙ ή να αρθρώσει τις ομόλογες ευαισθησίες-του. Θά 'πρεπε ίσως κανείς να δημιουργήσει ποιητικά απ' αφορμή μιας ανάγνωσης. Όταν όμως υποκόπτεεις στον «εξεναγκασμό» να επεξηγήσεις τα αισθήματα με λογικές κατηγορίες, τα πράγματα είναι μοιραία κάποινα διαφεύγουν. Ας είναι. «Τα γόνата της Ρωξάνης» αντιστέκονται στα ουσιαστικά όσο και επιπόλαια ερωτήματα-όσο και διατηρούν την ακεραιότητα της ποιητικής-τους αυτοτέλειας.

ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ....

ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΣΤΗΝ ΚΕΡΟΠΟΛΗ ADINA

ΣΤΗΝ ΟΔΟ ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 76
ΥΠΑΡΧΕΙ ΕΝΑ ΜΑΓΑΖΙ
ΠΟΥ ΠΩΛΑ ΣΤΕΡΕΟ-
ΦΩΝΙΚΑ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΑ

ΚΑΙ ΠΟΥ ΠΑΡ' ΟΛΟ ΠΟΥ ΠΟΛΙΟΡΚΗΘΗΚΕ
ΑΠΟ ΕΥΡΩΠΑΙΟΥΣ ΑΠ' ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΜΕΡΑ
ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΕΣ ΚΡΑΤΗΣ ΚΛΕΙΣΤΗ ΤΗΝ
ΠΟΡΤΑ.....

...ώστε να εφαναχούνη να εξηγητή τους ισχυρισμούς με την ίδια συνέπεια και φιλική διάθεση όπως και παλιά

ΟΛΑ ΣΕΑ ΘΕΛΑΤΕ ΝΑ ΜΑΘΕΤΕ ΓΙΑ ΤΑ STEREO ΚΑΙ ΚΑΝΕΙΣ ΔΕΝ ΣΑΣ ΤΑ ΕΛΕΓΕ -

Ένας Φυσικός-Ηλεκτρονικός και Ένας Ηλεκτρολόγος-Ηλεκτρονικός εάς περιμένουν για να διαλέξετε μαζί το καλύτερο STEREO και τα λεφτά εας να πιάνουν τόπο

STUDIO HI FI ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 76
ΑΘΗΝΑ 706
ΤΗΛ 3602693 - 3627858

Συμπτώματα κρίσης

Μερικά από τα συμπτώματα της κρίσης στο χώρο του βιβλίου και γενικότερα της διακίνησης γίνονται τελευταία περισσότερο αισθητά. Η πρόσφατη έκθεση βιβλίου στην Κηφισιά, που ξεκίνησε τόσο ελπιδοφόρα, κάθε άλλο

παρά πετυχημένη μπορεί να χαρακτηριστεί. Δεν κατόρθωσαν δηλαδή οι οργανωτές της έκθεσης να πετύχουν μια συνθετική λειτουργία παρόμοιου τύπου εκδηλώσεων, δια μέσου των οποίων θα ήταν δυνατόν και το βιβλίο να έρθει πιο κοντά στον αναγνώστη και ο αναγνώστης να έχει μια άμεση επαφή με το βιβλίο. Δεύτερο δείγμα, που κατά τη γνώμη μας θα έχει συνέπειες στη διακίνηση του βιβλίου, είναι η αποχώρηση του Συνδέσμου Εκδοτών από την Ομοσπονδία Εκδοτών-Βιβλιοχαρτοπωλών, αποχώρηση η

οποία φέρνει απλά στην επιφάνεια ένα στοιχείο της κρίσης, σ' αυτό τον τομέα.

Οι μέχρι τώρα αντιλήψεις πάντως, τόσο όπως εκφράζονται από τους άμεσα ενδιαφερόμενους, όσο και από τη στάση των υπεύθυνων της πολιτείας δεν πείθουν ότι θα υπάρξει ριζική αντιμετώπιση των αιτιών που προκαλούν την κρίση στο χώρο του βιβλίου. Ιδιαίτερα δε ότι θα λυθούν «εσωτερικά» προβλήματα — ποιότητα εκδόσεων, σχέσεις αναγνωστικού κοινού και βιβλίου κτλ.

Ωστόσο πρέπει να παρατηρήσουμε ότι η αυξημένη σχετική κίνηση του βιβλίου αυτή την εποχή οφείλεται σε μεγάλο ποσοστό και

στη σχετική εκστρατεία για το βιβλίο στις διακοπές. Εκστρατεία η οποία φαίνεται να αποδίδει καρπούς τώρα. Αυτή την ιδέα το ΑΝΤΙ την υποστήριξε συστηματικά από το καλοκαίρι του 1975. Δεν πιστεύουμε βέβαια ότι λύνει τα ουσιαστικά προβλήματα στο χώρο του βιβλίου. Όταν δε εκδηλώσεις, όπως η έκθεση της Κηφισιάς, αποτυχαίνουν και τα στοιχεία που πιστοποιούν την κρίση πληθαίνουν, φαινόμενα όπως αυτό της αύξησης της κυκλοφορίας αυτή την περίοδο είναι ένα σημάδι, που θα πρέπει να ληφθεί υπόψη για την επίλυση πρωτογενών, τουλάχιστο, προβλημάτων στο χώρο του βιβλίου.

Ε. ΝΤΕΛΑΚΡΟΥΑ

Σελίδες ημερολογίου

Εκδ: Νεφέλη, Αθήνα 1981

Το ημερολόγιο του Ντελακρουά είναι ένα πολύτιμο έργο, που δεν αφορά μόνο τους ζωγράφους και τους ανθρώπους της τέχνης, αλλά γενικότερα τον καθένα που αγαπά την τέχνη. Στην ελληνική έκδοση, που την επιμέλεια έχει ο Δημ. Δεληγιάννης, παρουσιάζονται οι πιο αντιπροσωπευτικές από τις 1.500 σελίδες του έργου. Όπως σημειώνει στον πρόλογο η επιλογή έγινε από τα κομμάτια εκείνα «που αναδεικνύουν την πολύπλευρη προσωπικότητα του καλλιτέχνη, την αγάπη-του για τη λογοτεχνία και τη μουσική, καθώς και τις σελίδες που αποκαλύπτουν τον εμπνευσμένο στοχαστή και ευαίσθητο παρατηρητή της ανθρώπινης ψυχής».

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΑΡΑΜΠΕΛΙΑΣ

Κρίση του Κεφαλαίου και Αυτονομία

Εκδ: Κομμούνια, Αθήνα 1982

Τρία κείμενα συγκεντρωμένα σε ένα τόμο. Το πρώτο, «Κρίση του νεοκαπιταλισμού και επαναστατικό υποκείμενο» είναι πρόσφατο και προσπαθεί να αναλύσει τη σύγχρονη καπιταλιστική κρίση. Το δεύτερο, «Ανάλυση πάνω στη διεθνή κατάσταση» γράφτηκε το 1976 και αποτελεί απόπειρα ανάλυσης των παγκόσμιων αντιθέσεων. Στην τριτη έκδοση έχουν γίνει περικοπές και έχουν προστεθεί ορισμένες σημειώσεις. Το τρίτο, «Η σημερινή σύνθεση του παγκόσμιου προλεταριάτου» εξετάζει το θέμα της διαμόρφωσης των δυνάμεων του παγκόσμιου προλεταριάτου.

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Σεμινάριο για τη διάρθρωση και τα προβλήματα της ελληνικής οικονομίας

Πειραιάς 1982

Στον τόμο αυτό περιέχονται οι εισηγήσεις-μελέτες στις συζητήσεις που πραγματοποιήθηκαν σε Σεμινάριο για την διάρθρωση και τα προβλήματα της Ελληνικής Οικονομίας, που έγινε στην ΑΒ-ΣΠ με πρωτοβουλία του κ. Α.

Λάζαρη, καθηγητή της Έδρας Οικονομικής Ανάλυσης, μεταξύ Δεκεμβρίου 1980 και Μαρτίου 1981. Στον τόμο αυτό περιλαμβάνονται οι εισηγήσεις των: Α. Αθανασίου, Κ. Νικολάου, Ι. Χασιδά, Γ. Στάθη, Σ. Νικολάου και Κ. Λαζανά στο μέρος «προγραμματισμός και ανάλυση Οικονομικών τομέων». Στο μέρος, «προβλήματα Εισοδηματικής και Κοινωνικής Πολιτικής» οι εισηγήσεις των Α. Ζαχαρέα, Θ. Κατσονέβα, Γ. Παπακωνσταντίνου, Α. Λουλουδη και Σ. Χαρίτου και τέλος στο μέρος «Τεχνικές Μετρήσεων και Οικονομία» οι εισηγήσεις των Θ. Καραφάτη, Α. Μιχαλάκη και Ε. Χατζηανδρούλη.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΑΤΣΙΜΠΑΣ

Δωρικός Λόγος

Εκδ: Θουκυδίδης, Αθήνα 1981

Μικρή συλλογή με ποιήματα. Ένα αφιέρωμα στον Άρη Βελουχιώτη και ένα στο μόνιμο λοχαγό Κ. Κωσταντάρα. Περιέχει ακόμα ποιήματα, που εκφράζουν επιγραμματικά, τις προσωπικές ανησυχίες του συγγραφέα. Αποφαινεται με αισιοδοξία για τη ζωή αλλά και σαρκάζει την καταναλωτική-μας κοινωνία.

ΔΡ. ΚΡΑΒΑΡΤΟΓΙΑΝΝΟΣ

Ιστορία του αρχαίου Ελληνικού και Ρωμαϊκού νομίσματος

Εκδ: Ελληνικό Νόμισμα

Αθήνα 1981

Η εργασία εξυπηρετεί την γνώση του συλλέκτη για την αρχαία Ιστορία, για τις μυθολογικές αντιλήψεις των αρχαίων καθώς και για την αρχαία καλλιτεχνία. Ο συγγραφέας σε μια συνοπτική και σαφή εργασία εκλαϊκεύει πολλά από τα ενδιαφέροντα της νομισματικής.

ΑΝΤΡΕΑ ΣΚΑΜΠΑΡΔΩΝΗ

«Το κοινωνικό γίγνεσθαι στον καιρό-μας»

Εκδ: Τουλούπα, Αθήνα 1982

Πρόκειται για τη δεύτερη, αναθεωρημένη έκδοση, μελέτης του συγγραφέα. Στην εισαγωγή, ο συγγραφέας προσπαθεί να αποδείξει την ισχύ της διαλεκτικής επιχειρώντας μια σύντομη φιλοσοφική κριτική σύγχρονων μεταφυσικών απόψεων στον τομέα

της φυσικής και της βιολογίας. Στο κύριο μέρος εξετάζονται μια σειρά θέματα μεταξύ των οποίων, το ζήτημα του κράτους, ο κρατικομονοπωλιακός καπιταλισμός, το πέρασμα στο σοσιαλισμό κτλ.

Ο ΚΑΤΑΛΗΨΙΑΣ

Εκδ: «Κομμούνια», Αθήνα 1982

Συλλογή σκίτσων Γερμανών γελοιογράφων και ταυτόχρονη απεικόνιση της ιστορίας του κινήματος των καταλήψεων των σπιτιών στη Δ. Γερμανία. Κοινωνική κριτική και γερμανικό χιούμορ σε μια έγχρωμη, καλοτυπωμένη έκδοση.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΔΡΑΚΟΝΤΑΕΙΔΗΣ

Στα ίχνη της παράστασης

Εκδ: Εστία, Αθήνα 1982

Μια καλοστημένη μυθιστορηματική παράσταση, με τα βιώματα και τις προσωπικές εμπειρίες του συγγραφέα, που κρατάει για τον εαυτό-του το ρόλο του υποβόλεα. Συναρπαστικό ύφος και γραφή, στη νέα σειρά που εγκαινίασε πρόσφατα η «Εστία», με τον τίτλο «Δικοί-μας και δικόι-σας».

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΡΙΜΙΖΑΚΗΣ

Ο Θρασύβουλος κι εγώ

Αθήνα 1982

Το γέλιο είναι από εκείνα που δύσκολα συναντάμε στην εποχή-μας. Το βιβλίο του Γ. Κριμιζάκη, μια συλλογή με ευθυμογραφήματα, είναι από την άποψη αυτή μια εξαίρεση. Όπως σημειώνει χαρακτηριστικά στον πρόλόγο-του ο Γιάννης Κακουλίδης: «Θυμόσφορος ο Θρασύβουλος, άνθρωπος της βιοπάλης και της εύκολης κριτικής, δίνει την ευκαιρία στον Κριμιζάκη να αναλάβει, με το λαϊκό-του χιούμορ, καθημερινές καταστάσεις του κοινωνικοπολιτικού-μας περιγύρου. Να τις διαβρώσει, να τις διαλύσει και να τις ξαναστήσει κατά που του πάνε».

ΛΙΤΣΑ ΛΕΜΠΕΣΗ

Ποιήματα

Εκδ: Οδυσσεάς, Αθήνα 1982

Συλλογή με ποιήματα της Λίτσας Λεμπέση. Λέξεις, πράξεις, σκέψεις και βιώματα καταγράφονται με προσωπική γραφή και σε πολλά ποιήματα με πρωτότυ-

πο τρόπο. Δείγμα γραφής:

«Δεν συμβαίνει τίποτα

συνέθλω να συμβεί

Είναι τόσο να μην σε περιμένει

κάνεις

Να μην περιμένεις κανένα

Η πόρτα έχει να ξεκλειδωθεί

τρεις μέρες».

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΜΗΤΣΑΚΟΣ

Υπνοβάτες

Εκδ: Διογένης, Αθήνα 1982

Ο ίδιος έχει γράψει ποιήματα, τρία μυθιστορήματα και ακόμα δυο συλλογές διηγημάτων. Δείγμα γραφής:

«Πάει και ο ενθουσιασμός.

Τώρα στη θέση-του φοράμε

δεκανίκια...

Τόσο γαλάζιο θε-μου

και να μη μας συμπονέσει».

ΣΥΡΑΝΟ ΝΤΕ ΜΠΕΡΖΕΡΑΚ

Ταξίδι στη Σελήνη

Εκδ: Αίολος, Αθήνα 1982

Το «ταξίδι στη Σελήνη» δεν είναι μόνο ένα θαυμάσιο-υπερτολμηρό έργο, είναι αυτό το έργο που άνοιξε το δρόμο στον Φοντενέλ για να γράψει τους «Κόσμους»-του, στον Βολταίρο την ιδέα του «Μικρομέγα», στον Σουίφτ την ιδέα του «Γκιούλιμπερ» και στο Βερν το «Από τη γη στη σελήνη». Όμως το σημαντικό βρίσκεται στο ότι δεν ξεπεράστηκε από κανένα-τους. Γιατί ο Μπέρζερακ δεν ταξίδευε μόνο στις «εξωτερικές» αυτοκρατορίες της δικής-μας σελήνης, του μεγάλου ανεξερεύνητου κόσμου της φαντασίας, αλλά και της υπαρξιακής αγωνίας και της αίσθησης του τραγικού.

ΡΙΤΣΑΡΝΤ ΜΠΑΧ

Ο γλάρος Ιωνάθαν

Μετ: Π. Α. Ζάννα

Εκδ: Αντ. Λιβάνης «Νέα Σύνορα» Αθήνα, 1981

Ποιός είναι ο Ιωνάθαν; Να η απορία! Ο μικρός Ιωνάθαν δεν είναι άραγε παρά ένας απλός γλάρος που μαθαίνει να πετά; Αυτό και τίποτ' άλλο; Είναι μονάχα ένα λευκό πουλί της θάλασσας και των ανέμων; Ή είναι «ένα πελώριο μαρξιστικό παραμύθι». Σαν τις παράξενες πολύχρωμες πινακίδες των ψυχολόγων, ο γλάρος Ιωνάθαν παίρνει άλλη μορ-

φή, ανάλογα με τον κάθε αναγνώστη. Η επιτυχία-του όμως οφείλεται στην απλότητα του μύθου και της αφήγησης. Κι αν γεννάει ερωτήματα, αμφιβολίες, καχυποψία στον πραγματιστή αναγνώστη, μαγεύει όμως το νου, και ηλεκτρίζει τη φαντασία.

Κάτι τέτοιο, περίπου, είναι ο γλάρος Ιωνάθαν.

ΝΤΜΙΤΡΙ ΣΟΣΤΑΚΟΒΙΤΣ

Μαρτυρία

Εκδ: Νεφέλη, Αθήνα 1982

Πρόκειται για τα απομνημονεύματα του μεγάλου Ρώσου συνθέτη Ντμίτρι Σοστακόβιτς όπως εξιστορούνται και εκδίδονται από τον Σολομόν Βολκώφ. Είναι οι, συζητήσεις του συνθέτη με τον Σ. Βολκώφ, το υλικό των οποίων αφού πήρε την τελική μορφή και συνδέθηκαν κατάλληλα τα τμήματα μεταξύ-τους εγκρίθηκε από τον Σοστακόβιτς και μεταφέρθηκε στη Δύση, όπου εκδόθηκε στη Ν. Υόρκη το 1979, μετά το θάνατο του συνθέτη (1975).

Τα απομνημονεύματα είναι μια χαρακτηριστική μαρτυρία, τόσο της σταλινικής περιόδου στη Σοβιετική Ένωση, όσο και της κατάστασης μετά το 1956. Μέσα από την προσωπική και ιδιαίτερη πορεία του μεγάλου Ρώσου συνθέτη διακρίνεται η γραφειοκρατία, σκιαγραφείται το καθεστώς και φαίνονται τα προβλήματα στον τομέα των τεχνών, οι συμβιβασμοί, και αποκαλύπτονται πλευρές άγνωστες, μέχρι σήμερα, στο ευρύ αναγνωστικό κοινό, των όσων διαδραματίστηκαν ιδιαίτερα την περίοδο του Στάλιν, αλλά και την μετέπειτα περίοδο.

ΝΤΑΙΗΒΙΝΤ ΚΟΥΠΕΡ

ΑΓΚΝΕΣ ΧΕΛΛΕΡ

Οι ριζικές ανάγκες

Εκδ: Κοιμώουνα, Αθήνα 1982

Ο μικρός αυτός τόμος περιλαμβάνει κείμενα του Ν. Κούπερ και της Α. Χέλλερ. Το θέμα που διαπερνάει αυτά τα κείμενα είναι οι «ριζικές ανάγκες» και η συνάντησή τους με τις υπόλοιπες ανάγκες του ανθρώπου. Παρόλο δε που οι ορίζοντες και η αφηγηρία των δύο συγγραφέων είναι πολύ διαφορετική μεταξύ-τους, το πρόβλημα που τους απασχολεί είναι κοινό: οι ριζικές ανάγκες και ταυτόχρονα ο μη αυταρχικός τρόπος έκφρασής τους γιατί τότε δεν θα ήταν ριζικές.

ΑΝΡΙ ΤΡΟΥΑΓΙΑ

Βιού

Εκδ: Κέδρος, Αθήνα 1981

Ο Ανρί Τρουαγιά δεν έγραψε το μυθιστόρημα «Βιού» για να το διαβάσουν παιδιά. Η μεταφράστρια του έργου, Ζωρζ Σαρή, διαβάζοντάς-το γοητεύτηκε και το μετέφρασε για τους μικρούς αναγνώστες. Ο Ανρί Τρουαγιά, με τη γνώση απaráμιλλη λεπτότητα της τέχνης-του, εισδύει στον ψυχικό κόσμο της μικρής Βιού και μας περιγράφει τις σκέψεις και τα αισθήματα που την κατέχουν.

Π. Α. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗ

Κοινωνιολογία

Ιωάννινα 1981

Στο βιβλίο δίνεται μια εικόνα του αντικειμένου με το οποίο ασχολείται η Κοινωνιολογία, γίνεται μια μικρή ιστορική αναδρομή, παρουσιάζονται βασικά στοιχεία της θεωρίας της Κοινωνιολογίας και γίνεται μια εισαγωγή στα κοινωνικά προβλήματα. Παρουσιάζονται τέλος ενδεικτικά τρεις κλάδοι της Κοινωνιολογίας και αναφέρονται μερικές μέθοδοι έρευνας που χρησιμοποιεί η επιστήμη αυτή. Η εργασία, γραμμένη με στόχο να καλύψει την εισαγωγή στις βασικές κατευθύνσεις της Κοινωνιολογίας, δεν καλύπτει απόλυτα αυτό το κενό, ιδιαίτερα για τις συνθήκες των ελληνικών ΑΕΙ.

EUGENIO COSERIU

Η Γλωσσολογία

Μετ: Κων. Μηνά

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο

Θεσσαλονίκης, 1982

Στο βιβλίο του Ρουμάνου καθηγητή (στο Πανεπιστήμιο της Τυβίγγης) αναλύονται τα επιτεύγματα του νέου σχετικά κλάδου της Γλωσσολογίας που ονομάστηκε «Γλωσσική γεωγραφία» ή «Γλωσσολογία» και που εδoκμεί κυρίως στο χώρο των ρομανικών γλωσσών, ενώ στην Ελλάδα βρίσκεται ακόμα στο στάδιο των προσπαθειών. Με τη διαλεκτική και συγκριτική μέθοδο της Γλωσσολογίας συντάσσονται ειδικοί χάρτες μιας χώρας και στον κάθε χάρτη σημειώνεται σε ποιές περιοχές απαντά και με ποιά μορφή χρησιμοποιείται κάθε γλωσσικό φαινόμενο χωριστά (φωνητικό, λεξιλογικό, γραμματικό). Έτσι διαμορφώνεται ο γλωσσικός άτλαντας της κάθε χώρας — ο Μ. Τριανταφυλλίδης ήδη από το 1938 είχε δώσει ένα τέτοιο δείγμα. Στην έκδοση, εκτός από το κείμενο του Ρουμάνου καθηγητή περιλαμβάνονται και πίνακες συγγραφέων, πραγμάτων και λέξεων που συνέταξε ο μεταφραστής. Δώδεκα εικόνες με ισάριθμους χάρτες για γλωσσικά φαινόμενα που παρατηρούνται σε χώρες της Κεντροδυτικής Ευρώπης συμπληρώνουν και διαφωτίζουν τη διδασκαλία του ενδιαφέροντος αυτού επιστημονικού κλάδου.

ΚΩΣΤΑΣ ΓΑΡΜΠΗΣ

«ΟΔΥΣΣΕΑΣ» και άλλα στιχουργήματα

Εκδ: Τομές, Αθήνα 1981

Συλλογή με ποιήματα. Έκφραση αναζητήσεων του συγγραφέα αλλά και πειραματισμών με έντονο το προσωπικό ύφος γραφής. Δείγμα γραφής: «Μ' αποθέματα τώρα αντιστέκομαι/ της Ακαδημίας' οδού την άσφαλο/ Ένα φράχτη ανάγκες περίσσειες/ Μιας προδιαγραμμένης ζωής τη συνέχεια/ τον ανταγωνισμό τον απρόσωπο».

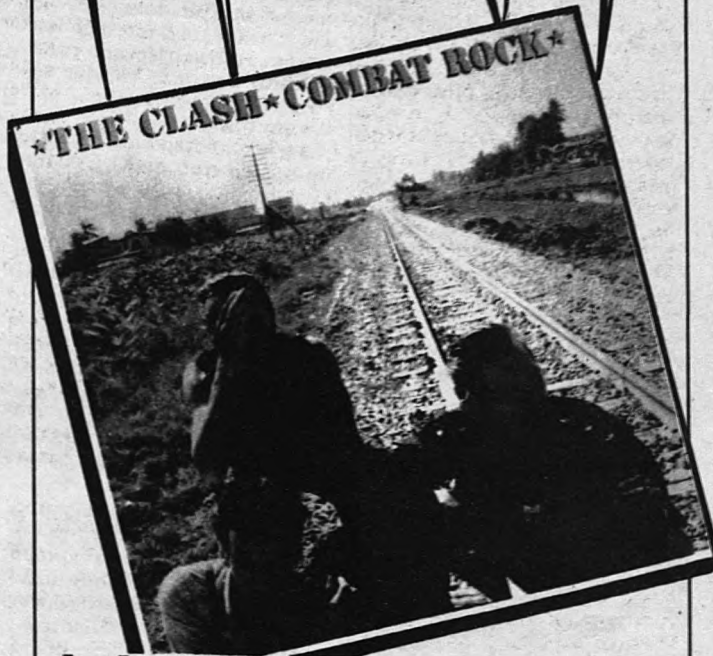
"Έχετε το δικαίωμα να μη σκοτωθείτε...
Ο φόνος είναι έγκλημα, εκτός αν έχει γίνει από αστυνομικό ή άριστοκράτη....

"Έχετε το δικαίωμα να ζητήσετε χρήματα, δεδομένου βέβαια ότι δεν σας νοιάζει λίγη ταπεινώση ή ανάκληση.

Know your rights!!

"Έχετε το δικαίωμα να μιλάτε ελεύθερα.

"Έχετε το δικαίωμα να παραμείνετε σιωπηλός.
Οτιδήποτε πείτε θα καταγραφεί και θα χρησιμοποιηθεί εναντίον σας.

THE CLASH ★ COMBAT ROCK ★

καινούργιος
δίσκος
από την

ΑΠΟΨΕΙΣ-ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ-ΘΕΣΕΙΣ

● Μια σειρά από γράμματα αναγνωστών-μας θίγουν διάφορα θέματα. Αρκετά περιέχουν θέσεις για ζητήματα της Αριστεράς, απόψεις για τις κατευθύνσεις του δημοκρατικού κινήματος καθώς και προτάσεις για τη συνεργασία των δημοκρατικών κομμάτων σε μαζικούς χώρους. Αρκετά αναφέρονται σε προβλήματα όπως η τηλεόραση, ο Τύπος, η ανεργία, κλπ. Και τέλος αρκετά περιέχουν υποδείξεις, προτάσεις και παρατηρήσεις για το ΑΝΤΙ, σύμφωνα με τις ιδιαίτερες απόψεις που έχουν για γενικότερα πολιτικά και κοινωνικά προβλήματα οι αναγνώστες-μας.

● Η Ε.Ο., από την Αθήνα, σε σύντομο σημειώμά-της, αναφέρει-ται στο θέμα της ανεργίας:

Αγαπητό ΑΝΤΙ,

Παρατηρώ τελευταία πως οι διάφορες στατιστικές αναδεικνύουν τη χώρα-μας προνομιούχα σε ό,τι αφορά το ποσοστό ανεργίας. Ίσως να είναι πράγματι αν τη συγκρίνουμε με άλλες χώρες όπως π.χ. ΗΠΑ, Μεγάλη Βρετανία κ.ά. Όμως δεν μπορούμε να αγνοήσουμε πως ανεργία υπάρχει στην Ελλάδα και μάλιστα το πρόβλημα είναι απειλίστικο για ορισμένα επαγγέλματα. Έχω διαβάσει άρθρα στον Τύπο, έχω παρακολουθήσει συνεντεύξεις στην τηλεόραση και απογοητευτικά βαθιά. Το πρόβλημα τίθεται θαυμάσια, διαβάζονται οι σχετικές στατιστικές, όταν όμως έρχεται το κρίσιμο ερώτημα «ποια τα προβλεπόμενα μέτρα» η απάντηση είναι «ναι μεν... αλλά» και τίποτα το συγκεκριμένο. Θα μου πει κανείς πως δεν πέρασαν παρά 9 μήνες από τις εκλογές και ότι η νέα κυβέρνηση δεν ευθύνεται για την κατάσταση που έχει δυστυχώς δημιουργηθεί. Το δέχομαι. Όμως με απογοήτευση είδα ότι δεν σημειώθηκε κανένα βήμα για την επίλυση του προβλήματος. Πρακτικά, δηλαδή, δεν πάρθηκε κανένα μέτρο... Απλώς

βλέπω στις εφημερίδες απειλίσμένα γράμματα νέων ανθρώπων να ζητούν μια οποιαδήποτε δουλειά και αγγελίες εταιρειών που ζητούν υπαλλήλους με διπλώματα σχολών του εξωτερικού και απαραίτητη 3ετη ή 5ετη πείρα — εμείς οι νέοι και άπειροι τι πρέπει να κάνουμε; — και με πικρία σκέφτομαι ότι θα πάρω το πτυχίο-μου και αφού «χτυπήσω» ποιάς ξέρει πόσες πόρτες ίσως μπορέσω να βρω μια δουλειά λέγοντας «χίλια ευχαριστώ»!

Φιλικά Ε.Ο. Αθήνα

● Ο Χρ. Δημητριάδης από τη Θεσσαλονίκη γράφει τις απόψεις-του για τους χαρακτηρισμούς «αντικομμουνιστές» και «αντικομμουνισμός». Να τι σημειώνει στο γράμμα-του, μεταξύ άλλων, για τη χρήση αυτών των χαρακτηρισμών από το ΚΚΕ μετά τη μεταπολίτευση, για τους «ιδεολογικούς αντιπάλους-του, πρόσφατα δε και για την κυβέρνηση της Αλλαγής».

Αγαπητό ΑΝΤΙ,

Το 1974, ύστερα από την πτώση της χούντας, το ΚΚΕ νομιμοποιήθηκε, η ελευθερία της έκφρασης αποκαταστάθηκε, οι διώξεις των κομμουνιστών και συνεπώς δημοκρατών ελαττώθηκαν σημαντικά — σήμερα τείνουν να εξαλειφθούν — και τελικά ο αντικομμουνισμός έχασε τη δύναμη που ασκούσε στην καταστολή των λαϊκών αγώνων. Παρέμεινε μόνο σαν περιεχόμενο των ανεγκέφαλων κρανίων ορισμένων υπέρμαχων της «εθνικοφροσύνης» και των επαγγελματιών πατριδοκάπηλων.

Ωστόσο ο αντικομμουνισμός, σαν χαρακτηρισμός αυτή τη φορά, έμεινε να παίζει έναν ακόμα ρόλο, τη φορά αυτή σαν όπλο στα χέρια εκείνων των ανθρώπων που υπέστησαν τις σκληρότερες συνέπειες από την προηγούμενη

χρήση-του, αλλά πάλι για τον ίδιο σκοπό: την εξουδετέρωση ιδεολογικών αντιπάλων και εκεί όπου η χρήση-του ήταν αναγκαία, λόγω έλλειψης επιχειρημάτων. Εδώ πρέπει να αναφερθεί μια σκόπιμη σύγχυση. Το ΚΚΕ συγχέει τις αντικομμουνιστικές θέσεις με τις αντι-ΚΚΕ θέσεις, παραβλέποντας το γεγονός, πως είναι δυνατόν οι αντι-ΚΚΕ θέσεις να είναι πολλές φορές φιλοκομμουνιστικές και αντίστροφα φιλο-ΚΚΕ θέσεις να είναι αντικομμουνιστικές.

Το ΚΚΕ είναι το κόμμα που πλήρωσε ακριβότερα τις συνέπειες των διαφόρων ιδεολογικών γκέτο, του διχασμού και της επικόλλησης ετικετών. Και νομίζω πως πρέπει να σκέφτεται σοβαρά πριν αποδώσει χαρακτηρισμούς σε «αντιπάλους»-του, που απέχουν πολύ από την πραγματικότητα. Γιατι διαφορετικά δημιουργεί μόνο-του ένα άλλο ιδεολογικό γκέτο, όπου αυτοπεριορίζεται και όπου μακροπρόθεσμα, αποκομμένο από τη σημερινή πραγματικότητα και τις λαϊκές μάζες, θα καταλήξει να αυτοϊκανοποιείται αυτάρεσκα με την «ορθοδοξία»-του.

Σας ευχαριστώ
Χρ. Δημητριάδης-
Μικροβιολόγος
Θεσσαλονίκη

● Τις παρατηρήσεις-του μας έστειλε ένας καθηγητής, όπως υπογράφει, για την ετήσια Γ.Σ. της ΟΛΜΕ και τους αντιπροσώπους που στάλθηκαν, με αφορμή σχετικό δημοσίευμα της «Εξόρμησης».

● Ο Διον. Ανδριόλης μας έστειλε ποιήμα-του αφιερωμένο στον «αγωνιστή, αδελφό Παλαιστινιόκο λαό». Δυστυχώς δεν μπορούμε να δημοσιεύσουμε ποιήματα. Ωστόσο να ένα χαρακτηριστικό απόσπασμα:
Χτύπησες πόρτες ισχυρών και ζητήσες βοήθεια στον ιερό αγώνα-σου
Το έκανα και γω.
Μα όπως λέει ο ποιητής

μου έκλαψαν τα στήθια
μα σαν δεν είχαν πληρωμή
δεν μου 'δωσαν βοήθεια.

● Ο Νικ. Χατζησταμούλος, από τον Πλάτανο Σάμου, μας γράφει για τη μετάθεση του γιού-του, στρατιώτη από παραμεθόρια σε παραμεθόρια περιοχή. Να τι σημειώνει μεταξύ άλλων:

Ενώ έχει ψηφιστεί ο νόμος για την αναγνώριση της εθνικής αντίστασης και έχει εξαγγελθεί ότι δεν ισχύουν οι φάκελλοι και ενώ έχει διακηρυχθεί ότι θα πηγαίνουν οι στρατιώτες στον τόπο-τους, γιατί συμβαίνουν αυτά; Και όταν πέφτουν στην αντίληψη της κυβέρνησης γιατί δεν επανορθώνεται;

● Ο Σύνδεσμος Κονιτσιωτών «Ο ΑΩΟΣ», με επιστολή του Δ.Σ., ευχαριστεί το ΑΝΤΙ για «την αποφασιστική-του συνδρομή στον αγώνα του λαού της Κόνιτσας για το οριστικό σταμάτημα του βυρσοδεψείου», θεωρώντας ότι το αφιέρωμα του περιοδικού «αποτελεί μια πολιτική γραφή ήθους που αντανακλά την ευαισθησία για πράγματα που μέχρι τώρα στην πατρίδα-μας αντιμεταβιζόνταν εντελώς ευκαιριακά».

● Για το ύφος, τη γλώσσα και τον «διανοουμενισμό» άρθρων του περιοδικού γράφει ο φοιτητής Χ. Γ. από την Αθήνα. Να τι σημειώνει, μεταξύ άλλων, στις παρατηρήσεις-του για αυτό το θέμα:

«Ίσως να μην φταίνει οι λέξεις τόσο — όσο το ύφος που είναι γραμμένα. Αν και τελευταία υπάρχει μια βελτίωση και σχετικά περισσότερη απλότητα. Όμως ορισμένα κείμενα, θέλουν ειδικές γνώσεις για να τα παρακολουθήσεις και είναι γραμμένα τεχνικακά».

● Η Αλεξάνδρα-Μαρία Λάφη με αφορμή τον «εξαντλητικό μήνα τηλεοπτικού ποδοσφαίρου» σημειώνει μια σειρά ενδιαφέρουσες

Κυκλοφορεί

Ο ΠΟΛΙΤΗΣ

Ιούλιος - τεύχ. 52

Νόρας Σκουτέρη - «Διδασκάλου, Έκτός τόπου και χρόνου, Έφης Άβδελα, Έρκος οδόντων, Μαρίνας Παπαγιαννάκη, Υπάρχουν όρια, Άγγελου Έλεφάντη, Όλες οι έξουσίες πηγάζουν από τον Αρχηγό και άσκούνται υπέρ αυτού, Βενιαμίν Κοέν, Γράμμα από το Ισραήλ, Μιχάλη Παπαγιαννάκη, Παλαιστίνιοι, τό Ιστορικό δράμα και δίλημμα, Γιώργου Μητροφάνη, Άντισοιτισμός εδώ και τώρα, Πέτρον Πιζάνια, Γιάζεκ Κουρόν, Γιά τήν πολωνική αντίσταση, Λεωνίδα Λουλούδη, Ο κόσμος της σιωπής, Μπάμπη Νούτσου, Ίδεολογία και ρητορική στην εισηγητική έκθεση του νομοσχεδίου για τὰ ΑΕΙ, Στέφανου Πεσματζόγλου, Η αίνιγματική φύση μιας διπλής άσυνεχειας.

ένα περιοδικό για το καλαθι κάθε
σοσιαλιστριας νοικοκυρας

ΑΝΤΙΔΕΟΣΕΙΣ

δμηνισια πολιτικά περιοδικό
Ακαδημίας 98, Αθήνα.

παρατηρήσεις και προτείνει για να ακουσθεί μια άλλη άποψη για το θέμα, απόψεις του γνωστού βιβλίου «Το ποδόσφαιρο σαν ιδεολογία» του G. Vinnai γραμμένο για το προηγούμενο «μουντιάλ» της Αργεντινής.

● Η Μαρίν από τη Σαλονίκη, γράφει, απευθυνόμενη σε μία φίλη. Να χαρακτηρηστικά αποσπάσματα από το γράμμα-της:

Η ασφυξία που προκαλεί η αδιαφορία με πνίγει. Προσπαθώ να αντιδράσω μα η φωνή-μου δεν ακούγεται πουθενά, μεθυσμένοι μ' ακούν και κουνάν το κεφάλι. Η δύναμή-μου μπλοκαρισμένη

μες την πλειθώρα της ακινησίας. Ο κόσμος χασμουριέται και ψάχνω να βρω τρόπους αντίδρασης. Απευθύνομαι σε αντιπροσώπους μα τούτοι δω είναι πιο σάπιοι κι απ' τους σάπιους. Ανακούφιση. Το παράλογο στην πολιτική θα μου τινάξει τα μυαλά στον αέρα. Οι παράλογοι άνθρωποι θα μου τινάξουν τα μυαλά στον αέρα. Οι διπλωμάτες ξεκοιλιάζουν τους Παλαιστίνιους κι εγώ δεν αντέχω τούτη δω την ανοχή.

Φιλενάδα, για δες την ανατολή και μην πιστεύεις, διάβλε, τα καλόπαιδα που φαφλατίζουν.

Δεν χρειάζονται οι αντιπρόσω-

ποι ποτέ δεν χρειάζονταν. Εμείς με την ανυπομονία (στο να πιστέψουμε στη δύναμή-μας) τους δημιουργούμε. Τελικά ας κάνουμε κάτι φιλενάδα δεν την αντέχω τούτη δω την ανοχή,...

Συρθήκαμε σ' όλη την άπλη της εξαθλίωσης, κάνοντας προγράμματα και σχέδια για αλλαγές. Με κούφια υπομονή σερνόμαστε και γλύφουμε ποδάρια. Τα μυαλά-μας στέρεψαν κι αλλάξαμε πορεία. Πάλι πίσω στην αίσθηση αναμονής, δεν ήρθε η ώρα!

ΛΥΠΗΜΕΝΟΙ φεύγουμε με ελπίδες άρρωστες απ' την πολυκαιρία.

Είναι που χρειάζεται προσοχή, κάθε στιγμή φιλενάδα βλέπω ένα πελώριο μογιατισμένο χέρι να μου αλλάζει θέσεις. Τα βράδια δεν μου κολάει ύπνος, ταχυπαμία, νεύρωση όλα αυτά σου δείχνουν καθαρά πως είμαστε πιόνια αιμοβόρων αντιπροσώπων. Πιόνια μιας νοοτροπίας που έχει σαν σκοπό-της την εξαφάνιση, την εξάπλωση το καμουφλάρισμα. Και τώρα φτάσαμε σε περίοδο ντεμέκ αναρώσεως. Ελλάδα σοσιαλιστική νυφούλα της εξαθλίωσης μπλέχτηκαν πιο πολύ τα πράγματα μας τροφοδοτούν λέξεις και μες στηριζόμαστε πάνω

ΤΖΩΝ ΝΤΙΟΥΙ

Το
σχολείο
που
μ' αρεσει

ΕΡΡΙΚΟΥ ΣΜΙΘ

Η
Φιλοσοφία
της
ηδονής
στον Επικουρο

ΤΖ. ΜΠ. ΣΩ

Ενας
ακοινωνητος
σοσιαλιστης

ΣΙΜΟΝ ΝΤΕ ΜΠΩΒΟΥΑΡ

Η
δυναμη των
πραγματων

καλβος

Μ. ΚΟΥΝΤΕΡΑ

ΤΟ
ΑΣΤΕΙΟ

MILAN
KUNDERA

«Πρόκειται για ένα από τα μεγαλύτερα μυθιστορήματα του αιώνα-μας. Θα βρει ο αναγνώστης στο βιβλίο αυτό το κλειδί για ό,τι ο ιστορικός δεν ξέρει ή αποσιωπά».

L. ARAGON

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΛΒΟΣ

Αναξαγόρα 1, Αθήνα 112
Τηλ: 52.46.241

ΚΑΧΟ ΜΠΡΕΝΤΕΛ

Η εργατική εξέγερση
του 1953
στην Α. Γερμανία
ΖΑΝ-ΠΙΕΡ ΒΟΥΑΓΙΕ
ΡΑ'Ι'Χ: Τρόπος Χρήσης

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ

ΤΥΠΟΣ

Ζωοδόχου Πηγής 17
Τηλ. 36.39.980

Εκδόσεις Γλάρος

ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΦΟΣ 21 • ΑΘΗΝΑ 114 • ΤΗΛ 22 16 452

ο' αυτές... Φιλενάδα, ας μη ρίχνουμε ενοχές στις κυβερνήσεις και σ' όλο τον σωρό των εξουσιών. Ας ρίξουμε τελικά τις ενοχές πάνω-μας γιατί εμείς φταίμε εμείς τα φτιάξαμε όλα αυτά μέρα με την μέρα κρατώντας για λάβαρο την ανοχή-μας.

Μαρία

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΓΑΜΟΣ - ΜΙΑ ΣΥΝΗΓΟΡΙΑ

● Οι αναγνώστες-μας Θανάσης Παπαθανασίου και Ελένη Ταμαρέση με αφορμή επιστολή του Δημ. Λοιζίδα που αναφέρεται στον πολιτικό γάμο (ANTI τχ. 209) γράφουν τις απόψεις-τους το θέμα:

Αγαπητό «Αντί»,

Δημοσιεύσεις στις 9.7.82 μέρες επιστολής του κ. Δημ. Λοιζίδα, που αναφέρεται στον πολιτικό γάμο και που καταλήγει: «Τέλος, θέλω, κάποιος να μου πει, γιατί το Μυστήριο του γάμου να είναι η τυπική τελετή στην Εκκλησία και όχι ο όλος έγγαμος βίος; Για τον οποίο η Εκκλησία δεν φαίνεται να ανησυχεί καθόλου».

Επειδή τέτοια ερωτήματα είναι σήμερα συχνά, θα θέλαμε ως ορθόδοξοι να καταθέσουμε τα εξής ελάχιστα (όχι σαν ειδική απάντηση στον φίλο κ. Δ. Α. αλλά ως ευρύτερη νύξη): Βλέπουμε συνέχεια κείμενα σχετικά με τη στάση, τη νοοτροπία και την κρίση της «εκκλησίας». Ωστόσο υπάρχει μια δεινή σύγχυση των πάντων γύρω από την Εκκλησία και την πίστη-της (πχ. στην προαναφερθείσα παράγραφο της επιστολής αναφέρεται η Εκκλησία τη μια με την έννοια του ναού και την άλλη με την έννοια του — διοικούντος — κλήρου). Σε ποιά όμως ιδεολογική αντιπαράθεση σήμερα κριτικάρεται κατ'ι (εδώ: η Εκκλησία) χωρίς καν προσπάθεια προσέγγισης της ουσίας και των πραγματικών-του θέσε-

ων (άσχετα αν είναι παραδεκτές ή όχι); Αγνοείται τι είναι η Εκκλησία και ποιά η θεολογία-της, και ταυτίζουν μ' αυτήν όσους Επισκόπους έχουν μεταβληθεί σε Δεσποτάδες.

Από ορθόδοξη Πατερική σκοπιά το Μυστήριο του Γάμου δεν εξαντλείται σε κάποια «τυπική τελετή», διότι ενεργούμενο Μυστήριο είναι όλη η ζωή του ανθρώπου ο οποίος υπαρκτικά προσανατολίζεται στο πρόσωπο του Θεανθρώπου. Αυτό που σήμερα λέμε μυστήριο — τελετή — του γάμου είναι (όπως όλα τα μυστήρια) «είσοδος» ολόκληρου του ανθρώπου (όχι μόνο της ψυχής) στη ζωή του Θεού, ώστε ολόκληρος ο άνθρωπος (και οι ανθρώπινες σχέσεις) να μεταμορφωθεί σε Θε-άνθρωπο. Το ξέκομμα των μυστηρίων από ολόκληρη τη ζωή, και η «τυπικοποίησή»-τους σε σύνολο εφτά τελετών πηγάζει από την αλλοτρίωση της δυτικής Θεολογίας (πβλ. Π. Νέλλα «ζώνον Θεούμενον» εκδ. β' - Συναξη, σελ. 161 - από σελ. 78 περί γάμου).

Αν κάποιος διάβαζε σωστά την ακολουθία του γάμου, θα εκπλήσσετο (είτε «άπιστος» είτε «θρησκευόμενος» αφού όλοι σχεδόν την αγνοούμε). Αν δεν είχε απωλεσθεί η ορθόδοξη αυτοσυνειδησία, δε θα λέγονταν πολλά σήμερα. Αναφέρω ενδεικτικά τον Ν. Καβάσιλα (ιδ' αι.): «Σημαίνεται η Εκκλησία εν τοις μυστηρίοις ουκ ως εν συμβόλοις, αλλ' ως εν καρδία μέλη, και ως εν ρίζη του φυτού κλάδοι, και καθάπερ έφη ο Κύριος, ως εν αμπέλω κλήματα. Ου γάρ ονόματος ενταύθα κοινωνία μόνον, ή αναλογία ομοιότητος, αλλά πράγματος ταυτότης» (Ερμηνεία εις την θείαν Λειτουργίαν, ΛΗ'). Ειδικά τα πατερικά κείμενα για το γάμο είναι αναγνώσματα ακατάλληλα για

πουριτανούς κι επικίνδυνα για δυτικοτραφείς κοινωνιολόγους.

Πολύ πολύ ενδεικτικά αναγκάζομαστε να αναφέρουμε — χωρίς καμιά υστεροβουλία — μερικά πιο προσιτά βιβλία που θα βοηθούσαν κάθε φίλο να προσεγγίσει τη θέση της ορθόδοξης ζωής και πίστης (που όσο κι αν τη φαλκιδεύουν «δικοί και ξένοι», είναι αυτή που είναι και όχι αυτή που θέλουν): «Ο Γάμος - Μυστήριο Αγάπης» εκδ. Σήμαντρο (κείμενα αρχ. Θ. Φεφέ, ιερομ. Γ. Καψάνη δ.Θ., Ν. Ζία αρχαιολ.) - «Αγάπη και Γάμος» πρωτ. Μ. Καρδαμάκη εκδ. Ακρίτα - «Ο Γάμος στη Θεολογία και στη ζωή» Γ. Πατρώνου δ.Θ. - «Για να ζήσει ο κόσμος» Α. Schmemann εκδ. Αθηνά. κ.ά.

Μέσα στους τόσους που αρθρογραφούν πάνω στη «στάση της εκκλησίας για το γάμο» και βγάζουν αθροίσματα με προσθετέους δικούς-τους, δε βρέθηκε κάποιος να απευθύνει πρόσκληση για διάλογο ή αρθρογραφία σε κάποιον απ' όσους διακονούν την ορθόδοξη σκέψη, για να ξέρει τουλάχιστον όποιος προτιμά (και δικαίωμά-του) τον πολιτικό γάμο, τι αρνείται, κι όχι να τον παραμυθιάζουν ότι λυτρώνεται από νυφικά και μπομπονιέρες. Με ευκαρία τις αναντίρρητες διαστρεβλώσεις χτυπούν τη γνησιότητα κι επιδίδονται σ' ένα κομπλεξικό μονόλογο (φιμώνοντας την ορθόδοξη αναβάπτιση που υπάρχει στις μέρες-μας). Πιστεύουμε ότι η δημοσίευση όλης της επιστολής-μας από το «Α» θα δείξει μια διάθεση διαλόγου (που λείπει), στον οποίο είμαστε πρόθυμοι να συμβάλουμε και μέσα από τις σελίδες-του αν μας παραχωρηθούν.

Φιλικά

Θανάσης Ν. Παπαθανασίου
Ελένη Σ. Ταμαρέση

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
Αθήνα 601
Τηλ: 72.32.713 - 72.32.819

● Εκδότης:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131
Αθήνα 601

● Υπεύθυνος τυπογραφείου:
Ιωάννης Δημητρόπουλος
Σπαρτάκου 9, Καλλιθέα

● Καλλιτεχνική επιμέλεια:
ΝΕΝΗ ΡΑΪ'Σ

● Μοντάζ:
ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΣΠΑΝΟΣ

● Δημόσιες σχέσεις
Διαφημίσεις:
ΤΑΚΗΣ ΜΩΡΑΪ'ΤΗΣ

● Φωτοστοιχειοθεσία:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
Τηλ 72.29.237

● Αναπαραγωγή φιλμ:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
Τηλ 72.29.237

● Εκτύπωση:
«Εκδοτικά επιχειρήσεις»
Ν. ΘΕΟΦΑΝΙΔΗΣ Α.Ε.
Πειραιώς 52, Μοσχάτο
Τηλ. 48.12.558 - 48.22.779

● Κάθε ενυπόγραφο άρθρο εκφράζει την προσωπική άποψη του συγγραφέα-του.
● Χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικού

Εξάμ. 500 δρχ. - Ετήσια 1.000
Ετήσια Οργανισμών
Τραπεζών, κτλ: 3.000 δρχ.
Φοιτητική έκπτωση 15%

Εξωτερικού

Ευρώπη - Μεσογ. χώρες:
εξάμηνη: απλή δολ. 18
" αεροπ. δολ. 20
ετήσια: απλή δολ. 36
" αεροπ. δολ. 40
Η.Π.Α. - Καναδάς - Αν. Ασία:
εξάμηνη: απλή δολ. 18
" αεροπ. δολ. 27
ετήσια: απλή δολ. 36
" αεροπ. δολ. 53
Αυστραλία - Ωκεανία:
εξάμηνη: απλή δολ. 18
" αεροπ. δολ. 35
ετήσια: απλή δολ. 36
" αεροπ. δολ. 70

● Εμβάσματα, επιταγές:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δημοχάρους 60, ΑΘΗΝΑ 601

● ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: δρχ. 40
● ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: δρχ. 60

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
● για τα βιβλιοπωλεία της Αθήνας:
Στα γραφεία του «ANTI»
Δημοχάρους 60, τηλ. 7232.713
● για τα βιβλιοπωλεία Β. Ελλάδας:
Βιβλιοπωλείο
Μ. Κατζιά και Σία Ο.Ε.
Τσιμισκή 78, τηλ. 279.720
Θεσσαλονίκη

«Επτά κείμενα για τον Νίκο Καββαδία»

Γράφουν: Αλέξανδρος Αργυρίου, Γιώργος Ιωάννου, Στρατής Τσίρκας και Ντίνος Χριστιανόπουλος.

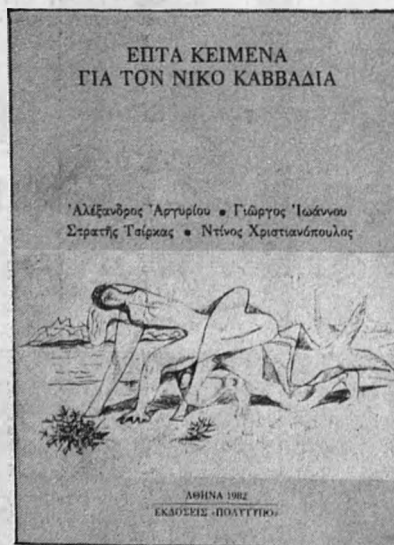
Μια έκδοση βασισμένη σε κείμενα ήδη δημοσιευμένα στο ANTI.

Αλλά και δύο ανέκδοτες εργασίες: Αλεξ. Αργυρίου, «Λούλης κατά Καββαδία» και Ντίνος Χριστιανόπουλος, «Ο Γάλλος ποιητής Η. J.-M. Levet και η επίδρασή-του στον Νίκο Καββαδία»

Μία συμβολή στη γνωριμία του ποιητή των «μακρινών οριζόντων»

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»

Δεινοκράτους 131 τηλ. 72.29.237 - 72.32.713

ΑΘΗΝΑ
ΛΟΝΔΙΝΟ
ΠΑΡΙΣΙ
ΛΥΩΝ
ΜΑΔΡΙΤΗ
ΜΙΛΑΝΟ
ΖΥΡΙΧΗ
ΓΕΝΕΥΗ
ΡΩΜΗ
ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ
ΑΜΣΤΕΡΝΤΑΜ
ΝΤΥΣΣΕΛΑΝΤΟΡΦ
ΤΙΡΑΝΑ
ΦΡΑΝΚΦΟΥΡΤΗ
ΣΤΟΥΤΓΑΡΔΗ
ΒΙΕΝΝΗ
ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ
ΤΡΙΠΟΛΗ
ΚΑΙΡΟ
ΛΕΥΚΩΣΙΑ
ΤΕΛ ΑΒΙΒ
ΝΑΙΡΟΜΠΙ
ΓΙΟΧΑΝΝΕΣΜΠΟΥΡΓΚ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ
ΤΖΕΝΤΑ
ΝΤΑΧΡΑΝ
ΝΤΟΥΜΠΑΪ
ΚΟΥΒΕΪΤ
ΑΜΠΟΥ ΝΤΑΜΠΙ

Έχετε 28+1 λόγους νά ταξιδέψετε μέ την 'Ολυμπιακή στό εξωτερικό

Η 'Ολυμπιακή 'Αεροπορία πετάει σέ 28 διεθνείς προορισμούς. Καί μαζί της, αισθάνεσθε σάν στό σπίτι σας, γιατί ή ελληνική φιλοξενία σās συνοδεύει παντού.

Επί πλέον, οί περισσότερες πτήσεις της 'Ολυμπιακής, γίνονται χωρίς ενδιάμεσους σταθμούς. Για παράδειγμα, ή 'Ολυμπιακή πετάει κατευθείαν γιά Νέα 'Υόρκη. Έτσι φθάνετε γρήγορα καί ξεκούραστα, μέ τά πιο σύγχρονα αεροσκάφη.

Ταξιδεύοντας στό εξωτερικό, γιά δουλειές ή διακοπές, ό καθένας από τούς 28 προορισμούς μας, είναι ένας λόγος γιά νά πετάξετε μέ την 'Ολυμπιακή 'Αεροπορία. 'Αλλά υπάρχει πάντα ακόμα ένας λόγος: ή ευχαρίστηση από τό ταξίδι σας.

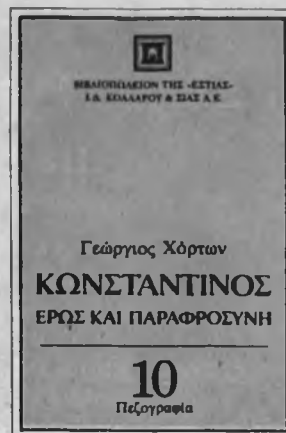
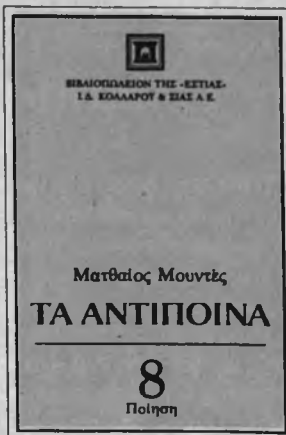
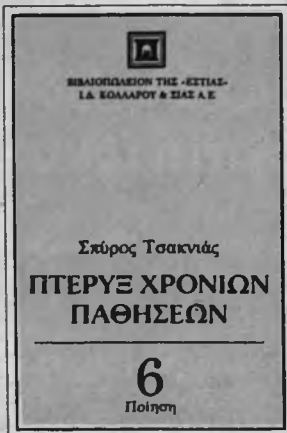
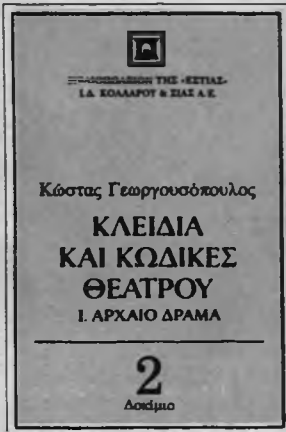
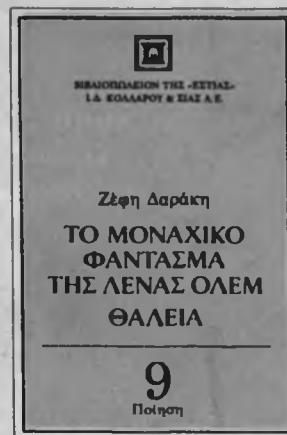
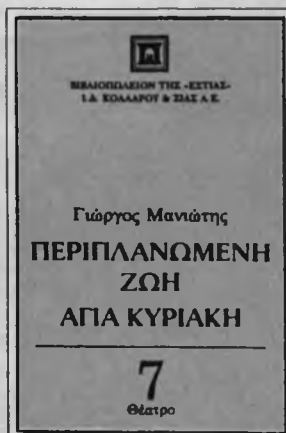
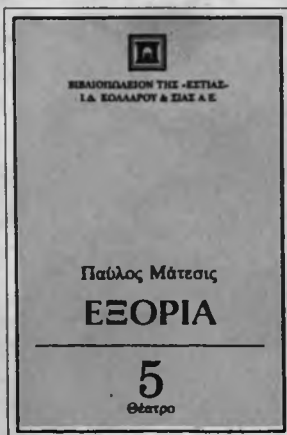
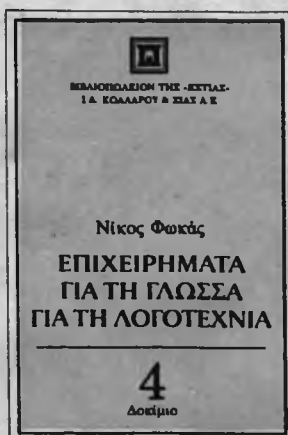

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ
ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ

Γιά περισσότερες πληροφορίες αποταθείτε σέ μās ή στόν πράκτορά σας

ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ · ΠΟΙΗΣΗ ΘΕΑΤΡΟ · ΔΟΚΙΜΙΟ ΝΕΑ ΣΕΙΡΑ

Τό βιβλιοπωλείο της «Εστίας» συμπληρώνει σχεδόν έναν αιώνα ζωής, ή πιο σωστά έναν αιώνα... πορείας, ανάμεσα στά τόσα διαφορετικά ρεύματα τής πνευματικής καί πολιτιστικής μας ζωής, σέ μιά πολυτάραχη περίοδο τής Νεοελληνικής Ιστορίας. Δίκαια άλλωστε ή «Εστία» διεκδικεί ένα μεγάλο μέρος από τή διαμόρφωση του Νεοελληνικού πνεύματος, αφού μέ ευθύνη καί στοχαστικότητα όλα αυτά τά χρόνια προσπάθησε νά περιβάλει κάθε καινούριο καί προοδευτικό ξεκίνημα τής Νεοελληνικής λογοτεχνίας. 'Η «Εστία» ήταν ή πρώτη, καί γιά πολλά χρόνια ή μοναδική, πού στέγασε τό κίνημα του Δημοτικισμού καί πού πρόσφερε έκδοτικό φορέα στήν πεζογραφία τής γενιάς του '30. 'Εφέτος ή «Εστία» παρουσίασε τή νέα λογοτεχνική της σειρά μέ πεζογραφία, ποίηση, θέατρο καί δοκίμιο. Σκοπός τής νέας σειράς είναι νά μήν περιορισθεί στήν πεζογραφία, αλλά νά συνενώσει όλες τίς έγκυρες παρουσίες στό χώρο τής νεώτερης πεζογραφίας, τής ποίησης, του θεάτρου καί του δοκιμίου, όριοθετώντας έτσι τήν πολιτιστική θέση τής «Εστίας» μέ τίς ίδιες άρχές πού ακολουθεί ό έκδοτικός όικος από τόν περασμένο αιώνα: τό σεβασμό πρός τόν συγγραφέα καί τόν άναγνώστη, τή διασφάλιση τών συγγραφικών δικαιωμάτων καί τής πνευματικής ιδιοκτησίας καί άκόμη τήν περιφρούρηση τής έθνικής μας γλώσσας.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ» Ι.Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ & ΣΙΑΣ Α.Ε.
Σόλωνος 60 - Αθήνα 135 - Τηλ. 3615077